

Έκδοση
στην ελληνική γλώσσα

Ανακοινώσεις και Πληροφορίες

<u>Ανακοίνωση αριθ.</u>	Περιεχόμενα	Σελίδα
	I <i>Ανακοινώσεις</i>	
	
	II <i>Προπαρασκευαστικές πράξεις</i>	
	Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή	
	Σύνοδος του Μαΐου-Ιουνίου 1995	
95/C 236/01	Γνωμοδότηση για τις μεταφορές χρηματικών ποσών στην ΕΕ: διαφάνεια, αποτελεσματικότητα και σταθερότητα	1
95/C 236/02	Γνωμοδότηση για την πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 77/388/ΕΟΚ σχετικά με το κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας (φορολογία γεωργικών προϊόντων)	10
95/C 236/03	Γνωμοδότηση με την πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για τη θέσπιση εναρμονισμένων δεικτών τιμών καταναλωτή	11
95/C 236/04	Γνωμοδότηση για την πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την 16η τροποποίηση της οδηγίας 76/769/ΕΟΚ του Συμβουλίου περί προσεγγίσεως των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών που αφορούν περιορισμούς κυκλοφορίας στην αγορά και χρήσεως ορισμένων επικίνδυνων ουσιών και παρασκευασμάτων	12
95/C 236/05	Γνωμοδότηση για το σχέδιο οδηγίας της Επιτροπής που τροποποιεί την οδηγία της Επιτροπής 90/388/ΕΟΚ σχετικά με την κατάργηση των περιορισμών στη χρήση τηλεοπτικών καλωδιακών δικτύων για την παροχή τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών	14

EL

Τιμή: 18 Ecu

(συνέχεια στην επόμενη σελίδα)

<u>Ανακοίνωση αριθ.</u>	<u>Περιεχόμενα (συνέχεια)</u>	<u>Σελίδα</u>
95/C 236/06	Γνωμοδότηση για την πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με τις στατιστικές τουρισμού	20
95/C 236/07	Γνωμοδότηση για την πέμπτη περιοδική έκθεση για την κοινωνική και οικονομική κατάσταση και την ανάπτυξη των περιφερειών της Κοινότητας	24
95/C 236/08	Γνωμοδότηση για το σχέδιο ανακοίνωσης προς τα κράτη μέλη για μια πρωτοβουλία στο πλαίσιο του ειδικού προγράμματος στήριξης της ειρήνης και της συνδιαλλαγής στη Βόρεια Ιρλανδία και στις παραμεθόριες κομητείες της Ιρλανδίας	29
95/C 236/09	Γνωμοδότηση για την πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου περί προσεγγίσεων των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με τις σιδηροδρομικές μεταφορές επικίνδυνων εμπορευμάτων	36
95/C 236/10	Γνωμοδότηση για την πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την εφαρμογή της παροχής ανοιχτού δικτύου (ONP) φωνητικής τηλεφωνίας	38
95/C 236/11	Γνωμοδότηση για την πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με τη χρήση μισθωμένων οχημάτων χωρίς οδηγό στις οδικές εμπορευματικές μεταφορές	40
95/C 236/12	Γνωμοδότηση σχετικά με την πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για την ασφαλή διαχείριση των πορθμείων RO-RO	42
95/C 236/13	Γνωμοδότηση για το σχέδιο κανονισμού (ΕΚ) αριθ. /95 του Συμβουλίου περί τροποποίησης του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2062/94 περί ίδρύσεως του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την ασφάλεια και την υγεία στην εργασία	45
95/C 236/14	Γνωμοδότηση για την πρόταση απόφασης του Συμβουλίου περί κοινοτικής υποστήριξης ενεργειών υπέρ των ηλικιωμένων	46
95/C 236/15	Γνωμοδότηση για την πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1766/92 του Συμβουλίου περί κοινής οργάνωσης αγοράς στον τομέα των σιτηρών και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1868/94 του Συμβουλίου για την καθιέρωση καθεστώτος ποσοστώσεων για την παραγωγή αμύλου γεωμήλων	49
95/C 236/16	Γνωμοδότηση για την πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για πέμπτη τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1866/86 για τον καθορισμό ορισμένων τεχνικών μέτρων διατήρησης των αλιευτικών πόρων στα ύδατα της Βαλτικής, των νήσων Belts και του Øresund	50
95/C 236/17	Γνωμοδότηση για την πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΟΚ) αριθ. 1035/72, (ΕΟΚ) αριθ. 2240/88 και (ΕΟΚ) αριθ. 1121/89 σχετικά με τον μηχανισμό των καταφύλιων παρέμβασης στον τομέα των νωπών οπωροκηπευτικών	52
95/C 236/18	Γνωμοδότηση για την πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 3699/93 που καθορίζει τα κριτήρια και τους όρους των κοινοτικών παρεμβάσεων διαρθρωτικού χαρακτήρα στον τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας καθώς και την μεταποίηση και την εμπορία των προϊόντων τους	53
95/C 236/19	Γνωμοδότηση για την πρόταση Κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 3699/93 περί καθορισμού των κριτηρίων και όρων των κοινοτικών παρεμβάσεων διαρθρωτικού χαρακτήρα στον τομέα της αλιείας, της υδατοκαλλιέργειας και της μεταποίησης και εμπορίας των προϊόντων τους	54

<u>Ανακοίνωση αριθ.</u>	<u>Περιεχόμενα (συνέχεια)</u>	<u>Σελίδα</u>
95/C 236/20	Γνωμοδότηση για την πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 603/95 σχετικά με την κοινή οργάνωση αγοράς στον τομέα των αποξηραμένων ζωοτροφών	56
95/C 236/21	Γνωμοδότηση για την πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για πέμπτη προσαρμογή του καθεστώτος ενίσχυσης για το βαμβάκι που καθιερώθηκε με το πρωτόκολλο αριθ. 4 που προσαρτήθηκε στην πράξη προσχώρησης της Ελλάδας	57
95/C 236/22	Γνωμοδότηση για το σχέδιο Κανονισμού (Ευρατόμ, ΕΚ) του Συμβουλίου για τις στατιστικές διάρθρωσης των επιχειρήσεων	61
95/C 236/23	Γνωμοδότηση για την πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για την προσαρμογή του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 404/93 όσον αφορά την ποσότητα της ετήσιας δασμολογικής ποσόστωσης εισαγωγής μπαναμών στην Κοινότητα μετά την προσχώρηση της Αυστρίας, της Φιλανδίας και της Σουηδίας	63
95/C 236/24	Γνωμοδότηση σχετικά με την πρόταση Κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2100/94 του Συμβουλίου για τα κοινοτικά δικαιώματα επί φυτικών ποικιλιών	64
95/C 236/25	Γνωμοδότηση με θέμα: οι σχέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την Αλβανία	65

II

(Προπαρασκευαστικές πράξεις)

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Γνωμοδότηση για τις μεταφορές χρηματικών ποσών στην ΕΕ: διαφάνεια, αποτελεσματικότητα και σταθερότητα

(95/C 236/01)

Στις 13 Δεκεμβρίου 1994, και σύμφωνα με το άρθρο 100 Α της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για τις μεταφορές χρηματικών ποσών στην ΕΕ: διαφάνεια, αποτελεσματικότητα και σταθερότητα.

Το τμήμα οικονομικών, δημοσιονομικών και νομισματικών υποθέσεων στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του με βάση την εισαγωγική έκθεση του εισηγητή κ. Burani, στις 16 Μαΐου 1995.

Κατά την 326η σύνοδο ολομέλειας, της 31ης Μαΐου και 1η Ιουνίου 1995 (συνεδρίαση της 1ης Ιουνίου 1995), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η ΟΚΕ είχε επανειλημμένα την ευκαιρία να εκφράσει την άποψή της σχετικά με το αντικείμενο της παρούσας ανακοίνωσης: η πλέον πρόσφατη περιλαμβάνεται σε γνωμοδότηση⁽¹⁾ σχετικά με ένα σύνολο προβλημάτων και η κατάσταση δεν έχει ουσιαστικά αλλάξει από την έγκριση της γνωμοδότησης (6 Ιουλίου 1994) έως σήμερα. Ως εκ τούτου απαιτείται περαιτέρω εξέταση σε συνάρτηση με την εξέλιξη της προσέγγισης του θέματος από την Επιτροπή.

1.2. Ουσιαστικά, το παρόν έγγραφο της Επιτροπής αποτελείται από:

- αναλυτική και λεπτομερή εισαγωγική έκθεση επί του προβλήματος συνολικώς·
- πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τις διασυνοριακές μεταφορές πίστωσης·
- σχέδιο ανακοίνωσης για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού της ΕΚ στις διασυνοριακές μεταφορές πίστωσης.

1.3. Στη γνωμοδότηση εξετάζονται κυρίως η πρόταση οδηγίας και το σχέδιο ανακοίνωσης.

2. Ιστορικό

2.1. Ήδη το 1990, η Επιτροπή είχε επισημάνει ότι οι μεταφορές κεφαλαίων από τη μια χώρα στην άλλη της ΕΕ σημείωναν καθυστερήσεις, δεν υπήρχαν διαφανείς διαδικασίες, και ήταν ευρέως διαδεδομένη η πρακτική του διπλού καταλογισμού προμηθειών και εξόδων. Μια Σύσταση⁽²⁾ καθόριζε τις αρχές με τις οποίες όφειλαν να συμμορφώνονται οι τράπεζες.

2.2. Η εφαρμογή της Σύστασης συζητήθηκε στο πλαίσιο δύο ομάδων, εκ των οποίων η μια είχε ως αντικείμενο την τεχνική ανάπτυξη των συστημάτων (PSTDG) και η άλλη τη σύνδεση μεταξύ χρηστών και τραπεζών (PSULG). Οι εργασίες των ομάδων κατέληξαν κατ'αρχήν στην υιοθέτηση των «κατευθυντήριων γραμμών» τις οποίες πρότειναν οι ευρωπαϊκές ενώσεις του πιστωτικού τομέα στις ευρωπαϊκές τράπεζες ως σύστημα αυτορρύθμισης, εναλλακτικό της ρύθμισης που επιβάλλεται μέσω οδηγίας.

(1) Γνωμοδότηση της ΟΚΕ της 6ης Ιουλίου 1994 για την Ανακοίνωση και το σχέδιο πρότασης οδηγίας σχετικά με «τη διαφάνεια και αποδοτικότητα των συστημάτων διασυνοριακών πληρωμών» (ΕΕ αριθ. C 388 της 31. 12. 1994 και έγρ. SEC(93) 1968 τελικό).

(2) Σύσταση της Επιτροπής της 14ης Φεβρουαρίου 1990 όσον αφορά τη διαφάνεια των τραπεζικών όρων που εφαρμόζονται στις διασυνοριακές χρηματοπιστωτικές συναλλαγές (90/109/ΕΟΚ, ΕΕ αριθ. L 67 της 15. 3. 1990).

2.3. Τα αποτελέσματα μιας πρώτης έρευνας, την οποία πραγματοποίησε η Επιτροπή στις αρχές του 1993 βάσει δειγματοληπτικής μελέτης, δεν κρίθηκαν ιδιαίτερα ικανοποιητικά.

2.4. Κατόπιν της εν λόγω έρευνας και έπειτα από σειρά συζητήσεων με τις ομάδες PSULG και PSTDG, η Επιτροπή υιοθέτησε στις 14 Δεκεμβρίου 1993, ένα πρόγραμμα ενεργειών το οποίο βασίζεται στη διεξαγωγή μεταγενέστερης οριστικής δειγματοληπτικής έρευνας, για την αξιολόγηση των προσόδων που σημειώνονται σε θέματα μεταφοράς βάσει προκαθορισμένων κριτηρίων.

2.5. Τα αποτελέσματα της έρευνας αυτής περιέχονται σε Έκθεση⁽¹⁾ την οποία συνέταξε για την Επιτροπή τον Αύγουστο του 1994 η Retail Banking Research Ltd, London. Η έκθεση βασίζεται σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε σε 1 048 μεταφορές 100 Ecu η καθεμιά, από 34 τράπεζες των 12 χωρών της ΕΕ.

2.6. Για μια ακόμη φορά, η Επιτροπή δεν έκρινε ως ικανοποιητικά τα αποτελέσματα που περιλαμβάνονται στην έκθεση: όπως είχε ήδη αναφέρει στο πρόγραμμα ενεργειών της 14ης Δεκεμβρίου 1993, υποβάλλει τώρα την παρούσα ανακοίνωση, και ιδιαίτερα την πρόταση οδηγίας σχετικά με τη ρύθμιση των όρων εκτέλεσης των διασυνοριακών μεταφορών πίστωσης.

2.7. Εξάλλου η πρόταση οδηγίας συνδέεται με το βασικό πρόβλημα της πολιτικής του ανταγωνισμού. Η Επιτροπή είχε ήδη επισημάνει στο παρελθόν⁽²⁾ ότι το τραπεζικό σύστημα οφείλει να συνάψει συμφωνίες με στόχο τη διασφάλιση της σωστής εκτέλεσης των διασυνοριακών πληρωμών, και είχε προβεί στη σύνταξη των ρυθμιστικών αρχών για το θέμα αυτό. Οι αρχές αυτές αναθεωρήθηκαν και περιλαμβάνονται στο σχέδιο ανακοίνωσης το οποίο θα αποτελέσει το αντικείμενο εξέτασης της εν λόγω γνωμοδότησης.

2.8. Στην ανακοίνωσή της, η Επιτροπή αναφέρει σειρά θεμάτων που στο σύνολό τους τείνουν να διαμορφώσουν ένα συστηματικό πλαίσιο της θεματικής των συστημάτων πληρωμής εντός της ΕΕ ενόψει της υιοθέτησης του Ενιαίου Νομίσματος. Πρόκειται περί πολύπλοκου συστήματος, στο πλαίσιο του οποίου η Επιτροπή εκθέτει, τα βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα προγράμματά της μελέτης και δράσης, τα οποία σχολιάζονται κατωτέρω στο παρόν έγγραφο.

3. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

3.1. Από την ανάγνωση των εγγράφων, τόσο του παρόντος όσο και των προηγούμενων προκύπτει ότι ο ορισμός αυτός

καθ'εαυτός του αντικείμενου της ανακοίνωσης — «διασυνοριακές μεταφορές πίστωσης» — επιδέχεται τροποποίησης επειδή είναι διφορούμενος. Από τα συμφραζόμενα και από τον ίδιο τον τίτλο της ανακοίνωσης καθίσταται σαφές ότι πρόκειται για μεταφορές κεφαλαίων από τη μια χώρα στην άλλη στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η διευκρίνιση αυτή είναι σημαντική αν θέλουμε να καθορίσουμε τις προϋποθέσεις και τα όρια των ρυθμίσεων, καθώς και το αντικείμενό τους.

3.2. Το επίθετο «διασυνοριακός» (στα γαλλικά «transfrontalier») αποτελεί βέβαια αποδεκτό νεολογισμό, αλλά στην τρέχουσα χρήση του έχει την ακριβή σημασία να αναφέρεται σε δύο παραμεθόριες και περιορισμένες περιοχές, που χωρίζονται από τα σύνορα μιας χώρας· δεν μπορεί συνεπώς να ισχύει για το υπό εξέταση θέμα. Ο όρος που χρησιμοποιείται στα αγγλικά («cross-border») είναι αντιθέτως ορθός, αλλά στις άλλες γλώσσες μεταφράζεται με τον όρο «διεθνής» σύμφωνα με την ορολογία που υιοθέτησε η Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών⁽³⁾.

3.3. Από τα όσα αναφέρονται ανωτέρω στα σημεία 3.1 και 3.2 προκύπτει ότι η μόνη σωστή διατύπωση που αντικατοπτρίζει σαφώς το υπό συζήτηση θέμα είναι η έκφραση «μεταφορές πίστωσης στο εσωτερικό της ΕΕ» — και εν συντομία «ενδοκοινοτικές μεταφορές πίστωσης» — που στα γαλλικά μεταφράζεται με τον όρο «virements intra-communautaires» και στα αγγλικά «intra-Community transfers». Όπως θα φανεί από τις παρατηρήσεις στην πρόταση οδηγίας, η εν λόγω διευκρίνιση δεν έχει μόνο σημασιολογική αλλά και πρακτική αξία.

3.4. Η υπό εξέταση πρωτοβουλία της Επιτροπής οφείλεται στα αποτελέσματα της έκθεσης που έλαβε η τελευταία τον Αύγουστο του 1994. Η έκθεση αυτή αποτελείται από 120 σελίδες και πλέον και στην ανακοίνωση έχει συνομιστεί σε οκτώ γραμμές σχεδόν: υπερβολικά λίγο για να μπορέσουν οι παραλήπτες της ανακοίνωσης να κατανοήσουν την πραγματική κατάσταση.

3.5. Η επιλογή της έκδοσης οδηγίας αιτιολογείται από την Επιτροπή με τη δήλωση ότι «δεν σημειώθηκε ικανοποιητική πρόοδος στο θέμα αυτό». Η ΟΚΕ λαμβάνει υπόψη της αυτή τη δήλωση, επισημαίνοντας ότι την άποψη αυτή συμμερίζεται και το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα⁽⁴⁾. Παρόλο που θεωρούμε ότι διάφοροι όμιλοι τραπεζών και μεμονωμένες τράπεζες επένδυσαν ευρέως στην υλοποίηση νέων, αποτελεσματικών συστημάτων, ας μην λησμονούμε ότι πολλές τράπεζες — ιδιαίτερα σε ορισμένες χώρες — παρέμειναν αδρανείς στις παροτρύνσεις της Επιτροπής και στις κατευθυντήριες γραμμές που πρότειναν οι εθνικοί και ευρωπαϊκοί οργανισμοί τους.

⁽¹⁾ «Study in the Area of Payment Systems into the Transparency of Conditions for Remote Cross-Border Transfers» (έκδοση μόνον στα αγγλικά).

⁽²⁾ Βλ. Παράρτημα Γ στο έγγραφο εργασίας της Επιτροπής «Διευκρίνιση των διασυνοριακών πληρωμών: εξάλειψη των εμποδίων» (έγγρ. SEC(92) 621 τελικό της 27ης Μαρτίου 1992).

⁽³⁾ Βλ. μεταξύ άλλων «Central Bank Payment and Settlement Services with respect to Cross-Border and Multi-Currency Transactions», Bank of International Settlements, Βασιλεία, 1993.

⁽⁴⁾ Γνώμη του ENI προς το Συμβούλιο, 20 Μαρτίου 1995, σημείο 3.

3.6. Στην προηγούμενη γνωμοδότησή της, η ΟΚΕ είχε ταχθεί υπέρ της αυτοπειθαρχίας του τραπεζικού τομέα — θέση την οποία ακόμη και σήμερα υποστηρίζει ένθερμα το ΕΝΙ. Δεδομένου εξάλλου, όπως έχει δείξει η εμπειρία, ότι η σφαιρική εξέλιξη του τομέα δεν μπορεί να επιτευχθεί με τον τρόπο αυτό, η ΟΚΕ συμμαρξίζεται την άποψη της Επιτροπής όσον αφορά την αναγκαιότητα προσφυγής στην έκδοση οδηγίας.

4. Γενικές παρατηρήσεις στην πρόταση οδηγίας

4.1. Η ΟΚΕ επιβεβαιώνει εξ ολοκλήρου τις θέσεις που είχε εκφράσει στις «Γενικές παρατηρήσεις» για την προηγούμενη ανακοίνωση⁽¹⁾: ιδιαίτερα δε επιθυμεί να εκφράσει εκ νέου την εκτίμησή της για τις προσπάθειες που κατέβαλε η Επιτροπή με στόχο τη βελτίωση της διαφάνειας και της αποτελεσματικότητας κατά τη διενέργεια ενδοευρωπαϊκών μεταφορών πίστωσης, παρέχοντας ένα ελάχιστο πεδίο αναφοράς και κανόνες γενικής ισχύος, σύμφωνα με τις αρχές που διέπουν την Εσωτερική Αγορά.

4.2. Ιδιαίτερα, οι οργανώσεις των καταναλωτών υποστηρίζουν την οδηγία εφόσον την θεωρούν ως λύση στις προσδοκίες τους να λαμβάνουν πλήρεις και αξιόπιστες πληροφορίες οι οποίες να περιλαμβάνουν σαφείς ενδείξεις ως προς τις τιμές συναλλάγματος, τις τοκοφόρους ημερομηνίες, τις προμήθειες και τα έξοδα, τους διάφορους όρους ανάλογα με τη μέθοδο πληρωμής, καθώς και το χρόνο εκτέλεσης της πληρωμής. Η παροχή αυτών των πληροφοριών θα μπορούσε να ενθαρρύνει τον ανταγωνισμό και να προωθήσει των Ευρώπη των πολιτών.

4.3. Η ΟΚΕ εκφράζει την επιθυμία να μπορέσουν να υλοποιηθούν οι προαναφερθέντες όροι με τη συνεργασία των τραπεζών: εξάλλου υπάρχει ο κίνδυνος — που έχει αναφερθεί επανειλημμένα⁽²⁾ — να αποβεί δύσχωρητη η πλήρης ενημέρωση, η οποία εφαρμόζεται σε όλο το πολύπλοκο φάσμα των υποχρεώσεων περιπτώσεων.

4.4. Η πρόβλεψη του χρόνου που απαιτείται για την εκτέλεση καθώς και η βάση υπολογισμού όλων των προμηθειών και των εξόδων που επιβαρύνουν τον πελάτη είναι εφικτή για την πλευρά που αφορά την τράπεζα που δέχεται την εντολή του δικού της πελάτη για την εξωτερική πλευρά όμως η ποικιλία των μεθόδων και των υφιστάμενων όρων καθιστά αναγκαία την προσφυγή σε λογικές εκτιμήσεις. Ο υπερβολικά μεγάλος αριθμός τραπεζών και η ποικιλία των τιμολογήσεων, που διαφέρουν από τράπεζα σε τράπεζα, δεν συνιστούν εναλλακτικές λύσεις, εκτός αν στο μέλλον προωθηθούν διατραπεζικές συμφωνίες σε εθνικό επίπεδο.

4.5. Όσον αφορά το χρόνο εκτέλεσης, τα αποτελέσματα της μελέτης δείχνουν ότι οι περισσότερες τράπεζες — κυρίως οι μεγάλες διεθνείς τράπεζες — θα είναι σε θέση να σεβαστούν

την οδηγία. Θα πρέπει ωστόσο να επισημανθεί ότι διάφορες χώρες της ΕΕ δεν διαθέτουν ακόμη ικανοποιητικό εθνικό σύστημα συμψηφισμού, ούτως ώστε οι εντολές που προορίζονται ή προέρχονται από τις χώρες αυτές, να υποβάλλονται σε κυρώσεις. Η διαπραγμάτευση διαφορετικών προθεσμιών μπορεί να έχει διορθωτικό αποτέλεσμα στις θέσεις μειωμένης ανταγωνιστικότητας, όταν συνοδεύεται από τα κατάλληλα επίπεδα τιμολόγησης. Η ΟΚΕ εύχεται να καθιερωθούν σε ολόκληρο τον τραπεζικό τομέα της Ευρωπαϊκής Ένωσης αυτόματα συστήματα συμψηφισμού τα οποία να συμβάλουν στη γενική βελτίωση των διαδικασιών και στη μείωση του κόστους.

4.6. Η ΟΚΕ επισημαίνει μια ουσιαστική τροποποίηση του στόχου της οδηγίας σε σχέση με τα όσα επανειλημμένα έχει εκφράσει η Επιτροπή και με τη μεθοδολογία που έχει ακολουθήσει στις μελέτες και στις έρευνές της. Ενώ επανειλημμένα έχει δηλωθεί ότι οι ρυθμίσεις αποσκοπούν στο να βοηθήσουν τους καταναλωτές και τις ΜΜΕ να πραγματοποιούν με ευχέρεια μεταφορές κεφαλαίων στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς, το υπό εξέταση έγγραφο προτείνει τη βελτίωση των υπηρεσιών διασυνοριακών μεταφορών πίστωσης για τους «πολίτες και τις επιχειρήσεις».

4.7. Η εγκατάλειψη της έννοιας των «καταναλωτών» και των «ΜΜΕ» προκειμένου να επεκταθεί το αντικείμενο της οδηγίας σε κάθε είδους πληρωμή, όποιο κι αν είναι το ποσό, είναι αποδεκτή όσον αφορά το δικαίωμα των πελατών για διαφάνεια (άρθρα 3 και 4) για τήρηση των προθεσμιών σε περίπτωση που δεν υπάρχει ειδική συμφωνία (άρθρο 5) για απαγόρευση του διπλού καταλογισμού προμηθειών (άρθρο 6). Εξάλλου ο κανόνας σχετικά με τη λεγόμενη «money-back guarantee» (εγγύηση για την επιστροφή των χρημάτων) προκαλεί ορισμένες παρατηρήσεις:

4.7.1. Οι μεταφορές μεγάλων χρηματικών ποσών καθώς και οι επείγουσες μεταφορές — κατηγορία που έλαβαν ρητά υπόψη τους οι κεντρικές τράπεζες⁽³⁾ — διενεργούνται μέσω εντελώς διαφορετικών διόδων από τις μεταφορές μικρότερων χρηματικών ποσών: οι εν λόγω μεταφορές αποτελούν εδώ και πολύ καιρό αντικείμενο μελέτης εκ μέρους της Επιτροπής των Διοικητών των χωρών της ΕΕ και τώρα από το ΕΝΙ, που έχουν θεσπίσει κανόνες (ακόμη και σε θέματα ανταγωνισμού) που εφαρμόζονται ειδικά σε παρόμοιες μεταφορές. Αυτός ο τύπος πληρωμών υπόκειται συνεπώς σε διαφορετική λογική από εκείνη που αφορά τις μεταφορές περιορισμένων χρηματικών ποσών και οι εμπλεκόμενες πλευρές — οι οποίες πολύ συχνά περιλαμβάνουν τις κεντρικές τράπεζες ως μεσολαβητές — είναι διαφορετικές από τους καταναλωτές και τις ΜΜΕ.

4.7.2. Η Επιτροπή κάλεσε τους καταναλωτές, τους εμπόρους και τις ΜΜΕ να συμμετάσχουν στη συμβουλευτική ομάδα PSULG, και κατέστη — και δικαίως — ο εκφραστής των αναγκών τους. Δεν κάλεσε ποτέ να συμμετάσχουν στην ομάδα

(1) ΕΕ αριθ. C 388 της 31. 12. 1994.

(2) Βλ. γνωμοδότηση που αναφέρεται στην υποσημείωση 1, σημεία 2.2.2 και 2.2.3 καθώς και τη γνωμοδότηση για το έγγραφο συζήτησης «Οι πληρωμές στην Ευρωπαϊκή Εσωτερική Αγορά» (ΕΕ αριθ. C 120 της 6. 5. 1991).

(3) Βλ. «Minimum Common Features for Domestic Payment Systems», Έκθεση προς τους διοικητές των κεντρικών τραπεζών της ΕΚ, Working Group on Payments Systems, Βασιλεία, Νοέμβριος 1993, κεφ. I, σημείο 1.3.

αυτή ιδρύματα που θεσμικά ασχολούνται με μεταφορές μεγάλων χρηματικών ποσών, ούτε προκύπτει ότι τα ιδρύματα αυτά συνάντησαν ποτέ κάποιες δυσκολίες ή ζήτησαν τη θέσπιση νομοθετικών διατάξεων για τη ρύθμιση του τομέα αυτού.

4.7.3. Η Επιτροπή θεμελίωσε τα πορίσματά της σε δύο μελέτες, η κάθε μια εκ των οποίων βασίστηκε σε δείγματα μεταφοράς 100 Ecu έκαστον· δεν υπήρξε καμιά πληροφορία για τις πληρωμές μεγάλων ποσών. Συνεπώς είναι απαράδεκτο σκέψεις βασισμένες σε τόσο περιορισμένες εμπειρίες να επεκτείνονται σε ένα σύνολο πληρωμών διαφορετικών από τεχνική άποψη, με διαφορετικό σκοπό και διαφορετικά εμπλεκόμενα μέρη.

4.7.4. Τέλος, οι εγγυήσεις που θεωρούνται κατάλληλες για πληρωμές μικρών ποσών δεν μπορούν αυτόματα να επεκταθούν σε πληρωμές μεγάλων ποσών· οι συμβατικές υποχρεώσεις που θα συνεπαγόταν παρόμοια επέκταση ενέχουν υψηλούς κινδύνους, που λόγω έλλειψης διαβουλεύσεων ούτε οι τράπεζες ούτε οι πελάτες τους — ούτε καν η ίδια η Επιτροπή — είχαν τη δυνατότητα να εκτιμήσουν.

4.7.5. Την ανωτέρω θέση συμμερίζεται και το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα στη Γνώμη του της 20ης Μαρτίου 1995 προς το Συμβούλιο, για τους ίδιους λόγους που αναφέρονται στα σημεία 4.6, 4.7.1, 4.7.2, και 4.7.3. Εξάλλου στην εν λόγω γνώμη, το ENI αναφέρει τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, στην οποία αναθέτει το έργο της προώθησης των διεθνών πληρωμών και ιδιαίτερα των πληρωμών μεγάλων χρηματικών ποσών.

4.8. Η ΟΚΕ διαπιστώνει ασυνέπεια μεταξύ του σκοπού της πρότασης οδηγίας, ο οποίος συνίσταται σαφώς στην προετοιμασία προς την Οικονομική και Νομισματική Ένωση, και της ισχύος της οδηγίας, η οποία θα έπρεπε να εφαρμόζεται και στις μεταφορές πίστωσης που αφορούν νομίσματα τρίτων χωρών· τα νομίσματα αυτά δεν προορίζονται να συναποτελέσουν το ενιαίο νόμισμα.

4.9. Εξάλλου υφίσταται νομικό κώλυμα εξαιτίας του οποίου η οδηγία δεν μπορεί να εφαρμοστεί σε μεταφορές πίστωσης διαφορετικού νομίσματος από εκείνο των χωρών της ΕΕ ή από το Ecu: για τη ρύθμιση παρόμοιων πράξεων απαιτείται πάντα η παρέμβαση τράπεζας εγκατεστημένης σε τρίτη χώρα η οποία δεν υπόκειται στην κοινοτική νομοθεσία. Ούτε είναι κατανοητό οι τράπεζες αυτές να έχουν συμβατική υποχρέωση να τηρούν την εν λόγω νομοθεσία: η διεθνής αγορά έχει τους δικούς της κανόνες, οι οποίοι απαγορεύουν παρόμοιες παρεκκλίσεις.

4.10. Επίσης τούτο το νομικό κώλυμα έχει παράλληλες επιπτώσεις: πολλές χρηματοοικονομικές πράξεις (Swap) που διενεργούνται μέσω συστημάτων μεγάλων ποσών αφορούν ταυτόχρονες μεταφορές αντίθετης φοράς σε δύο ή περισσότερα νομίσματα, εκ των οποίων το ένα τουλάχιστον μπορεί να είναι από τρίτη χώρα. Είναι αδιανόητο μεμονωμένη σύμβαση να

υπόκειται σε δύο διαφορετικές νομοθεσίες, και στην κοινοτική και σε άλλη. Τούτο απαγορεύει την εφαρμογή της οδηγίας σε μεταφορές μεγάλων χρηματικών ποσών.

5. Ειδικές παρατηρήσεις στην πρόταση οδηγίας

5.1. Άρθρο 1 — Πεδίο εφαρμογής

5.1.1. Η παρούσα οδηγία δεν μπορεί να εφαρμοστεί σε «οποιοδήποτε νόμισμα»: το πεδίο εφαρμογής της περιορίζεται στα νομίσματα των χωρών της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου του Ecu (βλ. σημεία 4.8 και 4.9).

5.1.2. Η ΟΚΕ, λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, προτείνει να τροποποιηθεί ως ακολούθως το κείμενο του άρθρου 1, παράγραφος 2, της πρότασης οδηγίας:

«Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται στις μεταφορές πίστωσης στο νόμισμα ενός εκ των χωρών της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου του Ecu, και οι οποίες εκτελούνται από μια χώρα της ΕΕ σε μια άλλη χώρα της ΕΕ.»

5.2. Άρθρο 2 — Ορισμοί

5.2.1. Σημείο στ), «διασυνοριακή πληρωμή»: η διατύπωση αυτής της παραγράφου φαίνεται σαν να θέλει να αποκλείσει από το πεδίο εφαρμογής τις μεταφορές πίστωσης από μεμονωμένους εντολείς ή επιχειρήσεις που δεν έχουν λογαριασμό σε τράπεζα, πράγμα που βέβαια δεν είναι μέσα στις προθέσεις της οδηγίας. Συνεπώς η παράγραφος θα πρέπει να τροποποιηθεί ως εξής:

«ενδοκοινοτική πληρωμή: πληρωμή που πραγματοποιείται από εντολέα μέσω ιδρύματος ή υποκαταστήματος ιδρύματος εγκατεστημένου σε κράτος μέλος, ενός ποσού που πρέπει να τεθεί στη διάθεση δικαιούχου σε ίδρυμα ή σε υποκατάστημά του εγκατεστημένο σε άλλο κράτος μέλος».

5.3. Άρθρο 3 — Πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται πριν από την εκτέλεση (πραγματοποιούμενης ή λαμβανόμενης) μεταφοράς πίστωσης

5.3.1. Οι δυνατότητες μεταφοράς ποικίλουν και περιλαμβάνουν απλές περιπτώσεις (από εντολέα σε δικαιούχο) αλλά και πολύπλοκες περιπτώσεις στις οποίες μεσολαβούν μία ή περισσότερες τράπεζες καθώς και υποκαταστήματά τους. Στην τελευταία μάλιστα περίπτωση, είναι σαφώς αδύνατη η παροχή «συγκεκριμένων» πληροφοριών για το χρόνο, τις προμήθειες και τα έξοδα που καταλογίζουν οι τράπεζες της αλλοδαπής. Η ΟΚΕ προτείνει να τροποποιηθεί ως ακολούθως το εισαγωγικό τμήμα του άρθρου:

«Το ίδρυμα παρέχει εγγράφως στους πελάτες του σαφείς πληροφορίες σχετικά με τις υπηρεσίες που προσφέρει το ίδιο, καθώς και πληροφορίες λογικά αξιόπιστες σχετικά με τις υπηρεσίες που προσφέρουν ιδρύματα της αλλοδαπής ή μεσολαβητές, για την πραγματοποίησή ή τη λήψη μεταφορών πίστωσης.»

5.4. Άρθρο 4 — Πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται μετά την εκτέλεση (πραγματοποιούμενης ή λαμβανόμενης) μεταφοράς πίστωσης

5.4.1. Η λήψη μιας μεταφοράς πίστωσης, είτε μέσα στη χώρα είτε στο εξωτερικό θα πρέπει να διέπεται από συνήθεις και πάγιες διαδικασίες στο πλαίσιο της τραπεζικής πρακτικής κάθε χώρας. Πράγματι, σε ορισμένες χώρες η αποκαλούμενη «επιβεβαίωση» δεν πραγματοποιείται για κάθε πράξη, αλλά συμπεριλαμβάνεται στο περιοδικό αντίγραφο κίνησης λογαριασμού. Η ΟΚΕ προτείνει συνεπώς νέα διατύπωση του εισαγωγικού τμήματος του άρθρου ούτως ώστε να μην επιβάλλονται παρεκκλίσεις από τις συνήθεις διαδικασίες:

«Το ίδρυμα παρέχει εγγράφως στους πελάτες του σαφείς πληροφορίες, σύμφωνα με τις ισχύουσες διαδικασίες για μεταφορές πίστωσης σε εθνικό επίπεδο, μετά την πραγματοποίηση ή τη λήψη...»

5.5. Άρθρο 5 — Υποχρέωση εκτέλεσης της μεταφοράς σε εύλογη προθεσμία

5.5.1. Άρθρο 5, παράγραφος 1 — Η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της που η Επιτροπή άφησε τον καθορισμό του χρόνου εκτέλεσης της μεταφοράς στη διακριτική ευχέρεια των μερών, ούτως ώστε ο ανταγωνισμός να διαδραματίζει εξισορροπητικό ρόλο. Ο καθορισμός πενήνημερης προθεσμίας, που θα πρέπει να ισχύει αν δεν υπάρχει ειδική συμφωνία ή δημοσίευση των προθεσμιών, φαίνεται ότι προκύπτει από τις δύο έρευνες, που πραγματοποίησε η Επιτροπή σε μεταφορές πίστωσης 100 Ecu μέσω 35 ευρωπαϊκών τραπεζών, οι οποίες έδωσαν ως αποτέλεσμα ένα μέσο όρο χρόνου εκτέλεσης από 4,65 έως 4,79 ημέρες. Τα αποτελέσματα αυτά συγκεντρώθηκαν δίνοντας οδηγίες στις τράπεζες που ενεργούν ως εντολές να λάβει ο δικαιούχος τη μεταφορά πίστωσης με το πλέον ταχύ μέσο.

5.5.2. Ο εντολέας πιθανόν να μην ενδιαφέρεται ιδιαίτερα να χρησιμοποιήσει το ταχύτερο μέσο, που συνήθως είναι και το πλέον δαπανηρό. Έχει πράγματι τη δυνατότητα να επιλέξει ένα λιγότερο ταχύ μέσο έναντι καταβολής μικρότερου ποσού. Στην περίπτωση αυτή, η επιβολή της προθεσμίας των πέντε ημερών — η οποία σαφώς βασίζεται στις ενδείξεις μελετών για το ταχύτερο μέσο — δεν ισχύει για όλες τις περιπτώσεις, που περιλαμβάνουν επίσης και τις εντολές μέσω ταχυδρομείου και την παρέμβαση τριών ή περισσότερων ιδρυμάτων. Προτείνεται συνεπώς να τροποποιηθεί ως εξής η πρώτη παύλα του άρθρου 5, παράγραφος 1:

«το ίδρυμα του εντολέα ενέχει ευθύνη έναντι του εντολέα για την ολοκλήρωση της μεταφοράς πίστωσης το αργότερο μέχρι το τέλος της πέμπτης εργάσιμης ημέρας που έπεται της αποδοχής από αυτό μιας πληρωμής εντολής για την άμεση εκτέλεσή της, και εφόσον η διαβίβαση δεν περιλαμβάνει την παρέμβαση περισσότερων από δύο τραπεζών, ή υφίσταται αυτόματο σύστημα συμψηφισμού στη χώρα του δικαιούχου.»

5.5.3. Στην δεύτερη παύλα του άρθρου 5, παράγραφος 1, προβλέπεται ότι το ίδρυμα του δικαιούχου υποχρεούται να θέσει στη διάθεση του δικαιούχου το ποσό της μεταφοράς πίστωσης το αργότερο στο τέλος της εργάσιμης ημέρας που έπεται της ολοκλήρωσης της μεταφοράς πίστωσης. Πρέπει ωστόσο να ληφθούν υπόψη οι δικαιούχοι που δεν έχουν λογαριασμό, οπότε στην περίπτωση αυτή η υποχρέωση να τεθεί στη διάθεση πρέπει να περιλαμβάνει και την αποστολή του ειδοποιητηρίου, στη διεύθυνση του δικαιούχου, σχετικά με τη λήψη του ποσού. Συνεπώς θα πρέπει να τροποποιηθεί το κείμενο της παύλας αυτής προκειμένου να ληφθεί υπόψη και αυτό το ενδεχόμενο, με την προσθήκη της ακόλουθης φράσης:

«Η εν λόγω υποχρέωση εκπληρώνεται με την πίστωση του ποσού στο λογαριασμό του δικαιούχου ή με την αποστολή ειδοποιητηρίου σε περίπτωση που ο εντολέας δεν έχει σημειώσει αριθμό λογαριασμού.»

5.5.4. Στο άρθρο 5, παράγραφος 3, προβλέπεται, και δικαίως ότι το ίδρυμα του δικαιούχου αποζημιώνει τον δικαιούχο με την καταβολή τόκων σε περίπτωση καθυστέρησης της πληρωμής. Επίσης, θα έπρεπε να ισχύει για την τράπεζα του δικαιούχου η ίδια αρχή της ισότητας που ισχύει για την τράπεζα του εντολέα (παράγραφος 2): αν η καθυστέρηση οφείλεται σε εσφαλμένες ή ελλιπείς οδηγίες του εντολέα, ευθύνεται ο τελευταίος και όχι η τράπεζα του δικαιούχου για τις ενδεχόμενες ζημιές. Δια τούτο θα πρέπει η 3η παράγραφος να συμπληρωθεί με την εξής φράση:

«Όταν το ίδρυμα του δικαιούχου μπορεί να αποδείξει ότι η καθυστέρηση καταλογίζεται στον εντολέα, το ίδρυμα του δικαιούχου θα έχει δικαίωμα να λάβει από τον εντολέα οιαδήποτε αποζημίωση καταβλήθηκε στο δικαιούχο.»

5.5.5. Εξάλλου θα πρέπει να τονιστεί ότι ανταποκρίνεται στην αρχή της ισότητας, την οποία αποδέχονται όλες οι νομοθεσίες, η υποχρέωση επανόρθωσης της ζημίας να καταλογίζεται στην πλευρά που ευθύνεται· η ΟΚΕ υποστηρίζει συνεπώς ότι το άρθρο 5 πρέπει να συμπληρωθεί με την ακόλουθη παράγραφο 4:

«Το ίδρυμα που κατέβαλε αποζημίωση με βάση τις διατάξεις των παραγράφων 2 και 3 δικαιούται να αποζημιωθεί από το ίδρυμα στο οποίο καταλογίζεται η καθυστέρηση της πληρωμής.»

5.6. Άρθρο 7 — Υποχρέωση των ιδρυμάτων για την επιστροφή χρημάτων σε περίπτωση μη εκτέλεσης της μεταφοράς

5.6.1. Οι υποχρεώσεις που προβλέπονται στο εν λόγω άρθρο εμπνέονται σαφώς από το «Προσχέδιο Νόμου» των Ηνωμένων Εθνών, το οποίο εξάλλου δεν έχει υιοθετήσει καμιά χώρα, ούτε και οι Ηνωμένες Πολιτείες που πρωτοστάτησαν για τη θέσπισή του. Τουναντίον οι υποχρεώσεις αυτές είναι αντίθετες με τη νομοθεσία που αφορά την εντολή σε όλα τα κράτη μέλη, τα οποία ορίζουν ότι ο εντολέας δεν φέρει καμία ευθύνη

λόγω ανωτέρας βίας ή λόγω ευθύνης τρίτων. Αντί σχολίου παραθέτουμε την επιχειρηματολογία του Ανωτάτου Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου της Γερμανίας, η οποία ανακοινώθηκε στις 19 Μαρτίου 1991 σε μια υπόθεση κακής εκτέλεσης εντολής διεθνούς πληρωμής: «έχοντας καταβάλει κάθε αναγκαία προσπάθεια για την εκτέλεση των οδηγιών που έλαβε, η τράπεζα (του εντολέα) δεν ευθύνεται για ενδεχόμενο σφάλμα των άλλων τραπεζών που παρεμβαίνουν».

5.6.2. Από την άλλη πλευρά δεν πρέπει να αγνοούνται τα δικαιώματα του εντολέα, από τον οποίο δεν μπορεί να ζητηθεί να προβεί σε έρευνα των τραπεζών της αλλοδαπής· η οδηγία πρέπει συνεπώς να καθορίσει την υποχρέωση για την τράπεζα του εντολέα να διασφαλίζει τα συμφέροντα του πελάτη της.

5.6.3. Με στόχο την προστασία του εντολέα σε περίπτωση μη εκτέλεσης της εντολής, η πρόταση οδηγίας φαίνεται να αγνοεί ότι πρέπει να προστατευθεί και ο δικαιούχος, καταναλωτής ή επιχείρηση. Ο δικαιούχος όμως μπορεί να έχει συμφέρον — το οποίο υπερέχει εκείνου του εντολέα — να λάβει παρ'όλα αυτά την μεταφορά πίστωσης, έστω και με καθυστέρηση και με τον συμψηφισμό που προβλέπεται στο άρθρο 5, παράγραφος 3. Η αρχή του αμετάκλητου της εντολής πληρωμής, θεμελιώδες έρεισμα όλων των συστημάτων, δύναται να διαφυλαχθεί με κάποια τροποποίηση που να ανταποκρίνεται στην αρχή της ισότητας, παρέχοντας έτσι στο δικαιούχο τη δυνατότητα να αρνηθεί το ποσό που του οφείλεται. Θα πρέπει επίσης να ληφθούν υπόψη οι λεπτές νομικές επιπτώσεις της μονομερούς ανάκλησης της εντολής σε περίπτωση πτώχευσης του εντολέα ή του δικαιούχου.

5.6.4. Σε όλες τις νομοθεσίες, η περίπτωση της ανωτέρας βίας (άρθρο 7, παράγραφος 3) προβλέπεται ως νόμιμο εμπόδιο στην εκτέλεση της εντολής, με συνέπεια την απαλλαγή του εντολέα από τις κυρώσεις που προβλέπον συμβατικές ή νομοθετικές διατάξεις. Συνεπώς δεν μπορεί να αφηθεί στη διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών να επιτρέψουν την παρεκκλίση από την ευθύνη που απορρέει από τις συμβατικές υποχρεώσεις λόγω ανωτέρας βίας, ούτε κρίνεται αποδεκτή κοινοτική αρχή η οποία εμπεριέχει ευθύνη του εντολέα έστω και σε περίπτωση ανωτέρας βίας.

5.6.5. Όσον αφορά τη δυνατότητα των κρατών μελών να παρεκκλίνουν της υποχρέωσης καταβολής αποζημίωσης όταν η πληρωμή υπερβαίνει τα 10 000 Ecu (άρθρο 7, παράγραφος 3), η ΟΚΕ, βάσει των εκτιμήσεων που γίνονται στα σημεία 4.7.1 έως 4.7.5 και στο σημείο 4.10 κρίνει ότι πρέπει να καθορισθεί ένα όριο που συνάδει με την αρχή της διατηρήσεως σαφούς διαχωρισμού μεταξύ των συστημάτων υψηλής αξίας και των συστημάτων χαμηλής αξίας. Το όριο των 10 000 Ecu που υποδεικνύει η Επιτροπή φαίνεται κατάλληλο και έχει το πλεονέκτημα ότι καλύπτει τη μεγάλη πλειοψηφία των μεταφορών πιστώσεων στο εσωτερικό της ΕΕ.

5.6.6. Συνεπεία των όσων αναφέρθηκαν στα προηγούμενα σημεία, η ΟΚΕ προτείνει να τροποποιηθεί ως εξής το άρθρο 7, παράγραφοι 1 και 2:

«1. Εάν μετά την αποδοχή εντολής πληρωμής ποσού το οποίο δεν υπερβαίνει τα 10 000 Ecu από το ίδρυμα του εντολέα, η σχετική μεταφορά πίστωσης δεν ολοκληρωθεί για λόγους διαφορετικούς από ανωτέρα βία ή σφάλμα του εντολέα, ο εντολέας έχει το δικαίωμα — με την επιφύλαξη προβολής αντίρρησης από τον δικαιούχο — να ζητήσει την πίστωση του λογαριασμού του με ολόκληρο το ενταλθέν ποσό της μεταφοράς πίστωσης, προσαυξημένο με τους σχετικούς τόκους και με το ποσό των εξόδων της μη εκτελεσθείσας μεταφοράς. Η σχετική αίτηση υποβάλλεται τουλάχιστον είκοσι εργάσιμες μέρες μετά την ημερομηνία κατά την οποία πρέπει να έχει ολοκληρωθεί η μεταφορά πίστωσης. Κάθε ενδιαμέσο ίδρυμα που έχει αποδεχτεί την εντολή πληρωμής υποχρεούται να επιστρέψει, με δική του δαπάνη, το ποσό της μεταφοράς πίστωσης στο ίδρυμα που την έχει διατάξει.

2. Αν η μη ολοκλήρωση της μεταφοράς πίστωσης οφείλεται σε ανωτέρα βία ή σε εσφαλμένες οδηγίες που έδωσε ο εντολέας στο ίδρυμά του, το ίδρυμα του εντολέα και τα άλλα ιδρύματα που μεσολαβούν καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για να πραγματοποιήσουν την προβλεπόμενη στην παράγραφο 1 επιστροφή χρημάτων στον εντολέα, χωρίς την προσαύξηση των τόκων και των εξόδων. Παραμένει η επιφύλαξη προβολής αντίρρησης από τον δικαιούχο, όπως προβλέπεται στην προηγούμενη παράγραφο 1.»

5.6.7. Η παράγραφος 3 του άρθρου 7 θα πρέπει να διαγραφεί.

5.7. Άρθρο 9— Υποβολή έκθεσης προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο

5.7.1. Η ΟΚΕ ζητεί να τροποποιηθεί το κείμενο του άρθρου ως ακολούθως:

«Το αργότερο στις 31 Δεκεμβρίου 1999, η Επιτροπή υποβάλλει έκθεση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή σχετικά...»

6. Παρατηρήσεις στο σχέδιο ανακοίνωσης σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού της εκ στα συστήματα διασυννοριακών μεταφορών πίστωσης

6.1. Θέμα (σημείο 1)

6.1.1. Η Επιτροπή είχε συντάξει παλαιότερα ένα έγγραφο⁽¹⁾ με το οποίο καθόριζε τις αρχές, ή καλύτερα τις κατευθυντήριες γραμμές, οι οποίες απορρέουν από την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού στα συστήματα ενδοευρωπαϊκών μεταφορών πίστωσης. Οι εν τω μεταξύ αποκτηθείσες εμπειρίες, η εξέλιξη των συστημάτων και οι συζητήσεις με το βιομηχανικό τομέα ώθησαν την Επιτροπή να προετοιμάσει ένα νέο «Σχέδιο Ανακοίνωσης».

(1) «Αρχές του Ανταγωνισμού για τα συστήματα μεταφορών πίστωσης» που περιέχονται στο Παράρτημα Γ του εγγράφου εργασίας της Επιτροπής της 27ης Μαρτίου 1992.

6.1.2. Το αντικείμενο που εξετάζεται είναι, όπως αναφέρει η Επιτροπή, «αποκλειστικά τα συστήματα διασυνοριακών μεταφορών πίστωσης», τα οποία εξετάζονται συνεπώς ξεχωριστά από τα άλλα συστήματα, είτε πρόκειται για συστήματα εξ επαφής είτε εξ αποστάσεως. Η ΟΚΕ θα ήθελε επίσης να επιστήσει την προσοχή της Επιτροπής στο γεγονός ότι τα, οιαδήποτε φύσεως, συστήματα πληρωμής αποτελούν τμήμα ενός συνόλου το οποίο περιλαμβάνει το τραπεζικό σύστημα ως παρέχον υπηρεσίες, την πελατεία — καταναλωτές, ΜΜΕ, εμπόρους και βιομηχάνους — ως αποδέκτη των υπηρεσιών, τις κεντρικές τράπεζες ως ελεγκτές της σταθερότητας του συστήματος και το ENI ως ρυθμιστή, αν κριθεί απαραίτητο, των πτυχών της νομισματικής κυκλοφορίας. Για τη ρύθμιση συνεπώς των συστημάτων ενδοευρωπαϊκών μεταφορών πίστωσης απαιτείται να ληφθεί υπόψη η υφιστάμενη διασύνδεση μεταξύ των διαφόρων συστημάτων και η ύπαρξη μιας σφαιρικής εικόνας· με άλλα λόγια, για τη θέσπιση κανόνα που να διέπει ένα σύστημα θα πρέπει να αναρωτηθούμε ποιές συνέπειες μπορεί να έχει αν εφαρμοστεί, αναλογικά, σε άλλα συστήματα.

6.1.3. Στον προηγούμενο ορισμό των αρχών του ανταγωνισμού, η Επιτροπή αναγνώριζε ότι για τη θέσπιση ή τη διασύνδεση συστημάτων μεταφοράς τα ιδρύματα θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν την ανάγκη να βασιστούν σε σταθερά καθορισμένες αρχές όσον αφορά τις τεχνικές, νομοθετικές και λειτουργικές πτυχές των υπηρεσιών που παρέχονται στην πελατεία. Οι σταθερά καθορισμένες αρχές πρέπει να βασίζονται στη σαφήνεια, και να αφήνουν ένα ελάχιστο περιθώριο ερμηνείας στα ενδιαφερόμενα μέρη. Η ΟΚΕ διαπιστώνει αντιθέτως ότι σε διάφορα τμήματά του το έγγραφο χρησιμοποιεί όρους και έννοιες πολύ ασαφείς οι οποίοι γεννούν αμφιβολίες παρά βεβαιότητες.

6.1.4. Η πρόταση που αναφέρεται στο προηγούμενο σημείο βασίζεται στην εξέταση διαφόρων περιπτώσεων παρέμβασης της Επιτροπής σε θέματα εφαρμογής των κανόνων ανταγωνισμού στα συστήματα πληρωμών γενικά, μερικές από τις οποίες συζητούνται ακόμη. Η έλλειψη συγκεκριμένων σημείων αναφοράς δημιουργεί αβεβαιότητες στον τραπεζικό τομέα, οι οποίες εκφράζονται με καθυστερήσεις ή με άρνηση υιοθέτησης πρωτοβουλιών, και με τον τρόπο αυτό ζημιώνονται τα προγράμματα καινοτομίας που προωθεί η ίδια η Επιτροπή.

6.2. Μη τιμολογιακός ανταγωνισμός (σημείο 2)

6.2.1. Παράγραφος 4

Η ΟΚΕ συμφωνεί ότι οι αρχές του δικαίου του ανταγωνισμού και της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών πρέπει να ισχύουν ακόμα και για συστήματα που θεσπίζονται βάσει νόμου ή τα οποία διαχειρίζονται δημόσιες αρχές⁽¹⁾ και συμμερίζεται την άποψη της Επιτροπής για την προσέγγιση που υιοθέτησε, να

(1) Οι παρατηρήσεις για το σημείο αυτό βασίζονται στην γαλλική έκδοση του κειμένου· η αγγλική έκδοση αφήνει να διαφανούν κάποιες αμφιβολίες ως προς την ερμηνεία και η ιταλική δίνει την εντύπωση ότι θέλει να πεί ότι οι αρχές εφαρμόζονται μόνο στα συστήματα που θεσπίζονται βάσει νόμου ή λειτουργούν υπό τον έλεγχο δημοσίων αρχών.

μην εξετάσει στο έγγραφο πτυχές ρύθμισης των συστημάτων αυτών από δημόσιες αρχές.

6.2.2. Τα συστήματα στα οποία αναφέρεται η Επιτροπή είναι βέβαια τα συστήματα των μεταφορών μεγάλων χρηματικών ποσών, στις οποίες μεταφορές οι κεντρικές τράπεζες δρουν συνήθως ως διαχειριστές, και συνεπώς ως υπεύθυνοι θεσμικά της σταθερότητας των ίδιων των συστημάτων και ως ελεγκτές των κινδύνων, ιδιαίτερα δε των κινδύνων που απορρέουν από το σύστημα. Οι γενικές γραμμές της ρύθμισης των συστημάτων αυτών αποτέλεσαν αντικείμενο επεξεργασίας⁽²⁾ από την Working Group on EC Payments Systems η οποία συγκροτήθηκε από την Επιτροπή των Διοικητών των Κεντρικών Τραπεζών των χωρών της ΕΕ, και εγκρίθηκαν τον Ιανουάριο του 1995 από το Συμβούλιο του ENI. Το έγγραφο αυτό αναφέρει τα κριτήρια που ρυθμίζουν τον ανταγωνισμό και ορίζει τους κανόνες πρόσβασης καθώς και τους λειτουργικούς κανόνες.

6.2.3. Αν η απόφαση της Επιτροπής να μην εξετάσει στο έγγραφο για τον ανταγωνισμό τις πτυχές που αφορούν τα συστήματα αυτά είναι πλήρως δικαιολογημένη, δεν κατανοούμε ωστόσο ποιοί λόγοι την οδήγησαν να λάβει την απόφαση να τις συμπεριλάβει στην οδηγία. Οι παρατηρήσεις για το θέμα αυτό εκφράζονται στο αντίστοιχο τμήμα του παρόντος εγγράφου.

6.2.4. Παράγραφος 5

Η ρύθμιση φαίνεται να αφορά μόνο τις τράπεζες. Η ρύθμιση θα πρέπει επίσης να αφορά και κάθε «άλλο ίδρυμα» το οποίο παρέχει υπηρεσίες πληρωμής στο κοινό, σύμφωνα με το άρθρο 1 και 2(β) της πρότασης οδηγίας. Αν τα «άλλα ιδρύματα» συμπεριληφθούν στην οδηγία, θα πρέπει να ισχύουν και γι' αυτά οι κανόνες ανταγωνισμού.

6.2.5. Παράγραφος 6

Η ΟΚΕ συμφωνεί με την αρχή των ανοικτών συστημάτων· επισημαίνει ωστόσο ότι τα κριτήρια για τον προσδιορισμό του αν ένα σύστημα συνιστά κατά το μάλλον ή ήττον «ουσιαστικό μέρος» είναι πολύ αόριστα. Η έλλειψη αντικειμενικών κριτηρίων δημιουργεί ευρύ περιθώριο για υποκειμενικές ερμηνείες εκ μέρους των τραπεζών και της Επιτροπής, με τα εμπόδια τα οποία αναφέρθηκαν στο προηγούμενο σημείο 6.1.3. Η ΟΚΕ εκτιμά ότι είναι απαραίτητο να επεξεργαστεί περαιτέρω η Επιτροπή την παράγραφο αυτή, συμπεριλαμβάνοντας αντικειμενικά κριτήρια· με την παρούσα διατύπωση η εν λόγω παράγραφος είναι απαράδεκτη.

6.2.6. Παράγραφος 8

Όσον αφορά τον καθορισμό της συνεισφοράς συμμετοχής ενός υποψηφίου σε κάποιο σύστημα, η Επιτροπή διευκρινίζει ότι η εν λόγω συνεισφορά δεν πρέπει να υπερβαίνει το «πραγματικό κόστος» των προηγούμενων επενδύσεων. Δεδομένου ότι πρόκειται για συμμετοχή η οποία υπόκειται στους συνήθεις κανόνες που διέπουν την αγορά, ο καθορισμός του «πραγματικού κόστους» δεν έχει σημασία· η ακριβής έννοια είναι εκείνη της «παρούσας αξίας» των επενδύσεων.

(2) «Minimum Common Features for Domestic Payment Systems», Νοέμβριος 1993.

6.2.6.1. Η ΟΚΕ κατανοεί και εγκρίνει την προσπάθεια της Επιτροπής που αποσκοπεί στο να καθορίσει τους όρους πρόσβασης τραπεζών της αλλοδαπής στο εθνικό σύστημα, στο πλαίσιο του σεβασμού των αρχών της ελεύθερης εγκατάστασης και της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών. Εξάλλου, η εφαρμογή του κριτηρίου σύμφωνα με το οποίο υποκατάστημα ξένης τράπεζας δύναται να επηρεάσει την απόφαση σχετικά με τη συμμετοχή της προβάλλοντας την εμπειρία και τον όγκο πληρωμών της μητρικής τράπεζας στη χώρα καταγωγής, ενδέχεται να προκαλέσει αναστροφή διάκριση έναντι των εγχώριων τραπεζών, οι οποίες λόγω ίσων αντικειμενικών συνθηκών δεν θα μπορούν να εισέλθουν στο σύστημα. Με την παρούσα διατύπωση η αρχή δεν γίνεται αποδεκτή ακόμη και σε αυτή την περίπτωση απαιτείται καλύτερη διευκρίνιση των κριτηρίων βάσει των οποίων πρέπει να «εκτιμηθεί» η εμπειρία και ο όγκος πληρωμών της μητρικής τράπεζας.

6.2.7. Παράγραφος 10

Η ΟΚΕ συμφωνεί με την αρχή ότι σύστημα το οποίο δεν συνιστά «βασική υπηρεσία» μπορεί να εμποδίσει τα μέλη του να προσχωρήσουν σε άλλα συστήματα· διερωτάται όμως αν στην εν λόγω διάταξη συμπεριλαμβάνονται, κατά το μάλλον ή ήττον αυτομάτως, τα ΑΓΣ⁽¹⁾. Τα συστήματα που βασίζονται σε ΑΓΣ αναφέρθηκαν επανειλημμένα από την Επιτροπή ως η βέλτιστη λύση για τη διευκόλυνση των ενδοευρωπαϊκών πληρωμών· κατά τη δημιουργία τους αυτά μπορούν να είναι μικρού μεγέθους ώστε να μην θεωρηθούν ότι παρέχουν «βασική υπηρεσία». Ο κίνδυνος μη συμμετοχής σε εναλλακτικά συστήματα θα συνιστούσε για τις τράπεζες αποτρεπτικό παράγοντα προσχώρησης στα ΑΓΣ, ζημιώνοντας με τον τρόπο αυτό εν τη γενέσει του το σύστημα που θέλει να προωθήσει η Επιτροπή. Σκόπιμο είναι να διευκρινιστεί ότι η συμμετοχή σε ΑΓΣ σε καμιά περίπτωση δεν αποκλείει τη συμμετοχή σε εναλλακτικά συστήματα.

6.2.8. Παράγραφος 12.1

Η αγγλική και γερμανική διατύπωση του παρόντος άρθρου προβλέπουν ότι τα πρότυπα λειτουργίας δύνανται να συμπεριλαμβάνουν και άλλες πτυχές από εκείνες που απαριθμούνται στην ίδια παράγραφο· αντίθετα η γαλλική και ιταλική διατύπωση δείχνουν ότι ο κατάλογος είναι πλήρης. Η «διευρυμένη» διατύπωση είναι πιθανόν εκείνη που ανταποκρίνεται στις προθέσεις της Επιτροπής· εν τούτοις περιπτώσει θα πρέπει η λέξη «notamment» στα γαλλικά να αντικαταστήσει τη λέξη «dont» και η φράση «fra l'altro» στα ιταλικά τη λέξη «comprendenti». Απαιτείται η διενέργεια ελέγχου και στις άλλες γλώσσες.

6.3. Ανταγωνισμός τιμών (σημείο 3)

6.3.1. Παράγραφος 13

Η ΟΚΕ υποστηρίζει τη θέση της Επιτροπής, σύμφωνα με την οποία δεν μπορεί να γίνει δεκτή καμιά συμφωνία μεταξύ τραπεζών για τις τιμές που εφαρμόζονται στην πελατεία.

(1) ΑΓΣ: Αυτόματοποιημένο Γραφείο Συμψηφισμού (Automatic Clearing House), δηλαδή εθνικός οργανισμός συμψηφισμού των πληρωμών σε εθνική ή διεθνή κλίμακα.

6.3.2. Παράγραφος 14

Η γενική αρχή που εκφράζεται στο πρώτο τμήμα του άρθρου πρέπει να συμπληρωθεί με την ένδειξη ότι μεταξύ των «συμμετεχουσών» συμπεριλαμβάνονται και οι ενδιάμεσες τράπεζες. Η υποσημείωση που αφορά τα ΑΓΣ πρέπει να αναφέρει ότι όλα τα ΑΓΣ δεν είναι εθνικά. Στη Γερμανία για παράδειγμα υπάρχουν περιφερειακά ΑΓΣ.

6.3.2.1. Η Επιτροπή εξετάζει το θέμα των διατραπεζικών προμηθειών από την πλευρά του εμπορισμού του κόστους. Καθίσταται σαφές ότι η παροχή οιασδήποτε υπηρεσίας πρέπει να συμπεριλαμβάνει μια λογική κάλυψη του κόστους· η έννοια αυτή πρέπει να περιέχεται στην ανακοίνωση.

6.3.3. Παράγραφος 15

Οι διατραπεζικές προμήθειες συνιστούν τεχνικό χαρακτηριστικό απαραίτητο για τη λειτουργία κάθε συστήματος μεταφοράς κεφαλαίων, και εκ των πραγμάτων οι προμήθειες αυτές θα πρέπει να είναι προκαθορισμένες κατόπιν συμφωνίας. Το θέμα έχει συζητηθεί από καιρό και σήμερα είναι η κατάλληλη ευκαιρία να λυθεί οριστικά. Η Επιτροπή θα μπορούσε να προβεί σε γενική εξαίρεση όσον αφορά τις διατραπεζικές συμφωνίες, πραγματοποιώντας ενδεχομένως μελέτη από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες η οποία θα καταδείξει την τεχνική αναγκαιότητα των διατραπεζικών προμηθειών. Θα διατηρούσε βέβαια το δικαίωμα να εξετάσει και να απορρίψει ή να αποδεχτεί το ύψος των προμηθειών που αποτελούν αντικείμενο της συμφωνίας, σύμφωνα με τα κριτήρια δίκαιης απόδοσης των οφελών που αναφέρονται στο τελευταίο τμήμα της παραγράφου.

6.3.3.1. Πρέπει να επισημανθεί ότι η διατραπεζική προμήθεια δεν καθορίζεται από το παιχνίδι του ανταγωνισμού· κατά κανόνα στις διεθνείς μεταφορές πίστωσης η επιλογή της τράπεζας που θα εκτελέσει τη συναλλαγή γίνεται από τον εντολέα και όχι από την τράπεζά του.

6.3.4. Παράγραφος 16

Η ΟΚΕ εγκρίνει απόλυτα τη δέσμευση της Επιτροπής να εξαλείψει εντελώς την απαράδεκτη πρακτική του «διπλού καταλογισμού προμηθειών», και συμφωνεί με το προτεινόμενο κείμενο. Παρατηρεί ωστόσο ότι μπορεί να υπάρχουν, για την τράπεζα του δικαιούχου έξοδα που δεν αφορούν τη διεθνή φύση της πληρωμής, όπως για παράδειγμα όταν απαιτείται η διεξαγωγή έρευνας για δικαιούχο που δεν διατηρεί λογαριασμό, ή σε περίπτωση λανθασμένης διεύθυνσεως ή αλλαγής διεύθυνσεως. Η αποδοχή εξόδων που δεν αφορούν τη διεθνή φύση της συναλλαγής θα πρέπει να συμπεριλαμβάνεται στην παράγραφο.

6.3.5. Παράγραφος 19

Στο τελευταίο τμήμα της παραγράφου αυτής, η Επιτροπή φαίνεται να υποστηρίζει ότι τα υφιστάμενα εθνικά συστήματα, ή τα ΑΓΣ, λειτουργούν δωρεάν, χωρίς διατραπεζικές προμήθειες. Αντίθετα οι εν λόγω προμήθειες είναι πάντα αναγκαίες για τη δίκαιη κατανομή του κόστους μεταξύ των συμμετε-

χόντων και συνιστούν συνεπώς τεχνικό χαρακτηριστικό πολυμερούς συστήματος. Η ΟΚΕ προτείνει συνεπώς τη διαγραφή της τελευταίας φράσης «οι πολυμερείς διατραπεζικές προμηθειές δεν θα ήταν, κατά πάσα πιθανότητα, αναγκαίες».

6.3.6. Παράγραφοι 22, 23 και 24

Η διατύπωση των εν λόγω παραγράφων θέτει, κατά την άποψη της ΟΚΕ, πρόβλημα ουσίας. Η Επιτροπή αναγνωρίζει την εγκυρότητα των συμφωνιών που προορίζονται για την κάλυψη των συμπληρωματικών εξόδων που «αναγκαστικά» βαρύνουν τις τράπεζες των δικαιούχων, και ως προς αυτό το σημείο δεν υπάρχει καμιά αντίρρηση. Το πρόβλημα δημιουργείται όταν γίνεται λόγος για «πραγματικά» καταβληθέν κόστος: δεν υφίσταται κάποιο μοναδικό σύστημα προσδιορισμού των εξόδων των τραπεζικών υπηρεσιών, τα οποία ποικίλλουν σε σημαντικό βαθμό ανάλογα με τις διαστάσεις της τράπεζας, τη φύση και τη συχνότητα των παρεχομένων υπηρεσιών καθώς και ορισμένους άλλους παράγοντες οι οποίοι δεν προσδιορίζονται αντικειμενικά. Η υιοθέτηση της έννοιας «πραγματικό κόστος» θα μπορούσε να εισαγάγει στοιχεία αβεβαιότητας τα οποία θα προκαλούσαν ατέρμονες συζητήσεις και αντιφατικές καταστάσεις. Η ΟΚΕ προτείνει τη διαγραφή την ένδειξης «πραγματικό κόστος» και την αντικατάστασή της με τη λέξη «εξόδα»: η Επιτροπή βέβαια θα διατηρεί το δικαίωμα να εκτιμά σφαιρικά την ορθότητα των εξόδων αυτών (με κάποιο περιθώριο κέρδους) κατά την έγκριση των συμφωνιών.

6.3.7. Παράγραφος 24.2

Όσον αφορά τη δυνατότητα διαπραγμάτευσης προμηθειών κατώτερων από το ανώτατο όριο, η ΟΚΕ υπενθυμίζει τα όσα παραθέτει ανωτέρω στο σημείο 6.3.3.1: δεδομένης της έλλειψης λόγων ανταγωνισμού στον τομέα αυτό, η χρήση αυτής της δυνατότητας παραμένει εντελώς θεωρητική.

7. Παρατηρήσεις στο σημείο III της ανακοίνωσης της επιτροπής — η πρόοδος που επιτεύχθηκε όσον αφορά τα συνοδευτικά μέτρα που αποσκοπούν στη βελτίωση των διασυννοπηκών πληρωμών

7.1. Ο ρόλος των συστημάτων πληρωμών στην προετοιμασία της μετάβασης στο Ecu (σημείο III.1). Η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την απόφαση της Επιτροπής να συνεχίσει τις έρευνες όσον αφορά τα πρακτικά προβλήματα που δημιουργεί η εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος με τη συνεργασία των δύο συμβουλευτικών ομάδων για τα συστήματα πληρωμών.

Συνιστά επίσης να συμπεριλάβει στους μόνιμους συνομιλητές της το ENI μέσω των ομάδων εργασίας που έχει συγκροτήσει ειδικά για το σκοπό αυτό.

7.2. Απλούστευση των υποχρεώσεων δήλωσης που συνδέονται με την κατάρτιση στατιστικών του ισοζυγίου πληρωμών (σημείο III.2). Η ΟΚΕ εκφράζει την επιθυμία της να ολοκληρωθούν γρήγορα οι εργασίες της Task Force και να καταλήξουν στον καθορισμό ενιαίου ελάχιστου ορίου δήλωσης.

7.3. «Νομικό πλαίσιο» των διασυννοπηκών πληρωμών (σημείο III.3). Η ΟΚΕ επισημαίνει ότι η Επιτροπή, με την πρόταση οδηγίας της, (άρθρα 5, 6, και 7) επέσπευσε την έγκριση νομικών διατάξεων που τελούσαν ακόμη υπό συζήτηση. Πέραν τούτου, εφιστά την προσοχή της Επιτροπής στο λεπτό πρόβλημα της σκοπιμότητας των πληρωμών καθώς και στις ενδεχόμενες επιπτώσεις της οδηγίας στις νομοθεσίες που διέπουν τις πτωχεύσεις, οι οποίες είναι ανομοιογενείς στα διάφορα κράτη μέλη.

7.4. Οι διασυνδέσεις μεταξύ αυτοματοποιημένων γραφείων συμψηφισμού (ΑΓΣ) (σημείο III.4). Η ΟΚΕ εγκρίνει και υποστηρίζει τις προσπάθειες της Επιτροπής για τη σύσταση σε όλα τα κράτη μέλη αυτοματοποιημένων γραφείων συμψηφισμού, καθώς και την εγκατάσταση διασυνδέσεων μεταξύ τους. Οι εν λόγω προσπάθειες δεν πρέπει όμως να οδηγήσουν σε μονομερείς λύσεις που να αποκλείουν τα ήδη υφιστάμενα ή υπό δημιουργία εναλλακτικά συστήματα και κυρίως δεν πρέπει να συμβάλουν στην αύξηση των εξόδων που επιβαρύνουν τους χρήστες, τις επιχειρήσεις ή τους καταναλωτές.

7.5. Διαφάνεια των πληρωμών που πραγματοποιούνται με κάρτες πληρωμής (σημείο III.5). Η ΟΚΕ εγκρίνει τη δράση της Επιτροπής και σε αυτόν τον τομέα, και συνιστά οι συμβουλευτικές ομάδες για τα συστήματα πληρωμής, τις οποίες χρησιμοποιεί η Επιτροπή, να συμπληρωθούν με τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων μερών, ιδιαίτερα δε με τη συμμετοχή των διεθνών οργανισμών καρτών πληρωμής.

7.6. Προπληρωμένες κάρτες («ηλεκτρονικά πορτοφόλια») (σημείο III.6). Η ΟΚΕ συνιστά να εξεταστεί με ιδιαίτερη προσοχή το πρόβλημα των προπληρωμένων καρτών επειδή πρόκειται για εντελώς νέα μέσα, την εξέλιξη των οποίων παρακολουθεί το ENI: πράγματι οι κεντρικές τράπεζες θεωρούν ότι το εν λόγω μέσο εμπίπτει στη θεσμική τους σφαίρα ελέγχου της νομισματικής κυκλοφορίας. Η κοινοτική ρύθμιση των μέσων αυτών δεν μπορεί να προηγηθεί της εισαγωγής τους, και τούτο πριν ακόμη οι χρήστες αποκτήσουν την απαιτούμενη εμπειρία και εκφράσουν τις ανάγκες τους.

Βρυξέλλες, 1η Ιουνίου 1995.

Ο Πρόεδρος της

Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Carlos FERRER

Γνωμοδότηση για την πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 77/388/ΕΟΚ σχετικά με το κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας (φορολογία γεωργικών προϊόντων)

(95/C 236/02)

Στις 4 Απριλίου 1995, και σύμφωνα με το άρθρο 99 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα οικονομικών, δημοσιονομικών και νομισματικών υποθέσεων, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 16 Μαΐου 1995 με βάση την έκθεση του κ. Giacomelli, μόνου εισηγητή.

Κατά την 326η σύνοδο ολομέλειας της 31ης Μαΐου και 1ης Ιουνίου 1995 (συνεδρίαση της 31ης Μαΐου 1995) η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Η ΟΚΕ διαπιστώνει ότι, σύμφωνα με την έκθεση της Επιτροπής που συνοδεύει την υπό εξέταση πρόταση οδηγίας, μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα ότι, «καθώς δεν υπάρχει σαφής απόδειξη ότι οι διαφορές του ΦΠΑ προκαλούν σημαντικές στρεβλώσεις στην ανταγωνιστική θέση των υποκειμένων στο φόρο προσώπων που πραγματοποιούν ενδοκοινοτικές συναλλαγές, δεν υπάρχει αυτή τη στιγμή κανένας λόγος να υποτεθεί ότι η εσωτερική αγορά δεν λειτουργεί ικανοποιητικά».

1.1. Είναι εξίσου ορθό ότι, όσον αφορά το ΦΠΑ, δεν πρέπει να παραβλέπεται ο στόχος της εναρμόνισης, όπως ορίζεται στο άρθρο 99 της Συνθήκης, προς όφελος της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς.

1.2. Για να μην υπάρχουν κενά, πρέπει να προστεθεί ότι στη μελέτη της οποίας την διενέργεια ζήτησε η Επιτροπή, και η οποία καταλήγει σε συμπέρασμα ανάλογο με αυτό που προαναφέρθηκε, δεν μπόρεσαν να συμπεριληφθούν (καταρτίσθηκε τον Αύγουστο 1994) στοιχεία που να προκύπτουν από την εμπειρία των νέων κρατών μελών (Αυστρίας, Φινλανδίας, Σουηδίας).

2. Παρά το συνολικά θετικό συμπέρασμα στο οποίο καταλήγει η έκθεση της Επιτροπής, στο γεωργικό τομέα παρουσιάζονται προβλήματα για ορισμένα ειδικά προϊόντα (δηλ. τα άνθη, τα φυτά, κ.λ.π. καθώς και το μαλλί, το ξύλο για βιομηχανική χρήση και τα καυσόξυλα) των οποίων οι συναλλαγές επλήγησαν από την εφαρμογή μειωμένων συντελεστών ή μηδενικού συντελεστή από ορισμένα κράτη μέλη, στην οποία τα λοιπά κράτη μέλη δεν μπορούν να αντισταθούν δεδομένου ότι, ύστερα από την υιοθέτηση της οδηγίας 92/77/ΕΟΚ της 19ης Οκτωβρίου 1992⁽¹⁾, δεν έχουν πλέον το δικαίωμα να μειώσουν εκ των υστέρων τους συντελεστές τους (άρθρο 12, παράγραφος 3δ της οδηγίας 77/388/ΕΟΚ). Η υπό εξέταση πρόταση οδηγίας αποσκοπεί στην κατάργηση της απαγόρευσης του άρθρου 12, παράγραφος 3δ, και στην επί διετία παράταση της δυνατότητας όλων των κρατών μελών να εφαρμόσουν τους συντελεστές για τα ως άνω γεωργικά προϊόντα ή να καθιερώσουν μειωμένους συντελεστές.

3. Κατά συνέπεια, η ΟΚΕ συμφωνεί με την πρόταση οδηγίας, η οποία εντάσσεται στο πλαίσιο των απαραίτητων μέτρων για την ομαλή λειτουργία της ενιαίας αγοράς.

⁽¹⁾ Γνωμοδότηση ΟΚΕ, ΕΕ αριθ. C 322 της 31. 12. 1990, σ. 121· Οδηγία 92/77/ΕΟΚ, ΕΕ αριθ. L 366 της 31. 10. 1991, σ. 1.

Βρυξέλλες, 31 Μαΐου 1995.

Ο Πρόεδρος της
Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Carlos FERRER

Γνωμοδότηση με την πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για τη θέσπιση εναρμονισμένων δεικτών τιμών καταναλωτή⁽¹⁾

(95/C 236/03)

Στις 13 Μαρτίου 1995, και σύμφωνα με το άρθρο 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα οικονομικών, δημοσιονομικών και νομισματικών υποθέσεων, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 16 Μαΐου 1995 με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Pellarini (μόνου εισηγητή).

Κατά τη 326η σύνοδο ολομέλειας, της 31ης Μαΐου και 1ης Ιουνίου 1995 (συνεδρίαση της 31ης Μαΐου 1995), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με πολύ μεγάλη πλειοψηφία και 5 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Το άρθρο 109 I της Συνθήκης ΕΚ υποχρεώνει την Επιτροπή να υποβάλλει έκθεση στο Συμβούλιο σχετικά με την πρόοδο που επιτελούν τα κράτη μέλη όσον αφορά την εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους για την υλοποίηση της ΟΝΕ. Πρόκειται για κριτήρια σύγκλισης εκ των οποίων αυτό που αφορά τη σταθερότητα των τιμών εξετάζεται με βάση το δείκτη πληθωρισμού στα κράτη μέλη με τις καλύτερες επιδόσεις. Ο δείκτης πληθωρισμού πρέπει να υπολογίζεται με βάση το μέσο όρο του δείκτη τιμών καταναλωτή (ΔΤΚ) σε συγκρίσιμη βάση.

2. Η υπό εξέταση πρόταση κανονισμού έχει ως στόχο να ανατεθεί στην Επιτροπή να παρουσιάσει, με τη βοήθεια της Επιτροπής Στατιστικού Προγράμματος⁽²⁾ και του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος, μια σειρά μέτρων με στόχο την καθιέρωση συγκρίσιμων δεικτών τιμών καταναλωτή σε τρία στάδια, εντός της τριετίας 1996-1998.

2.1. Στο πρώτο στάδιο θα καταρτισθεί μια προσωρινή ομάδα δεικτών τιμών καταναλωτή με βάση τους ισχύοντες δείκτες, από τους οποίους θα εξαιρούνται η ιδιοκατοίκηση, οι υπηρεσίες υγείας και εκπαίδευσης καθώς και ορισμένα άλλα στοιχεία των οποίων η επεξεργασία γίνεται κατά διαφορετικό τρόπο από ορισμένα κράτη μέλη.

2.2. Ο εναρμονισμένος δείκτης τιμών καταναλωτή του κράτους μέλους (ΕνΔΤΚ) θα αρχίσει να ισχύει από τον Ιανουάριο του 1997.

2.3. Από τον Ιανουάριο του 1998, θα αρχίσει να εφαρμόζεται το συνολικό σύστημα που περιλαμβάνει ένα δείκτη τιμών καταναλωτή της Νομισματικής Ένωσης (ΔΤΚΝΕ).

Παρατηρήσεις της ΟΚΕ

3. Η ΟΚΕ διαπιστώνει ότι ο κύριος στόχος της πρότασης είναι η καθιέρωση εναρμονισμένων δεικτών τιμών καταναλωτή

για ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση προς το σκοπό λήψης των πληροφοριών που είναι αναγκαίες για τις αποφάσεις που υποθετούν όλα τα όργανα.

4. Η ΟΚΕ συμφωνεί κατ'αρχή για την εναρμόνιση των εθνικών δεικτών καθώς και για την καθιέρωση ενός δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

4.1. Η ΟΚΕ αντιλαμβάνεται πάντως ότι η Επιτροπή προτίθεται να αποκλείσει, στην αρχή, δείκτες μεγάλου φάσματος καταναλωτικών δαπανών δηλ. οι κατοικίες προς ιδιοκατοίκηση, η υγεία, η εκπαίδευση και ορισμένα άλλα στοιχεία που δεν προσδιορίζονται, χωρίς να προβλέπεται τότε και πως τα στοιχεία αυτά θα ενσωματωθούν με τρόπο ικανοποιητικό.

4.2. Η πρόταση της Επιτροπής δεν προβλέπει επίσης ένδειξη για τη στάθμιση των δαπανών που διατηρούνται και θα διατηρούνται στο καλάθι.

4.3. Όσον αφορά το δείκτη τιμών καταναλωτή της Νομισματικής Ένωσης, η ΟΚΕ θεωρεί ότι ο συνυπολογισμός ενός μεγαλύτερου αριθμού προϊόντων στο καλάθι για τον υπολογισμό, σύμφωνα με τις συνήθειες των ευρωπαϊκών καταναλωτών, θα αύξανε την αξία του ως στατιστικού μέσου για την πραγματοποίηση της ΟΝΕ.

5. Η ΟΚΕ συμφωνεί με την πρόταση κανονισμού και υπογραμμίζει ότι τα στατιστικά δεδομένα που παραλειφθηκαν στο πρώτο στάδιο είναι ανάγκη να συμπεριληφθούν στο δεύτερο στάδιο της κατάρτισης του εναρμονισμένου δείκτη τιμών καταναλωτή του κράτους μέλους, ώστε ο δείκτης αυτός να είναι δυνατό να χρησιμοποιείται με τον κατάλληλο τρόπο για την αξιολόγηση των κριτηρίων σύγκλισης που προβλέπονται στη ΣΕΕ.

⁽¹⁾ ΕΕ αριθ. C 84, της 6. 4. 1994, σ 7.

⁽²⁾ Ιδρύθηκε με την απόφαση του Συμβουλίου 89/382/ΕΟΚ, Euratom, (ΕΕ αριθ. L 181 της 28. 6. 1989).

6. Η ΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή και το Συμβούλιο να μεριμνούν ώστε να αποφευχθεί το ενδεχόμενο ο δείκτης τιμών καταναλωτή της Ευρωπαϊκής Ένωσης να χρησιμοποιηθεί για άσχετους σκοπούς.

7. Η ΟΚΕ επιθυμεί όπως ζητηθεί εγκαίρως η γνώμη της για την βαθμιαία κατάρτιση των δεικτών τιμών καταναλωτή περί των οποίων ασχολείται η παρούσα πρόταση.

Βρυξέλλες, 31 Μαΐου 1995.

Ο Πρόεδρος της
Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Carlos FERRER

Γνωμοδότηση για την πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την 16η τροποποίηση της οδηγίας 76/769/ΕΟΚ του Συμβουλίου περί προσεγγίσεως των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών που αφορούν περιορισμούς κυκλοφορίας στην αγορά και χρήσεως ορισμένων επικίνδυνων ουσιών και παρασκευασμάτων⁽¹⁾

(95/C 236/04)

Στις 20 Φεβρουαρίου 1995, και σύμφωνα με το άρθρο 100 Α της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα περιβάλλοντος, δημόσιας υγείας και κατανάλησης στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, κατήχησε τη γνωμοδότησή του στις 2 Μαΐου με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Λέριου.

Κατά την 326η σύνοδο ολομέλειας, της 31ης Μαΐου και 1ης Ιουνίου 1995 (συνεδρίαση της 31ης Μαΐου 1995), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

Η ΟΚΕ εγκρίνει την πρόταση για 16η τροποποίηση της οδηγίας με βάση τις γενικές και ειδικές παρατηρήσεις που ακολουθούν.

1. Γενικές παρατηρήσεις

1.1. Η πρόταση της Επιτροπής αφορά περιορισμούς στην εμπορία και χρήση του εξαχλωροαιθάνιου (HCE). Συγκεκριμένα προβαίνει στην απαγόρευση της χρησιμοποίησης του HCE:

α) κατά την παραγωγική διαδικασία της Βιομηχανίας Αλουμινίου και

β) κατά την παραγωγική διαδικασία άλλων μη σιδηρούχων μετάλλων, εκτός κάποιων εξαιρέσεων.

1.2. Η πρόταση της Επιτροπής στοχεύει

α) στην προστασία της ενότητας της εσωτερικής αγοράς εναρμονίζοντας τους όρους χρήσης του HCE.

β) στην προστασία του περιβάλλοντος, και

γ) στην εκπλήρωση των υποχρεώσεων της στο πλαίσιο της Parcom. (Οι αποφάσεις Parcom 92/4 και 93/1 προβλέπουν σταδιακή κατάργηση του HCE στη δευτερογενή βιομηχανία αλουμινίου ανάλογα με την κατηγορία, μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 1994 και την 31η Δεκεμβρίου 1996, και στη βιομηχανία μη σιδηρούχων μετάλλων μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 1997 αντίστοιχα, με εξαίρεση την παραγωγή των κραμάτων μαγνησίου AZ-81, AZ-91 και AZ-92 για τα οποία η χρησιμοποίηση του HCE θα επανεξετασθεί το 1996).

1.3. Η πρόταση της Επιτροπής έχει μορφή τροπολογίας (16η) της οδηγίας 76/769/ΕΟΚ και καθορίζει το πλαίσιο οδηγίας για τον περιορισμό εμπορίας και χρήσης επικίνδυνων ουσιών και παρασκευασμάτων. Σημειωτέον ότι δεν τίθεται ζήτημα επικουρικότητας, καθόσον η πρόταση δεν αποτελεί καινούργια νομοθετική αφετηρία.

1.4. Συνέπεια της 16ης τροποποίησης θα είναι να αντικατασταθεί το HCE με υποκατάστατα περιβαλλοντικώς αβλαβή, όπως το Άζωτο που είναι αδρανές υλικό, με τελικό αποτέ-

⁽¹⁾ ΕΕ αριθ. C 382 της 31. 12. 1994, σ. 35.

λεσµα οι προτεινόμενοι περιορισµοί να αποτελέσουν σηµαντική συνβολή στην περιβαλλοντική προστασία του Β.Α. Ατλαντικού (όπως προβλέπεται από τη Σύµβαση των Παρισίων 1974 για την πρόληψη της θαλάσσιας ρύπανσης που προέρχεται από χερσαίες πηγές και εφαρµόζεται από το εκτελεστικό όργανο Parcorm).

2. Ειδικές παρατηρήσεις

2.1. Το εξαχλωροαιθάνιο (HCE) περιλαµβάνεται στον µαύρο κατάλογο της οδηγίας 76/464/ΕΟΚ του Συµβουλίου, η οποία αναφέρεται στη ρύπανση που προκαλούν ορισµένες επικίνδυνες ουσίες στο υδάτινο περιβάλλον. Βεβαίως, δεν είναι µόνο το HCE αυτό καθ'αυτό που ρυπαίνει το υδάτινο περιβάλλον. Η χρησιµοποίησή του στη διαδικασία παραγωγής µη σιδηρούχων µετάλλων έχει σαν αποτέλεσµα την έκλυση (απελευθέρωση) χλωροφαινόλων και εξαχλωροβενζολίου που σαν κυκλική υδρογονάνθρακες επιβαρύνουν το υδάτινο περιβάλλον, καθώς και διοξινών που συγκαταλέγονται στις πολύ τοξικές ουσίες.

2.2. Το HCE έχει βιοµηχανική κυρίως εφαρµογή. Χρησιµοποιείται για την απαέρωση χυτών µετάλλων, κυρίως αργιλίου και κραµάτων µαγνησίου. Κυριότεροι χρήστες του HCE είναι οι µεταλλουργικές Βιοµηχανίες Αλουµινίου και κραµάτων Μαγνησίου. Η χρήση του έχει σχεδόν καταργηθεί στην πρωτογενή µεταλλουργία (παραγωγή) του αργιλίου, ενώ µικρές ποσότητες HCE χρησιµοποιούνται στη δευτερογενή (ανάτηξη αλουµινίου), και σ' αυτό συνέβαλε η συνεχώς αυξανόµενη τιµή του HCE εν συνδυασµώ µε τη µείωση του όγκου των πωλήσεών του. Η χρήση του τα τελευταία χρόνια έχει περιορισθεί σηµαντικά καθόσο η διαδικασία απαέρωσης χρησιµοποιεί

Άζωτο (που είναι αδρανές αέριο) και προσθήκη πρωτογενούς µεταλλού σε συνθήκες κενού.

2.3. Σηµαντικές ποσότητες HCE χρησιµοποιούνται ακόµη στην παραγωγή κραµάτων Μαγνησίου, µικρές δε ποσότητες στα µικρά χυτήρια Αλουµινίου. Η πρόταση της Επιτροπής µε την εν λόγω 16η τροποποίηση λαµβάνει υπόψη την ειδική κατάσταση των µικρών χυτηρίων Αλουµινίου και των Βιοµηχανιών κραµάτων Μαγνησίου, επιτρέποντας προσωρινές παρεκκλίσεις και εξαιρέσεις αντίστοιχα.

2.4. Δέον να σηµειωθεί ότι κατά την εκπόνηση της πρότασης, η Επιτροπή αναφέρει στο έγγραφό της ότι η Βιοµηχανία εκπροσωπούµενη από τους συνδέσµους «European Aluminium Association» και «Association européenne des Métaux» ενώ θα επιθυμούσε περισσότερες εξαιρέσεις ως προς την απαγόρευση, δεν αντιτάχθηκε στην πρόταση. Ένα δε µεγάλο κράτος µέλος επιφυλάσσεται µε το επιχείρηµα ότι επιθυµεί περισσότερες εξαιρέσεις.

2.5. Συµπερασµατικά, η ΟΚΕ εκτιµά ότι µε την προτεινόμενη οδηγία εναρµονίζονται οι περιορισµοί σχετικά µε τη χρήση του HCE στις Βιοµηχανίες µη σιδηρούχων µετάλλων µε συνέπεια,

- α) να αποφεύγεται η δηµιουργία εµπορικών φραγµών µε τις χώρες της Ένωσης που δεν είναι συµβαλλόµενα µέρη της «Parcom»,
- β) να εξασφαλίζεται υψηλή στάθµη προστασίας του περιβάλλοντος και
- γ) να τηρούνται οι νοµικές υποχρεώσεις της Επιτροπής οι απορρέουσες από τη σύµβαση «Parcom».

Βρυξέλλες, 31 Μαΐου 1995.

Ο Πρόεδρος της

Οικονοµικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Carlos FERRER

Γνωμοδότηση για το σχέδιο οδηγίας της Επιτροπής που τροποποιεί την οδηγία της Επιτροπής 90/388/ΕΟΚ σχετικά με την κατάργηση των περιορισμών στη χρήση τηλεοπτικών καλωδιακών δικτύων για την παροχή τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών

(95/C 236/05)

Στις 27 Φεβρουαρίου 1995, και σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για το ανωτέρω σχέδιο.

Το τμήμα βιομηχανίας, εμπορίου, βιοτεχνίας και υπηρεσιών, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 3 Μαΐου 1995 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Ramaekers.

Κατά την 326η σύνοδο ολομέλειας, της 31ης Μαΐου και 1ης Ιουνίου 1995 (συνεδρίαση της 1ης Ιουνίου 1995), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 98 ψήφους υπέρ, 72 κατά και 4 αποχές, την εξής γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η ΟΚΕ αναγνωρίζει τη βούληση της Επιτροπής να προβεί στη λήψη μέτρων προκειμένου να διασφαλίσει:

- το δικαίωμα κάθε επιχειρηματία να παρέχει υπηρεσίες στον τομέα των τηλεπικοινωνιών πέρα από τη δημόσια υπηρεσία φωνητικής τηλεφωνίας, καθώς και υπηρεσίες που εξαιρούνται σαφώς από το πεδίο εφαρμογής των οδηγιών 90/388/ΕΟΚ και 94/46/ΕΚ·
- την αποτελεσματικότητα των μέτρων για την ελευθέρωση των τηλεπικοινωνιών.

1.2. Η ΟΚΕ συγχαίρει την Επιτροπή επειδή, προτού προβεί σε υιοθέτηση του σχεδίου οδηγίας της, φρόντισε να ζητήσει τη γνώμη όλων των ενδιαφερομένων μερών⁽¹⁾ σχετικά με το υπό εξέταση θέμα και να συγκεντρώσει τις γνώμες, προκειμένου να διαβιβάσει έκθεση επί της διαβούλευσης αυτής στο Συμβούλιο που θα πραγματοποιηθεί τον Ιούνιο 1995.

1.3. Η ΟΚΕ διαπιστώνει τη βούληση της Επιτροπής να άρει χωρίς χρονοτριβή τους υφιστάμενους περιορισμούς στη χρήση των καλωδιακών δικτύων για μη αποκλειστικές υπηρεσίες, προκειμένου να εκμεταλλευτεί πλήρως τις δυνατότητες της υφιστάμενης υποδομής. Η Επιτροπή όμως επισημαίνει επίσης ότι τα δίκτυα τα οποία διαχειρίζονται επιχειρηματίες καλωδιακής τηλεόρασης θα δώσουν τη δυνατότητα παροχής αυξημένου αριθμού υπηρεσιών, αρκεί να πραγματοποιηθούν πρόσθετες επενδύσεις.

1.4. Η ΟΚΕ διαπιστώνει ότι, κατά την Επιτροπή, ορισμένα κράτη μέλη κατήργησαν τους περιορισμούς όσον αφορά την παροχή ορισμένων δεδομένων ή μη αποκλειστικών υπηρεσιών στα δίκτυα καλωδιακής τηλεόρασης, ενώ άλλα κράτη μέλη διατηρούν αυστηρούς περιορισμούς.

Η ΟΚΕ επισημαίνει ότι οι εν λόγω περιορισμοί δικαιολογούνται μόνο λόγω «δημόσιου συμφέροντος» ή «ουσιωδών απαιτήσεων».

1.5. Η ΟΚΕ διαπιστώνει ότι, κατά την άποψη της Επιτροπής και δυνάμει της οδηγίας 90/388/ΕΟΚ, τα κράτη μέλη δύνανται, μέχρι συγκεκριμένη ημερομηνία, να εξακολουθούν να

επιτρέπουν την παροχή φωνητικής τηλεφωνίας αποκλειστικά από τον εθνικό οργανισμό τηλεπικοινωνιών τους, προκειμένου να του εξασφαλίσουν επαρκή έσοδα για την εγκατάσταση τηλεφωνικού δικτύου παροχής καθολικών υπηρεσιών.

Η ΟΚΕ παρατηρεί ότι η προσωρινή απαγόρευση παροχής υπηρεσιών φωνητικής τηλεφωνίας μέσω του δικτύου καλωδιακής τηλεόρασης μπορεί να δικαιολογηθεί για τους ίδιους λόγους.

1.6. Η ΟΚΕ επισημαίνει ότι, σύμφωνα με την Επιτροπή, η πρόταση οδηγίας που αποσκοπεί στην κατάργηση των υφιστάμενων περιορισμών κατά τη χρήση καλωδιακών τηλεοπτικών δικτύων δεν θα εμποδίσει να διέπεται η μετάδοση τηλεοπτικών προγραμμάτων από τους ειδικούς κανόνες που έχουν υιοθετήσει τα κράτη μέλη.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η ΟΚΕ διαπιστώνει ότι το Πράσινο Βιβλίο για την ελευθέρωση της τηλεπικοινωνιακής υποδομής και των δικτύων καλωδιακής τηλεόρασης απετέλεσε αντικείμενο δημόσιας διαβούλευσης έως τις 15 Μαρτίου 1995 και εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι δεν διαθέτει τα αποτελέσματα της διαβούλευσης αυτής για την έκδοση της παρούσας γνωμοδότησης.

Η ΟΚΕ εκτιμά, πράγματι, ότι δεν γίνεται να διαχωριστεί το σχέδιο οδηγίας το οποίο αφορά η παρούσα γνωμοδότηση από το Πράσινο Βιβλίο για την ελευθέρωση των υποδομών.

2.2. Η ΟΚΕ εκφράζει την ευχή η προβληματική του παρόντος σχεδίου οδηγίας όσον αφορά την κατάργηση των περιορισμών στη χρήση καλωδιακών τηλεοπτικών δικτύων για την παροχή τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών να συνδεθεί με τη γενική προβληματική που περιλαμβάνεται στο Πράσινο Βιβλίο (μέρη 1 και 2) για την ελευθέρωση της τηλεπικοινωνιακής υποδομής και των δικτύων καλωδιακής τηλεόρασης.

2.3. Η ΟΚΕ υπενθυμίζει τη γνωμοδότησή της⁽²⁾ σχετικά με το σχέδιο δράσης της Επιτροπής «Η Ευρώπη και η κοινωνία των πληροφοριών: η συνέχιση της πορείας» και ιδιαίτερα τα σημεία 3.1.2.5, 3.1.2.6, 3.1.2.7 και 3.1.2.8. Η ΟΚΕ στην εν λόγω γνωμοδότηση εξέφραζε την ανησυχία της κυρίως για το χρονοδιάγραμμα που πρότεινε η Επιτροπή και επεσημαινε: «Η ΟΚΕ διαπιστώνει ότι το Συμβούλιο της 17ης Νοεμβρίου

(1) ΕΕ αριθ. C 76 της 28. 3. 1995, σ. 8.

(2) ΕΕ αριθ. C 110 της 21. 4. 1995, σ. 37.

1994 δεν δέχθηκε την ελευθέρωση των εναλλακτικών υποδομών πριν την 1η Ιανουαρίου 1998. Όσον αφορά το θέμα αυτό, είναι λυπηρό το γεγονός ότι η Επιτροπή υιοθέτησε στις 21 Δεκεμβρίου 1994 σχέδιο οδηγίας για την ελευθέρωση των υποδομών καλωδιακής μετάδοσης την 1η Ιανουαρίου 1996 ... Η πρωτοβουλία της Επιτροπής τροποποιεί τους κανόνες όσον αφορά το χρονοδιάγραμμα και κατά συνέπεια τη βιομηχανική στρατηγική».

2.4. Η ΟΚΕ υπενθυμίζει ότι στη γνωμοδότησή της⁽¹⁾ σχετικά με το σχέδιο δράσης της Επιτροπής «Η Ευρώπη και η κοινωνία των πληροφοριών: η συνέχιση της πορείας» εκτιμούσε ότι: «το χρονοδιάγραμμα που προτείνει η Επιτροπή για την ελευθέρωση των υποδομών δεν μπορεί να εφαρμοστεί με τρόπο ορθολογικό αν δεν καθοριστεί σαφώς η έννοια της Γενικευμένης Υπηρεσίας, οι λόγοι που την επιβάλλουν, τα ζητήματα που διακυβεύονται, οι μηχανισμοί διασφάλισής της, η ανάπτυξή της και η χρηματοδότησή της». Ως προς αυτό, η ΟΚΕ επιδοκιμάζει την προσπάθεια της Επιτροπής να δώσει συγκεκριμένη απάντηση στο πρόβλημα της χρηματοδότησης της γενικευμένης υπηρεσίας μέσω ταμείου χρηματοδότησης, όπως προτείνεται στο δεύτερο μέρος του Πράσινου Βιβλίου για την ελευθέρωση της τηλεπικοινωνιακής υποδομής.

2.5. Η ΟΚΕ υπενθυμίζει ότι στη γνωμοδότησή της⁽²⁾ για το «σχέδιο οδηγίας της Επιτροπής που τροποποιεί τις οδηγίες 88/301/ΕΟΚ και 90/388/ΕΟΚ» σχετικά με τις δορυφορικές επικοινωνίες (έγγρ. SEC (93) 1891 τελικό), επαναβεβαίωνε ότι: «πρωταρχικός στόχος πρέπει να είναι, πριν ακόμη πραγματοποιηθεί η ελευθέρωση του συνόλου των υπηρεσιών φωνητικής τηλεφωνίας, ο καθορισμός της καθολικής υπηρεσίας και η περιγραφή της εμβέλειάς της, των τεχνικών χαρακτηριστικών της και της χρηματοδότησής της» όπως δήλωνε και στη γνωμοδότησή της⁽³⁾ για την «Κατάσταση του τομέα των υπηρεσιών τηλεπικοινωνίας» (έγγρ. COM(93) 159 τελικό).

2.6. Η ΟΚΕ διαπιστώνει την ομόφωνη απόφαση του Συμβουλίου να προβεί — το αργότερο έως την 1η Ιανουαρίου 1998 — σε ελευθέρωση τόσο του συνόλου των υπηρεσιών τηλεπικοινωνίας, συμπεριλαμβανομένης και της φωνητικής τηλεφωνίας, όσο και της τηλεπικοινωνιακής υποδομής στο σύνολό της. Ωστόσο, σε αυτό το πλαίσιο, ορισμένα κράτη μέλη αποφάσισαν να μην περιμένουν έως το τέλος της προαναφερθείσας προθεσμίας.

2.7. Η ΟΚΕ διαπιστώνει την ταχύτητα με την οποία σημειώνονται οι τεχνολογικές εξελίξεις στον τομέα των πολυμέσων και εκτιμά ότι η χρήση των δικτύων καλωδιακής τηλεόρασης δύναται να συμβάλει στην ανάπτυξη των υπηρεσιών που χρησιμοποιούν αυτές τις τεχνολογίες.

2.8. Η ΟΚΕ φρονεί ότι τόσο η ελευθέρωση των μη αποκλειστικών υπηρεσιών όσο και η χρήση των δικτύων καλωδιακής τηλεόρασης δύναται να καθιερώσουν έναν ανταγωνισμό ο οποίος θα συμβάλει στη βελτίωση της ποιότητας των προτεινόμενων υπηρεσιών, καθώς και στη μείωση του κόστους τους.

2.9. Υπό αυτό το πρίσμα, η ΟΚΕ θεωρεί σκόπιμο να επαναλάβει την επιθυμία της όσον αφορά την ανάπτυξη μιας κοινωνίας των πληροφοριών η οποία να παρέχει σε όλους τους πολίτες της Ένωσης δυνατότητα πρόσβασης σε ένα σύνολο υπηρεσιών παρεχόμενων σε λογικές τιμές. Η υλοποίηση του εν λόγω στόχου δεν απαιτεί τη διατήρηση των μονοπωλίων με την υφιστάμενη μορφή τους.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Η ΟΚΕ διαπιστώνει ότι η βούληση της Επιτροπής να καταργήσει τους περιορισμούς στη χρήση της υποδομής του δικτύου διανομής καλωδιακής τηλεόρασης για την παροχή υπηρεσιών στον τομέα των κινητών επικοινωνιών [ανακοίνωση για τη διαβούλευση σχετικά με το Πράσινο Βιβλίο για τις κινητές και προσωπικές επικοινωνίες (έγγρ. COM(94) 492 τελικό VI.2.1)] και εκτιμά ότι το θέμα αυτό πρέπει να περιληφθεί στην παρούσα γνωμοδότηση.

3.2. Η ΟΚΕ διαπιστώνει επίσης ότι στο Πράσινο Βιβλίο για την ελευθέρωση της τηλεπικοινωνιακής υποδομής και των δικτύων καλωδιακής τηλεόρασης 2ο μέρος, σελ. 84 αναφέρονται τα εξής: «... Οι συνεισφορές στην καθολική υπηρεσία θα πρέπει να αποτρέπουν την καθυστέρηση της ανάπτυξης νέων υπηρεσιών, οι οποίες έχουν επί του παρόντος μεγάλο κόστος και μικρό εύρος, όπως η κινητή τηλεφωνία. Οι υπηρεσίες αυτές θα μπορούσαν να τυγχάνουν απαλλαγής, δεδομένου ότι, λόγω του παρεπόμενου κόστους τους και των ακριβών τιμολογίων τους, δεν μπορούν να θέσουν σε κίνδυνο τη χρηματοδότηση της καθολικής υπηρεσίας από τους φορείς εκμετάλλευσης της φωνητικής τηλεφωνίας».

3.3. Η ΟΚΕ εκτιμά ότι αυτή η προσέγγιση είναι απαράδεκτη, διότι η κινητή τηλεφωνία θα οικειοποιηθεί τους πλέον αποδοτικούς χρήστες και θα τους αποσπάσει από το δίκτυο της σταθερής φωνητικής τηλεφωνίας. Στην περίπτωση αυτή, θα υπάρχει πράγματι ο κίνδυνος να δημιουργηθεί ένα δίκτυο κινητής τηλεφωνίας υψηλής ποιότητας, προσιτό στους πλέον εύπορους των χρηστών, και ένα δίκτυο σταθερής φωνητικής τηλεφωνίας με φθίνουσα απόδοση και ποιότητα για τους λιγότερο ευκατάστατους, με αποτέλεσμα να καταστούν έτσι βάσιμοι οι φόβοι περί της ύπαρξης μιας κοινωνίας δύο βαθμίδων οι οποίοι αναφέρονται τόσο στην έκθεση Bangemann όσο και στο σχέδιο δράσης της Επιτροπής.

3.4. Η ΟΚΕ θεωρεί εντούτοις ότι η διατήρηση των περιορισμών στη χρήση τηλεοπτικών καλωδιακών δικτύων ενδέχεται να εμποδίσει την ανάπτυξη νέων αλληλεπιδροσών υπηρεσιών. Παρόλα αυτά, στη γνωμοδότησή της σχετικά με το σχέδιο δράσης της Επιτροπής «Η Ευρώπη και η κοινωνία των πληροφοριών: η συνέχιση της πορείας»⁽¹⁾ αναφέρει τα εξής: «Ταυτόχρονα με τη γνωστοποίηση των κοινωνικών συνεπειών των νέων τεχνολογιών, θα ήταν σκόπιμο επίσης να καταρτισθούν μελέτες αναγκών, ώστε η κοινωνία των πληροφοριών να ανταποκρίνεται στα πραγματικά αιτήματα της ευρωπαϊκής κοινωνίας και να μην περιοριστεί στην παροχή άμεσα αποδοτικών χρηματοοικονομικά υπηρεσιών».

3.5. Η ΟΚΕ διαπιστώνει ότι το σχέδιο για την κατάργηση των περιορισμών στη χρήση της υποδομής των δικτύων καλωδιακής τηλεόρασης την 1η Ιανουαρίου 1996 δεν θα μπορεί να τεθεί σε εφαρμογή, εάν δεν καθοριστεί προηγουμένως

(1) ΕΕ αριθ. C 110 της 21. 4. 1995, σ. 37.

(2) ΕΕ αριθ. C 127 της 7. 5. 1994.

(3) ΕΕ αριθ. C 34 της 2. 2. 1994.

στο σχέδιο δράσης της Επιτροπής ένα σαφές και σταθερό ρυθμιστικό πλαίσιο.

3.6. Η ΟΚΕ διατηρεί ορισμένες επιφυλάξεις κυρίως όσον αφορά το θέμα του ορισμού της καθολικής υπηρεσίας και του τρόπου χρηματοδότησής της, το οποίο δεν προβλέπεται να έχει επιλυθεί οριστικά έως την 1η Ιανουαρίου 1996.

3.7. Η ΟΚΕ διαπιστώνει ότι για το θέμα της σύγκλισης των μέσων μαζικής επικοινωνίας, και ιδιαίτερα των τηλεπικοινωνιών και των ραδιοηλεκτρικών μεταδόσεων, διεξάγονται ακόμη πολυάριθμες συζητήσεις όσον αφορά το ρυθμιστικό πλαίσιο.

Η ΟΚΕ υπενθυμίζει στη γνωμοδότησή της⁽¹⁾ σχετικά με το σχέδιο δράσης της Επιτροπής ότι: «Η εφαρμογή του προγράμματος ελευθέρωσης των υπηρεσιών και των υποδομών το οποίο προτείνει η Επιτροπή πρέπει να εξαρτηθεί από προϋποθέσεις όπως: η θέσπιση ενός σταθερού ρυθμιστικού και νομικού πλαισίου ιδιαίτερα όσον αφορά:

- τη συγκέντρωση και την ιδιοκτησία των μέσων μαζικής επικοινωνίας,
- τον καθορισμό και τη διασφάλιση της γενικευμένης παροχής υπηρεσιών,
- την προστασία της ιδιωτικής ζωής,
- τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας,
- τη νομική προστασία και ασφάλεια,
- τον οπτικοακουστικό τομέα:
 - τη δεοντολογία,
 - την πληροφορία,
 - τον πολιτισμό,
- την τυποποίηση: τη διαλειτουργικότητα,
- τα τιμολόγια (ίση κατανομή, διασταυρωμένες επιδοτήσεις)».

Η ΟΚΕ διαπιστώνει ότι τα κράτη μέλη έχουν υιοθετήσει ήδη κανόνες οι οποίοι διέπουν τις ήδη ελευθερωμένες υπηρεσίες.

3.8. Η ΟΚΕ κρίνει σκόπιμο να τονισθεί η σημαντική ανομοιογένεια του επιπέδου ανάπτυξης των δικτύων διανομής καλωδιακής τηλεόρασης στα διάφορα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για το λόγο αυτό, υπογραμμίζει ότι μία οδηγία η οποία θα αποσκοπούσε στην άρση των περιορισμών που τροχοπεδούν τη χρήση των δικτύων αυτού του είδους, θα είχε εξαιρετικά διαφορετικές επιπτώσεις σε κάθε κράτος μέλος, ιδιαίτερα δε στους εκάστοτε εθνικούς οργανισμούς τηλεπικοινωνιών.

3.9. Η ΟΚΕ διαπιστώνει ότι η Ελλάδα και η Ιταλία δεν διαθέτουν δίκτυο διανομής καλωδιακής τηλεόρασης, ενώ στο Βέλγιο, στο Λουξεμβούργο και στις Κάτω Χώρες οι οικίες διαθέτουν τέτοιου είδους δίκτυο σε ποσοστό υψηλότερο του 90%.

Η ΟΚΕ διαπιστώνει ότι στο Ηνωμένο Βασίλειο, παρά το γεγονός ότι είναι μέχρι στιγμής το μοναδικό κράτος μέλος το οποίο επιτρέπει τη χρήση του δικτύου καλωδιακής τηλεόρασης του για τις ελευθερωμένες υπηρεσίες και τη φωνητική τηλεφωνία, το ποσοστό διείσδυσης του εν λόγω δικτύου ανέρχεται μόλις σε 5%. Η δε Γαλλία και η Ολλανδία επιτρέπουν τη χρήση των δικτύων τους καλωδιακής τηλεόρασης για ορισμένες ελευθερωμένες υπηρεσίες.

3.10. Θα πρέπει δε να αποφευχθεί η αντικατάσταση του κρατικού μονοπωλίου από τις επιχειρήσεις εκμετάλλευσης καλωδιακής τηλεόρασης, οι οποίες συχνά διαθέτουν κάποιο μονοπώλιο σε τοπική κλίμακα, διότι τούτο θα ήταν αντίθετο προς τους στόχους στους οποίους αποσκοπεί η ελευθέρωση.

3.11. Επίσης, θα πρέπει να διασφαλισθεί ότι η εισαγωγή νέων υπηρεσιών, όπως τα πολυμέσα, δεν θα προκαλέσει ανταγωνισμό στην αγορά της φωνητικής τηλεφωνίας, προτού θεσπισθούν οι απαιτούμενες ρυθμιστικές διατάξεις για τον εν λόγω τομέα.

3.12. Επιπλέον, θα καταστεί αναγκαίο να προβλεφθούν μηχανισμοί οι οποίοι δεν θα επιβάλουν το κόστος που συνεπάγονται οι νέες υπηρεσίες πολυμέσων στο σύνολο των καταναλωτών των δικτύων καλωδιακής τηλεόρασης.

Άλλωστε, αρχικά, η ανάπτυξη των υπηρεσιών πολυμέσων θα αφορά κατά κύριο λόγο τις επαγγελματικές εφαρμογές, ενώ οι οικιακές εφαρμογές, όπως η μαγνητοσκοπήση κατόπιν παραγγελίας ή η τηλεαγορά, προβλέπεται να αναπτυχθούν ενδεχομένως περί το έτος 2004.

Η ΟΚΕ συγχάριε την Επιτροπή επειδή προέβλεψε — στο άρθρο 2 του σχεδίου οδηγίας της — την ανάγκη ύπαρξης ξεχωριστού λογιστικού συστήματος για τις δραστηριότητες των τηλεοπτικών επιχειρήσεων και για εκείνες των οργανισμών τηλεπικοινωνιών.

3.13. Σε αυτό το πλαίσιο δυσαρμονίας μεταξύ της ταχύτητας που χαρακτηρίζει τις τεχνολογικές εξελίξεις και της βραδύτητας που παρατηρείται κατά τη θέσπιση του ενδεδειγμένου ρυθμιστικού πλαισίου, κρίνεται σκόπιμη η σύσταση Ευρωπαϊκού Ρυθμιστικού Οργάνου για την προάσπιση των δικαιωμάτων και των συμφερόντων των πολιτών και των καταναλωτών.

3.14. Η ΟΚΕ φρονεί ότι, για να προσδιορισθούν με μεγάλη σαφήνεια οι στόχοι της πρότασης τροποποίησης της οδηγίας, το κείμενο του άρθρου 1 παράγραφος 1 πρέπει να διατυπωθεί ως εξής: «... κάθε υποδομή κυρίως καλωδιακή που έχει εγκριθεί από ένα κράτος μέλος για τη διανομή και τη μετάδοση ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σημάτων ...»· επίσης του κείμενου του ίδιου άρθρου 1 παράγραφος 2 πρέπει να διατυπωθεί ως εξής: «... καταργούν όλους τους περιορισμούς όσον αφορά την παροχή της ικανότητας διανομής και μετάδοσης σημάτων στα καλωδιακά δίκτυα ...».

4. Συμπέρασμα

4.1. Η ΟΚΕ αναγνωρίζει ότι η άρση των περιορισμών που επιβάλλονται στη χρήση των δικτύων διανομής καλωδιακής τηλεόρασης, καθιστά δυνατή την ανάπτυξη νέων υπηρεσιών στον τομέα των τηλεπικοινωνιών.

4.2. Εντούτοις, η ΟΚΕ εκτιμά ότι η άρση των περιορισμών που επιβάλλονται στη χρήση των δικτύων διανομής καλωδιακής τηλεόρασης δεν είναι δυνατόν να υλοποιηθεί, εάν δεν καθορισθεί προηγουμένως ένα σαφές ρυθμιστικό πλαίσιο, κυρίως στον τομέα της γενικευμένης υπηρεσίας.

4.3. Η ΟΚΕ φρονεί, αφενός, ότι η χρηματοδότηση της γενικευμένης υπηρεσίας έχει βασική σημασία και, αφετέρου, ότι πριν από οποιαδήποτε ελευθέρωση των υποδομών της καλωδιακής τηλεόρασης θα πρέπει να διευκρινισθεί σαφώς ποιός από

(¹) ΕΕ αριθ. C 110 της 21. 4. 1995, σ. 37.

τους παρέχοντες υπηρεσίες θα πρέπει να συνεισφέρουν στη χρηματοδότηση της γενικευμένης υπηρεσίας.

4.4. Η ΟΚΕ εκτιμά ειδικότερα ότι, πριν από οποιαδήποτε ελευθέρωση των δικτύων διανομής καλωδιακής τηλεόρασης, θα πρέπει απαραίτητα να ρυθμισθεί το ζήτημα της συμμετοχής των φορέων εκμετάλλευσης της κινητής τηλεφωνίας στη χρηματοδότηση της γενικευμένης υπηρεσίας.

4.5. Η ΟΚΕ διαπιστώνει τόσο την ανομοιογένεια του επιπέδου ανάπτυξης των δικτύων διανομής καλωδιακής τηλεόρασης στα διάφορα κράτη μέλη της Ένωσης όσο και την εξαιρετικά άνιση κατανομή των επιπτώσεων που συνεπάγεται η εφαρμογή του σχεδίου οδηγίας, όσον αφορά την άρση των περιορισμών που επιβάλλονται στη χρήση των δικτύων διανομής καλωδιακής τηλεόρασης. Η εφαρμογή του σχεδίου οδηγίας θα προκαλούσε, επίσης, φαινόμενα αθέμιτου ανταγωνισμού σε ορισμένους εθνικούς οργανισμούς τηλεπικοινωνιών, ορισμένοι από τους οποίους θα αντιμετώπιζαν προβλήματα πραγματικού ανταγωνισμού, ενώ ορισμένοι άλλοι θα είχαν παρόμοια προ-

βλήματα μόνον από θεωρητική άποψη, δεδομένου ότι ορισμένα κράτη δεν διαθέτουν δίκτυα διανομής καλωδιακής τηλεόρασης.

4.6. Η ΟΚΕ διαπιστώνει ότι το ζήτημα του χρονοδιαγράμματος συζητήθηκε από το Συμβούλιο της 17ης Νοεμβρίου 1994, το οποίο όμως δεν έλαβε αποφάσεις σχετικά με την άρση των περιορισμών που επιβάλλονται στη χρήση των δικτύων διανομής καλωδιακής τηλεόρασης πριν από την 1η Ιανουαρίου 1998.

4.7. Για όλους τους προαναφερθέντες λόγους, η ΟΚΕ εκτιμά ότι είναι πρόωρο να τεθεί σε ισχύ οδηγία επί του θέματος αυτού με ημερομηνία έναρξης την 1η Ιανουαρίου 1996.

4.8. Κατά συνέπεια, η ΟΚΕ φρονεί ότι, δεδομένης της απόφασης του Συμβουλίου Υπουργών, της ανομοιογενούς ανάπτυξης των δικτύων διανομής καλωδιακής τηλεόρασης και των διαφορετικών επιπτώσεων που θα συνεπάγεται η εφαρμογή του σχεδίου οδηγίας της Επιτροπής για κάθε κράτος μέλος, η υιοθέτηση του εν λόγω μέτρου πριν από την 1η Ιανουαρίου 1998 θα πρέπει να αφεθεί στη διακριτική ευχέρεια του κάθε κράτους μέλους.

Βρυξέλλες, 1η Ιουνίου 1995.

Ο Πρόεδρος της
Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Carlos FERRER

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

στη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Η τροπολογία που ακολουθεί, η οποία συγκέντρωσε αριθμό ψήφων « υπέρ » που αντιπροσωπεύει τουλάχιστο το ένα τέταρτο των ψήφων, απορρίφθηκε κατά τη συζήτηση:

Αντιγνωμοδότηση

Να αντικατασταθεί το κείμενο της γνωμοδότησης του τμήματος από τα ακόλουθα:

«1. Εισαγωγή

1.1. Η οδηγία της Επιτροπής 90/388 της 28ης Ιουνίου 1990 κατήργησε τους περιορισμούς για την παροχή τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών προστιθέμενης αξίας, μεταβίβασης δεδομένων και υπηρεσιών ιδιωτικής φωνητικής τηλεφωνίας. Η οδηγία αυτή έχει χαρακτηριστεί ως η βάση του κοινοτικού πλαισίου για την ελευθέρωση της ευρωπαϊκής αγοράς των τηλεπικοινωνιών.

1.2. Το ψήφισμα του Συμβουλίου 93/C 213/01 της 22ας Ιουλίου 1993 για την περαιτέρω ανάπτυξη της αγοράς των τηλεπικοινωνιών έθεσε το βασικό πλαίσιο για την ανάπτυξη του κανονιστικού περιβάλλοντος στην ΕΕ και καθιέρωσε την 1η Ιανουαρίου 1998 ως ημερομηνία της πλήρους ελευθέρωσης (με πρόσθετες μεταβατικές περιόδους για ορισμένα κράτη μέλη).

1.3. Οι κανονιστικοί περιορισμοί που υπάρχουν σήμερα απαγορεύουν τη χρήση εναλλακτικών υποδομών, π.χ. δικτύων καλωδιακής τηλεόρασης, από τρίτο φορέα ή από τον ίδιο το φορέα στον οποίο ανήκουν για την παροχή ήδη ελευθερωμένων τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών.

1.4. Το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (A3-0113/93) της 20ής Απριλίου 1993 και το ψήφισμα του Συμβουλίου της 22ας Δεκεμβρίου 1994⁽¹⁾ καλούν την Επιτροπή να υιοθετήσει τα αναγκαία μέτρα για την πλήρη αξιοποίηση της ικανότητας μετάδοσης της υπάρχουσας υποδομής των καλωδιακών τηλεοπτικών δικτύων και να καταργήσει χωρίς καθυστέρηση τους περιορισμούς που υφίστανται στα κράτη μέλη για τη χρήση των καλωδιακών δικτύων για μη αποκλειστικές υπηρεσίες.

⁽¹⁾ ΕΕ αριθ. C 379 της 31. 12. 1994.

1.5. Ορισμένα κράτη μέλη έχουν ήδη καταργήσει παλαιούς περιορισμούς για την παροχή ορισμένων υπηρεσιών μεταβίβασης δεδομένων και/ή μη αποκλειστικών τηλεφωνικών υπηρεσιών μέσω των δικτύων καλωδιακής τηλεόρασης. Τουλάχιστον δύο κράτη μέλη επιτρέπουν τη φωνητική τηλεφωνία. (Για αναλυτικές λεπτομέρειες βλ. το Πράσινο Βιβλίο COM(94) 682 — Τμήμα III.3).

1.6. Στο πλαίσιο της στρατηγικής της προετοιμασίας για την κοινωνία των πληροφοριών, η Επιτροπή αποδίδει τώρα μεγάλη βαρύτητα στις πολύπλευρες εκκλήσεις για ταχύτερη, αλλά περιορισμένη ελευθέρωση της υποδομής. Η ΟΚΕ ελπίζει ότι η Επιτροπή θα παρουσιάσει προοδευτικά σειρά προτάσεων για την τροποποίηση της οδηγίας 90/338.

1.7. Αυτόν τον καιρό η Επιτροπή επεξεργάζεται ένα συνολικό κανονιστικό περιβάλλον-πλαίσιο, το οποίο αναμένεται ότι θα επιτρέψει την πλήρη ελευθέρωση των υπηρεσιών και των δικτύων των τηλεπικοινωνιών μέχρι την 1η Ιανουαρίου 1998. Σύμφωνα με τα ψηφίσματα του Συμβουλίου, οι προτάσεις και τα μέτρα που απαιτούνται πρέπει να καταρτισθούν πριν από την 1η Ιανουαρίου 1996.

1.8. Στο πλαίσιο αυτής της διαδικασίας, η Επιτροπή υπέβαλε την παρούσα πρόταση για τα δίκτυα καλωδιακής τηλεόρασης. Η ΟΚΕ συγχάει την Επιτροπή, επειδή, πριν υιοθετήσει το σχέδιο οδηγίας της, φρόντισε να διεξαχθεί διαβουλεύσεις με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη⁽¹⁾ για τις οποίες θα υποβάλει έκθεση στο Συμβούλιο τον προσεχή Ιούνιο.

2. Η πρόταση της Επιτροπής

2.1. Με την οδηγία 90/388/ΕΟΚ άνοιξαν στον ανταγωνισμό οι τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες, πλην της φωνητικής τηλεφωνίας για το ευρύ κοινό και ορισμένων υπηρεσιών που εξαιρούνται ρητώς από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας.

2.2. Οι κανονιστικοί περιορισμοί που απαγορεύουν τη χρήση εναλλακτικής υποδομής για την παροχή ελευθερωμένων υπηρεσιών προξενούν συμφόρηση σε τομείς όπως η μεταβίβαση δεδομένων, οι υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας και η παροχή υπηρεσιών δεδομένων και φωνητικών υπηρεσιών σε εταιρείες και κλειστές ομάδες χρηστών.

2.3. Η πρόταση της Επιτροπής αίρει όλους τους περιορισμούς για τη χρήση της ικανότητας μετάδοσης των καλωδιακών τηλεοπτικών δικτύων, επιτρέπει στους φορείς παροχής υπηρεσιών να χρησιμοποιούν τα καλωδιακά δίκτυα για να παρέχουν τις υπηρεσίες τους και επιτρέπει επίσης τη διασύνδεση με το δημόσιο δίκτυο τηλεπικοινωνιών. Επιπλέον, επιβάλλει διαφάνεια και μη διακριτική μεταχείριση, όταν η ίδια επιχείρηση παρέχει και δίκτυα τηλεπικοινωνιών και δίκτυα καλωδιακής τηλεόρασης, και διαχωρισμό των λογιστικών εγγραφών.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Η ΟΚΕ επικροτεί την πρόταση της Επιτροπής.

3.2. Σε πολλά κράτη μέλη, η πρόταση αρχικά θα έχει ελάχιστο αντίκτυπο, αφού τα δίκτυα καλωδιακής τηλεόρασης ή έχουν πολύ τοπικό χαρακτήρα και δεν προσφέρουν εθνική κάλυψη ή είναι ανύπαρκτα. Επιπλέον, ο χρόνος που απαιτείται για να δημιουργηθεί ένα δίκτυο καλωδιακής τηλεόρασης είναι σημαντικός, όπως και το κόστος.

3.3. Ωστόσο, για τα κράτη όπου υπάρχουν καλωδιακά τηλεοπτικά δίκτυα και οι φορείς παροχής υπηρεσιών επιθυμούν να τα χρησιμοποιήσουν, η παρούσα πρόταση της Επιτροπής αποτελεί ένα βήμα προς την ορθή κατεύθυνση. Θα επιτρέψει, εκτός των άλλων, το σχεδιασμό για το μέλλον.

3.4. Το θέμα του σχεδιασμού είναι σημαντικό, αν σκεφθεί κανείς τις περιορισμένες τεχνικές δυνατότητες των δικτύων πολλών αποκλειστικών φορέων παροχής υπηρεσιών και τις μεγαλύτερες δυνατότητες και την καλύτερη τεχνική ποιότητα που παρέχει η καλωδιακή τηλεόραση. Σε συνδυασμό με τα πλεονεκτήματα που προκύπτουν ραγδαία από τις νέες τεχνολογίες, η πρόταση θα προσφέρει δυνατότητες για ποικίλες νέες υπηρεσίες και θα ενθαρρύνει την ανάπτυξη της αγοράς.

3.5. Η ΟΚΕ αντιλαμβάνεται το ενδιαφέρον της Επιτροπής για τις πιθανές απώλειες θέσεων εργασίας. Σημειώνει, ωστόσο, από πείρα, ότι σε πολλές περιπτώσεις οι ενδεχόμενες απώλειες θέσεων εργασίας ενδέχεται να αντισταθμισθούν από τις θέσεις εργασίας που θα δημιουργηθούν χάρη στα νέα προϊόντα και υπηρεσίες.

3.6. Η Επιτροπή έχει διαβεβαιώσει την ΟΚΕ ότι η παρούσα πρόταση δεν πρόκειται ούτε να επηρεάσει ούτε να αντικαταστήσει τις προτάσεις που αφορούν την καθολική παροχή υπηρεσιών και που αναμένονται εναγωνίως (Μέρος II του Πράσινου Βιβλίου).

(¹) Βλ. ΕΕ αριθ. C 76 της 28. 3. 1995, σ. 8.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1. Άρθρο 1

Η ΟΚΕ επικροτεί την επέκταση της οδηγίας στα δίκτυα καλωδιακής τηλεόρασης, αλλά λυπάται που η πρόταση δεν περιλαμβάνει και άλλες εναλλακτικές υποδομές, όπως εκείνες που προσφέρουν ορισμένα σιδηροδρομικά δίκτυα και δίκτυα άλλων υπηρεσιών κοινής ωφελείας. Η ΟΚΕ ελπίζει ότι η κατάσταση αυτή θα διορθωθεί σύντομα.

4.2. Άρθρο 4

Η οδηγία θα πρέπει να τεθεί σε ισχύ, όπως προτείνεται, την 1η Ιανουαρίου 1996. Αποτελεί ένα σημαντικό και θετικό βήμα προς τα εμπρός για τα κράτη μέλη που διαθέτουν καλωδιακή τηλεόραση (εν μέρει ή εν συνόλω). Στα άλλα κράτη μέλη θα έχει μηδαμινό αντίκτυπο.

5. Συμπεράσματα

5.1. Η ΟΚΕ επικροτεί την πρόταση της Επιτροπής, όμως αντιλαμβάνεται ότι πολλά σημαντικά ζητήματα που αφορούν τις τηλεπικοινωνίες και άλλα συναφή θέματα θα πρέπει να λυθούν πριν εκδηλωθούν όλες οι επιπτώσεις των νέων, λιγότερο περιοριστικών κανονιστικών ρυθμίσεων. Τα ζητήματα αυτά, πολλά από τα οποία αναφέρονται στη γνωμοδότηση της ΟΚΕ για την «Κοινωνία των Πληροφοριών»⁽¹⁾, είναι τα εξής:

- η γενική παροχή τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών,
- η ελεύθερη πρόσβαση και η διασύνδεση με τα δημόσια τηλεπικοινωνιακά δίκτυα και υπηρεσίες,
- η χορήγηση αδείας στον τομέα των τηλεπικοινωνιών,
- η καθιέρωση ενός περιβάλλοντος υγιούς ανταγωνισμού,
- το διεθνές χρονοδιάγραμμα,
- η πρόκληση της απασχόλησης,
- η συγκέντρωση και η ιδιοκτησία στα μέσα μαζικής ενημέρωσης,
- τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας,
- η νομική προστασία και ο σεβασμός της ιδιωτικής ζωής.

Η ΟΚΕ σημειώνει το χρονοδιάγραμμα που προτείνεται στο Μέρος II του Πράσινου Βιβλίου και ανυπομονεί να παραλάβει και να σχολιάσει τις προτάσεις της Επιτροπής. Στο μεταξύ, η παρούσα πρόταση πρέπει να προχωρήσει.»

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 77, ψήφοι κατά: 97, αποχές: 2.

⁽¹⁾ ΕΕ αριθ. C 110 της 21. 4. 1995, σ. 37.

Γνωμοδότηση για την πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με τις στατιστικές τουρισμού⁽¹⁾

(95/C 236/06)

Στις 26 Απριλίου 1995, και σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 23, δεύτερη και τρίτη παράγραφος, του εσωτερικού κανονισμού, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση πρωτοβουλίας για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα περιφερειακής ανάπτυξης, χωροταξίας και πολεοδομίας στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 19 Μαΐου 1995 με βάση την εισαγωγική έκθεση του εισηγητή, κ. Bernabei.

Κατά την 326η σύνοδο ολομέλειάς της, στις 31 Μαΐου και 1η Ιουνίου 1995 (συνεδρίαση της 31ης Μαΐου) η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, υιοθέτησε ομόφωνα, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 23, δεύτερη και τρίτη παράγραφος, του Εσωτερικού Κανονισμού, την εξής γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Ο τομέας του ευρωπαϊκού τουρισμού υπερτερεί έναντι των υπολοίπων οικονομικών κλάδων, παρέχοντας πάντοτε νέες δυνατότητες ανάπτυξης και συμβάλλοντας σημαντικά στο κοινοτικό ΑΕΠ.

1.2. Ο ρόλος του τουρισμού ως μέσου οικονομικής ανάπτυξης και ολοκλήρωσης είναι γενικά αποδεκτός και μπορεί να διασφαλισθεί καλύτερα με τη γνώση επίσης των βασικών στατιστικών που τον αφορούν, τόσο σε κοινοτικό όσο και σε εθνικό, και ιδιαίτερα σε περιφερειακό επίπεδο.

1.3. Η δημιουργία της ενιαίας αγοράς θα επιδράσει ενδεχομένως ευνοϊκά ωθώντας τους ευρωπαίους πολίτες σε ταξίδια, όχι μόνον για διακοπές και επαγγελματικούς σκοπούς, αλλά και για άλλους λόγους (σπουδές, έρευνα, υγεία κ.λπ.) λόγω της κατάργησης των εσωτερικών συνόρων και της κοινωνικοοικονομικής τάσης για περισσότερο διαθέσιμο ελεύθερο χρόνο, καθώς και λόγω της παροχής περισσότερων ευκαιριών σε μία ενοποιημένη ηπειρωτική αγορά.

1.4. Η έγκαιρη πρόσβαση σε αξιόπιστα, συγκρίσιμα και ενημερωμένα στοιχεία είναι απαραίτητη για την καλύτερη κατανόηση του πεδίου δράσης, κατά τρόπο ώστε να βοηθηθούν: οι δημόσιοι φορείς, σε διάφορα επίπεδα, να αναπτύξουν ένα συνεκτικό πλαίσιο για την τουριστική πολιτική· οι επιχειρήσεις, προκειμένου να αξιοποιήσουν και να αναπτύξουν τη στρατηγική τους για την αγορά· οι χρήστες, για να μπορούν να επιλέγουν έχοντας στη διάθεσή τους ένα καλύτερο και ευρύτερο φάσμα προσφορών.

1.5. Η ανάπτυξη ενός κοινοτικού μεθοδολογικού πλαισίου για τη συλλογή και επεξεργασία των στοιχείων συνιστά απαραίτητη προϋπόθεση για τη δυνατότητα σύγκρισης των στατιστικών, ούτως ώστε να παραμείνει το εν λόγω σύστημα συμβατό με τα διεθνή πρότυπα του ΟΟΣΑ και του ΠΟΤ, τα οποία άλλωστε προσφέρουν επί του παρόντος ένα πιο ευρύ και λεπτομερές πλαίσιο του φαινομένου αυτού.

1.6. Εξάλλου, το σύστημα συλλογής στατιστικών στοιχείων δεν είναι δυνατόν να διαχωριστεί από τις προτεραιότητες που αφορούν τη χρήση της πληροφορικής και της τηλεματικής οι οποίες, χάρη στις ευρωπαϊκές λεωφόρους των πληροφοριών, συντελούν σημαντικά στη μείωση του χάσματος μεταξύ χώρου και χρόνου σε όλους τους τομείς και ιδιαίτερα σε εκείνον του τουρισμού· η χρήση των μέσων τηλεματικής προσδιορίζει μια νέα φιλοσοφία λειτουργίας δεδομένου ότι επιτρέπει περισσότερο στο σύστημα να είναι σε συνεχή αλληλεπίδραση με τους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς.

1.7. Η συνέχιση των κοινοτικών προσπαθειών όσον αφορά την ανάπτυξη εναρμονισμένου μεθοδολογικού πλαισίου για τις στατιστικές του τουρισμού είναι, συνεπώς, βασική προϋπόθεση για τη χάραξη και εφαρμογή μίας ουσιαστικής και πραγματικής πολιτικής στον τομέα του τουρισμού. Η ΟΚΕ τονίζει σχετικά την απαίτηση επωφελούς συζήτησης επί του πράσινου βιβλίου για τον τουρισμό υπέβαλλε η Επιτροπή στις 4 Απριλίου 1995 (COM(95) 97 τελικό), ενόψει επίσης της αναγνώρισης της τουριστικής πολιτικής στα πλαίσια της αναθεώρησης της Συνθήκης του Μάαστριχτ το 1996.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η ΟΚΕ εκφράζει τη βαθιά της απογοήτευση για το γεγονός ότι επί θέματος τόσο σημαντικού για την ανάπτυξη της πολιτικής τουρισμού, το Συμβούλιο δεν έκρινε σκόπιμο να ζητήσει τη γνωμοδότηση της ΟΚΕ η οποία έχει επανειλημμένα συμβάλει στο θέμα αυτό.

Οι προτάσεις της Επιτροπής σχετικά με τη θέσπιση εναρμονισμένου συστήματος πληροφοριών σε κοινοτικό επίπεδο για την τουριστική προσφορά και ζήτηση βρίσκουν, σε γενικές γραμμές, απόλυτα σύμφωνη τόσο την ΟΚΕ — δεδομένου ότι ανταποκρίνονται σε επιθυμία της που έχει επανειλημμένα εκφράσει — όσο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα στις 15 Απριλίου 1994 και συνιστούν ένα περαιτέρω βήμα πρόοδου στο πλαίσιο της προσπάθειας συστηματοποίησης της εκτίμησης και συλλογής των στατιστικών στοιχείων για τον τουρισμό, ώστε να καταστούν πιο πλήρη και αξιόπιστα.

(1) ΕΕ αριθ. C 35 της 11. 2. 1995, σ. 5.

Ωστόσο, η ΟΚΕ διερωτάται για τις μελλοντικές δυνατότητες που έχουν τα πιο δεσμευτικά μέσα της οδηγίας να οδηγήσουν στην ομοιογένεια των εννοιών και στη χρήση κοινών και ενιαίων κατηγοριών αναφοράς.

2.2. Επιπλέον, η ΟΚΕ επισημαίνει ότι θα ήταν σκόπιμο να διατυπωθεί από τώρα η μεθοδολογία για τη συλλογή στοιχείων, λαμβάνοντας υπόψη «εξαρχής» τη συμβατότητα με τις τρέχουσες εξελίξεις στον τομέα της πληροφορικής και της τηλεματικής σε κοινοτική κλίμακα. Η υλοποίηση ενός συστήματος τηλεματικής για τα συλλεχθέντα στοιχεία θα επιτρέψει την απόσβεση των εξόδων εγκατάστασης εντός ολίγων ετών (πέντε ή έξι) και θα καταστήσει δυνατή την πραγματοποίηση πιο εμπειριστωμένων αναλύσεων με ισοδύναμο κόστος και σε πραγματικό χρόνο.

2.3. Τα μέτρα της πρότασης οδηγίας περί καλύτερου συντονισμού μεταξύ των εθνικών στατιστικών υπηρεσιών κρίνονται θετικά, δεδομένου ότι υφίσταται πράγματι ανομοιογένεια, ιδιαίτερα όσον αφορά τη συλλογή στοιχείων σχετικά με τις διεθνείς μετακινήσεις και την κάλυψη των διαφόρων ειδών εγκαταστάσεων υποδοχής και την έλλειψη ομοιογένειας των μεθοδολογικών και των βασικών εννοιών.

2.4. Η γεωγραφική κατανομή που προκύπτει από τις κοινοτικές στατιστικές για τον τουρισμό δεν πρέπει να αποκλίνει από την αντίστοιχη κατανομή της ΠΟΤ και οπωσδήποτε πρέπει να αποκατασταθεί ο γεωγραφικός διαχωρισμός όσον αφορά τις νέες χώρες μέλη της ΕΕ, Αυστρία, Φινλανδία και Σουηδία.

2.5. Επιπλέον, τα προτεινόμενα μέτρα δύνανται να αποτελέσουν ένα αρχικό πλαίσιο αναφοράς για τη θέσπιση ενός αξιόπιστου υποσυστήματος μακροοικονομικών μεταβλητών (τουριστική δαπάνη/ΑΕΠ) με στόχο, αφενός, τη συγκέντρωση στοιχείων σχετικά με την οικονομική συνεισφορά του τουριστικού τομέα σε περιφερειακό, εθνικό και κοινοτικό επίπεδο και, αφετέρου, την καλύτερη ενσωμάτωση των τουριστικών πολιτικών στις υπόλοιπες δραστηριότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως προβλεπόταν στη γνωμοδότηση της 14ης-15ης Σεπτεμβρίου 1994 για τον τουρισμό (έγγρ. CES 1021/94).

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Άρθρο 1

Η ΟΚΕ θεωρεί σκόπιμο να γίνει μνεία στις εξελίξεις του τομέα της τηλεματικής δια της προσθήκης της φράσης «με τη μορφή χειρόγραφων ή με τη χρήση της πληροφορικής και της τηλεματικής» (βλ. ανωτέρω σημείο 1.6) μετά τη λέξη «διαβίβαση» (πέμπτη σειρά).

3.2. Άρθρο 2

Στο άρθρο 2, σημείο α), μετά τη φράση «δυναμικότητα των τουριστικών εγκαταστάσεων συλλογικών καταλυμάτων» κρίνεται σκόπιμο να προστεθεί η φράση: «και ο βαθμός χρησιμοποίησής τους».

Οι αναφορές στην ονοματολογία NACE για τα σχετικά είδη συλλογικών καταλυμάτων δεν είναι ιδιαίτερα σαφείς και, συνεπώς, διαφέρουν από εκείνες του Κανονισμού αναφοράς

(ΕΟΚ) αριθ. 761/93. Επιπλέον, για την αποτελεσματικότερη κάλυψη των διαφόρων ειδών εγκαταστάσεων υποδοχής απαιτείται σαφέστερη διάκριση των εκάστοτε αναφορών σε άλλου είδους εγκαταστάσεις, όπως τα τουριστικά καταλύματα, οι παραθεριστικές κατοικίες και τα ενοικιαζόμενα δωμάτια.

Συγκεκριμένως, η ονοματολογία θα μπορούσε έτσι να καταστεί σαφέστερη:

Τα είδη τουριστικών καταλυμάτων για το κοινό είναι:

- α) Ξενοδοχεία και ανάλογες εγκαταστάσεις υποδοχής⁽¹⁾ (ομάδα NACE 55.1)
- β) άλλες μη ξενοδοχειακές επιχειρήσεις (χώροι κατασκήνωσης και άλλα καταλύματα περιορισμένης διαμονής, ομάδα NACE 55.2) εξεταζόμενες και βάσει των επιμέρους κατηγοριών τους⁽²⁾, ήτοι:
 - β) 1. πανδοχεία νεότητας και ορεινά καταφύγια (κατηγορία 55.21)
 - β) 2. υπαίθριος τουρισμός (κατασκηνώσεις, τουριστικά χωριά και χώροι εξοπλισμένοι για την υποδοχή τροχόσπιτων)⁽³⁾
 - β) 3. τουριστικά καταλύματα (κατηγορία 55.23)

(1) Τα ξενοδοχεία είναι οι πιο αξιόπιστες επιχειρήσεις στο επίπεδο των στατιστικών στοιχείων, αλλά εμφανίζουν ωστόσο αξιοσημείωτες διαφορές από κράτος σε κράτος (π.χ. η Γερμανία δεν χρησιμοποιεί ξενοδοχειακή ονοματολογία) καθώς επίσης από περιοχή σε περιοχή (τα κριτήρια ονοματολογίας ορισμένων περιοχών της Ιταλίας διαφέρουν ως προς άλλες). Προτείνεται συνεπώς η απλή ένδειξη ξενοδοχεία και ανάλογες εγκαταστάσεις υποδοχής, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η σχετική ένδειξη στα μοτέλ (ξενοδοχεία για αυτοκινητιστές) ούτε και η ένδειξη σχετικά με την ύπαρξη εστιατορίων, που παρουσιάζουν δυσκολίες επισημάνσης. Πιο συγκεκριμένα τώρα, εννοούνται ως ξενοδοχεία και ανάλογες εγκαταστάσεις υποδοχής: τα καθ'εαυτά ξενοδοχεία ή Hotel (Ισπανία): ξενοδοχειακού τύπου τουριστικές κατοικίες, motel, πανσιόν, hostales (Ισπανία). Οι διάφοροι εθνικοί οργανισμοί θα πρέπει να επισημάνουν το βαθμό κάλυψης των επιμέρους αυτών κατηγοριών.

(2) Πρόκειται για τις μη ξενοδοχειακές επιχειρήσεις κατά το ελάχιστο επίπεδο συγκέντρωσής τους. Οι επιμέρους εθνικές στατιστικές υπηρεσίες θα πρέπει να επισημάνουν επίσης μία μόνο από τις επιμέρους κατηγορίες που αναφέρονται ακολουθώς. Θα είναι δική τους αρμοδιότητα ποιά θα αναφέρουν. Υπάρχει επίσης και η περίπτωση ορισμένων χωρών που δεν επισημαίνουν τη μη ξενοδοχειακή κίνηση.

(3) Σκοπός της επιμέρους κατηγορίας β) 2. είναι να προσδιορισθεί ο τομέας του υπαίθριου τουρισμού, συμπεριλαμβανομένων και των τουριστικών χωριών τα οποία θα μπορούσαν εναλλακτικώς να ενταχθούν μεταξύ των άλλων ειδών καταλύματος. Και σε αυτή την περίπτωση, θα είναι καθήκον των επιμέρους εθνικών στατιστικών υπηρεσιών η επισημάνση του βαθμού κάλυψης.

β) 3.1. διαμερίσματα τουριστικού χαρακτήρα⁽¹⁾
(υποκατηγορία 55.23)

β) 3.2. άλλα είδη καταλύματος⁽²⁾ (υποκατηγορία 55.23).

3.3. Άρθρο 2, σημείο β)

Κρίνεται σκόπιμη η προσθήκη, μετά τη λέξη «ροή» (πρώτη σειρά), της φράσης «των τουριστών-πελατών οι οποίοι ταξιδεύουν για διακοπές, για επαγγελματικούς σκοπούς ή για οποιονδήποτε άλλο λόγο», προκειμένου να εισαχθεί σαφώς η έννοια ότι ο τουρίστας είναι και αυτός πελάτης όπως όλοι οι άλλοι και απαιτεί την παροχή υπηρεσιών και αγαθών.

Εξάλλου, δίπλα στη φράση «εισερχόμενος τουρισμός» (ενδέκατη σειρά) μπορεί να προστεθεί η διευκρίνιση «ή διεθνής τουρισμός» (ονοματολογία ΟΟΣΑ/ΠΟΤ).

3.4. Άρθρο 2, σημείο γ)

Η μετακίνηση των τουριστών μόνιμων κατοίκων περιλαμβάνει τη μετακίνηση των μόνιμων κατοίκων στο εξωτερικό (εξερχόμενος τουρισμός) και στο εσωτερικό της χώρας τους (εγχώριος τουρισμός) για διακοπές, επαγγελματικούς σκοπούς ή για οποιονδήποτε άλλο λόγο, που καταγράφεται μέσω των διανυκτερεύσεων στον τόπο προορισμού.

Προκειμένου να καταστεί σαφέστερη η έννοια αυτή προτείνεται η ακόλουθη απλή σχηματοποίηση:

⁽¹⁾ Ως τουριστικές κατοικίες νοούνται ενοικιαζόμενα καταλύματα, ενοικιαζόμενα δωμάτια, κατοικίες παραθερισμού, αγροτικές, διάφορα είδη διαμονής κ.λ.π. Μπορούν να συλλεχθούν και να παρασχεθούν στοιχεία σχετικά με τις επιμέρους κατηγορίες. Κάθε εθνική στατιστική υπηρεσία, όμως, έστω και αν παρέχει ένα σφαιρικό δεδομένο (β) 3.), οφείλει να διευκρινίζει το βαθμό κάλυψης των διαφόρων επιμέρους κατηγοριών, τα κριτήρια ονοματολογίας που χρησιμοποιήθηκαν και τις δυσκολίες που συναντήθηκαν. Και αυτό είναι ένα από τα πιο αμφιλεγόμενα σημεία όλου του συστήματος συλλογής στατιστικών στοιχείων τόσο σε επίπεδο μεμονωμένων χωρών όσο και σε κοινοτικό επίπεδο. Πρέπει για το λόγο αυτό να λαμβάνονται οι μεγαλύτερες προφυλάξεις, αλλά δεν μπορεί να αγνοηθεί ένα φαινόμενο που σύμφωνα με αξιόπιστες εκτιμήσεις, σε πολλές χώρες αποτελεί το 2/3 της συνολικής διάθεσης δωματίων και κλινών τουρισμού. Αποκλείονται εντελώς από τα στατιστικά στοιχεία οι οικίες ή διαμερίσματα διακοπών που εκμεταλλεύεται κατά τρόπο άμεσο ο ιδιοκτήτης, οι συγγενείς, ή φίλοι. Θεωρούνται ως διαμερίσματα τουριστικού χαρακτήρα και όταν διατίθενται για τον τουρισμό εργασίας, αν και δεν εμπίπτουν στην κατηγορία αυτή τα καταλύματα που χρησιμοποιούνται από τους φοιτητές κατά την περίοδο της κανονικής φοίτησης. Η προτεινόμενη ταξινόμηση έχει χαρακτήρα πειραματικό

⁽²⁾ Εμπίπτουν στην επιμέρους κατηγορία β) 4. όλες οι λοιπές και μη προβλεπόμενες κατηγορίες, όπως π.χ. κλίνες και καμπίνες σε κρουαζιερόπλοια, σε θερησκευτικά ιδρύματα κ.λ.π. Θα είναι καθήκον των διαφόρων στατιστικών υπηρεσιών να διευκρινίσουν το βαθμό κάλυψης. Διευκρινίζεται επίσης ότι δεν εξετάστηκαν ορισμένες εγκαταστάσεις υποδοχής όπως π.χ. τα τουριστικά καταλύματα διότι πρόκειται για μια ιδιαιτερότητα που εξαρτάται από το εύρος της ζήτησης. Τα καταλύματα υπαίθριου (ή αγροτικού) τουρισμού είναι πράγματι ιδιωτικά καταλύματα που λαμβάνουν ιδιαίτερο χαρακτηρισμό λόγω του ότι βρίσκονται σε αγροτικές ζώνες. Γι' αυτό και θα πρέπει να επισημανθούν στην ανάλυση της ζήτησης.

μόνιμοι κάτοικοι στη χώρα τους	μόνιμοι κάτοικοι στο εξωτερικό	μετακίνηση των μόνιμων κατοίκων
Ξένοι στη χώρα προορισμού		
τουριστική κίνηση της χώρας	εξερχόμενος τουρισμού	

3.5. Άρθρο 7, παράγραφος 2

Η ΟΚΕ κρίνει ότι η προθεσμία που προβλέπεται για τα ετήσια στοιχεία είναι υπερβολικά μεγάλη σε σχέση με την αντίστοιχη που προβλέπεται για τα τριμηνιαία και μηνιαία στοιχεία: όλα τα οριστικά στοιχεία πρέπει να υποβάλλονται μέσα σε έξι μήνες.

3.6. Άρθρο 7, παράγραφος 3

Κρίνεται σκόπιμο να καταστεί σαφέστερη η ένδειξη με την αλλαγή των λέξεων «μπορεί να ορίσει» σε «να ορίζει», κατά τρόπο ώστε να επιτευχθούν τα επιδιωκόμενα καλύτερα αποτελέσματα χάρη στις τρέχουσες εξελίξεις της τηλεματικής.

3.7. Παράρτημα

3.7.1. Όσον αφορά το πλαίσιο Α.1.2, εφόσον το δωμάτιο καθίσταται το κύριο σημείο αναφοράς στην αγορά του τουρισμού, θα ήταν σκόπιμη μία περαιτέρω μελέτη της Κοινότητας σχετικά με τη δυνατότητα αναγραφής του αριθμού των δωματίων και, στην περίπτωση των χώρων κατασκήνωσης, του αριθμού των θέσεων στην κατηγορία «άλλα συλλογικά καταλύματα».

3.7.2. Όσον αφορά το πλαίσιο Γ.1-2, τα στοιχεία σχετικά με τα χαρακτηριστικά του ταξιδιού πρέπει να καταστούν ομοιογενή με τα αντίστοιχα στοιχεία όπως ορίζονται σε παγκόσμιο επίπεδο.

3.7.3. Ως προ το σημείο Γ.1-2-4, η κατάταξη των «ειδικών καταλυμάτων», πρέπει να αποσαφηνισθεί ή διαφοροτικά να διαγραφεί, ενώ αντίθετως πρέπει να γίνει πιο λεπτομερής η κατάταξη των συλλογικών καταλυμάτων προκειμένου να αποφευχθούν οι ασάφειες.

3.7.4. Όσον αφορά την τουριστική σφαίρα (σημείο Γ.1-4) η ΟΚΕ τονίζει εκ νέου τη σημασία της αξιολόγησής της για τον καλύτερο προσδιορισμό των στρατηγικών προσφορών σε σχέση με τη ζήτηση εκφράζοντας την ευχή ότι οι εθνικοί οργανισμοί τουρισμού θα προσδιορίσουν κοινές και ομοιογενείς κατηγορίες για την αξιολόγηση των διαφόρων συστατικών στοιχείων της.

4. Συμπεράσματα

4.1. Η ΟΚΕ συγχαίρει μεν την Επιτροπή για την εργασία που πραγματοποίησε αλλά κρίνει ότι, κατά την απαραίτητη εις βάθος ανάλυση, πρέπει να ληφθούν υπόψη οι προαναφερθείσες παρατηρήσεις.

4.2. Η ΟΚΕ εκτιμά ότι η εναρμόνιση των ήδη υφιστάμενων στατιστικών και η βελτίωση των διαθέσιμων στοιχείων για ένα αποτελεσματικότερο και πληρέστερο Ευρωπαϊκό Σύστημα Στατιστικών για τον Τουρισμό δύναται να ευνοήσει την επιδιωκόμενη βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών, να κατευθύνει καλύτερα τους ιδιωτικούς και δημόσιους φορείς, και ιδιαίτερα τις ΜΜΕ, παρέχοντάς τους ένα πιο αξιόπιστο κοινό πλαίσιο, να βελτιώσει τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών και των άλλων διεθνών οργανισμών και να δώσει έγκυρα στοιχεία αξιολόγησης για την ανάπτυξη της ευρωπαϊκής πολιτικής για τον τουρισμό.

4.3. Σύμφωνα με τις συστάσεις που διατύπωσε η ΟΚΕ στην προαναφερθείσα γνωμοδότησή της για τον τουρισμό σχετικά με την ανάπτυξη νέων τουριστικών αγαθών, προκειμένου να υπάρξει μεγαλύτερη συμμετοχή των ευρωπαίων πολιτών στις διάφορες τουριστικές δραστηριότητες, θα ήταν σκόπιμη η στα-

διακή διεύρυνση του εναρμονισμένου συστήματος συλλογής στοιχείων με αναφορά για παράδειγμα στον τουρισμό για πολιτιστικούς σκοπούς, τον κοινωνικό τουρισμό και τον τουρισμό των νέων, καθώς και στον αγροτικό τουρισμό, επί του οποίου τόσο η ΟΚΕ όσο και η Επιτροπή των Περιφερειών είχαν την ευκαιρία να εκφράσουν τη γνώμη τους (βλ. τμήμα της γνωμοδότησης πρωτοβουλίας έγγρ. CDR 19/95 της 2ας Φεβρουαρίου 1995).

4.4. Η ΟΚΕ τονίζει εκ νέου την ανάγκη ευρείας συζήτησης επί του πράσινου βιβλίου για τον τουρισμό, προκειμένου να δοθεί στους φορείς του τομέα, και ειδικότερα στις ΜΜΕ, ένα οργανικό κοινοτικό πλαίσιο αναφοράς για να μπορέσουν να προσαρμόσουν τις στρατηγικές τους στις συνεχείς μεταβολές που χαρακτηρίζουν τον τομέα του τουρισμού. Η συζήτηση για το πράσινο βιβλίο αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την πλήρη ενσωμάτωση της τουριστικής πολιτικής με την ευημερία της αναθεώρησης της Συνθήκης.

Βρυξέλλες, 31 Μαΐου 1995.

Ο Πρόεδρος της
Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Carlos FERRER

Γνωμοδότηση για την πέμπτη περιοδική έκθεση για την κοινωνική και οικονομική κατάσταση και την ανάπτυξη των περιφερειών της Κοινότητας

(95/C 236/07)

Στις 28 Οκτωβρίου 1994 και σύμφωνα με το άρθρο 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πέμπτη περιοδική έκθεση για την κοινωνική και οικονομική κατάσταση και την ανάπτυξη των περιφερειών της Κοινότητας».

Το τμήμα περιφερειακής ανάπτυξης, χωροταξίας και πολεοδομίας, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 19 Μαΐου 1995 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Christie.

Κατά την 326η σύνοδο ολομέλειας, της 31ης Μαΐου και 1ης Ιουνίου 1995 (συνεδρίαση της 31ης Μαΐου 1995), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η πέμπτη περιοδική έκθεση παρέχει λεπτομερή περιγραφή της κίνησης των οικονομικών δεικτών των περιφερειών κατά το πρόσφατο παρελθόν και αναλύει τις δυνάμεις που διαμορφώνουν την οικονομική ανάπτυξη των περιφερειών της Κοινότητας. Επιπλέον, επισημαίνει ορισμένα θέματα και προβλήματα που θα αντιμετωπίσουν οι περιφέρειες κατά το υπόλοιπο της δεκαετίας.

1.2. Η ΟΚΕ επικροτεί τη δημοσίευση της πέμπτης περιοδικής έκθεσης, διότι αποτελεί ευκαιρία για προβληματισμό σχετικά με τις εξελίξεις των οικονομικών επιδόσεων των περιφερειών σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Παρέχει, επίσης, μια αξιολογητική ανάλυση των πολιτικών που πρέπει να εφαρμοστούν για να εξασφαλισθεί μεγαλύτερος βαθμός οικονομικής και κοινωνικής συνοχής στην ΕΕ, στόχος τον οποίο η ΟΚΕ θεωρεί κεντρικό στη διεργασία της οικονομικής και πολιτικής ολοκλήρωσης της Ευρώπης.

1.3. Αυτή τη φορά, η ανάλυση της Επιτροπής περιλαμβάνει κρίσιμα ερωτήματα σχετικά με τις προκλήσεις που θα αντιμετωπίσει η οικονομική και κοινωνική συνοχή εξαιτίας της διεύρυνσης της ΕΕ σε χώρες της Ανατολικής και Κεντρικής Ευρώπης και της βούλησης να επιτευχθεί η οικονομική ένωση πριν από το τέλος της δεκαετίας. Πρόκειται για δύο θέματα μείζονος σημασίας και η πέμπτη περιοδική έκθεση προσδιορίζει μια σειρά προβλημάτων που θα πρέπει να διευθετηθούν και στα δύο πλαίσια.

1.4. Η πέμπτη περιοδική έκθεση δημοσιεύεται μια εποχή κατά την οποία η οικονομία της ΕΕ βγαίνει από μια ιδιαίτερα οξεία ύφεση. Παρέχει, συνεπώς, την επίκαιρη υπενθύμιση ότι ο θεμελιώδης παράγοντας των οικονομικών επιδόσεων των περιφερειών δεν είναι αυτή καθαυτή η αποτελεσματικότητα των διαρθρωτικών ταμείων, αλλά οι ευρύτερες μακροοικονομικές συνθήκες που επικρατούν στην οικονομία ολόκληρης της ΕΕ.

1.5. Πάντως, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή δράττεται της ευκαιρίας για να εκφράσει για άλλη μια φορά τη σημασία που αποδίδει στα Διαρθρωτικά Ταμεία ως ένα από τα βασικά μέσα ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τονίζει

η συμπληρωματική φύση των Διαρθρωτικών Ταμείων δηλ. τότε μόνο είναι αποτελεσματικά αν συμπληρώνουν αποτελεσματικές περιφερειακές πολιτικές σε εθνική κλίμακα.

2. Διάρθρωση της Έκθεσης

2.1. Η πέμπτη περιοδική έκθεση χωρίζεται σε τέσσερα τμήματα:

Το πρώτο τμήμα επισκοπεί τις κυριότερες εξελίξεις στις περιφέρειες κατά το άμεσο παρελθόν, τοποθετώντας τις σε μια πιο μακροπρόθεσμη προοπτική. Συγκεκριμένα, καταγράφει, όπως και οι παλαιότερες εκθέσεις, δεδομένα σχετικά με την εξέλιξη της παραγωγής, της απασχόλησης και της ανεργίας στις περιφέρειες.

Το δεύτερο τμήμα εξετάζει τους παράγοντες που κρύβονται πίσω από τις οικονομικές ανισότητες των περιφερειών και αξιολογεί τους παράγοντες που συμβάλλουν στην περιφερειακή ανταγωνιστικότητα. Κατά την ερμηνεία της σχετικής οικονομικής ευημερίας ορισμένων περιφερειών, δίνει έμφαση στην ύπαρξη διαθέσιμων υποδομών και ανθρώπινων πόρων, στις άμεσες εξωτερικές επενδύσεις και στο ρόλο της έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης (Ε&ΤΑ).

Το τρίτο τμήμα της έκθεσης εξετάζει τις οικονομικές εξελίξεις που σημειώθηκαν σε εκείνες τις περιφέρειες που είναι επιλέξιμες για στήριξη από τα διαρθρωτικά ταμεία και προβλέπει την εξέλιξη των διαρθρωτικών ταμείων μέχρι το τέλος της δεκαετίας.

Το τελευταίο τμήμα της έκθεσης εξετάζει τις επιπτώσεις περαιτέρω ενεργειών για την εμβάθυνση και τη διεύρυνση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης στις οικονομικές προοπτικές των περιφερειών. Εξετάζει, ειδικότερα, τις επιπτώσεις της νομισματικής ένωσης και ενός ακόμη γύρου διεύρυνσης.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Η γενική εικόνα που παρουσιάζεται στην έκθεση εμφανίζει περιορισμένο βαθμό σύγκλισης του κατά κεφαλήν ΑΕΠ στο επίπεδο των κρατών μελών μετά τα μέσα της δεκαετίας του 1980. Πραγματική σύγκλιση σημειώθηκε με ιδιαίτερη επιτυχία

στην Ιρλανδία, την Ισπανία και την Πορτογαλία, αλλά όχι και στην Ελλάδα. Στην Ιρλανδία, η επιτυχία που σημειώνεται στην αύξηση του κατά κεφαλήν ΑΕΠ εξηγείται από την αλλαγή της μακροοικονομικής πολιτικής, τις άμεσες ξένες επενδύσεις, τη μετανάστευση, και τη λειτουργία των Διαρθρωτικών Ταμείων. Η Ισπανία όσο και η Πορτογαλία επωφελήθηκαν από την εφαρμογή μακροοικονομικών σταθεροποιητικών προγραμμάτων και από την αύξηση των εξαγωγών. Τα ανωτέρω δεν αλλοιώνουν το γεγονός ότι η πραγματική σύγκλιση επιτυγχάνεται καλύτερα, τουλάχιστο σε εθνικό επίπεδο, σε περιόδους οικονομικής ανάπτυξης.

3.2. Η ΟΚΕ σημειώνει, ωστόσο, ότι στο επίπεδο των περιφερειών η εικόνα είναι πιο μικτή και οι φτωχότερες περιφέρειες αδυνατούν να στενέψουν το χάσμα που τις χωρίζει από τις πλουσιότερες. Αυτό ενισχύει τη σημασία της διοχέτευσης της οικονομικής στήριξης προς τις φτωχότερες περιφέρειες της Ένωσης. Παραμένει, εντούτοις, γεγονός ότι παρά τη διάθεση σημαντικών οικονομικών πόρων σε αυτές τις περιφέρειες του Στόχου 1, η σύγκλιση φαίνεται να συντελείται εξαιρετικά αργά — ακόμη και σε περιόδους γενικά υψηλών ρυθμών οικονομικής ανάπτυξης σε όλη την ΕΕ. Η έκθεση καταδεικνύει σαφώς ότι σε αυτές ακριβώς τις περιφέρειες υπάρχει πολύ μεγάλη ανεπάρκεια των παραγόντων που απαιτούνται για να επιτευχθεί η περιφερειακή οικονομική ανταγωνιστικότητα.

3.3. Όπως είναι αναμενόμενο σε περιόδους ύφεσης, η ανεργία αυξήθηκε σε όλη την ΕΕ από το 1991. Αυτό κατέληξε σε διεύρυνση των περιφερειακών ανισοτήτων όσον αφορά την ανεργία. Ένα πρόσθετο πρόβλημα είναι ότι η προσφορά εργασίας στην ΕΕ εξακολουθεί να αυξάνει με ταχύτερο ρυθμό από ό,τι είχε προβλεφθεί, ιδίως στις περιφέρειες με τη μεγαλύτερη ανεργία.

3.4. Η έκθεση τονίζει ότι οι προοπτικές για μείωση της ανεργίας, και των περιφερειακών ανισοτήτων σχετικά με αυτήν, συνδέεται με τις γενικές οικονομικές επιδόσεις σε επίπεδο ΕΕ. Η ΟΚΕ συμφωνεί με τη θέση αυτή αν και αναγνωρίζει ότι ορισμένη ανισότητα είναι εγγενής σε μια δυναμική κοινωνία που προσανατολίζεται προς την αγορά. Οποσδήποτε η ΟΚΕ καλεί να δοθεί προσοχή στις επιπτώσεις που έχει στην ανεργία η εφαρμογή άλλων μειζόνων πολιτικών της ΕΕ.

3.5. Είναι σαφές ότι ενώ τα μεταρρυθμισμένα διαρθρωτικά ταμεία έχουν σήμερα γενικά θετικές επιπτώσεις στη συνοχή, οι θετικές αυτές επιπτώσεις συντελούνται εξαιρετικά αργά και είναι επιρρεπείς σε διακοπή και αντιστροφή κατά τις περιόδους ύφεσης. Για να συντελεσθεί ταχύτερα η συνοχή και να επιτευχθεί σταθερή βελτίωση των οικονομικών συνθηκών στις λιγότερο ανεπτυγμένες και παρακμάζουσες περιφέρειες, ίσως να απαιτείται σημαντική αύξηση των πόρων που διατίθενται για τα διαρθρωτικά ταμεία.

3.6. Είναι εσφαλμένη η άποψη ότι τα διαρθρωτικά ταμεία επαρκούν από μόνα τους για τις αναπτυξιακές ανάγκες περιοχών διαρθρωτικά αδύνατων. Στο σημείο αυτό εθνικές και περιφερειακές προσπάθειες προς εξασφάλιση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής μερικές φορές δεν λαμβάνουν επαρκή υποστήριξη. Όπως διασαφηνίζει η πέμπτη έκθεση, πολλά εξαρ-

τώνται από την αποτελεσματικότητα των εθνικών περιφερειακών προγραμμάτων, καθώς και από τις γενικές οικονομικές (κυκλικές) εξελίξεις. Αν και τα διαρθρωτικά ταμεία εξακολουθούν να συμβάλουν θετικά στην εκστρατεία για την εξασφάλιση μεγαλύτερου βαθμού συνοχής, η δράση τους υπόκειται, εντούτοις, στους περιορισμούς που επιβάλλουν τα εθνικά προγράμματα οικονομικής πολιτικής και το ευρύτερο εξωτερικό περιβάλλον.

3.7. Στις μελλοντικές περιοδικές εκθέσεις, η ΟΚΕ συνιστά να περιληφθεί ένα γενικό σχολιαστικό υπόμνημα της Επιτροπής, όπου θα καταδεικνύονται οι επιπτώσεις των εθνικών οικονομικών πολιτικών στην οικονομική και κοινωνική συνοχή. Ειδικότερα, δύο θέματα απαιτούν μεγαλύτερη προσοχή. Το πρώτο αφορά την έκταση που μπορούν να λάβουν τα εθνικά μέτρα όσον αφορά την προώθηση της εγχώριας οικονομικής ανάπτυξης, τα οποία όμως μπορεί να αντιστρατεύονται τις αυστηρές αρχές της πολιτικής του ανταγωνισμού της ΕΕ. Σε περίπτωση που εφαρμοσθούν παρόμοιες πολιτικές από ορισμένα κράτη μέλη, τούτο θα καταστήσει δυσκολότερη την επίτευξη της συνοχής. Δεύτερον, μολονότι η ΟΚΕ τονίζει τη σημασία που ενέχει μια υγιής φορολογική πολιτική για την Ευρώπη, τόσο για την ίδια όσο και για την επίτευξη της νομισματικής ένωσης, υπάρχει κίνδυνος, εξαιτίας της εφαρμογής των προγραμμάτων σύγκλισης που αποσκοπούν στην πρόοδο προς την πλήρη νομισματική ένωση σε ορισμένα κράτη μέλη, η συνδεόμενη μείωση των δαπανών ενδέχεται να εξασθενήσει ακόμη περισσότερο τις οικονομικές προοπτικές των φτωχότερων περιφερειών. Αυτό, με τη σειρά του, πιθανόν να θέσει σε κίνδυνο τη χάραξη εθνικής πολιτικής υπέρ της οικονομικής ανάπτυξης των περιφερειών.

3.8. Αν και η έκθεση περιλαμβάνει πράγματι ορισμένες παρατηρήσεις σχετικά με τις πιθανές επιπτώσεις της νομισματικής ένωσης και της διεύρυνσης στις περιφέρειες, εντούτοις υπάρχουν ορισμένες σημαντικές παραλείψεις στην ανάλυση. Η μεταρρύθμιση της ΚΓΠ θα έχει κατά πάσα πιθανότητα σημαντικό αντίκτυπο στις οικονομικές προοπτικές των ασθενέστερων περιφερειών της ΕΕ, δηλαδή εκείνων όπου η απασχόληση και το εισόδημα εξαρτώνται από τις γεωργικές δραστηριότητες. Εξάλλου, εκτιμάται ότι η περαιτέρω ελευθέρωση του διεθνούς εμπορίου, όπως συγκεκριμενοποιήθηκε στην τελική συμφωνία του Γύρου της Ουρουγουάης, θα έχει αρνητικές επιπτώσεις σε αρκετές από τις ασθενέστερες περιφέρειες της ΕΕ, ιδίως σε όσες διαθέτουν σημαντική κλωστοϋφαντουργία. Η ΟΚΕ επισημαίνει ότι η Επιτροπή υποχρεούται να υποβάλει εκτενή έκθεση για τη συνοχή μέχρι το τέλος του 1996. Είναι ουσιαστικό να εξετασθούν πλήρως στην έκθεση αυτή οι επιπτώσεις τόσο από τη μεταρρύθμιση της ΚΓΠ όσο και από την ελευθέρωση του εμπορίου. Εξάλλου, πρέπει επίσης να περιέχεται σ' αυτήν λεπτομερής ανάλυση των συνεπειών που έχουν επί της συνοχής η νομισματική ένωση και η διεύρυνση. Η μεταρρύθμιση της ΚΓΠ, οι νέες ρυθμίσεις της GATT, η νομισματική ένωση και η διεύρυνση πιθανόν να μην συμβιβάζονται όλες και σε μεγάλο βαθμό με τη συνοχή στην ΕΕ. Στην έκθεση για τη συνοχή επιβάλλεται να εκθεθούν λεπτομερώς όλα αυτά τα προβλήματα και να προσδιορισθεί ο τρόπος με τον οποίο μπορεί να επιτευχθεί αυτή, λαμβανομένων υπόψη όλων αυτών των νέων εξελίξεων.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1. Η έκθεση δείχνει ότι, το 1991 και εξαιρουμένων των νέων γερμανικών κρατιδίων, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ των 10 πλουσιότερων περιφερειών ήταν περίπου 3,6 φορές μεγαλύτερο από των 10 φτωχότερων. Η ανισότητα είναι σήμερα μεγαλύτερη από το 1980, κυρίως λόγω της επίπτωσης της δεύτερης και της τρίτης διεύρυνσης της ΕΚ. Αν στην ανάλυση περιληφθούν και τα νέα γερμανικά κρατίδια, τότε οι περιφερειακές ανισορροπίες αυξάνονται σε 4,5 φορές.

4.2. Οι διαπεριφερειακές διαφορές του ποσοστού ανεργίας είναι μεγαλύτερες από τις διαφορές του κατά κεφαλήν ΑΕΠ. Το ποσοστό ανεργίας στις 10 περιφέρειες που έχουν πληγεί περισσότερο είναι κάπου 7 με 8 φορές υψηλότερο από ό,τι στις 10 περιφέρειες που έχουν πληγεί λιγότερο. Δεν υπάρχει, λοιπόν, σύγκλιση των περιφερειακών εξελίξεων της ανεργίας και τα στοιχεία δείχνουν μαν έντονη περιφερειακή ανισότητα όσον αφορά τις θέσεις απασχόλησης που δημιουργούνται με την οικονομική ανάπτυξη.

Αν εξετασθούν μεμονωμένα, οι στατιστικές αυτές δίνουν μια εικόνα κάπως απογοητευτική όσον αφορά τα αποτελέσματα από την εφαρμογή των διαρθρωτικών ταμείων. Ωστόσο, η έκθεση παρέχει ελάχιστες άμεσες εξηγήσεις σχετικά με την υποκείμενη αιτία της εμφανούς επιδείνωσης των περιφερειακών ανισορροπιών όσον αφορά την ανεργία και (μολονότι σε μικρότερο βαθμό) το κατά κεφαλήν εισόδημα. Συγκεκριμένα, σε ποιο βαθμό οι διαπιστωθείσες τάσεις αντικατοπτρίζουν υφέροντα προβλήματα των διαρθρωτικών ταμείων (π.χ. ανεπάρκεια πόρων, ανάγκη για ακόμα στενότερη στοχοθέτηση των ενισχύσεων, κακό σχεδιασμό, αναποτελεσματική χρήση των οικονομικών πόρων, ανεπαρκή αξιολόγηση των σχεδίων κ.λ.π.) και σε ποιο βαθμό αντικατοπτρίζουν εξωτερικές επιρροές (π.χ. τον αντίκτυπο εθνικών οικονομικών πολιτικών, χαμηλή παραγωγικότητα, επίδραση γενικής οικονομικής ύφεσης κ.λ.π.);

4.3. Η ΟΚΕ επικροτεί τη λεπτομερειακή ανάλυση που περιέχεται στο δεύτερο τμήμα της έκθεσης. Εστιάζοντας την ανάλυση στις υποδομές, τους ανθρωπίνους πόρους, τις άμεσες ξένες επενδύσεις και την έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη, η Επιτροπή επισημαίνει πράγματι τους κυριότερους παράγοντες που καθορίζουν τις οικονομικές επιδόσεις των περιφερειών. Εξάλλου, επισημαίνοντας τις ενδοκοινοτικές αποκλίσεις όσον αφορά τη διαθεσιμότητα αυτών των παραγωγικών παραγόντων, η έκθεση δείχνει σαφώς τι απαιτείται για να μπορέσουν οι ασθενέστερες περιφέρειες να σημειώσουν σταθερή οικονομική ανάπτυξη.

Αυτό που είναι πολύ λιγότερο σαφές στην έκθεση, ωστόσο, είναι οι μηχανισμοί — εθνικοί και κοινοτικοί — που απαιτούνται για να μπορέσει να συντελεσθεί πραγματική πρόοδος προς την εξασφάλιση μεγαλύτερης προσφοράς αυτών των παραγωγικών παραγόντων στις ασθενέστερες περιφέρειες.

4.4. Η ΟΚΕ παρατηρεί ότι πολλά χαρακτηριστικά της ανάλυσης για τους σημαντικούς παράγοντες που αφορούν την εγγενή περιφερειακή οικονομική απόδοση, στα κεφάλαια 4.5 και 6, παρουσιάζονται με βάση πληροφορίες μόνο σε εθνική κλίμακα και μερικές φορές μόνο για τέσσερις χώρες: Ιρλανδία,

Πορτογαλία, Ισπανία και Ελλάδα. Ενώ μπορεί να υπάρχουν στατιστικά προβλήματα κατά τη λήψη στατιστικών πληροφοριών, η ΟΚΕ επιθυμεί να ζητήσει από την Επιτροπή να επιχειρήσει να περιορίσει αυτή την έλλειψη σε μεταγενέστερες εκθέσεις αναζητώντας πληροφορίες σε περιφερειακή βάση, όπου θα συμπεριλαμβάνονται κάθε μια από τις περιφέρειες του στόχου 1.

4.5. Είναι προφανές ότι πολλοί από τους παράγοντες που συντελούν στην έντονη ανάπτυξη αυτοενισχύονται και αυτοσυντηρούνται. Υπάρχουν σαφείς και αυτοενισχυόμενοι σύνδεσμοι μεταξύ της ανάπτυξης υποδομών και ανθρωπίνων πόρων, αφενός, και των τοπικών επενδύσεων και της Ε&ΤΑ, αφετέρου. Κατά συνέπεια, πιθανότατο χαρακτηριστικό της οικονομικής εξέλιξης των περιφερειών είναι οι κύκλοι, τόσο οι αγαθοί όσο και οι φαύλοι. Δηλαδή, οι περιφέρειες που σήμερα μειονεκτούν λόγω έλλειψης παραγωγικών παραγόντων θα πρέπει να καταβάλλουν ολόένα και μεγαλύτερες προσπάθειες για να βγουν από το φαύλο κύκλο, ενώ είναι εξίσου πιθανό οι ισχυρότερες περιφέρειες να βρίσκουν όλο και πιο εύκολη την προσέλευση μιας μεγαλύτερης προσφοράς συντελεστών της παραγωγής.

Είναι απογοητευτικό το ότι η έκθεση δεν παρέχει καθόλου κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τους μηχανισμούς που θα μπορούσαν να εφαρμοσθούν για να ανακοπούν αυτές οι αυτοενισχυόμενες τάσεις. Κάποια έμφαση θα μπορούσε ασφαλώς να δοθεί σε μεταρρυθμίσεις της αγοράς εργασίας, σαν εκείνες που προτείνονται στο Λευκό Βιβλίο της Επιτροπής «Ανάπτυξη, ανταγωνιστικότητα, απασχόληση». Πέραν τούτου, ωστόσο, εξακολουθεί σαφώς να υπάρχει ανάγκη για κυβερνητικά μέτρα υπέρ της αξιοποίησης του οικονομικού δυναμικού των λιγότερο ευνοημένων περιφερειών.

4.6. Η ΟΚΕ επικροτεί τη σημασία που δίδεται στις ΑΞΕ (Άμεσες Ξένες Επενδύσεις) ως μηχανισμού για την προώθηση της ανάπτυξης και της απασχόλησης στις λιγότερο ευνοημένες περιφέρειες της Κοινότητας. Ωστόσο, παρότι πρέπει να αναγνωριθεί η σημασία των ΑΞΕ, πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι είναι απίθανο οι ξένες επενδύσεις, από μόνες τους, να εξασφαλίσουν την αύξηση των εγγυημένων δυνατοτήτων Ε&ΤΑ. Για να εξασφαλισθεί η διάδοση των τεχνολογικών γνώσεων σε όλες τις περιφέρειες και να υιοθετήσουν οι τοπικές επιχειρήσεις τις βέλτιστες τεχνολογίες όπου είναι δυνατόν, ίσως να απαιτείται ειδική κυβερνητική πολιτική. Πρέπει να τονισθεί ότι η Ε&ΤΑ όσο σημαντική είναι για τη βιομηχανία της υψηλής τεχνολογίας άλλο τόσο είναι και για τους παραδοσιακούς τομείς της οικονομίας.

4.7. Κατά την ανάλυση των παραγόντων που προσδιορίζουν την ανταγωνιστικότητα, η έκθεση επικεντρώνεται στον όγκο και τη διαθεσιμότητα των βασικών παραγόντων. Πάντως, οι αποφάσεις σχετικά με τον τόπο εγκατάστασης των επιχειρήσεων, βασίζονται επίσης σε καθαρές εκτιμήσεις του κόστους παραγωγής. Η κυβερνητική πολιτική, επομένως, πρέπει να στοχεύει στην εξασφάλιση αυτών των βασικών παραγωγικών παραγόντων σε ανταγωνιστικό κόστος.

4.8. Η ΟΚΕ λυπάται διότι η έκθεση δεν περιλαμβάνει πληροφορίες, παράλληλα με τον πίνακα Α.19 (που αναφέρει τις αλλαγές στην ανεργία), που δείχνουν τις μεταβολές στην απασχόληση τα τελευταία χρόνια στις περιφέρειες του Στόχου 1. Σε μερικές περιοχές υπάρχει μικρός συσχετισμός μεταξύ μεταβολών στην απασχόληση και στην ανεργία και όπου τούτο συμβαίνει μια εξήγηση μπορεί να είναι χρήσιμη κατά την εκτίμηση της αποτελεσματικότητας της πολιτικής. Επιπλέον η ΟΚΕ θα υποδεχθεί ευνοϊκά της δημοσίευσης πληροφοριών για τις μεταβολές στην προστιθέμενη αξία ανά άτομο όσον αφορά την απασχόληση στις περιφέρειες του Στόχου 1 ώστε να γίνει δυνατό να εξετασθούν οι τάσεις στην παραγωγικότητα.

4.9. Η ΟΚΕ πιστεύει ότι έπρεπε να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στο ρόλο των υπηρεσιών στη δημιουργία μακροχρόνιας οικονομικής δραστηριότητας. Αυτός καθαυτός ο τομέας των υπηρεσιών μπορεί να είναι μείζων πηγή απασχόλησης και εισοδήματος. Αυτό ισχύει κυρίως για τον τομέα του τουρισμού ο οποίος αποτελεί βασικό παράγοντα σε πολλές αγροτικές και απόκεντρες περιοχές. Επιπλέον, για να ανθίσουν οι μεταποιητικές βιομηχανίες — ιδίως όσες δημιουργούν σημαντική τοπική προστιθέμενη αξία — απαιτείται η συνδρομή των παραγωγικών δραστηριοτήτων με υπηρεσίες υψηλής ποιότητας (π.χ. χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, σύμβουλοι διοίκησης επιχειρήσεων, σύμβουλοι μάρκετινγκ, τεχνικές για τον έλεγχο της ποιότητας, κατάρτιση στη διοίκηση επιχειρήσεων κ.λ.π.).

Η ΟΚΕ συνιστά να γίνει ιδιαίτερη ανάλυση αυτού του θέματος του τομέα των υπηρεσιών σε κάποια από τις επόμενες περιόδους εκθέσεις.

4.10. Εξετάζοντας τα προβλήματα των απόκεντρων περιφερειών, η έκθεση παραλείπει να προσδιορίσει ότι αυτό που έχει κρίσιμη σημασία δεν είναι αυτή καθαυτή η περιφερειακή τους θέση, αλλά οι μειωμένες τους, έναντι του πυρήνα της Ένωσης, δυνατότητες να εξασφαλίσουν οικονομικές ευκαιρίες. Ο πυρήνας της Ένωσης χαίρει ποικίλων οικονομικών πλεονεκτημάτων, που σχετίζονται με τη συγκέντρωση των επιχειρήσεων και την εγγύτητα σε μια μεγάλη αγορά. Οι απόκεντρες περιφέρειες, αντιθέτως, μειονεκτούν σοβαρά από αυτές τις απόψεις. Αν και οι επενδύσεις σε υποδομές μεταφορών και επικοινωνιών στις περιφερειακές περιοχές πιθανόν να βελτιώσουν τις οικονομικές τους δυνατότητες, αυτό που έχει τη μεγαλύτερη σημασία σε τελική ανάλυση είναι το επίπεδο και ο ρυθμός αύξησης της παραγωγικότητας της εργασίας. Τούτο υποδεικνύει ότι χρειάζεται να δοθεί μεγαλύτερο βάρος στις πολιτικές οι οποίες συμβάλλουν άμεσα στην παραγωγικότητα της εργασίας, όπως είναι οι πολιτικές για την κατάρτιση και την εκπαίδευση. Οι δημόσιες επενδύσεις στις μεταφορές και τις επικοινωνίες πρέπει, επομένως, να θεωρηθούν αναγκαία, αλλά όχι επαρκής προϋπόθεση για την οικονομική ανάπτυξη των περιφερειακών περιοχών της ΕΕ.

4.11. Η έκθεση σημειώνει ότι η μετάβαση προς τη νομισματική ένωση πιθανόν να επιβάλει πρόσθετους περιορισμούς στις περιφέρειες και αυτό ενδέχεται να έχει σημαντικό αντίκτυπο στην οικονομική και κοινωνική συνοχή. Με άλλα λόγια, η νομισματική ένωση ενέχει και κινδύνους για τις ασθενέστερες περιφέρειες και τα κράτη μέλη. Είναι μια βάσιμη

ανησυχία, που η Επιτροπή δεν έχει αντιμετωπίσει επαρκώς μέχρι σήμερα. Μια άλλη παράλειψη της έκθεσης είναι ότι δεν προβαίνει στην πλήρη αξιολόγηση των πιθανών οικονομικών επιπτώσεων της νομισματικής ένωσης στις περιφέρειες. Θα έπρεπε να μελετηθούν, επίσης, οι επιπτώσεις που θα είχε στην οικονομική και κοινωνική συνοχή μια μερική μετάβαση στη νομισματική ένωση — όπου, δηλαδή, θα συμμετέχει μόνο ένας μικρός πυρήνας κρατών, με αποκλεισμό των ασθενέστερων χωρών που αποτελούν το στόχο των πολιτικών συνοχής.

Η ανησυχία της ΟΚΕ είναι δισκελής. Όπως έχει ήδη αναφερθεί η ΟΚΕ ανησυχεί μήπως τα εθνικά μέτρα που εφαρμόζονται με σκοπό την ικανοποίηση των κριτηρίων σύγκλισης επιβάλουν, ταυτόχρονα, ένα δυσβάσταχτο βάρος προσαρμογής στις ασθενέστερες χώρες της ΕΕ. Είναι δύσκολο, για παράδειγμα, να διανοηθεί κανείς φορολογική πολιτική για την ικανοποίηση των κριτηρίων σύγκλισης σε ορισμένες ασθενέστερες οικονομίες, η οποία να μην περιλαμβάνει σημαντική μείωση των δημόσιων δαπανών. Μια τέτοια πορεία δράσης θα έχει κατά πάσα πιθανότητα αρνητικές επιπτώσεις στις ασθενέστερες περιφέρειες, στο μέτρο που θα μειωθούν οι δημόσιες δαπάνες για πολιτικές οικονομικής στήριξης των περιφερειών.

Η δεύτερη ανησυχία της ΟΚΕ αφορά τις συνέπειες, για τις χώρες που συμμετέχουν — ή επιδιώκουν τη συμμετοχή — στη νομισματική ένωση, από μια ενδεχόμενη δυσμενή εξωτερική κρίση η οποία προσβάλλει μια μόνο χώρα. Στην περίπτωση αυτή η χώρα δεν θα μπορέσει να αντιδράσει στην κρίση αλλάζοντας τη νομισματική της πολιτική, συμπεριλαμβανομένων των συναλλαγματικών της ισοτιμιών. Τα ανωτέρω θέτουν το δύσκολο πρόβλημα επιλογής του καλύτερου τρόπου με τον οποίο θα μπορέσει η προσβληθείσα χώρα να αντιμετωπίσει την κρίση αυτή. Στην πράξη, όλες οι νομισματικές ενώσεις αντιμετωπίζουν αυτό το πρόβλημα προσαρμογής με την αυτόματη μεταφορά κεφαλαίων σε διαπεριφερειακό επίπεδο μέσω του μηχανισμού της φορολογικής πολιτικής. Πάντως, τα διαρθρωτικά ταμεία είναι σήμερα τελείως ακατάλληλα να υπηρετήσουν το σκοπό αυτό. Τούτο εγείρει σοβαρά ερωτήματα σχετικά με ποιό τρόπο θα μπορέσουν μειονωμένες χώρες να χειρισθούν εξαιρετικά δύσκολες διαδικασίες προσαρμογής.

4.12. Είναι σαφές ότι η μελλοντική διεύρυνση της ΕΕ στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης θα θέσει τα διαρθρωτικά ταμεία ενώπιον μιας μείζονος πρόκλησης. Αυτό είναι πολύ πιθανό να συμβεί, παρά τις σημαντικές προόδους στις οικονομικές προοπτικές αυτών των χωρών τα επόμενα χρόνια. Αποτελεί ζωτικής σημασίας θέμα να προβεί η Επιτροπή σε λεπτομερείς εκτιμήσεις για τους πρόσθετους διαρθρωτικούς πόρους που απαιτούνται συνεπεία της διεύρυνσης.

Επιπλέον, όπως προκύπτει από την πέμπτη έκθεση, οι χώρες Visegrad παρουσιάζουν ήδη και αυτές «δυσιστικές» τάσεις, με την έννοια ότι ο ταχύτερος ρυθμός οικονομικής ανάπτυξης θα σημειωθεί σε πολύ λίγες περιοχές-πυρήνες, ενώ ιδιαίτερα η ενδοχώρα που εξαρτάται από τη γεωργία παρουσιάζει σημαντική υστέρηση. Επομένως, εκτός από τα περιφερειακά προβλήματα που αντιμετωπίζουν από κοινού όλες οι χώρες Visegrad, είναι σχεδόν βέβαιο ότι θα υπάρξουν και πρόσθετες

δυσκολίες λόγω της προσχώρησης εξαρτώμενων από τη γεωργία περιοχών σε μία περίοδο ριζικών μεταρρυθμίσεων της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής.

4.13. Ο αντίκτυπος της διεύρυνσης της Ένωσης προς ανατολάς θα είναι, επίσης, εντονότερα αισθητός σε εκείνα τα κράτη μέλη της ΕΕ των οποίων η διάρθρωση της παραγωγής είναι παρόμοια με αυτήν των προσχωρουσών χωρών. Αυτό ισχύει ιδίως για τα κράτη μέλη με υψηλή εξάρτηση από τη γεωργία και τις παραδοσιακές βιομηχανίες. Στο βαθμό που θα συμβεί αυτό, καθώς και σε περιπτώσεις μετατόπισης των οικονομικών δραστηριοτήτων από ένα σημερινό κράτος μέλος σε ένα νέο, το πρόβλημα αναμένεται να αντιμετωπισθεί και πάλι με αύξηση των δραστηριοτήτων των διαρθρωτικών ταμείων.

4.14. Η διεύρυνση θα επηρεάσει εξίσου και τις χώρες που παραμένουν εκτός ΕΕ και αναπόφευκτα θα διαταράξει την επικρατούσα διάρθρωση του εμπορίου με αυτές τις χώρες, πολλές από τις οποίες κατέχουν προνομιακή θέση στην ιεραρχία των εξωτερικών οικονομικών σχέσεων της ΕΕ.

5. Συμπεράσματα

5.1. Αν και σε ορισμένα τμήματα είναι ολοκληρωμένη, η πέμπτη περιοδική έκθεση πάσχει από υπερβολική περιγραφή και ανεπαρκή ανάλυση των τάσεων που προσδιορίζει. Η ΟΚΕ θα επιθυμούσε πολύ περισσότερες εξηγήσεις της διάρθρωσης των οικονομικών εξελίξεων στις περιφέρειες των στόχων 1 και 2, προκειμένου να βελτιωθεί η χάραξη και η εφαρμογή μέτρων στο πλαίσιο των διαρθρωτικών ταμείων.

5.2. Η συμβολή των διαρθρωτικών ταμείων δεν πρέπει να μελετηθεί μόνο σε σχέση με τις εξωτερικές οικονομικές εξελίξεις, αλλά και με τα εθνικά μέτρα οικονομικής πολιτικής. Η ΟΚΕ θα επιθυμούσε να δοθεί περισσότερη προσοχή στην αξιολόγηση των διαρθρωτικών ταμείων σε σχέση με αυτούς τους περιορισμούς. Διαφορετικά, είναι πολύ πιθανό να προκύψουν ανεδαφικές προσδοκίες σχετικά με το τι μπορούν να επιτύχουν τα διαρθρωτικά ταμεία.

5.3. Δεδομένου ότι η επόμενη ευκαιρία για μεταρρυθμίσεις στη λειτουργία των διαρθρωτικών ταμείων θα δοθεί στο τέλος της δεκαετίας, είναι σημαντικό να μελετηθεί η Επιτροπή σε βάθος τις ανάγκες των ασθενέστερων περιφερειών πριν από τότε. Η επόμενη περιοδική έκθεση πρέπει, επομένως, να περιέχει περισσότερες αναλύσεις σχετικά με τις περιφερειακές επιπτώσεις της νομισματικής ένωσης και της διεύρυνσης — τόσο στο εσωτερικό της Ένωσης όσο και στους εξωτερικούς μας εταίρους.

5.4. Την εποχή της επόμενης περιοδικής έκθεσης πρέπει να καθίστανται πλέον σαφείς οι περιφερειακές επιπτώσεις τόσο της μεταρρύθμισης της ΚΓΠ όσο και των μέτρων για την απελευθέρωση του εμπορίου, που συμφωνήθηκαν στο Γύρο της Ουρουγουάης. Εκείνη την εποχή θα πρέπει, λοιπόν, να εξετασθούν λεπτομερώς και αυτά τα θέματα.

5.5. Σύμφωνα με τη Συνθήκη, η Επιτροπή πρέπει να υποβάλει έκθεση για τη συνοχή μέχρι το τέλος του 1996. Σ' αυτή πρέπει να εκτίθενται με ευθύτητα τα προβλήματα που δημιουργούν στη συνοχή οι μεταρρυθμίσεις της ΚΓΠ, οι νέες ρυθμίσεις GATT, η νομισματική ένωση και οι μελλοντικές διευρύνσεις. Όλα αυτά τα θέματα είναι σημαντικά για την κοινωνική και οικονομική κατάσταση των περιφερειών της Κοινότητας.

Βρυξέλλες, 31 Μαΐου 1995.

Ο Πρόεδρος της
Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Carlos FERRER

Γνωμοδότηση για το σχέδιο ανακοίνωσης προς τα κράτη μέλη για μια πρωτοβουλία στο πλαίσιο του ειδικού προγράμματος στήριξης της ειρήνης και της συνδιαλλαγής στη Βόρεια Ιρλανδία και στις παραμεθόριες κομητείες της Ιρλανδίας

(95/C 236/08)

Στις 21 Φεβρουαρίου 1995, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για το σχέδιο ανακοίνωσης προς τα κράτη μέλη για μια πρωτοβουλία στο πλαίσιο του ειδικού προγράμματος στήριξης της ειρήνης και της συνδιαλλαγής στη Βόρεια Ιρλανδία και στις παραμεθόριες κομητείες της Ιρλανδίας.

Το τμήμα περιφερειακής ανάπτυξης, χωροταξίας και πολεοδομίας, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, πραγματοποίησε επίσκεψη εργασίας στη Βόρεια Ιρλανδία στις 20 και 21 Απριλίου 1995. Εισηγητής ήταν ο κ. Frerichs.

Κατά την 325η σύνοδο ολομέλειας (συνεδρίαση της 27ης Απριλίου 1995), η ΟΚΕ υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Κυριότερες συστάσεις της ΟΚΕ

1.1. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή εκφράζει, σε γενικές γραμμές, την ικανοποίησή της για το ποσό των 300 εκατ. Ecu που περιλαμβάνει προς το παρόν η ευρεία κοινοτική πρωτοβουλία υπέρ της Βορείου Ιρλανδίας και των παραμεθόριων κομητειών της Δημοκρατίας της Ιρλανδίας.

1.2. Η ΟΚΕ είναι της άποψης ότι η κοινοτική πρωτοβουλία αποτελεί σημαντική συμβολή στην οικονομική και κοινωνική σταθεροποίηση της ειρηνευτικής διαδικασίας και μπορεί να ενισχύσει τη συμφιλίωση και την ανεκτικότητα μεταξύ των κοινοτήτων και, ακόμη, να έχει σημαντική επίδραση στο σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

1.3. Η ΟΚΕ θεωρεί ιδιαίτερα σημαντικό το πρόγραμμα για την εφαρμογή της κοινοτικής πρωτοβουλίας να είναι ισοσταθμισμένο. Θα πρέπει να αποτελείται τόσο από βραχυπρόθεσμα, σαφώς εμφανή μέτρα όσο και από ευρύτερα μέτρα που, μακροπρόθεσμα, να συμβάλλουν σε διαρθρωτική βελτίωση της κατάστασης. Πρέπει να αποφευχθεί μια πολύ περιορισμένη διασπορά των δραστηριοτήτων.

1.4. Κατά την άποψη της ΟΚΕ, ένας ουσιαστικός καθορισμός των στόχων έχει μεγάλη σημασία. Αφενός, πρέπει να ενισχυθούν οι παραγωγικές επενδύσεις προκειμένου να δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας και να διανοιχθούν νέες δυνατότητες για τον πληθυσμό. Αφετέρου, πρέπει να δοθεί ιδιαίτερο βάρος στον τομέα της κοινωνικής ενσωμάτωσης, δεδομένου ότι στη Βόρεια Ιρλανδία και στις παραμεθόριες κομητείες οι ανάγκες είναι οξείες και κάθε άλλο παρά καλύπτονται επαρκώς.

1.5. Στον τομέα της κοινωνικής ενσωμάτωσης, η ΟΚΕ θεωρεί σημαντικό να ληφθούν κατά προτίμηση μέτρα για την ενσωμάτωση των μακροχρόνια ανέργων, τα οποία πρέπει να περιλαμβάνουν ειδικότερα, τόσο κοινωνικά μέτρα απασχόλησης σε επίπεδο κοινότητας, με τα οποία να επιδιώκεται η επανένταξη στην αγορά εργασίας όσο και προγράμματα επαναπροσανατολισμού και επαγγελματικής κατάρτισης. Επιπλέον, πρέπει να ληφθούν μέτρα για τους νέους, οι οποίοι συχνά αποτελούν περισσότερο από το ήμισυ του πληθυσμού.

Είναι σημαντικό να δοθούν στη νέα γενεά καλύτερες δυνατότητες για ένα ξεκίνημα προκειμένου να ενισχυθεί η εμπιστοσύνη της για το μέλλον. Τέτοια μέτρα θα πρέπει να εφαρμοστούν ήδη για τη στήριξη παιδιών προσχολικής ηλικίας και την παροχή βοήθειας στους γονείς.

1.6. Προηγούμενες εμπειρίες τονίζουν το σημαντικό και χρήσιμο ρόλο που διαδραματίζουν οι τοπικές οικονομικές και κοινωνικές ομάδες συμφερόντων σε ζητήματα πολιτικής έντασης και φανατισμού. Ειδικότερα οι συνδικαλιστικές οργανώσεις κατέχουν προέχουσα θέση. Συνεπώς, η ΟΚΕ θεωρεί ότι όλες αυτές οι ομάδες οικονομικών και κοινωνικών συμφερόντων πρέπει, βάσει της εταιρικής σχέσης και της συνεργασίας, να συμμετέχουν στις διαβουλεύσεις και να κατέχουν ενεργό ρόλο στον καθορισμό και στη θέση σε εφαρμογή των συγκεκριμένων πτυχών της πρωτοβουλίας. Κατά την εφαρμογή της κοινοτικής πρωτοβουλίας, πρέπει απαραίτητα να τηρηθεί αυστηρότατη ουδετερότητα.

1.7. Για τρεις τομείς, η ΟΚΕ θεωρεί ιδιαίτερα σημαντική την ευελιξία κατά την χορήγηση πιστώσεων: τομείς προτεραιότητας, επιλογή του καταλληλότερου επιπέδου εφαρμογής για κάθε μέτρο και διασυννοριακά μέτρα. Πρέπει να αποφευχθεί ένας εξαιρετικά λεπτομερής καθορισμός των συγκεκριμένων μέτρων κατά τη θέσπιση του προγράμματος: οι προδιαγραφές πρέπει να είναι μάλλον ενδεικτικές.

1.8. Τα μέτρα για την αστική και αγροτική αναζωογόνηση πρέπει να θεωρηθούν και να εφαρμοστούν ως ιδιαίτερο πρόγραμμα δράσης, δεδομένου ότι τα προβλήματα των αντίστοιχων περιοχών, από τη φύση τους, είναι κατά βάση διαφορετικά. Ένας ισχυρός γεωργικός τομέας — ιδίως όσον αφορά τα γαλακτοκομικά προϊόντα και το κρέας — έχει ζωτική σημασία τόσο για την αγροτική οικονομία της Ιρλανδίας όσο και για την απασχόληση στις εν λόγω περιοχές. Συνεπώς, τα μέτρα που λαμβάνονται βάσει της ΚΓΠ πρέπει να ανταποκρίνονται στις σχετικές αναπτυξιακές ανάγκες.

1.9. Ειδικότερα μετά την ακρόαση των υπευθύνων του προγράμματος, η ΟΚΕ θεωρεί ιδιαίτερα σημαντικό να διασφαλίσει η Επιτροπή, ότι κατά την εφαρμογή της πρωτοβουλίας, οι δύο κυβερνήσεις θα τηρήσουν αυστηρά την αρχή της προσθετικότητας (matching funds) και ότι το συνολικό ύψος των χρησιμοποιούμενων πιστώσεων θα απορροφάται πράγματι.

1.10. Η ΟΚΕ έχει εντυπωσιασθεί από την ποιότητα και τη ζωτικότητα ορισμένων μη κυβερνητικών οργανώσεων του εθελοντικού, δημόσιου και ιδιωτικού τομέα που επιθυμούν όλες να συμβάλουν στην υλοποίηση της κοινοτικής πρωτοβουλίας. Η ΟΚΕ εκφράζει την ελπίδα ότι τα μέτρα που θα συμφωνηθούν στα πλαίσια της Πρωτοβουλίας αυτής θα παράσχουν στις οργανώσεις αυτές ευκαιρίες για να προωθήσουν ιδέες, να αναπτύξουν σχέσεις συνεργασίας και να αναπτύξουν δράση σε ομάδες (ενδεχομένως οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης θα δώσουν το έναυσμα για τις δράσεις αυτές και θα τις συντονίσουν) για να συγκεντρώσουν κεφάλαια με μία διαδικασία συνολικών χορηγήσεων.

Κατά την 326η σύνοδο ολομέλειας, 31η Μαΐου και 1η Ιουνίου 1995 (συνεδρίαση της 31ης Μαΐου 1995), η ΟΚΕ υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη πρόσθετη γνωμοδότηση που καταρτίστηκε από το τμήμα περιφερειακής ανάπτυξης, χωροταξίας και πολεοδομίας.

2. Εισαγωγή

2.1. Μετά τα ιστορικά προηγούμενα και τα 25 έτη βίαιων συρράξεων, η ειρηνευτική διαδικασία που έχει αρχίσει, προσφέρει ουσιαστικά νέες δυνατότητες ώστε να συμφιλιωθούν οι κοινότητες, να υπερβληθούν οι κοινωνικές πληγές της σύρραξης και να βελτιωθεί η οικονομική και κοινωνική κατάσταση στη Βόρεια Ιρλανδία και τις παραμεθόριες κομητείες Donegal, Leitrim, Sligo, Cavan, Monaghan και Louth της Δημοκρατίας της Ιρλανδίας, (οι οποίες στη συνέχεια αναφέρονται ως «παραμεθόριες κομητείες»).

2.2. Στο σημείο αυτό, πρέπει να αναφερθεί το έγγραφο για ένα κοινό πλαίσιο σχετικά με την ειρήνευση, το οποίο δόθηκε στη δημοσιότητα στις 22 Φεβρουαρίου 1995 από τον Βρετανό Πρωθυπουργό John Major και τον Ιρλανδό ομόλογό του John Bruton. Το έγγραφο ενδέχεται να προωθήσει τις συζητήσεις σχετικά με μια μελλοντική, βιώσιμη και δημοκρατική διευθέτηση του ζητήματος της Βόρειας Ιρλανδίας, η οποία θα σέβεται το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης και την προστασία των μειονοτήτων και θα χρησιμεύσει ως βάση για δημοκρατικές, ειρηνικές συνομιλίες μεταξύ όλων των ενδιαφερομένων μερών και, ακόμη, θα διασφαλίζει την ισότητα ευκαιριών για όλες τις κοινότητες. Για τη διασφάλιση της ειρηνευτικής διαδικασίας ιδιαίτερα σημαντική επίσης είναι η πρωτοβουλία του ΙΑΣ και των υπόλοιπων παραστρατιωτικών οργανώσεων που από το Φθινόπωρο 1994, απαρήχθησαν ρητώς τη βία. Την πρωτοβουλία αυτή χαιρέτησε και η Ευρωπαϊκή Ένωση.

2.3. Τα δεδομένα αυτά αποτελούν ιστορική ευκαιρία για την εξεύρεση, μέσω της δημοκρατικής οδού, μιας βιώσιμης και ειρηνικής λύσης για τη Βόρεια Ιρλανδία προκειμένου να επιτευχθεί η συμφιλίωση αντιπαριστάμενων για δεκαετίες κοινοτήτων, κυρίως, για λόγους θρησκευτικού δόγματος και παράδοσης και να υπερβληθούν η μισαλλοδοξία, οι προκαταλήψεις, και τα οικονομικά και κοινωνικά μειονεκτήματα.

2.4. Η μακροχρόνια, έντονη σύρραξη άφησε σημαντικά κοινωνικά και οικονομικά κατάλοιπα. Τούτα γίνονται αισθητά μεταξύ άλλων στη στάση του πληθυσμού έναντι του μέλλοντος,

στο φυσικό αστικό και αγροτικό τοπίο, στην κοινωνική ανάπτυξη καθώς και στην υπανάπτυξη ορισμένων κοινωνικών θεσμών. Συνεπώς, έχει σημασία σήμερα να απαλειφθούν τα σημάδια αυτά όσο το δυνατόν συντομότερα, να δημιουργηθούν νέες δυνατότητες και προοπτικές ως ενδείξεις ελπίδας για τον πληθυσμό και να προσφερθούν καλύτερες δυνατότητες διεξόδου για την επόμενη νέα γενεά.

3. Οικονομικοί και κοινωνικοί δείκτες για τη Βόρεια Ιρλανδία και τις παραμεθόριες κομητείες

3.1. Η Βόρεια Ιρλανδία είχε το 1991 πληθυσμό περίπου 1,6 εκατομμύρια κατοίκων και η πληθυσμιακή πυκνότητα ήταν σαφώς μικρότερη από τον κοινοτικό μέσο όρο. Ο δείκτης γεννητικότητας είναι ο υψηλότερος όλων των άλλων περιφερειών της ΕΕ: 16,5 % σε σύγκριση με το 11,9 % που αποτελεί τον κοινοτικό μέσο όρο. Η αύξηση του πληθυσμού είναι υψηλότερη από την προσφορά εργασίας και για το λόγο αυτό σημειώνεται στη Βόρεια Ιρλανδία καθαρή μεταναστευτική ροή (0,4% του πληθυσμού στα τέλη της δεκαετίας του '80). Στην πλειοψηφία τους, πρόκειται για νέους με επαγγελματικά προσόντα.

3.2. Το 1991, το κατά κεφαλήν εισόδημα στη Βόρεια Ιρλανδία ανήρχετο στο 72% του κοινοτικού μέσου όρου, αν και για την περίοδο 1989-1992, ο δείκτης οικονομικής ανάπτυξης (0,9%) ήταν υψηλότερος από εκείνον του Ηνωμένου Βασιλείου στο σύνολό του (κατά την ίδια περίοδο το ΑΕΠ μειώθηκε κατά 1,1%).

3.3. Στη Βόρεια Ιρλανδία, ο βιομηχανικός τομέας συμβάλλει κατά 21% στη δημιουργία προστιθέμενης αξίας (έναντι του 30% στα περισσότερα κράτη μέλη). Η παραγωγικότητα είναι χαμηλότερη από ό,τι στα άλλα κράτη μέλη, γεγονός που αντικατοπτρίζει τη δομή της κατασκευαστικής βιομηχανίας, στην οποία συμβάλλουν κατά 25% οι παραδοσιακοί τομείς όπως η κλωστοϋφαντουργία, η κατεργασία δέρματος, η ένδυση και η υπόδηση. Ο τομέας των υπηρεσιών συμβάλλει κατά 66,7% στο σχηματισμό του ΑΕΠ, ποσοστό υψηλότερο από τον κοινοτικό μέσο όρο (62,5%). Η αναλογία που αντιστοιχεί στην έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη ανέρχεται στο 0,44% του ΑΕΠ και είναι χαμηλότερη τόσο από εκείνη του Ηνωμένου Βασιλείου στο σύνολό του (1,09%) όσο και από εκείνη της Δημοκρατίας της Ιρλανδίας (0,55%).

3.4. Στη Βόρεια Ιρλανδία, η γεωργία συμβάλλει στο ΑΕΠ μόνο κατά 4% και απασχολεί το 7% του πολιτικού ενεργού πληθυσμού. Το 70% περίπου του εδάφους χαρακτηρίζεται ως μη εύφορο και ο γεωργικός τομέας εξαρτάται περισσότερο από την κτηνοτροφία (η οποία συμβάλλει κατά 90% στη γεωργική παραγωγή). Το μέγεθος των γεωργικών μονάδων είναι μικρότερο από το μέσο όρο του Ηνωμένου Βασιλείου και οι περισσότερες παρέχουν δευτερεύουσα απασχόληση. Η αλιεία και η βιομηχανία μεταποίησης αλιευτικών προϊόντων προσφέρουν 2.500 θέσεις εργασίας. Η ανάπτυξη της γεωργίας στη Βόρεια Ιρλανδία και στις παραμεθόριες περιοχές της Δημοκρατίας της Ιρλανδίας μπορεί να βελτιωθεί μόνο με την αύξηση της παραγωγής γάλακτος και κρέατος. Προκειμένου να βελτιωθεί η κατάσταση στις γεωργικές περιοχές προτείνεται να εξετασθεί η δυνατότητα παροχής αυξημένων ποσοστώσεων για την παραγωγή γάλακτος και την κτηνοτροφία με σκοπό την προσαρμογή του τομέα με συγκεκριμένο και ρεαλιστικό τρόπο.

3.5. Ο ενεργός πληθυσμός ανήρχετο στη Βόρεια Ιρλανδία σε 634 000 το 1991 άτομα, γεγονός που αποτελεί σχετικά χαμηλό ποσοστό δραστηριότητας. Ο τομέας των υπηρεσιών προσέφερε το 70% περίπου των θέσεων απασχόλησης στον πολιτικό τομέα ενώ η βιομηχανία και ο εφοδιασμός προσέφεραν το 25% (κοινοτικός μέσος όρος: 32%). Το σύνολο της απασχόλησης στη Βόρεια Ιρλανδία εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το δημόσιο τομέα, του οποίου το ποσοστό στην πολιτική απασχόληση ανήρχετο το 1992 στο 33% των θέσεων απασχόλησης).

3.6. Το ύψος της ανεργίας στη Βόρεια Ιρλανδία είναι ένα από τα υψηλότερα στην ΕΕ. Το 1992, ανήρχετο σε 15%, ήταν δηλαδή κατά 50% υψηλότερο από τον κοινοτικό μέσο όρο (στοιχεία Eurostat). Ιδιαίτερα πρέπει να σημειωθεί το υψηλό ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας, άνω του 50% (άνεργοι για διάστημα μεγαλύτερο του ενός έτους) εκ των οποίων, το 30% είναι άνεργοι για περισσότερα από τρία έτη ενώ 19% είναι άνεργοι για περισσότερα από πέντε έτη. Επιπλέον, η ανεργία των νέων είναι ιδιαίτερα υψηλή.

3.7. Στο σημείο αυτό, πρέπει ωστόσο να τονισθεί ότι τα στοιχεία αυτά αποτελούν απλώς το μέσο όρο. Σε τοπικό επίπεδο, ορισμένες περιοχές πλήττονται από κοινωνικά προβλήματα σε πολύ οξύτερο βαθμό. Σε ορισμένες περιοχές, το ύψος της ανεργίας ανέρχεται για τους άνδρες σε περισσότερο από 30%. Σε γενικές γραμμές, η ανεργία είναι υψηλότερη στους καθολικούς από ό,τι στους διαμαρτυρομένους. Εν μέρει, πρόκειται ήδη για την τρίτη γενιά που πλήττεται από την ανεργία.

3.8. Πράγματι, οι απόφοιτοι γυμνασίων και πανεπιστημίων της Βόρειας Ιρλανδίας είναι μεταξύ των αριστούχων στο Ηνωμένο Βασίλειο. Ωστόσο, σημειώνονται ελλείψεις στο εκπαιδευτικό σύστημα, οι οποίες δείχνουν ότι το 59% των εγγεγραμμένων νέων και το 37% των απασχολούμενων δεν διαθέτουν καμία επίσημη κατάρτιση. Ιδιαίτερα κρίσιμος είναι ο υψηλός αριθμός νέων που εγκαταλείπει το σχολείο χωρίς να ολοκληρώσουν τις σπουδές τους. Για το θέμα αυτό, είναι απαραίτητο να εντοπιστούν οι μαθητές αυτοί, να τύχουν ιδιαίτερης φροντίδας και να συνεχίσουν τις σπουδές τους.

3.9. Η βελτίωση της προετοιμασίας για την επαγγελματική δραστηριότητα έχει απόλυτη προτεραιότητα για τους νέους αυτούς. Η ΟΚΕ έλαβε γνώση των προτάσεων που υποβλήθηκαν για τη βελτίωση των δυνατοτήτων εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης σε ορισμένες από τις πιο μειονεκτικές περιοχές. Μέτρα που προσανατολίζονται προς τις ανάγκες των νέων στις περιοχές αυτές και προσφέρουν νέες δυνατότητες εκπαίδευσης και κατάρτισης πρέπει να υποστηριχθούν με έμφαση τόσο για οικονομικούς όσο και για κοινωνικούς λόγους αλλά και επειδή ενδέχεται να συμβάλουν στην συμφιλίωση και στην εξάλειψη του κοινωνικού αποκλεισμού.

3.10. Συχνά, οι δυσκολίες αρχίζουν, ήδη από τη βασική εκπαίδευση ή από την προσχολική ηλικία. Λόγω των πολλών μαθητών των σχολικών τάξεων στη βασική εκπαίδευση, δεν μπορεί να υπάρξει επαρκής φροντίδα για όσους βρίσκονται στις δύο άκρες του φάσματος απόδοσης. Ειδικότερα στην προσχολική ηλικία, θα πρέπει να ληφθούν μέτρα προκειμένου οι μαθητές να ακολουθούν από νωρίς ορθή πορεία. Τούτο πρέπει να συμπεριλάβει την παροχή φροντίδας στους γονείς οικογενειών με κοινωνικά προβλήματα, προκειμένου να προσφέρουν στα παιδιά τους το απαραίτητο κλίμα για την προετοιμασία των σχολικών αντικειμένων.

3.11. Υφίσταται ασυμφωνία μεταξύ των επαγγελματικών προσόντων που ζητούν οι επιχειρήσεις και εκείνων που πραγματικά διαθέτουν οι άνεργοι. Το «Job Training Programme» και το «Youth Training Programme», τα οποία αντικαταστάθηκαν πρόσφατα από το «Jobskills Programme» αποτελούν ειδικά προγράμματα για την κατάρτιση νέων και για την ανανέωση των γνώσεων τους. Ωστόσο, η ΟΚΕ κρίνει ότι είναι αναγκαίο να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων αυτών και ότι γι' αυτό ίσως χρειασθεί να δημιουργηθούν περισσότερες θέσεις και να διευρυνθεί το φάσμα του προγράμματος, ώστε να προσφέρονται περισσότερες και πιο επίκαιρες δυνατότητες επιλογής.

3.12. Μεταξύ των σημαντικότερων παραγόντων που πρέπει να αναφερθούν είναι η γεωγραφική θέση της Βόρειας Ιρλανδίας, η οποία εκτός από τα κοινά χερσαία σύνορα με τη Δημοκρατία της Ιρλανδίας, θεωρείται περιφερειακή σε σύγκριση με τα υπόλοιπα κράτη μέλη και εξαρτάται από τις ακτοπολικές συνδέσεις και τις σχετικά περιορισμένες πηγές φυσικών πόρων.

3.13. Το οδικό δίκτυο της Βόρειας Ιρλανδίας είναι, ως προς την ποιότητα του οδοστρώματος, γενικά, σε σχετικά αποδεκτή κατάσταση παρά το χαμηλό ύψος (0,2%) ακαθαρσιών επενδύσεων για την οδοποιία, το οποίο είναι χαμηλότερο από τον κοινοτικό μέσο όρο (0,74%). Ωστόσο, υφίστανται συγκεκριμένες ελλείψεις, οι οποίες οφείλονται στις επιπτώσεις των βίαιων συρράξεων. Συνεπώς, ορισμένες οδοί διέλευσης πλησίον των συνόρων με τη Δημοκρατία της Ιρλανδίας βρίσκονται σε εξαιρετικά κακή κατάσταση, δεδομένου ότι κατά τα τελευταία 25 έτη, ήταν εντελώς αποκλεισμένοι για λόγους ασφαλείας κατά τη διάβαση των συνόρων.

3.14. Σήμερα ωστόσο, ακριβώς αυτοί οι οδοί αποτελούν σημαντικές αρτηρίες για την αναζωογόνηση των περιοχών που επλήγησαν έντονα από τη σύρραξη. Εξάλλου, είναι απαραίτητο η αρτηρία που ενώνει το Μπέλφαστ με το Δουβλίνο να αποκτήσει επειγόντως δύο λωρίδες κυκλοφορίας προκειμένου να μην αποτελεί εμπόδιο στην συνεχώς αυξανόμενη κυκλοφορία μεταξύ Βορρά και Νότου αλλά να την ενισχύσει περαιτέρω. Ακόμη, πρέπει να βελτιωθεί ο άξονας Ανατολής-Δύσης προκειμένου να επιτρέψει την εξάπλωση της βιομηχανίας κατά μήκος του.

3.15. Η Βόρεια Ιρλανδία εξαρτάται από την εξόρυξη πετρελαίου (70%) και λιθάνθρακα, δεδομένου ότι δεν διαθέτει καμία σύνδεση με δίκτυο φυσικού αερίου και η ενεργειακή αγορά της είναι απομονωμένη από τα κύρια δίκτυα της Μεγάλης Βρετανίας και της Ηπειρωτικής Ευρώπης. Ακόμη και μετά την προετοιμασία του δικτύου φυσικού αερίου οι οικονομικές ρυθμίσεις αποκλείουν μείωση των τιμών ρεύματος για αρκετά χρόνια. Οι τιμές της ενέργειας είναι από τις υψηλότερες στην Ευρωπαϊκή Ένωση, γεγονός που αποτελεί σοβαρό αρνητικό παράγοντα για την ανταγωνιστικότητα της Βόρειας Ιρλανδίας.

Παραμεθόριες κομητείες της Δημοκρατίας της Ιρλανδίας

3.16. Δεν υφίστανται ιδιαίτερα δεδομένα για τις παραμεθόριες κομητείες διότι η Δημοκρατία της Ιρλανδίας (συνολικά 3,5 εκατομμύρια κάτοικοι το 1991) δημοσιεύει μόνο εθνικές οικονομικές στατιστικές. Κατά την εξέταση των δεδομένων που αναφέρονται στη συνέχεια και αφορούν τη Δημοκρατία

της Ιρλανδίας στο σύνολό της, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι το ένα τρίτο του πληθυσμού της καθώς και μεγάλο τμήμα της οικονομικής δραστηριότητας είναι συγκεντρωμένα στην πρωτεύουσα, το Δουβλίνο. Αντίθετα, οι παραμεθόριες κομητείες είναι πολύ αραιοκατοικημένες.

3.17. Το 1993, το κατά κεφαλήν εισόδημα στη Δημοκρατία της Ιρλανδίας ανήρχετο στο 70% του κοινοτικού μέσου όρου. Δεδομένου ότι η αύξηση του πληθυσμού είναι μεγαλύτερη από την αύξηση της εγχώριας απασχόλησης, στα τέλη της δεκαετίας του '80 σημειώνεται καθαρή μεταναστευτική ροή, με ετήσιο ποσοστό 0,9% του πληθυσμού. Η Ιρλανδία κατέχει το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας στην ΕΕ: 18% στα τέλη του 1993, με ιδιαίτερα υψηλή αναλογία μακροχρόνιας ανεργίας (44%) και ανεργίας των νέων (25% περίπου).

3.18. Η μεταποιητική βιομηχανία της Ιρλανδίας που χαρακτηρίζεται από υψηλή αναλογία ξένων επιχειρήσεων, παρέχει το 45% των θέσεων απασχόλησης στον τομέα αυτό και συμβάλλει κατά 68% στην καθαρή βιομηχανική παραγωγή. Η γεωργία συμβάλλει κατά 9% στο σχηματισμό του ΑΕΠ της χώρας και παρέχει το 13% των θέσεων απασχόλησης. Στη Δημοκρατία της Ιρλανδίας το ποσοστό επενδύσεων είναι εξαιρετικά χαμηλό ανά εργαζόμενο, είναι 20% και παραπάνω μικρότερο από τον κοινοτικό μέσο όρο.

4. Κύρια σημεία της κοινοτικής πρωτοβουλίας για τη Βόρεια Ιρλανδία και τις παραμεθόριες κομητείες

4.1. Λόγω της παρούσας οικονομικής και πολιτικής κατάστασης και με την ελπίδα ότι, στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θα παρασχεθεί ισχυρή υποστήριξη για την παγίωση της ειρήνης και της συμφιλίωσης στη Βόρεια Ιρλανδία, η Επιτροπή — βασιζόμενη στις υποδείξεις της ειδικής Ομάδας Σχεδιασμού — πρότεινε το ειδικό πρόγραμμα στήριξης της ειρήνης και της συνδιαλλαγής στη Βόρεια Ιρλανδία και στις παραμεθόριες κομητείες της Ιρλανδίας, το οποίο επιδοκίμασε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Essen τον Δεκέμβριο 1994.

4.2. Στο πλαίσιο της περιφερειακής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Κοινότητας αποφασίστηκε η ανάληψη μιας νέας μορφής κοινοτικής πρωτοβουλίας αντί της απλής αύξησης των πόρων που θα χορηγούντο κανονικά στη Βόρεια Ιρλανδία και την Δημοκρατία της Ιρλανδίας. Τούτο συνεπάγεται μεγαλύτερη πολιτική διαφάνεια για την χορήγηση της κοινοτικής βοήθειας. Εξάλλου, το γεγονός αυτό αναμένεται να αποτελέσει ένα σαφές μήνυμα για τον πληθυσμό της Βόρειας Ιρλανδίας και των παραμεθορίων κομητειών, να δημιουργήσει νέα ελπίδα και εμπιστοσύνη και να ενισχύσει το κλίμα για ανεκτικότητα.

4.3. Το ειδικό πρόγραμμα θα καλύψει την περίοδο 1995-1999 και θα διαθέτει αρχικές πιστώσεις ύψους 300 εκατομμυρίων Ecu για την πρώτη τριετία. Για τα υπόλοιπα δύο έτη θα διατεθούν πρόσθετες πιστώσεις ύστερα από μια αξιολόγηση και κατάρτιση ενδιάμεσης έκθεσης από την Επιτροπή.

4.4. Ενδεικτικά, οι πιστώσεις στις ενδιαφερόμενες περιοχές κατανέμονται ως εξής: 80% για δραστηριότητες στη Βόρεια Ιρλανδία και όχι λιγότερο από το 20% στις παραμεθόριες κομητείες, εκ του οποίου τουλάχιστον το 15% θα πρέπει να

διατεθεί σε διασυνοριακές δραστηριότητες. Τα μέτρα που θα ληφθούν στο πλαίσιο της κοινοτικής πρωτοβουλίας, θα χρηματοδοτούνται από κοινού από την Κοινότητα και τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη. Η Κοινότητα θα καλύπτει ποσοστό έως και 75% των δαπανών.

4.5. Το ειδικό πρόγραμμα στήριξης και οικονομικής βοήθειας θα αφορά πέντε κύριους τομείς:

i) Απασχόληση

- ενίσχυση της ανάπτυξης τομέων, όπως ο τουρισμός,
- επαναπροσανατολισμός του πλεονάζοντος εργατικού δυναμικού (τομείς της ασφάλειας και της κατασκευής),
- επανένταξη των μακροχρόνια ανέργων και των νέων καθώς και μεγαλύτερη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας·

ii) αστική και αγροτική αναζωογόνηση

- βελτίωση του κοινωνικού και του αστικού περιβάλλοντος των αστικών περιοχών·

iii) διασυνοριακή ανάπτυξη

- πλήρης εκμετάλλευση των δυνατοτήτων για διενέργεια οικονομικών και κοινωνικών διασυνοριακών δραστηριοτήτων·

iv) κοινωνική ένταξη

- μέτρα υπέρ των ιδιαίτερα ευπαθών κοινωνικών ομάδων, όπως θύματα βιαιοτήτων και πρώην κατάδικοι·
- μέτρα για την προώθηση της πλήρους ένταξης παιδιών και νέων, συμπεριλαμβανομένης της παροχής προσχολικής εκπαίδευσης·
- διακοινοτικές δραστηριότητες·

v) παραγωγικές επενδύσεις και βιομηχανική ανάπτυξη

- ενίσχυση των υφιστάμενων μέτρων για την προώθηση της ανταγωνιστικότητας, ιδίως όσον αφορά την ανάπτυξη των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ)·
- κίνητρα για την έρευνα που στρέφεται προς το μέλλον και για την τεχνολογική ανάπτυξη·
- προώθηση των παραγωγικών επενδύσεων μέσω δανείων με επιδοτούμενο επιτόκιο.

4.6. Ειδικότερα τα μέτρα για την κοινωνική ένταξη (σημείο iv) πρέπει να ενισχυθούν μέσω μιας ελαστικής διάθεσης των πιστώσεων, η οποία μπορεί να έχει τη μορφή συνολικών επιδοτήσεων που έχουν ήδη δοκιμασθεί στα πλαίσια άλλων κοινοτικών προγραμμάτων σημαντικών παραγόντων σε τοπικό επίπεδο (κέντρα νεότητας, μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ), ομάδες γυναικών, τοπικές αρχές). Κατάλληλοι υποψήφιοι μπορούν να επιλεγούν από τις 2500 περίπου χιλιάδες ΜΚΟ και ιδιαίτερα από οργανώσεις που συνεργάζονται σε τοπικό επίπεδο με διάφορες κατηγορίες του πληθυσμού.

Η Επιτροπή δεν πρέπει να διστάσει να υποστηρίξει και προτάσεις που έχουν πρωτότυπο και πειραματικό χαρακτήρα, με την προϋπόθεση ότι επιδιώκουν σαφώς την προώθηση της ειρήνης και της συμφιλίωσης.

5. Γενικές παρατηρήσεις

5.1. Κατά την άποψη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, η κοινοτική πρωτοβουλία συμβάλλει ώστε να γίνει αισθητή μια σαφής και ταχεία οικονομική βελτίωση της οικονομικής κατάστασης του πληθυσμού στη Βόρεια Ιρλανδία και στις παραμεθόριες κομητείες. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι κατά την εφαρμογή των ειδικού προγράμματος είναι απαραίτητη η τήρηση αυστηρότητας ουδετερότητας προκειμένου να αποφευχθούν πιθανές συγκρούσεις μεταξύ των διαφόρων κοινοτήτων. Ακόμη θα πρέπει να διασφαλιστεί, σε μόνιμη βάση, η ίση μεταχείριση όσον αφορά την ισότητα ευκαιριών στον οικονομικό και κοινωνικό τομέα για τα μέλη των κοινοτήτων.

5.2. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή θεωρεί ότι το ειδικό πρόγραμμα για τη Βόρεια Ιρλανδία και τις παραμεθόριες κομητείες στο πλαίσιο της κοινοτικής πρωτοβουλίας επιβάλλεται να ενσωματωθεί σε άλλα μέτρα και προγράμματα υπέρ της Βόρειας Ιρλανδίας. Ειδικότερα, πρέπει να εξετασθεί ο ενιαίος χαρακτήρας και η συμπληρωματικότητα αυτής της κοινοτικής πρωτοβουλίας με τα υφιστάμενα κοινοτικά προγράμματα στήριξης (στον τομέα της περιφερειακής πολιτικής κυρίως ο «Ενιαίος Προγραμματισμός», έγγραφο «Βόρεια Ιρλανδία» και το «Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης για την Ιρλανδία» καθώς και υφιστάμενες κοινοτικές πρωτοβουλίες) και, επιπλέον, να συντονιστεί αποτελεσματικά με ενέργειες άλλων οργανισμών όπως το «Διεθνές Ταμείο για την Ιρλανδία».

5.3. Η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της διότι επιλέχθηκε η μορφή μιας κοινοτικής πρωτοβουλίας για το ειδικό πρόγραμμα υπέρ της Βόρειας Ιρλανδίας και των παραμεθορίων κομητειών. Ελπίζει ότι θα καταστεί δυνατόν να διαβιβαστεί το επιδιωκόμενο μήνυμα στις ενδιαφερόμενες κοινότητες, το οποίο αντιπροσωπεύει την ελπίδα, την αλληλεγγύη και την εποικοδομητική βοήθεια εκ μέρους των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

5.4. Η ΟΚΕ αποδέχεται σε γενικές γραμμές τους πέντε τομείς που προτείνει η Επιτροπή στην ανακοίνωση. Σε αυτούς μπορούν να βασιστούν μέτρα προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα ιδιαίτερα προβλήματα της Βόρειας Ιρλανδίας και των παραμεθορίων κομητειών στο πλαίσιο της διαδικασίας ειρήνευσης και συμφιλίωσης. Ωστόσο, η ΟΚΕ κατανοεί ότι στην πράξη, είναι απαραίτητη η θέσπιση προτεραιοτήτων.

5.5. Το όφελος που απορρέει από την κοινοτική πρωτοβουλία, και το οποίο πρέπει να αυξηθεί, έγκειται στο γεγονός ότι η επεξεργασία και η υλοποίηση των προγραμμάτων πραγματοποιείται με τη συνεργασία οργανώσεων και μεμονωμένων ατόμων που εργάζονται σε τοπικό επίπεδο και από τα οποία επωφελούνται συγκεκριμένες περιοχές. Ενώ για τους δύο τομείς προτεραιότητας που αφορούν θέματα απασχόλησης και επενδύσεων χρειάζεται εν μέρει μια γενική εποπτεία στρατηγικής σημασίας σε περιφερειακό επίπεδο, στους άλλους τομείς είναι δυνατό να μεταφερθούν ορισμένα καθήκοντα στο τοπικό επίπεδο. Η ΟΚΕ θεωρεί γι' αυτό σκόπιμο να ανατεθεί η υλοποίηση μέτρων που αφορούν τομείς όπως την αστική και

αγροτική αναζωογόνηση, τη διασυνοριακή ανάπτυξη καθώς και την κοινωνική ολοκλήρωση από τις κεντρικές κυβερνήσεις σε μεγάλο βαθμό σε αρχές τοπικού επιπέδου ή σε άλλες αρχές συντονισμού οι οποίες μπορούν μέσω κατάλληλων εταιρικών σχέσεων να αναπτύξουν προγράμματα για την εφαρμογή μέτρων τοπικού επιπέδου τα οποία θα εγκρίνονται από την αρχή που διαχειρίζεται στη συνολική επιδότηση.

5.6. Η ΟΚΕ εξέτασε τις δυνατότητες συντονισμού των αναγκών που υφίστανται όσον αφορά την καινοτομία, τις δραστηριότητες στα πλαίσια εταιρικών σχέσεων, την ανάθεση καθηκόντων και τον απολογισμό. Καλεί την Επιτροπή να προτείνει στις εθνικές αρχές την ανάπτυξη ενός συστήματος με το οποίο θα χρησιμοποιείται ορισμένος αριθμός συνολικών επιδοτήσεων, ενώ η έγκριση της συνολικής επιδότησης θα πρέπει να στηρίζεται σε μέτρα που καταρτίζονται σε τοπικό επίπεδο και τα οποία εγκρίνονται από την αρμόδια για τη διαχείριση της συνολικής επιδότησης αρχή. Τα κριτήρια που θα εφαρμόζονται σε αυτό το στάδιο πρέπει να βασίζονται στην οδηγία πλαίσιο.

5.7. Η ΟΚΕ έχει εντυπωσιασθεί από την ποιότητα και την πολυμορφία των συμμετοχών που πραγματοποιήθηκαν μέσω του ειδικού ταμείου. Επίσης εντυπωσιάστηκε από τη ζωτικότητα των διαφόρων οργανισμών (εθελοντικές οργανώσεις, δημόσιος και ιδιωτικός τομέας), οι οποίες προσφέρουν τη δική τους συμμετοχή. Σ' αυτό το πλαίσιο είναι αναγκαίο να διασφαλισθεί ότι τα συμφωνηθέντα μέτρα θα διαμορφώνονται κατά τέτοιο τρόπο ώστε να επωφελούνται όσο το δυνατό περισσότερο τα μειονεκτούντα άτομα που ζουν στην Βόρεια Ιρλανδία και στις παραμεθόριες κομητείες. Πολλές από τις περισσότερες από 2500 χιλιάδες ΜΚΟ επιθυμούν να συνεργαστούν κατά την υλοποίηση των μέτρων. Παρόμοιες οργανώσεις είναι οι οργανώσεις νέων, οι οργανώσεις γυναικών, κοινωνικές οργανώσεις, κοινοτικοί σύλλογοι, υπηρεσίες και οργανισμοί που λειτουργούν στις επιχειρήσεις, και οι οποίες προσφέρουν κοινωνικές υπηρεσίες. Η ΟΚΕ ελπίζει ότι τα μέτρα προώθησης θα αντικατοπτρίζουν την πολυμορφία, θα κατανέμονται με δίκαιο τρόπο στις διάφορες κατηγορίες του πληθυσμού και δεν θα κατακερματίζονται υπερβολικά. Τόσο κατά τη διαχείριση των συνολικών επιδοτήσεων όσο κατά την εκπλήρωση των καθηκόντων που έχουν ανατεθεί με τη μορφή της εταιρικής σχέσης στις τοπικές αρχές, θα πρέπει να λαμβάνονται κατάλληλα υπόψη τα συμφέροντα των ενδιαφερομένων.

5.8. Το ύψος της χρηματοδότησης του ειδικού προγράμματος για την πρώτη τριετία ανέρχεται σε 300 εκατομμύρια Ecu, και κατά την άποψη της ΟΚΕ, αρκεί ως πρώτο βήμα. Ωστόσο, πρέπει να προβλεφθεί η ενίσχυσή της σε περίπτωση σημαντικής προόδου της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης. Η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την ενδεικτική κατανομή των πιστώσεων στη Βόρεια Ιρλανδία και στις παραμεθόριες κομητείες και διότι τουλάχιστον το 15% των πιστώσεων του ειδικού προγράμματος προορίζεται για διασυνοριακές δραστηριότητες.

5.9. Η ΟΚΕ είναι της άποψης ότι η ευελίξια κατά τη χρήση των πιστώσεων είναι απολύτως απαραίτητη για την ουσιαστική εφαρμογή του ειδικού προγράμματος. Συνεπώς θεωρεί ότι είναι ιδιαίτερα σημαντικό να υπάρχει η δυνατότητα σχετικής αυξομειώσεως κατά τη διαχείριση της προτεινόμενης κατανομής 80 προς 20 για τη Βόρεια Ιρλανδία και τις παραμεθόριες

κομητείες για την ουσιαστική κατανομή των πιστώσεων σε κάθε κατάλληλο σχέδιο. Ειδικότερα, πρέπει να δοθεί η χωρίς προβλήματα δυνατότητα υπέρβασης του ορίου του 15% για διασυνοριακά μέτρα.

5.10. Πρέπει, επίσης, να αποφευχθεί μια πολύ αυστηρή διαχείριση αυτών των μεριδίων, προκειμένου το μέρος της Κοινότητας, όχι μέτρο προς μέτρο αλλά συνολικά, να καλύψει το 75% των πραγματοποιούμενων δράσεων. Η προαναφερθείσα ευέλικτη διαχείριση δεν σημαίνει παραμέληση των συνήθων δημοσιονομικών ελέγχων για την ορθή διαχείριση των κοινοτικών πόρων.

5.11. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή επικροτεί τη σχεδιαζόμενη προώθηση των παραγωγικών επενδύσεων στους τομείς της βιομηχανίας, της βιοτεχνίας και των υπηρεσιών. Θεωρεί ιδιαίτερα σημαντική την χορήγηση δανείων με ευνοϊκά επιτόκια. Ειδικότερα, είναι ιδιαίτερα ικανοποιημένη διότι προβλέπεται κατά προτεραιότητα η ενίσχυση των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, οι οποίες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο για τη δημιουργία απασχόλησης. Επίσης συμφωνεί ότι πρέπει να ενισχυθούν και οι επενδυτικές προσπάθειες άλλων επιχειρήσεων, οι οποίες μπορούν να συμβάλουν στην βελτίωση της προσφοράς θέσεων απασχόλησης. Η ΟΚΕ, επισημαίνει επίσης ότι πρέπει να μειωθεί το χρονικό διάστημα μεταξύ της απόφασης πραγματοποίησης των επενδύσεων και της ουσιαστικής υλοποίησής τους.

5.12. Ιδιαίτερα σε αυτόν τον τομέα προτεραιότητας, η ΟΚΕ, με βάση την επιτόπια εμπειρία της, θεωρεί ότι δίνεται πολύ στενή ερμηνεία στον περιορισμό της εφαρμογής των διασυνοριακών μέτρων μόνο στις έξι παραμεθόριες κομητείες της Δημοκρατίας της Ιρλανδίας, δεδομένου ότι έχει αποδειχθεί ότι οι επενδύσεις οικονομικών οργανισμών δεν μπορούν να διατηρηθούν σε ένα τόσο αυθαίρετο, γραφειοκρατικό πλαίσιο. Πρέπει να δοθεί μια πιο διασταλτική ερμηνεία όσον αφορά την έννοια «διασυνοριακό».

5.13. Επίσης, η ΟΚΕ θεωρεί σημαντική την ενίσχυση της έρευνας και της ανάπτυξης για την μακροπρόθεσμη διασφάλιση της προσφοράς θέσεων απασχόλησης, με την έντονη προώθηση της ανταλλαγής απόφοιτων πανεπιστημίων μεταξύ των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων της Βόρειας Ιρλανδίας και της Δημοκρατίας της Ιρλανδίας καθώς και της Μεγάλης Βρετανίας. Το σημερινό πρόγραμμα ανταλλαγών μαθητών μεταξύ Β. Ιρλανδίας και Δημοκρατίας της Ιρλανδίας πρέπει να διευρυνθεί. Επιβάλλεται ομοίως η παροχή υποστήριξης για την ενθάρρυνση πολιτιστικών και αθλητικών ανταλλαγών μεταξύ αθλητικών συλλόγων και πολιτιστικών οργανώσεων και στις δύο χώρες ώστε να ενισχυθεί η αμοιβαία εμπιστοσύνη.

Ειδικές παρατηρήσεις

5.14. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή θεωρεί ιδιαίτερα σημαντικό, κατά την εφαρμογή του ειδικού προγράμματος, να ελέγχεται από την Επιτροπή η πραγματική προσθετικότητα της χρηματοδότησης του προγράμματος και ότι οι δύο

κυβερνήσεις χορηγούν όντως τις συμμετοχές στη χρηματοδότηση, τις οποίες είχαν υποσχεθεί.

5.15. Προκειμένου να καλυφθούν οι προαναφερθέντες τομείς, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή θεωρεί απαραίτητο να διενεργεί η Επιτροπή μόνιμη εποπτεία και έλεγχο, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι κοινοτικές ενισχύσεις χρησιμοποιούνται κατά τρόπο αποτελεσματικό και ότι τηρείται η ισορροπία κατά την χορήγησή τους στις διάφορες περιφέρειες και κοινότητες. Λαμβανομένης υπόψη της σχετικά ασταθούς κατάστασης που επικρατεί στη Βόρεια Ιρλανδία, η ΟΚΕ κρίνει ότι η σύνταξη της έκθεσης αξιολόγησης που προβλέπεται μετά την πάροδο τριετίας θα γίνεται πολύ καθυστερημένα και θεωρεί απαραίτητη την σύνταξη ενδιάμεσες έκθεσης μετά την πάροδο ενός και δύο ετών.

5.16. Η ΟΚΕ διαπιστώνει με ικανοποίηση ότι η κοινοτική πρωτοβουλία θα επιδράσει κυρίως σε τοπικό επίπεδο και σε ιδιαίτερα μειονεκτικές περιοχές. Αυτό συνεπάγεται ότι πολλά καθήκοντα θα πρέπει να ανατεθούν από υψηλότερα σε χαμηλότερα επίπεδα και ότι οι συνολικές επιδοτήσεις θα διαδραματίζουν σοβαρό ρόλο. Αυτό δε σημαίνει βέβαια ότι η Επιτροπή θα πρέπει να παραιτηθεί από την δίκαιη ευχή της να αναλάβουν οι εθνικές αρχές πλήρως την ευθύνη για τη διοίκηση και την αποτελεσματικότητα των μέτρων που εφαρμόζονται σε τοπικό επίπεδο. Ακόμη και αν τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για την εποπτεία των προγραμμάτων είναι ενδεχομένως πιο περίπλοκα, δεν είναι δυνατό να μειωθούν τα κριτήρια της εποπτείας.

5.17. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή θεωρεί ότι μεταξύ των εν λόγω μη κυβερνητικών οργανώσεων, πρέπει να επιλεγούν οργανώσεις εθνικού επιπέδου (umbrella organisations) καθώς και ορισμένες ΜΚΟ που δρουν σε διασυνοριακό επίπεδο, διότι έτσι μπορεί να προωθηθεί καλύτερα η συμφιλίωση μεταξύ των κοινοτήτων και να επιτευχθεί η διατήρηση μιας καλής γειτονίας στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

5.18. Ωστόσο, η ΟΚΕ θεωρεί σημαντικό να επωφεληθούν από τα νέα κοινωνικά και οικονομικά μέτρα, στο πλαίσιο των νέων δυνατοτήτων χρηματοδότησης που προσφέρονται λόγω της ειρηνευτικής διαδικασίας, όχι μόνο οι μη κυβερνητικές οργανώσεις που δρουν στον κοινωνικό τομέα και άλλοι οργανισμοί αλλά και διάφορες οικονομικές και κοινωνικές οργανώσεις όπως βιομηχανικά, εμπορικά και βιοτεχνικά επιμελητήρια, συνδικαλιστικές οργανώσεις, ενώσεις εργοδοτών καθώς και οι σημαντικότερες στον τομέα αυτό φιλανθρωπικές οργανώσεις, οργανώσεις καταναλωτών και αθλητικοί σύνδεσμοι.

5.19. Η ΟΚΕ επικροτεί τη χορήγηση, εάν συντρέχει λόγος, τεχνικής βοήθειας στις επιλεγείσες οργανώσεις, αρχές και οικονομικές και κοινωνικές ομάδες προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι η χρήση της κοινοτικής βοήθειας είναι σύμφωνη με τους στόχους του ειδικού προγράμματος.

5.20. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή προτείνει να περιλαμβάνουν τα προγράμματα εφαρμογής που θα υποβάλουν τα δύο ενδιαφερόμενα κράτη μέλη, μεταξύ άλλων, και μια ενδεικτική κατανομή των πόρων που διατίθενται συνολικά στους πέντε τομείς προτεραιότητας, καθώς και μια ενδεικτική κατανομή των πόρων που διατίθενται σε εθνικό επίπεδο καθώς και για τις αντίστοιχες περιοχές. Είναι, βέβαια, αυτονόητο ότι οι προτεραιότητες μπορούν να διαφέρουν από περιοχή σε περιοχή. Η δημοσίευση της κατανομής των πιστώσεων θα μπορούσε να συμβάλει στην υλοποίηση του αιτήματος για μεγαλύτερη διαφάνεια και σαφήνεια, που αποτελούν ουσιαστική προϋπόθεση για την επιτυχία αυτής της κοινοτικής πρωτοβουλίας.

6. Σύνοψη

6.1. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή χαιρετίζει κατ'αρχήν το προτεινόμενο ειδικό πρόγραμμα της Επιτροπής για τη στήριξη της ειρήνης και της συνδιαλλαγής στη Βόρεια Ιρλανδία και στις παραμεθόριες κομητείες της Ιρλανδίας. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι το σημαντικό έργο της ειρήνευσης, της ενίσχυσης της ευημερίας και της οικονομικής ασφάλειας έχει ουσιαστική σημασία για την οικοδόμηση μιας βιώσιμης ειρήνης σε δημοκρατικά θεμέλια, η οποία εκτός από τα δύο ενδιαφερόμενα κράτη μέλη, θα έχει σημαντική προστιθέμενη αξία για τη συμβίωση των λαών στο σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

6.2. Δεδομένου ότι η Βόρεια Ιρλανδία εισπράττει — κατά κεφαλήν — σαφώς χαμηλότερες πιστώσεις από τα διαρθρωτικά

ταμεία σε σύγκριση με την Ιρλανδία, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή ζητεί από την Επιτροπή να εξετάσει, εάν μπορούν να αυξηθούν οι διαρθρωτικές πιστώσεις για τη Βόρεια Ιρλανδία.

6.3. Ακόμη, η ΟΚΕ ζητεί από την Επιτροπή να καταστήσει σαφές έως ποιο βαθμό προβλέπει να ανατεθεί η εφαρμογή των μέτρων του ειδικού προγράμματος σε τοπικές αρχές και μη κυβερνητικές οργανώσεις, τόσο εθελοντικές όσο και οργανώσεις των διαφόρων κοινοτήτων (βλ. σημείο 5.16) με τη μορφή συνολικών πιστώσεων.

6.4. Η ΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να συμπεριλάβει σε όσο το δυνατόν μεγαλύτερο βαθμό τις τοπικές οικονομικές και κοινωνικές ομάδες κατά την επιλογή των σχεδίων, στο πλαίσιο του ειδικού προγράμματος για τη Βόρεια Ιρλανδία και τις παραμεθόριες κομητείες. Εκφράζει την ευχή να ενημερώνεται σχετικά με την ουσιαστική χορήγηση πιστώσεων για τα σχέδια, τα μέτρα και τους παραλήπτες των συνολικών πιστώσεων τόσο πριν από την εκτέλεσή τους όσο και στο πλαίσιο της ετήσιας ενδιάμεσης έκθεσης (βλ. σημείο 5.13).

6.5. Η ΟΚΕ είναι της άποψης ότι η κοινοτική πρωτοβουλία υπέρ της Βόρειας Ιρλανδίας και των παραμεθωρίων κομητειών της Ιρλανδίας μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην οικονομική και κοινωνική σταθεροποίηση της ειρηνευτικής διαδικασίας, της συμφιλίωσης και της ανεκτικότητας μεταξύ των κοινοτήτων και, επιπλέον, να έχει και θετική επίδραση στο σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Βρυξέλλες, 31 Μαΐου 1995.

Ο Πρόεδρος της
Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Carlos FERRER

Γνωμοδότηση για την πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου περί προσεγγίσεων των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με τις σιδηροδρομικές μεταφορές επικίνδυνων εμπορευμάτων⁽¹⁾

(95/C 236/09)

Στις 4 Απριλίου 1995, και σύμφωνα με το άρθρο 75 της Συνθήκης, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα μεταφορών και επικοινωνιών στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 10 Μαΐου 1995 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Giesecke.

Κατά την 326η σύνοδο ολομέλειας, 31η Μαΐου και 1η Ιουνίου 1995 (συνεδρίαση της 31ης Μαΐου 1995), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με μεγάλη πλειοψηφία (δύο αποχές) την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Παρουσίαση του προβλήματος

1.1. Η ένωση των αγορών στην Ευρώπη συνέβαλε στην ταχεία αύξηση των ενδοευρωπαϊκών μεταφορών. Με το άνοιγμα των συνόρων προς τις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης η αύξηση αυτή επιταχύνθηκε ακόμη περισσότερο.

1.2. Ο πληθυσμός της Ευρώπης έχει ευαισθητοποιηθεί σε μεγάλο βαθμό έναντι των περιβαλλοντικών προβλημάτων και δείχνει οξυμένη αίσθηση των κινδύνων, κυρίως μετά από ορισμένα δραματικά ατυχήματα. Αυτό αναγκάζει τους πολιτικούς να δράσουν με συνέπεια.

1.3. Οι Υπουργοί Μεταφορών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας έλαβαν κατά τα τελευταία χρόνια σημαντικές βασικές αποφάσεις σχετικά με την ασφάλεια των μεταφορών⁽²⁾. Σύμφωνα με τις αποφάσεις αυτές οι προδιαγραφές ασφαλείας που ισχύουν στα επιμέρους κράτη μέλη θα πρέπει να είναι εξαιρετικά υψηλού επιπέδου, δηλαδή να κυμαίνονται τουλάχιστον στο επίπεδο των προτύπων που ισχύουν για τις διασυνοριακές μεταφορές, εφόσον θα ισχύουν ενιαία πρότυπα θα εξαλειφθεί κάθε στρέβλωση των συναλλαγών.

1.4. Οι πρώτες προδιαγραφές ασφαλείας για τη μεταφορά επικίνδυνων εμπορευμάτων αφορούσαν τις θαλάσσιες και τις οδικές μεταφορές επειδή εκεί σημειώθηκαν και τα περισσότερα ατυχήματα.

1.5. Το ποσοστό των κινδύνων κατά τις σιδηροδρομικές μεταφορές επικίνδυνων εμπορευμάτων είναι όμως εξίσου υψηλό, διότι πρόκειται κατά κανόνα για μεγαλύτερες ποσότητες εμπορευμάτων από αυτές που μεταφέρονται μέσω οδικών μεταφορών και επιπλέον οι ποσότητες αυτές μεταφέρονται διαμέσου αστικών κέντρων. Πολύ συχνά, οι σταθμοί διαλογής συρμών βρίσκονται στα κέντρα των πόλεων· ατυχήματα μπορούν να συμβούν και κατά τη διαλογή των συρμών. Σε αυτό προστίθεται και το γεγονός ότι τα εξαιρετικά επικίνδυνα εμπορεύματα μεταφέρονται σε αυξανόμενο βαθμό σιδηροδρομικά και όχι οδικώς.

1.6. Ας σημειωθεί επίσης ότι οι σιδηροδρομοί βρίσκονται σε φάση μετατροπών και αναδιάρθρωσης, με σκοπό το διαχωρισμό της διαχείρισης της υποδομής από την εκτέλεση μεταφορών.

1.6.1. Επίσης, θεσπίζονται ορισμένα νέα δικαιώματα πρόσβασης στην υποδομή των σιδηροδρόμων. Κατά συνέπεια,

(1) ΕΕ αριθ. C 389 της 31. 12. 1994, σ. 15.

(2) Οδηγία για τις οδικές μεταφορές επικίνδυνων εμπορευμάτων· Οδηγία για τον έλεγχο της μεταφορών επικίνδυνων εμπορευμάτων· Σχέδιο οδηγίας για την εκπαίδευση των ατόμων που ασχολούνται με τη μεταφορά επικίνδυνων εμπορευμάτων.

στο μέλλον θα εισέρχονται στον κλάδο και νέες επιχειρήσεις σιδηροδρόμων και θα παρέχουν υπηρεσίες στις οποίες θα περιλαμβάνεται και η μεταφορά επικίνδυνων εμπορευμάτων.

1.6.2. Λόγω του σταδιακού ανοίγματος της αγοράς σιδηροδρομικών μεταφορών είναι απαραίτητο να υπάρχει ένα σύνολο διατάξεων ασφαλείας που να ρυθμίζει τις σιδηροδρομικές μεταφορές επικίνδυνων εμπορευμάτων κάτω από τις νέες αυτές συνθήκες⁽³⁾.

1.6.3. Επιπλέον, είναι αναγκαίο να λαμβάνεται υπόψη ότι οι επιχειρήσεις που διαθέτουν τα οχήματα δεν φέρουν την ίδια ευθύνη με τις επιχειρήσεις που διαθέτουν το σιδηροδρομικό δίκτυο.

1.7. Όσο οι σιδηροδρομικές μεταφορές, στα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένων και των μεταφορών εμπορευμάτων, εκτελούνται αποκλειστικά από τις κρατικές επιχειρήσεις σιδηροδρόμων, κάθε έλεγχος από άλλη αρχή είναι περιττός. Όμως, ενόψει της προαναφερθείσας αναδιάρθρωσης, τούτο δεν ισχύει πλέον.

1.8. Οι διεθνείς σιδηροδρομικές μεταφορές επικίνδυνων εμπορευμάτων διέπονται σήμερα από την κανονιστική ρύθμιση σχετικά με τις Διεθνείς Σιδηροδρομικές Μεταφορές Επικίνδυνων Εμπορευμάτων (RID), η οποία επισυνάπτεται ως Παράρτημα 1 του Προσαρτήματος Β της Σύμβασης περί Διεθνών Σιδηροδρομικών Μεταφορών (COTIF). Τα παραρτήματα της σύμβασης RID προσαρμόζονται κάθε δύο χρόνια, με βάση τις συστάσεις των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με τις μεταφορές επικίνδυνων εμπορευμάτων. Τα παραρτήματα αυτά περιλαμβάνουν όλες τις σχετικές διατάξεις ασφαλείας. Προτείνεται γι' αυτό να συμπεριληφθούν πλήρως και σε τακτικά διαστήματα στα παραρτήματα της οδηγίας ώστε να ισχύουν και σε εθνικό επίπεδο. Όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας είναι ήδη συμβαλλόμενα μέρη της σύμβασης αυτής, σε ό,τι αφορά τις διασυνοριακές μεταφορές.

1.9. Σε εθνικό επίπεδο οι σχετικοί κανόνες αναπτύχθηκαν με διαφορετικό τρόπο. Δεδομένου ότι δεν υπάρχει κοινοτική νομοθεσία που να διέπει τις σιδηροδρομικές μεταφορές επικίν-

(3) Στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας λειτουργούν ήδη 130 εν μέρει ιδιωτικές σιδηροδρομικές εταιρείες οι οποίες αναπτύσσουν δραστηριότητα στον τομέα των σιδηροδρομικών μεταφορών, αλλά και πολυάριθμες επιχειρήσεις για τις οποίες οι σιδηροδρομικές μεταφορές αποτελούν δευτερεύουσα δραστηριότητα. Σύμφωνα με το γερμανικό δίκαιο, όλες αυτές οι επιχειρήσεις δικαιούνται ελεύθερης πρόσβασης στο σιδηροδρομικό δίκαιο των Ομοσπονδιακών Σιδηροδρόμων ΑΕ της Γερμανίας, με την προϋπόθεση ότι και η Deutsche Bahn θα έχει ελεύθερη πρόσβαση στο σιδηροδρομικό δίκτυο των επιχειρήσεων αυτών. Αναμένεται να εισέλθουν και νέες επιχειρήσεις στις αγορές αυτές.

δυνων εμπορευμάτων, της ασφαλείας που απαιτούν τα επιμέρους κράτη μέλη για τις μεταφορές παρόμοιων εμπορευμάτων σε εθνικό έδαφος διαφέρει σημαντικά από κράτος σε κράτος. Αυτό σημαίνει, ότι προς το παρόν δεν είναι δυνατό να εξασφαλισθεί σε ολόκληρη την Κοινότητα εξίσου υψηλός βαθμός προστασίας και ασφάλειας.

1.10. Ανεξάρτητα από τις διαφορές που υφίστανται σχετικά με τις διατάξεις ασφαλείας, η πολλαπλότητα και η ποικιλία των διάφορων εθνικών νομοθεσιών που διέπουν τις μεταφορές επικίνδυνων εμπορευμάτων στο εσωτερικό ενός κράτους μέλους αποτελούν σοβαρό εμπόδιο για την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων αυτών σε ολόκληρη την Κοινότητα, γεγονός που κατά τη γνώμη της Επιτροπής δεν συμβιβάζεται με τις απαιτήσεις της ενιαίας αγοράς.

1.11. Όσον αφορά το πρόβλημα της ασφάλειας, το ενδεχόμενο σοβαρών στρεβλώσεων του ανταγωνισμού επιδεινώνεται κατά τη γνώμη της Επιτροπής ακόμη περισσότερο, λόγω των διμερών ή πολυμερών συμφωνιών που υπάρχουν μεταξύ κρατών μελών ή με τρίτες χώρες. Οι συμφωνίες αυτές, στις οποίες περιλαμβάνονται διατάξεις που αποκλίνουν από τους κανόνες ασφαλείας της ρύθμισης RID, σημαίνουν ότι δύο κράτη μέλη της Κοινότητας μπορούν να συνεννοηθούν σε διμερή βάση, να επιτρέψουν μεταξύ των επικρατειών τους τη μεταφορά ορισμένων επικίνδυνων εμπορευμάτων, παρά το γεγονός ότι η μεταφορά των εμπορευμάτων αυτών απαγορεύεται στην υπόλοιπη Κοινότητα.

1.12. Επομένως, επείγει η θέσπιση ομοιόμορφων κανόνων ασφαλείας που να ισχύουν σε ολόκληρη την Κοινότητα σχετικά με τις σιδηροδρομικές μεταφορές επικίνδυνων εμπορευμάτων.

2. Η πρόταση της Επιτροπής

2.1. Το προσφορότερο μέσο για την ύπαρξη ενιαίων διατάξεων ασφαλείας για τις σιδηροδρομικές μεταφορές επικίνδυνων εμπορευμάτων είναι η ρύθμιση RID να ισχύει όχι μόνο για τις σιδηροδρομικές μεταφορές επικίνδυνων εμπορευμάτων μεταξύ κρατών μελών, αλλά και στο εσωτερικό των κρατών μελών.

2.1.1. Η χρησιμοποίηση της RID ως βάση για την εναρμόνιση προσφέρει σαφώς το πλεονέκτημα ότι δεν θα χρειασθεί να θεσπισθούν σε κοινοτικό επίπεδο νέοι κανόνες ή προδιαγραφές. Επιπλέον, αυτό συνεπάγεται για τα κράτη μέλη ελάχιστη νομοθετική και διοικητική επιβάρυνση.

2.2. Ο στόχος της οδηγίας είναι επομένως η RID να ισχύει από 1 Ιανουαρίου 1997 όχι μόνο, όπως συμβαίνει σήμερα, στις διασυνοριακές μεταφορές, αλλά στο μέλλον και στο πλαίσιο των εθνικών μεταφορών εντός της επικράτειας των επιμέρους κρατών μελών.

2.3. Όπως και στην περίπτωση της οδηγίας εναρμόνισης για τις οδικές μεταφορές επικίνδυνων εμπορευμάτων, τα κράτη μέλη θα έχουν τη δυνατότητα να επιβάλουν αυστηρότερα μέτρα ή προδιαγραφές που προσεγγίζουν τις συστάσεις των Ηνωμένων Εθνών για τη μεταφορά επικίνδυνων εμπορευμάτων με πολλαπλά μέσα στο βαθμό που το RID δεν περιλαμβάνει παρόμοιες ρυθμίσεις.

2.4. Άλλα άρθρα προβλέπουν ρυθμίσεις κατά παρέκκλιση που ισχύουν για περιορισμένο χρόνο και αποσκοπούν στην προστασία των συμφερόντων των επιμέρους σιδηροδρομικών επιχειρήσεων.

3. Οι παρατηρήσεις της ΟΚΕ

3.1. Η ΟΚΕ επιδοκίμασε τόσο τις γενικές αποφάσεις που λήφθηκαν σχετικά με την ασφάλεια των μεταφορών επικίνδυνων εμπορευμάτων όσο και τις σχετικές οδηγίες.

3.1.1. Στις γνωμοδοτήσεις της πρότεινε τη θέσπιση ακόμη αυστηρότερων διατάξεων σε επιμέρους θέματα.

3.2. Και σ'αυτή την περίπτωση η ΟΚΕ επιδοκίμαζε την πρόθεση της Επιτροπής να προσαρμόσει τις εθνικές διατάξεις στις διεθνείς ισχύουσες διατάξεις για τις διασυνοριακές μεταφορές, οι οποίες ισχύουν ήδη σε 34 συμβαλλόμενα κράτη τη ρύθμιση RID.

3.3. Επίσης, η ΟΚΕ επιδοκίμαζε το γεγονός ότι η οδηγία αυτή συμφωνεί σε μεγάλο βαθμό με την οδηγία για τις οδικές μεταφορές επικίνδυνων εμπορευμάτων. Κατ'αυτό τον τρόπο διευκολύνονται οι μεταφορές με πολλαπλά μέσα.

3.4. Η ΟΚΕ θεωρεί αδιανόητη την εξαίρεση των εθνικών ενόπλων δυνάμεων από την ισχύ των διατάξεων ασφαλείας (άρθρο 1, 1η παράγραφος).

3.4.1. Οπωσδήποτε πρέπει να διασφαλισθεί ότι αυτές οι μορφές μεταφορών δεν υπολείπονται των προτύπων ασφαλείας για τη μεταφορά ιδιωτικών αγαθών.

3.5. Η ΟΚΕ επισημαίνει ότι οι αναδιάρθρωσεις που αναφέρει η Επιτροπή (οδηγία 91/440/ΕΟΚ) συνεπάγονται διαφορετικές ευθύνες αφενός, για τις επιχειρήσεις που είναι αρμόδιες για τη λειτουργία του δικτύου και, αφετέρου, για τις επιχειρήσεις που είναι αρμόδιες για το δίκτυο αυτό καθ'εαυτό. Η οδηγία θα πρέπει να αναφέρει και να διευκρινίζει τις διαφορετικές αυτές ευθύνες.

3.6. Στο άρθρο 6, παράγραφος 9, αναφέρεται ο όρος «μικρές ποσότητες». Για να αποφευχθούν παρερμηνείες η ΟΚΕ προτείνει για τον προσδιορισμό του όρου αυτού να γίνει παραπομπή στη RID και στις ποσότητες που αναφέρονται υπό την αρίθμηση X Ό1α για τις επιμέρους κατηγορίες.

3.7. Με βάση την αναδιάρθρωση που αναφέρεται στο σημείο 1.7, η ΟΚΕ αναμένει ότι θα υποβληθεί σύντομα σχέδιο οδηγίας για τον έλεγχο των σιδηροδρομικών μεταφορών επικίνδυνων εμπορευμάτων, αντίστοιχα με το σχέδιο οδηγίας για τις οδικές μεταφορές επικίνδυνων εμπορευμάτων⁽¹⁾.

3.8. Η ΟΚΕ καλεί επίσης την Επιτροπή να υποβάλει σύντομα και ένα σχέδιο οδηγίας για τις εσωτερικές πλωτές μεταφορές επικίνδυνων εμπορευμάτων. Παρόμοια οδηγία θα

(1) Έγρ. COM(93) 665 τελικό — SYN 487/AB1. Αριθ. C 238 της 26. 8. 1994, σ. 4.

διευκολύνει ουσιαστικά τις μεταφορές επικίνδυνων εμπορευμάτων με πολλαπλά μέσα.

3.9. Η ΟΚΕ επισημαίνει επίσης ότι μέχρι σήμερα δεν έχει αποδειχθεί η άποψη που εκφράζει η Επιτροπή στην αιτιολογική

έκθεση ότι δηλαδή υπάρχει «πληθώρα εθνικών διατάξεων» που διέπουν τις εθνικές μεταφορές και ότι «οι σχετικοί κανόνες αναπτύχθηκαν με διαφορετικό τρόπο». Ωστόσο, η ΟΚΕ επικριμάζει τη σύναψη των εθνικών διατάξεων με βάση το πρότυπο της RID.

Βρυξέλλες, 31 Μαΐου 1995.

Ο Πρόεδρος της
Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Carlos FERRER

Γνωμοδότηση για την πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την εφαρμογή της παροχής ανοιχτού δικτύου (ONP) φωνητικής τηλεφωνίας⁽¹⁾

(95/C 236/10)

Στις 18 Απριλίου 1995, και σύμφωνα με το άρθρο 100 Α της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα μεταφορών και επικοινωνιών, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 10 Μαΐου 1995 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Green.

Κατά την 326η σύνοδο ολομέλειας, 31η Μαΐου και 1η Ιουνίου 1995 (συνεδρίαση της 31ης Μαΐου 1995), η ΟΚΕ υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Η πρόταση της Επιτροπής

1.1. Πρόκειται στην ουσία για εκ νέου υποβολή της πρότασης του 1992 (COM(92) 247 τελικό), η οποία είχε απορριφθεί από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τον Ιούλιο 1994, κυρίως για λόγους επιτροπολογίας. Η ΟΚΕ είχε υιοθετήσει ομόφωνα γνωμοδότηση για την πρόταση αυτή στις 25 Νοεμβρίου 1992 (CES 1342/92).

1.2. Εν τω μεταξύ, το ΕΚ ζήτησε να υποβληθεί εκ νέου η πρόταση και τόσο το ΕΚ όσο και η Επιτροπή και το Συμβούλιο κατέληξαν σε μία συμβιβαστική θέση ως προς την επιτροπολογία. Συνεπώς, η Επιτροπή ελπίζει τώρα ότι η νέα πρόταση μπορεί να υιοθετηθεί χωρίς καθυστέρηση.

Η προαναφερθείσα συμβιβαστική θέση στοχεύει στην επίλυση ενός ζητήματος που έμεινε εκκρεμές στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η νέα διαδικασία συναπόφασης δεν αναφέρεται στο άρθρο 145 σχετικά με την ανάθεση εκτελεστικών αρμοδιοτήτων στην Επιτροπή. Συνεπώς, η Συνθήκη δεν προ-

βλέπει κατ'αρχήν καμία διαδικασία ανάθεσης αρμοδιοτήτων στο πλαίσιο της διαδικασίας συναπόφασης.

1.3. Το Συμβούλιο συμφώνησε επίσης για το χρονοδιάγραμμα ελευθέρωσης όλων των τηλεπικοινωνιακών δικτύων, υποδομών και υπηρεσιών, η δε 1η Ιανουαρίου 1998 αποτελεί την αρχική ημερομηνία — στόχο για την ελευθέρωση. Με τις εξελίξεις αυτές, αναμένεται να μεταβληθεί η παρούσα βάση αποκλειστικών ή ειδικών δικαιωμάτων, η οποία αποτελούσε το κριτήριο εφαρμογής της ONP στους οργανισμούς τηλεπικοινωνιών («εμβέλεια» της ONP).

Η προτεινόμενη οδηγία δεν αναφέρεται σε κανένα συγκεκριμένο βαθμό ελευθέρωσης και εναποθέτει στα κράτη μέλη τη φροντίδα να κοινοποιήσουν στην Επιτροπή τους οργανισμούς τηλεπικοινωνιών, για τους οποίους θα ισχύει η οδηγία. Κατ'αυτόν τον τρόπο, τηρείται η αρχή της επικουρικότητας. Ωστόσο, ανάλογα με την ακρίβεια του ορισμού της εμβέλειας της ONP, τούτο μπορεί να οδηγήσει σε διαφορές κατά τη θέση σε εφαρμογή της ONP στα κράτη μέλη.

⁽¹⁾ ΕΕ αριθ. C 122 της 18. 5. 1995, σ. 4.

Δεν έχει ακόμη θεσπιστεί κατάλληλη νομοθεσία για την ακριβή ρύθμιση του τρόπου υλοποίησης της ελευθέρωσης. Είναι πολύ

πιθανό ότι όλα τα αποκλειστικά και ειδικά δικαιώματα θα καταργηθούν. Σύμφωνα με το Πράσινο Βιβλίο της Επιτροπής για την ελευθέρωση των υποδομών (Μέρος II), είναι πολύ πιθανό οποιοσδήποτε ρυθμιστικός περιορισμός του αριθμού των επιχειρήσεων τηλεπικοινωνιών να βασίζεται μόνο σε «φυσικούς πόρους», όπως οι ραδιοφωνικές συχνότητες, η αριθμοποίηση ή οι πολεοδομικοί περιορισμοί. Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι η νομοθεσία βρίσκεται ακόμη σε φάση επεξεργασίας και, ως εκ τούτου, η παρούσα ρύθμιση είναι μεταβατική.

1.4. Η εκ νέου υποβληθείσα πρόταση τροποποιήθηκε σε πολλά σημεία χωρίς ωστόσο να μεταβληθεί η ουσία της. Οι τροποποιήσεις αφορούν κυρίως τη βελτίωση της προστασίας του καταναλωτή και υπογραμμίζουν τον εποπτικό ρόλο των εθνικών ρυθμιστικών αρχών.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Παρά τις εξελίξεις όσον αφορά τον ανταγωνισμό, εξακολουθεί να είναι αναγκαία η θέσπιση οδηγίας για την ONP της φωνητικής τηλεφωνίας. Η ΟΚΕ παραπέμπει στην πρώτη γνωμοδότησή της σχετικά με τα αναμενόμενα οφέλη για την προστασία του καταναλωτή, τις καθολικές υπηρεσίες και την εναρμονισμένη ενιαία αγορά τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών φωνητικής τηλεφωνίας.

2.2. Με την κατάργηση των ειδικών και αποκλειστικών δικαιωμάτων και των σχετικών δικτύων, είναι σημαντικότερο να οριστούν οι πτυχές μιας πανευρωπαϊκής δέσμης ελάχιστων υπηρεσιών και να υποστηριχθούν από σημαντικούς φορείς παροχής υπηρεσιών. Συνεπώς, η ΟΚΕ παραπέμπει στην προηγούμενη γνωμοδότησή της, στην οποία αναφέρονται τα εξής: «Ο προσδιορισμός, η εφαρμογή και ερμηνεία των μέτρων για την παροχή ανοικτού δικτύου στη φωνητική τηλεφωνία θα πρέπει να σχετίζονται με τις δαπάνες που συνεπάγονται. Στα μέτρα αυτά πρέπει να ληφθούν υπόψη ο πραγματικός χαρακτήρας της ζήτησης και παράλληλα η οικονομική και κοινωνική βιωσιμότητα, η τεχνική σκοπιμότητα και οι δαπάνες εφαρμογής και εκμετάλλευσης. Η τυχόν αλληλοσυσχέτιση τελών και δαπανών θα πρέπει να είναι προοδευτική και να συνδυάζεται με μέτρα που εξασφαλίζουν στους χρήστες χαμηλής κατανάλωσης και στο σύνολο των καταναλωτών, τα ευεργετήματα των μειωμένων τελών για τους συνδρομητές με επαγγελματική απασχόληση και συμπεριλαμβάνουν μέτρα για την προαγωγή της διασύνδεσης με τα τηλέφωνα ιδιωτικής χρήσεως, πράγμα που διαφορετικά δεν θα ήταν δυνατό.

Η προτεινόμενη οδηγία ορίζει μια παρόμοια ελάχιστη δέσμη υπηρεσιών σε πανευρωπαϊκή κλίμακα και εναποθέτει σε κάθε κράτος τη φροντίδα να ορίσει τους οργανισμούς τηλεπικοινωνιών που θα είναι υπεύθυνοι για τη στήριξη της δέσμης αυτής (ανάλογα με το είδος της προσφερόμενης υπηρεσίας και με τον ανταγωνισμό στο εν λόγω κράτος μέλος). Εφόσον οι μηχανισμοί της αγοράς θα αντικαθιστούν εγκαίρως τους

ρυθμιστικούς μηχανισμούς, είναι πολύ πιθανό ότι η αγορά τηλεπικοινωνιών θα χρειάζεται για κάποιο διάστημα ένα ορισμένο επίπεδο ρύθμισης, ιδίως όσον αφορά τις συμφορήσεις, ανάλογα με την κατάσταση της αγοράς σε κάθε χώρα.

2.3. Επίσης, η εισαγωγή του ανταγωνισμού αυξάνει επίσης τη σημασία της θέσπισης βασικών αρχών για θεμιτό ανταγωνισμό, πόσο μάλλον στην υποθετική περίπτωση της διασύνδεσης δικτύων. Η Επιτροπή ανέφερε ότι επίκειται η υποβολή πρότασης οδηγίας για τη διασύνδεση στο πλαίσιο της ONP. Η ΟΚΕ δέχεται τα άρθρα της παρούσας πρότασης οδηγίας σχετικά με την ειδική πρόσβαση στο δίκτυο και τη διασύνδεση ως αρχικά μέτρα και αναμένει να υποβληθεί στο μέλλον χωριστή πρόταση οδηγίας που να περιλαμβάνει μια πιο περιεκτική δέσμη προτάσεων. Εν τω μεταξύ, τα κράτη μέλη πρέπει να εξασφαλίσουν κατάλληλες και δίκαιες διασυνδέσεις για όλους τους ανταγωνιστικούς φορείς παροχής υπηρεσιών.

2.4. Η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την τροποποίηση του άρθρου 10 παρ. 1 ώστε να δίνεται η ευκαιρία στους χρήστες να εκφράζουν τη γνώμη τους πριν οι εθνικές υπηρεσίες ρύθμισης λάβουν μία συγκεκριμένη απόφαση. Η τροποποίηση αυτή περιλαμβανόταν στο σημείο 3.2 της προηγούμενης γνωμοδότησης της ΟΚΕ.

2.5. Η ΟΚΕ εκφράζει την ευχή να υιοθετηθεί χωρίς καθυστέρηση η προτεινόμενη οδηγία.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Η ΟΚΕ υπογραμμίζει τη σημασία των προτεινόμενων χαρακτηριστικών παροχής που περιλαμβάνονται στο άρθρο 9· αναμένει ωστόσο ότι, σε συνάρτηση με το τεχνικά εφικτό και το οικονομικά βιώσιμο, οι υπηρεσίες και τα χαρακτηριστικά των παρεχόμενων υπηρεσιών που απαριθμούνται στην παράγραφο 2 του παραρτήματος 3, θα θεσπιστούν το συντομότερο δυνατό σε ευρωπαϊκή κλίμακα. Τούτο θεωρείται απαραίτητο για την παροχή καθολικών υπηρεσιών. Ως εκ τούτου, η διαδικασία για την ευρωπαϊκή εναρμόνιση, σύμφωνα με το άρθρο 25, έχει ιδιαίτερη σημασία.

3.2. Η ΟΚΕ επιθυμεί να τονίσει τη σημασία της εφαρμογής των αρχών του προσανατολισμού και καταμερισμού του κόστους, (άρθρα 12 και 13) και ότι οι αρχές αυτές θα πρέπει να καθιστούν δυνατές επενδύσεις στην εισαγωγή νέων τεχνολογιών.

3.3. Η ΟΚΕ σημειώνει ότι η αιτιολογική σκέψη αριθμός 44, υπογραμμίζει τη σημασία, αφενός, της τεχνικής προσαρμογής της οδηγίας και, αφετέρου, των απόψεων των κρατών μελών. Η ΟΚΕ τονίζει με τη σειρά της τη σημασία των προτάσεων των κρατών μελών. Επειδή οι συνέπειες των προσαρμογών ενδέχεται να είναι ευρείες, θα πρέπει να ζητείται η γνώμη της ΟΚΕ για τις προτάσεις αυτές.

3.4. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι η Επιτροπή πρέπει να υποβάλει έκθεση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και

την ΟΚΕ το αργότερο δύο έτη μετά τη λήξη της προθεσμίας εφαρμογής (βλέπε άρθρα 31 και 32).

Βρυξέλλες, 31 Μαΐου 1995.

Ο Πρόεδρος της
Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Carlos FERRER

Γνωμοδότηση για την πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με τη χρήση μισθωμένων οχημάτων χωρίς οδηγό στις οδικές εμπορευματικές μεταφορές⁽¹⁾

(95/C 236/11)

Στις 6 Μαρτίου 1995, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα μεταφορών και επικοινωνιών, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 10 Μαΐου 1995 (εισηγητής: ο κ. De Notre).

Κατά την 326η σύνοδο ολομέλειας, 31η Μαΐου και 1η Ιουνίου 1995 (συνεδρίαση της 31ης Μαΐου 1995), η ΟΚΕ υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Οι οδηγίες αριθ. 84/647/ΕΟΚ και 90/398/ΕΟΚ που δημοσιεύθηκαν αντίστοιχα στην ΕΕ αριθ. L 335 της 22. 12. 1984 και L 202 της 31. 7. 1990, επιβάλλουν ως ελάχιστη υποχρέωση στα κράτη μέλη να δέχονται στο έδαφός τους την κυκλοφορία οχημάτων εμπορευματικών μεταφορών, μισθωμένων χωρίς οδηγό, για την πραγματοποίηση μεταφορών μεταξύ των κρατών μελών, εφόσον πρόκειται για αυτοκίνητα:

- με άδεια κυκλοφορίας σε ένα κράτος μέλος·
- που οδηγούνται από οδηγό της επιχείρησης μίσθωσης·
- που βρίσκονται στην αποκλειστική διάθεση της εν λόγω επιχείρησης κατά τη διάρκεια της μίσθωσης·

με δικαιολογητικά που επιβάλλεται να βρίσκονται εντός των οχημάτων.

1.2. Επιπλέον, οι ισχύουσες οδηγίες επιτρέπουν στα κράτη μέλη να τηρούν δύο είδη περιορισμών:

- τα οχήματα μπορεί να μισθώνονται μόνον στο κράτος μέλος εγκατάστασης του μισθωτή·

- τα κράτη μέλη μπορούν να αποκλείουν από το πεδίο εφαρμογής τις μεταφορές για ίδιο λογαριασμό που διεξάγονται με οχήματα ολικού επιτρεπομένου βάρους ανώτερου των 6 τόννων.

Τα κράτη μέλη έχουν έτσι τη δυνατότητα να θεσπίζουν στα εθνικά τους δίκαια όρους λιγότερο περιοριστικούς από τις οδηγίες.

1.3. Μέσω της υπό εξέταση πρότασης τα κράτη μέλη υποχρεώνονται να δέχονται στο έδαφός τους:

- τη χρήση μισθωμένων οχημάτων για ίδιο λογαριασμό, χωρίς περιορισμό του μεταφερομένου βάρους·

- τη χρήση για τις μεταφορές μεταξύ των κρατών μελών οχημάτων που έχουν μισθωθεί σε οιοδήποτε κράτος μέλος άλλο από το κράτος μέλος εγκατάστασης του μισθωτή· αυτό το κράτος μέλος μπορεί εντούτοις να περιορίσει έως 2 μήνες (ή περισσότερο), την ανώτατη διάρκεια ισχύος της συμβάσεως μίσθωσης.

1.4. Η πρόταση δεν προβλέπει τη χρησιμοποίηση μισθωμένων οχημάτων για τη διεξαγωγή ενδομεταφορών (εθνικών μεταφορών που διεξάγονται από μονίμους κατοίκους της αλλοδαπής), λόγω των διαφορών που υφίστανται ακόμη μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά την φορολογία και τον τεχνικό έλεγχο.

⁽¹⁾ ΕΕ αριθ. C 80 της 1. 4. 1995, σ. 9.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η πρόταση πρέπει να εκτιμηθεί βάσει της συνολικής πολιτικής μεταφορών, των συνεπειών και επιπτώσεων της κυρίως στον κοινωνικό τομέα και υπό το πρίσμα των πορισμάτων της έκθεσης της ομάδας Σοφών για τις οδικές εμπορευματικές μεταφορές.

2.2. Η νέα πρόταση της Επιτροπής αιτιολογείται από την ανάγκη εναρμόνισης και απορρύθμισης της χρησιμοποίησης μισθωμένων οχημάτων χωρίς οδηγό σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση.

2.3. Υπό το πρίσμα αυτό η ΟΚΕ υποστηρίζει τον στόχο της Επιτροπής και ιδιαίτερα τις αιτιολογικές σκέψεις 3 και 4 της πρότασης, που καθιστούν προφανή τα μακρο και μικροοικονομικά πλεονεκτήματα που απορρέουν από τις υπηρεσίες μίσθωσης οχημάτων.

2.4. Σε μία ενιαία αγορά, ο οδικός μεταφορέας, όπως και κάθε επιχείρηση που επιθυμεί να διαθέτει μισθωμένα οχήματα για μικρά ή μεγάλα χρονικά διαστήματα, χωρίς κατ'ανάγκη να αγοράζει το εν λόγω όχημα ή να το αποκτά με χρηματοδοτική μίσθωση, πρέπει να είναι σε θέση να εκμεταλλεύεται άνευ περιορισμών όλες τις δυνατότητες που προσφέρει η αγορά μίσθωσης οχημάτων.

2.5. Όπως έχει ήδη επισημανθεί στη γνωμοδότηση της 28ης Μαρτίου 1990 για την πρόταση προγενέστερης οδηγίας σχετικά με το ίδιο θέμα, η ΟΚΕ υπενθυμίζει ότι οι δυνατότητες αυτές αφορούν όλα τα είδη εξοπλισμού τα οποία ζητούν οι μισθωτές να διατίθενται και να συντηρούνται από τους εκμισθωτές.

2.6. Η δραστηριότητα μίσθωσης οχημάτων συνίσταται στη διάθεση μεταφορικών μέσων αναλόγων προς τη ζήτηση. Πρόκειται, επομένως, για δραστηριότητα που διαφέρει από τις μεταφορές. Οι χρήστες ζητούν την απελευθέρωσή της σε όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2.7. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι η υπό εξέταση πρόταση οδηγίας συμβάλλει μερικώς μόνον στο στόχο εναρμόνισης και απορρύθμισης της αγοράς μισθωμένων οχημάτων στις οδικές εμπορευματικές μεταφορές.

Πράγματι, η κατάργηση του άρθρου 3 παράγραφος 1 των ισχυουσών οδηγιών θα περιορίζε το πεδίο εφαρμογής της νέας οδηγίας στη χρήση μισθωμένων οχημάτων για την πραγματοποίηση μεταφορών μεταξύ κρατών μελών.

2.8. Η ΟΚΕ διερωτάται πώς τα κράτη μέλη θα διασφαλίσουν την τήρηση του εδαφίου 5β του άρθρου 2, που προβλέπει ότι θα πρέπει να εξακριβώνεται εάν το μισθωμένο όχημα οδηγείται από τον μισθωτή ή από οδηγό που είναι στην υπηρεσία του μισθωτή. Αυτή η εξακρίβωση είναι απαραίτητη, δεδομένου ότι το όχημα μπορεί να μισθωθεί σε οιοδήποτε κράτος μέλος, όποιες και αν είναι οι διαφορές στο μισθολογικό κόστος. Όπως έχει ήδη αναφέρει σε προηγούμενη γνωμοδότησή της, η ΟΚΕ «ειμένει στη σημασία της εν λόγω διάταξης και κυρίως στην ανάγκη επαγρύπνησης, προκειμένου η μίσθωση να μην ευνοήσει την ανάπτυξη της πρόσκαιρης εργασίας».

2.9. Βάσει των ανωτέρω, η ΟΚΕ συνιστά εναρμόνιση των ελέγχων στον τομέα αυτόν, με κίνδυνο να αναπτυχθούν φαινόμενα αθέμιτου ανταγωνισμού.

2.10. Τέλος, η ΟΚΕ εκτιμά το γεγονός ότι η υπό εξέταση πρόταση παρουσιάζεται ως νέα διατύπωση των ισχυουσών νομοθετικών ρυθμίσεων, πράγμα που θα καταστήσει σαφέστερα τα κείμενα.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Η ΟΚΕ επικροτεί την κατάργηση του άρθρου 3 παράγραφος 2 των ισχυουσών οδηγιών, βάσει της οποίας τα κράτη μέλη δεν θα μπορούν στο εξής να περιορίζουν τη χρήση για ίδιο λογαριασμό μισθωμένων οχημάτων μόνον στα οχήματα χαμηλού μεταφερομένου βάρους.

3.2. Με την επιφύλαξη των όσων αναφέρονται στο σημείο 2.8, η ΟΚΕ επικροτεί επίσης τα νέα άρθρα 3 και 5. Συνεπεία των άρθρων αυτών ένα κράτος μέλος δεν θα μπορεί πλέον να αντιτάσσεται στη μίσθωση οχημάτων σε οιοδήποτε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης εκ μέρους μιας επιχείρησης εγκατεστημένης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, όποιο και αν είναι το κράτος μέλος εγκατάστασής της, για διεξαγωγή μεταφορών μεταξύ κρατών μελών.

3.3. Εν κατακλείδι, η ΟΚΕ διαπιστώνει ότι η νέα οδηγία δεν μεταβάλλει διόλου τις περιοριστικές διατάξεις που αφορούν την προσωρινή εισαγωγή μισθωμένων οχημάτων (κατά κανόνα 6 μήνες).

Βρυξέλλες, 31 Μαΐου 1995.

Ο Πρόεδρος της
Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Carlos FERRER

Γνωμοδότηση σχετικά με την πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για την ασφαλή διαχείριση των πορθμείων RO-RO

(95/C 236/12)

Στις 13 Μαρτίου 1995 και σύμφωνα με το άρθρο 84, παράγραφος 2 της Συνθήκης ΕΕ το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα μεταφορών και επικοινωνιών στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 10 Μαΐου με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Whitworth.

Κατά τη 326η σύνοδο ολομέλειας, 31η Μαΐου και 1η Ιουνίου 1995 (συνεδρίαση της 31ης Μαΐου 1995) η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Το παρόν σχέδιο κανονισμού είναι το πρώτο στοιχείο ενός προγράμματος προτάσεων απόφασης του Συμβουλίου που αποσκοπεί στην ασφαλή διαχείριση των επιβατικών πορθμείων RO-RO και το οποίο παρουσιάστηκε στο σχετικό ψήφισμα του Συμβουλίου της 22ας Δεκεμβρίου 1994.

1.2. Το ψήφισμα καλούσε επίσης τα μέλη κράτη και την Επιτροπή να υποστηρίξουν μία σειρά από συνεχιζόμενες πρωτοβουλίες στο Διεθνή Οργανισμό Ναυτιλίας (ΙΜΟ), τη δε Επιτροπή να αναπτύξει ορισμένες άλλες σχετικές πρωτοβουλίες οι οποίες περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα δράσης της.

1.3. Όλες αυτές οι συνεχιζόμενες δραστηριότητες εντάσσονται στα πλαίσια της ανάπτυξης της κοινής πολιτικής για την ασφάλεια στη θάλασσα στην οποία η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε πλήρως τη γνωμοδότηση που εξέδωσε στις 24 Νοεμβρίου 1993 (CES 170/93) για την αντίστοιχη ανακοίνωση της Επιτροπής. Τα σχετικά στοιχεία της πολιτικής αυτής προσέλαβαν ακόμη πιο άμεσο χαρακτήρα με το ναυάγιο του εθνικού επιβατικού πορθμείου RO-RO Estonia, στις 28 Σεπτεμβρίου 1994.

2. Η πρόταση της Επιτροπής

2.1. Το σχέδιο κανονισμού επιδιώκει να καταστήσει τη συμμόρφωση προς τον διεθνή κώδικα για την ασφαλή λειτουργία των πλοίων και την πρόληψη της ρύπανσης στη θάλασσα του ΙΜΟ (κώδικας ISM) υποχρεωτική από 1ης Ιουλίου 1996 για όλες τις εταιρείες οι οποίες εκμεταλλεύονται επιβατικά πορθμεία RO-RO που εκτελούν τακτικά δρομολόγια από ή προς κοινοτικούς λιμένες.

2.2. Ο εν λόγω κώδικας υιοθετήθηκε από τον ΙΜΟ τον Μάιο 1994 στα πλαίσια της Διεθνούς Συμβάσεως για την Ασφάλεια στη Θάλασσα με ημερομηνίες έναρξης ισχύος που καλύπτουν την περίοδο από τον Ιούλιο 1998 έως τον Ιούλιο 2002, ανάλογα με τον τύπο του σκάφους. Η Επιτροπή επιδιώκει συνεπώς την επίτευξη της εφαρμογής του κώδικα για τα κοινοτικά πορθμεία RO-RO κατά δύο χρόνια και την εφαρμογή του σε δρομολόγια τόσο του εσωτερικού όσο και του εξωτερικού.

3. Ο κώδικας ISM

3.1. Στην ουσία, ο κώδικας απαιτεί από τις ναυτιλιακές εταιρείες να αναπτύξουν και να εφαρμόζουν υψηλά πρότυπα ασφάλειας για τη διαχείριση και τη λειτουργία των πλοίων τους. Αυτό συνεπάγεται την ανάπτυξη διεξοδικών, γραπτών πολιτικών, καθώς και διαδικασιών που αφορούν τη λειτουργία και την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, καθώς επίσης και το σαφή προσδιορισμό πεδίων αρμοδιότητας τόσο στην ξηρά, όσο και στη θάλασσα. Από τη στιγμή που θα ορισθούν τα αρχικά πρότυπα και οι δέουσες διαδικασίες, η τήρησή τους θα πρέπει να υπόκειται σε συνεχή επαλήθευση.

3.2. Οι κυβερνήσεις υποχρεούνται να διαπιστώνουν οι ίδιες κατά πόσον οι ναυτιλιακές εταιρείες εκείνες που ασκούν δραστηριότητες στην επικράτειά τους πληρούν τις προδιαγραφές του κώδικα. Η συμμόρφωση θα πιστοποιείται με έγγραφο συμμόρφωσης (ΕΣ) το οποίο θα χορηγεί στη ναυτιλιακή εταιρεία η διοίκηση μόλις διαπιστώνεται ότι οι διαδικασίες που ακολουθεί η εν λόγω εταιρεία πληρούν τις προαναφερθείσες προδιαγραφές, καθώς και με Πιστοποιητικό Διαχείρισης της Ασφαλείας (ΠΔΑ) το οποίο θα χορηγείται σε κάθε πλοίο και θα πιστοποιεί ότι οι εν λόγω διαδικασίες τηρούνται στο σχετικό πλοίο.

3.3. Ο κώδικας θα συνοδεύεται από αναλυτικές οδηγίες του ΙΜΟ προς τις διοικητικές αρχές σχετικά με την εφαρμογή του.

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1. Η ΟΚΕ υποστηρίζει ανεπιφύλακτα την πρόταση να καταστεί υποχρεωτική η συμμόρφωση προς τον κώδικα ΙΜΣ για επιβατικά οχηματαγωγά και μάλιστα το συντομότερο δυνατόν. Τονίζει ότι αυτό δεν είναι παρά ένα πρώτο βήμα στο πλαίσιο του συνολικού προγράμματος που αναφέρεται στο ψήφισμα του Συμβουλίου του Δεκεμβρίου 1994, το οποίο περιλαμβάνει τόσο τεχνικές, όσο και κοινωνικές πτυχές. Καλεί επειγόντως την Επιτροπή να αναπτύξει το συντομότερο δυνατό προτάσεις, προκειμένου να προωθηθούν και τα υπόλοιπα στοιχεία του προγράμματος και τα κράτη μέλη να υποστηρίξουν πλήρως τις διάφορες πρωτοβουλίες που αναλαμβάνονται από τον ΙΜΟ για την αύξηση της ασφάλειας των οχηματαγωγών.

4.2. Το γεγονός ότι η πρόταση της Επιτροπής για τον παρόντα κανονισμό ΕΚ υιοθετεί ως βάση ένα μέσο ΙΜΟ, συμβιβάζεται απόλυτα με την πολιτική που υποστήριξε η ΟΚΕ

σε μία ολόκληρη σειρά γνωμοδοτήσεων της για την κοινοτική νομοθεσία στον τομέα της ναυτιλίας. Η ΟΚΕ υποστηρίζει αυτή την προσέγγιση.

4.3. Αναγνωρίζεται ότι θα χρειαστεί να καταβληθούν τεράστιες προσπάθειες προκειμένου οι εταιρείες εκμετάλλευσης οχηματαγωγών και οι διοικητικές αρχές των κρατών μελών να συμμορφωθούν με τις διατάξεις της πρότασης κανονισμού έως την 1η Ιουλίου 1996. Οι δεκατέσσερες μήνες που απομένουν μόλις και μετά βίας αρκούν, εκτός και εάν οι εταιρείες διαθέτουν ήδη γραπτές λεπτομερείς διαδικασίες και οι διοικητικές αρχές το ειδικευμένο προσωπικό που θα επιβεβαιώσει τη συμμόρφωση με τον Κώδικα τόσο σε επίπεδο χειρσαίας διαχείρισης όσο και στα ίδια τα σκάφη. Αυτό ισχύει ακόμη περισσότερο αν ληφθεί υπόψη ότι οι κατευθυντήριες γραμμές του IMO ορίζουν ότι, πριν από την έκδοση του εγγράφου συμμόρφωσης, το Σύστημα Διαχείρισης της Ασφάλειας που εφαρμόζει μια εταιρεία θα πρέπει να λειτουργεί τουλάχιστον για τρεις μήνες.

4.4. Ορισμένα κράτη μέλη διατυπώνουν ήδη επιφυλάξεις όσον αφορά την προθεσμία του Ιουλίου 1996. Ωστόσο, η ΟΚΕ πιστεύει ότι οι παρεκκλίσεις από το χρονοδιάγραμμα θα πρέπει να περιοριστούν στο ελάχιστο και μόνο για την περίπτωση μικρών εταιρειών που εκτελούν τοπικά δρομολόγια σε κλειστές θάλασσες για περίοδο βραχείας διάρκειας.

4.5. Η ΟΚΕ πιστεύει ότι οι διοικητικές αρχές των κρατών μελών πρέπει να υποβάλλουν σε εξονυχιστικό έλεγχο τα έγγραφα συμμόρφωσης και τα πιστοποιητικά διαχείρισης της ασφάλειας που έχουν χορηγηθεί σε μη κοινοτικά σκάφη από τις διοικητικές αρχές και από εταιρείες ταξινόμησης στη χώρα προέλευσής τους και να τα αποδέχονται μόνο εφόσον θεωρούν ότι οι προδιαγραφές που εφαρμόζει η εκδίδουσα αρχή είναι ισοδύναμες με αυτές που ισχύουν στην επικράτειά τους.

4.6. Στο πλαίσιο αυτό, η ΟΚΕ αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στη συμμόρφωση με το μέρος 6 του Κώδικα όσον αφορά τους πόρους και το προσωπικό και ιδίως τις διατάξεις σχετικά με τα προσόντα του πλοίαρχου και του πληρώματος. Οι διοικητικές αρχές πρέπει να μερμινούν ώστε τα πληρώματα όλων των πλοίων που υπόκεινται στον κανονισμό, να ανταποκρίνονται στις διατάξεις της οδηγίας του Συμβουλίου 94/58 σχετικά με το ελάχιστο επίπεδο κατάρτισης και δυνατότητας επικοινωνίας. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δίδεται σε πλοία οποιασδήποτε σημαίας που επανδρώνονται με πληρώματα μη κοινοτικής προέλευσης και στην ικανότητα επικοινωνίας τους με τους επιβάτες σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης.

4.7. Ένα ακόμη σημαντικό θέμα αφορά τη σχέση μεταξύ του «υπεύθυνου προσώπου» που αναφέρεται στο μέρος 4 του Κώδικα και των πλοίαρχων της εταιρείας των οποίων οι ευθύνες και δικαιοδοσίες εκτίθενται στο μέρος 5. Το υπεύθυνο πρόσωπο πρέπει να είναι δέοντως ειδικευμένο και ικανό να εμπνεύσει εμπιστοσύνη στο προσωπικό του πλοίου.

5. Ειδικές παρατηρήσεις

5.1. Τίτλος

5.1.1. Ο τίτλος της πρότασης κανονισμού είναι παραπλανητικός δεδομένου ότι υποδηλώνει μια πολύ ευρύτερη προσέγγιση η οποία περιλαμβάνει το πλήρες φάσμα των δραστηριοτήτων που περιέχονται στο ψήφισμα του Συμβουλίου. Ορθότερος τίτλος θα μπορούσε να είναι ο εξής: «Περί της υποχρεωτικής εφαρμογής του κώδικα ISM στα επιβατικά σκάφη RO-RO».

5.2. Άρθρο 2

5.2.1. Ο ορισμός της έννοιας «πορθμείο Ro-Ro» πρέπει να τροποποιηθεί ώστε να καταστεί σαφές ότι καλύπτει πορθμεία που μεταφέρουν οχήματα ή βαγόνια.

5.2.2. Πρέπει να προσδιοριστεί η έννοια «τακτικά δρομολόγια» που αναφέρεται στο άρθρο 3.

5.3. Άρθρο 5

5.3.1. Η ΟΚΕ αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στη διάταξη του άρθρου 5.2 σύμφωνα με την οποία, σε περίπτωση που μια εταιρεία ταξινόμησης εκδίδει έγγραφα συμμόρφωσης ή πιστοποιητικά διαχείρισης της ασφάλειας, τα κράτη μέλη θα αναγνωρίζουν μόνο εκείνα τα οποία ανταποκρίνονται στα κριτήρια που θεσπίζονται με την οδηγία του Συμβουλίου 94/57.

5.3.2. Το άρθρο 5.4 πρέπει να τροποποιηθεί ώστε να αντανακλά τις σχετικές διατάξεις των κατευθυντήριων γραμμών του IMO (που υιοθετήθηκαν μετά την κατάρτιση της πρότασης κανονισμού) όσον αφορά τη διάρκεια ισχύος και το χρόνο επικύρωσης των εγγράφων συμμόρφωσης και των πιστοποιητικών διαχείρισης της ασφάλειας. Στην περίπτωση αυτή θα πρέπει να προσαρμοστεί η ένατη αιτιολογική σκέψη. Οι κατευθυντήριες γραμμές θα πρέπει να συμπεριληφθούν στον κανονισμό ως παράρτημα 2.

5.4. Άρθρο 6

5.4.1. Το άρθρο 6.3 επιτρέπει στα κράτη μέλη να αναγνωρίζουν έγγραφα συμμόρφωσης και πιστοποιητικά διαχείρισης της ασφάλειας που εκδίδονται από τρίτες χώρες, δηλαδή από χώρες νηολόγησης πλοίων που δεν φέρουν τη σημαία ενός κράτους της ΕΕ και εκτελούν τακτικά δρομολόγια από και προς κοινοτικούς λιμένες. Η ΟΚΕ τονίζει ότι αυτό δεν θα πρέπει να οδηγήσει στην αναγνώριση ναυτιλιακών εταιρειών που δεν συμμορφώνονται στους κανόνες. Το άρθρο θα πρέπει να έχει προαιρετικό και όχι δεσμευτικό χαρακτήρα. Θα πρέπει να δοθεί έμφαση στον όρο «...εφόσον τα έγγραφα αυτά εγγυώνται την τήρηση των διατάξεων του παρόντος κανονισμού» και προϋπόθεση για την αναγνώριση είναι η τήρηση του όρου

αυτού. Επίσης, το άρθρο θα πρέπει να παραπέμπει ιδιαίτερος στη συμμόρφωση με το μέρος 6 του Κώδικα — βλέπε ανωτέρω, παράγραφο 4.6.

5.5. Άρθρο 7

5.5.1. Η διάταξη σύμφωνα με την οποία ένα κράτος μέλος δύναται να απαιτήσει την αναστολή της εκτέλεσης όλων των δρομολογίων ενός πορθμείου διευρύνει τις εξουσίες που παραχωρούνται από τις διατάξεις ελέγχου στο κράτος ελλειμνισμού όσον αφορά την κράτηση ενός πλοίου. Εφόσον έχουν εκδοθεί έγγραφα συμμόρφωσης και πιστοποιητικά διαχείρισης της ασφάλειας, η εξουσία αυτή θα πρέπει να ασκείται μόνο σε περίπτωση σοβαρού κινδύνου. Στο άρθρο θα πρέπει να προβλέπεται ότι η αναστολή των δρομολογίων θα παύει να ισχύει με την απομάκρυνση του κινδύνου και η λεπτομερής διαδικασία θα πρέπει να εφαρμόζεται μόνο σε περίπτωση που αμφισβητηθεί η αναστολή.

5.5.2. Επίσης, η αρμοδιότητα που παρέχεται στην Επιτροπή, σύμφωνα με το άρθρο 7(γ), να ανακαλεί σχετική απόφαση ενός κράτους μέλους, θα μπορούσε να αναγκάσει ένα κράτος μέλος να επιτρέψει σε μία εταιρεία να λειτουργεί όταν κρίνει ότι ορισμένες δραστηριότητές της είναι επικίνδυνες και αντιβαίνουν στην αρχή της επικουρικότητας. Θα ήταν καλύτερα, εάν η γνώμη της Επιτροπής που προκύπτει από τη διαδικασία

περί επιτροπολογίας, κοινοποιούνταν στο κράτος μέλος με τη μορφή αιτήματος.

5.6. Άρθρο 8

5.6.1. Θα πρέπει να καταστεί σαφές ότι γίνεται αναφορά στις κατευθυντήριες γραμμές του IMO.

6. Περίληψη και συμπεράσματα

6.1. Η ΟΚΕ υποστηρίζει αμέριστα την πρόταση να καταστεί υποχρεωτικός ο κώδικας ISM για τα επιβατικά πορθμεία από την 1η Ιουλίου 1996. Πιστεύει ότι κάθε παρέκκλιση από την απαίτηση αυτή πρέπει οπωσδήποτε να περιορίζεται στο ελάχιστο και σε μικρές εταιρείες που παρέχουν τοπικές υπηρεσίες σε κλειστές θάλασσες για σύντομη περίοδο.

6.2. Αποδίδεται ιδιαίτερη σημασία στη συμμόρφωση προς το μέρος 6 του κώδικα για τους πόρους και το προσωπικό.

6.3. Πριν από την αποδοχή των εγγράφων συμμόρφωσης και των πιστοποιητικών διαχείρισης της ασφάλειας που εκδίδουν διοικητικές αρχές τρίτων χωρών ή εταιρείες ταξινόμησης, οι διοικητικές αρχές των κρατών μελών πρέπει να βεβαιώνονται ότι η εκδίδουσα αρχή εφαρμόζει πρότυπα συμμόρφωσης παρεμφερή προς τα δικά της.

Βρυξέλλες, 31 Μαΐου 1995.

Ο Πρόεδρος της
Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Carlos FERRER

Γνωμοδότηση για το σχέδιο κανονισμού (ΕΚ) αριθ. /95 του Συμβουλίου περί τροποποίησης του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2062/94 περί ιδρύσεως του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την ασφάλεια και την υγεία στην εργασία

(95/C 236/13)

Στις 20 Φεβρουαρίου 1995, και σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο ζήτησε τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για το σχέδιο κανονισμού (ΕΚ) αριθ. /95 του Συμβουλίου περί τροποποίησης του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2062/94 περί ιδρύσεως του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την ασφάλεια και την υγεία στην εργασία.

Το τμήμα κοινωνικών, οικογενειακών, εκπαιδευτικών και πολιτισμικών θεμάτων, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 11 Μαΐου 1995 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Ety, μόνου εισηγητή.

Κατά την 326η σύνοδο ολομέλειας, 31η Μαΐου και 1η Ιουνίου 1995 (συνεδρίαση της 31ης Μαΐου 1995), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Η ΟΚΕ παραπέμπει στην προηγούμενη γνωμοδότησή της σχετικά με τον κανονισμό του Συμβουλίου περί ιδρύσεως του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την ασφάλεια και την υγεία στην εργασία της 29ης Απριλίου 1992⁽¹⁾, και ιδιαίτερα στις παρατηρήσεις της επί του άρθρου 8. Εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι η Επιτροπή προτείνει, επί του παρόντος, να εκπροσωπούνται οι εργοδότες και οι εργαζόμενοι κάθε κράτους μέλους στο διοικητικό συμβούλιο του εν λόγω Οργανισμού.

2.1. Η αύξηση των μελών του διοικητικού συμβουλίου από 27 σε 48 μέλη, προφανώς, θα επιβαρύνει ακόμη περισσότερο

τον προϋπολογισμό του Οργανισμού, τον οποίο η ΟΚΕ θεωρούσε ήδη ως εξαιρετικά ανεπαρκή τόσο λόγω της σημαντικής ποικιλομορφίας του έργου του Οργανισμού όσο και λόγω των ποιοτικών προτύπων που θα πρέπει να πληροί.

2.2. Κατά συνέπεια, η ΟΚΕ εκτιμά ότι ο προϋπολογισμός του Οργανισμού πρέπει να αυξηθεί.

3. Η ΟΚΕ αδυνατεί να συμφωνήσει με την πρόταση που διατυπώνεται στο άρθρο 8.6 της παρούσας πρότασης, βάσει της οποίας εκχωρούνται δύο ψήφοι σε κάθε εκπρόσωπο κυβερνήσεως που συμμετέχει στο διοικητικό συμβούλιο, ενώ μόνο μια ψήφος στα υπόλοιπα μέλη. Τούτο μπορεί να γίνει αποδεκτό μόνον για αποφάσεις οι οποίες άπτονται θεμάτων του προϋπολογισμού. Σε οποιαδήποτε άλλη περίπτωση, κάθε μέλος του διοικητικού συμβουλίου θα πρέπει να έχει μια ψήφο.

⁽¹⁾ ΕΕ αριθ. C 169 της 6. 7. 1992.

Βρυξέλλες, 31 Μαΐου 1995.

Ο Πρόεδρος της
Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Carlos FERRER

Γνωμοδότηση για την πρόταση απόφασης του Συμβουλίου περί κοινοτικής υποστήριξης ενεργειών υπέρ των ηλικιωμένων⁽¹⁾

(95/C 236/14)

Στις 27 Απριλίου 1995, και σύμφωνα με το άρθρο 198 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα κοινωνικών, οικογενειακών, εκπαιδευτικών και πολιτισμικών θεμάτων, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υιοθέτησε στη γνωμοδότησή του στις 11 Μαΐου 1995 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Laur.

Κατά την 326η σύνοδο ολομέλειας, 31η Μαΐου και 1η Ιουνίου 1995 (συνεδρίαση της 31ης Μαΐου 1995), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Γενικές παρατηρήσεις

1.1. Από την έκθεση αξιολόγησης των κοινοτικών ενεργειών που αναλήφθηκαν στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού έτους των ηλικιωμένων προκύπτει ότι η γήρανση του πληθυσμού θέτει σε όλα τα κράτη μέλη σημαντικές προκλήσεις. Όπως διευκρινίζει η Επιτροπή, στην Ευρωπαϊκή Ένωση υπήρχαν, κατά τα τέλη του 1994, 70 εκατομμύρια ηλικιωμένοι άνω των 60 ετών, ήτοι 20% περίπου του συνολικού πληθυσμού. Σύμφωνα με ορισμένες προβολές, το ποσοστό αυτό θα μπορούσε να φτάσει το 25% πριν από το έτος 2020.

Σύμφωνα με τη δέσμευση που αναλαμβάνεται στο Λευκό Βιβλίο για την «Ευρωπαϊκή Κοινωνική Πολιτική: η πορεία προς το μέλλον για την Ένωση», η Επιτροπή προτείνει να βοηθηθούν τα κράτη μέλη για να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις αυτές, επιδιώκοντας συγκεκριμένα τους ακόλουθους στόχους:

- την ανάπτυξη του ρόλου και των δυνατοτήτων του ενεργού πληθυσμού που έχει συνταξιοδοτηθεί·
- την προώθηση των καλύτερων πρακτικών όσον αφορά:
 - α) τη βελτίωση της κατάστασης των ηλικιωμένων γυναικών·
 - β) τη διαχείριση ενός γηράσκοντος εργατικού δυναμικού·
 - γ) τη μετάβαση από την ενεργό ζωή στη ζωή του συνταξιούχου·
 - δ) την ανάληψη των βαρών των ηλικιωμένων καθώς και τις σχετικές δυνατότητες·
- την ενίσχυση της αλληλεγγύης μεταξύ των γενεών και την ένταξη στην κοινωνία των ηλικιωμένων που απειλούνται από απομόνωση.

Στα μέτρα που προτείνονται συγκαταλέγεται η ενίσχυση των διακρατικών δραστηριοτήτων και εταιρικών σχέσεων που αποσκοπούν στη διευκόλυνση της ανταλλαγής πληροφοριών και εμπειριών μεταξύ των κρατών μελών και στην προώθηση των καλύτερων πρακτικών όσον αφορά τη γήρανση των πληθυσμών σε ολόκληρη των Ευρώπη.

1.2. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή τάσσεται υπέρ της πρότασης απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με την υποστήριξη των κοινοτικών ενεργειών υπέρ των ηλικιωμένων. Εντούτοις, εκφράζει τη λύπη της που η Επιτροπή δεν υιοθέτησε το σύνολο των προτάσεων και των υποδείξεων που περιείχοντο

στη γνωμοδότηση πρωτοβουλίας της, της 25ης Νοεμβρίου 1993⁽²⁾.

Το έγγραφο της Επιτροπής αποτελεί πάντως τη συνέχεια ορισμένων προτάσεων που υποβλήθηκαν στη γνωμοδότηση της ΟΚΕ, της 25ης Νοεμβρίου 1993, με θέμα «Οι ηλικιωμένοι στην κοινωνία». Επίσης, σε γνωμοδότηση του 1990⁽³⁾ τονίζονταν ότι το ευρωπαϊκό έτος θα έπρεπε να οδηγήσει στην «προώθηση πραγματικών δράσεων» και ότι θα έπρεπε να δημιουργηθεί ένα «ευρωπαϊκό δίκτυο αποτελεσματικών και καινοτόμων εμπειριών».

1.3. Όσον αφορά τις εν μέρει βάσιμες επικρίσεις για προγράμματα αυτού του είδους και ιδίως τις αμφιβολίες σχετικά με την επιλογή του άρθρου 235 ΕΟΚ ως νομικής βάσης, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή διαπιστώνει ότι τέτοιου είδους προγράμματα είναι απαραίτητα διότι προσφέρουν εξαιρετική δυνατότητα ανταλλαγών σε ό,τι αφορά τόσο την κοινωνική ανάπτυξη των κρατών μελών όσο και την επίτευξη ευρωπαϊκής ομοφωνίας.

1.4. Στο πλαίσιο αυτό, η ΟΚΕ υπενθυμίζει ότι η ηλικία και η παύση της επαγγελματικής δραστηριότητας δεν θα πρέπει να αποτελούν σε καμία περίπτωση παράγοντες διάκρισης, περιθωριοποίησης και ταλαιπωρίας. Για το λόγο αυτό, εκφράζει την ικανοποίησή της για την έμφαση που έδωσε η Επιτροπή στη συμμετοχή των ηλικιωμένων στην κοινωνία, που πρέπει να ενθαρρύνεται συνεχώς έχοντας υπόψη τη σημασία της για τη συνοχή της Ένωσης. Η ΟΚΕ τονίζει ότι οι ηλικιωμένοι αποτελούν τον πλούτο των κρατών μελών.

1.5. Ωστόσο, η ΟΚΕ, ενώ δεν αμφισβητεί το ενδιαφέρον που παρουσιάζει το πρόγραμμα των ενεργειών που αποτελούν το αντικείμενο της παρούσας γνωμοδότησης, επιθυμεί να επισύρει την προσοχή της Επιτροπής σε άλλα μέσα για τη διευκόλυνση της συμμετοχής των ηλικιωμένων στις αποφάσεις που τους αφορούν. Ιδιαίτερα, πρέπει να ευνοηθεί η δραστήρια και υπεύθυνη συμμετοχή των εν λόγω ατόμων στη λήψη αποφάσεων πολιτικού περιεχομένου και αποφάσεων σχετικά με τα κοινωνικά προβλήματα.

(1) ΕΕ αριθ. C 115 της 9. 9. 1994, σ. 14.

(2) ΕΕ αριθ. C 34 της 2. 2. 1994, σ. 61.

(3) ΕΕ αριθ. C 225 της 10. 9. 1990.

Υπό το πνεύμα αυτό, η ΟΚΕ παροτρύνει έντονα την Επιτροπή να συνδράμει στην κατάρτιση ενός «Κοινοτικού Χάρτη των θεμελιωδών δικαιωμάτων των ηλικιωμένων» ο οποίος, σύμφωνα με τις γνωμοδοτήσεις του 1992 και 1993, πρέπει να καλύπτει κυρίως τα εξής θέματα:

- την εκπαίδευση και την επανεκπαίδευση των ηλικιωμένων
- τον προγραμματισμό και την προετοιμασία της συνταξιοδότησης
- θέματα που έχουν σχέση με τη συμμετοχή των ηλικιωμένων στην κοινωνία: την ελεύθερη κυκλοφορία και τη μεταβίβαση συντάξεων, ένα αξιοπρεπές εισόδημα, το δικαίωμα στη σύνταξη, τα κρατικά μέσα μεταφοράς με εισιτήριο μειωμένο ανάλογα με τα εισοδήματα, την αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών
- την περίθαλψη και ένα περιβάλλον προσαρμοσμένο στους ηλικιωμένους: δικαίωμα σε κατάλληλη ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, στέγαση, οίκοι ευγηρίας και διαρθρώσεις υποδοχής για τους ηλικιωμένους, κατ'οίκον βοήθεια, προστασία από τη βία
- τις ειδικές ανάγκες ορισμένων κατηγοριών ηλικιωμένων που είναι μερικές φορές τρωτές: συνεκτίμηση των αναγκών και των επιθυμιών των ηλικιωμένων μεταναστών, εθνικές μειονότητες, ηλικιωμένα άτομα που ζουν στην ύπαιθρο, ηλικιωμένες γυναίκες, εξαρτώμενοι ηλικιωμένοι.

1.6. Επίσης, η ΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι η προσέγγιση που υιοθέτησε η Επιτροπή είναι μόνο κάθετη. Επιθυμεί να ενσωματωθούν στο σύνολο των δράσεων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και άλλες ενέργειες υπέρ των ηλικιωμένων, που να είναι, στο μέτρο του δυνατού, οριζόντιες.

1.7. Από την άλλη πλευρά, η ΟΚΕ επιθυμεί να συμβάλει η Επιτροπή με τις δράσεις υποστήριξης της, ιδίως στον τομέα της εκμάθησης ξένων γλωσσών, στη δημιουργία μιας πραγματικής Ευρώπης των πολιτών που να μην αποκλείει τους ηλικιωμένους.

1.8. Η ΟΚΕ υπενθυμίζει επίσης στην Επιτροπή το ενδιαφέρον που παρουσιάζει η μεγαλύτερη χρησιμοποίηση νέων τεχνολογιών από ηλικιωμένους. Λόγω των θετικών και αρνητικών πτυχών που παρουσιάζουν οι εν λόγω νέες τεχνολογίες πρέπει να μην αποτελούν αυτές παράγοντα αποκλεισμού αλλά αντίθετα, να συμβάλλουν στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των εν λόγω ατόμων.

1.9. Τέλος, η ΟΚΕ επιθυμεί να συμβάλει η Επιτροπή με τις δράσεις που θα αναλάβει και θα υποστηρίξει, στην καταπολέμηση όλων των προκαταλήψεων που έχουν σχέση με την ηλικία. Με την προοπτική αυτή πρέπει να υπάρξει ένας προβληματισμός για το ρόλο των ηλικιωμένων σε σχέση με την εξέλιξη των οικογενειακών και πολιτιστικών προτύπων.

2. Ειδικές παρατηρήσεις

Άρθρο 1

2.1. Εκτιμώντας το περιορισμένο πλαίσιο της προβλεπόμενης κοινοτικής δράσης και τα όρια που θθενται σε σύγκριση με την εμβέλεια της προβληματικής των ηλικιωμένων και των αιτημάτων που διατυπώθηκαν σε διάφορες προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της, η ΟΚΕ διατυπώνει επιφυλάξεις και απευθύνει κριτική. Επιθυμεί να εντάσσονται οι δράσεις της Επιτροπής σχετικά με τους ηλικιωμένους και στο πλαίσιο άλλων κοινοτικών προγραμμάτων, π.χ. δημόσιας υγείας όσον αφορά προληπτικές δράσεις για υγιείς ηλικιωμένους, ή ακόμη στο πλαίσιο κοινοτικών ενεργειών όσον αφορά τις μεταφορές ώστε να ευνοηθεί η πρόσβαση στα μέσα μεταφοράς των ηλικιωμένων με μειωμένη κινητικότητα ή ακόμη στα πλαίσια των κοινοτικών δράσεων υπέρ του τουρισμού.

Άρθρο 2

2.2. Η ΟΚΕ τονίζει το ενδιαφέρον που παρουσιάζει η υιοθέτηση θεμάτων προτεραιότητας. Επιθυμεί επίσης, όπως οι ενέργειες υπέρ των ηλικιωμένων καταστήσουν δυνατή τη θέσπιση ενός σαφούς πλαισίου το οποίο να ενθαρρύνει την ανταλλαγή απόψεων και πληροφόρησης σχετικά με ζητήματα πολιτικής για τους ηλικιωμένους στα κράτη μέλη με στόχο τη χάραξη μιας συγκλίνουσας πολιτικής για τους ηλικιωμένους σε συνεργασία, σε κοινοτικό επίπεδο, με τις οργανώσεις και τους συνδέσμους τους καθώς και με τους ενδιαφερόμενους πολίτες και τις οικογένειές τους.

Εκφράζει το ενδιαφέρον της για την αναγνώριση του ρόλου και των δυνατοτήτων των ενεργών συνταξιούχων, πράγμα που έχει τονίσει επανειλημμένα⁽¹⁾. Εκφράζει την ικανοποίησή της για την προώθηση των ανταλλαγών σωστών πρακτικών όσον αφορά τα εξαρτώμενα ηλικιωμένα άτομα, καθώς και την πρόσβασή τους στον τομέα αυτό. Ωστόσο, εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι δεν λαμβάνεται περισσότερο υπόψη η κατ'οίκον παραμονή και η πρόσβαση σε προσαρμοσμένη στέγαση.

Η ΟΚΕ εκφράζει επίσης τη λύπη της για το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη στα θέματα προτεραιότητας τις ανάγκες και τις επιθυμίες των ηλικιωμένων που είναι τρωτοί και απομονωμένοι λόγω ασθένειας, εθνικής προέλευσης και/ή ενός απομονωμένου και δυσχερούς περιβάλλοντος. Προτείνει εξάλλου να συμπληρωθεί ο κατάλογος των θεμάτων προτεραιότητας (άρθρο 2, παράγραφος 2) με ένα σημείο ε) σχετικά με τον εντοπισμό των πρωτοβουλιών που η Επιτροπή θα μπορούσε να αναλάβει για τη βελτίωση της ποιότητας της ζωής των ηλικιωμένων, καθώς και με ένα σημείο στ) αναφορικά με τη χάραξη πολιτικών που θα ευνοούν τη δραστηρία και υπεύθυνη συμμετοχή των ηλικιωμένων στον κοινωνικό βίο.

(1) ΕΕ αριθ. C 34 της 2. 2. 1994.

Τέλος, η ΟΚΕ προτείνει να προστεθεί μία παράγραφος 4 η οποία να διασφαλίζει την ισότητα των φύλων για όλες τις δράσεις για τις οποίες απαιτείται η λήψη αποφάσεως, κυρίως όσον αφορά την επεξεργασία στατιστικών και την επιλογή θεμάτων προτεραιότητας.

Άρθρο 3

2.3. Η Επιτροπή κρίνει ότι τα προτεινόμενα μέτρα για την επίτευξη των στόχων που αναφέρονται στο άρθρο 2 είναι ικανοποιητικά.

Ωστόσο, κρίνει ότι τα αντικείμενα των συγκριτικών μελετών (εδάφιο β) θα έπρεπε να συνδέονται με θέματα προτεραιότητας όπως εκείνα που περιγράφονται στο άρθρο 2: εκφράζει την επιθυμία να υποστηρίξει η Επιτροπή την ανάληψη μιας έρευνας δράσης όσον αφορά τις πρακτικές στον τομέα αυτό.

Επιθυμεί επίσης να προβλεφθούν προσαρμοσμένα χρηματοοικονομικά μέσα που να επιτρέπουν τη μεγαλύτερη διάδοση τόσο σε κοινοτικό, όσο και σε εθνικό επίπεδο, των πορισμάτων των μελετών.

Ενθαρρύνει έντονα την ανάπτυξη δικτύων ανταλλαγών για συγκεκριμένα θέματα, ως μέσο διασφάλισης της διάδοσης σωστών πρακτικών σε ευρωπαϊκό επίπεδο και προώθησης της συνοχής των κοινωνιών μας.

Επιθυμεί να επισύρει την προσοχή της Επιτροπής στις συγκεκριμένες ανάγκες, ιδίως των ηλικιωμένων που ζουν σε αγροτικές περιοχές, και των ηλικιωμένων μεταναστών, καθώς και στο βασικό ρόλο που διαδραματίζουν οι ηλικιωμένοι στη μεταβίβαση γνώσεων και τεχνογνωσίας.

Η ΟΚΕ τονίζει την ευθύνη των εθνικών πολιτικών αφού αυτές αποτελούν τις βασικές αρχές πρόνοιας και ενίσχυση των κατάλληλων μέτρων σύμφωνα με τις αρχές που διατυπώνονται στην εν λόγω γνωμοδότηση.

Άρθρο 4

2.4. Η Επιτροπή πρέπει να συνδράμει στη συμμετοχή των εκπροσώπων των διάφορων κατηγοριών της οικονομικής και κοινωνικής ζωής, και ειδικότερα των οργανώσεων ηλικιωμένων, καθώς και των επαγγελματικών και φιλανθρωπικών οργανώσεων στην εφαρμογή των αποφάσεων.

Άρθρο 5

2.5. Πρέπει να ληφθεί μέριμνα ώστε οι ειδικές μελέτες που αναθέτει η Επιτροπή να μην απορροφούν υπερβολικά μεγάλο μέρος των διαθέσιμων πόρων.

Άρθρο 6

2.6.1. Η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για τη δημιουργία ενός «Ευρωπαϊκού Φόρουμ ηλικιωμένων» όπου ευρωπαϊκές, εθνικές και μάλιστα περιφερειακές και τοπικές οργανώσεις προβαίνουν σε ανταλλαγή απόψεων για την υλοποίηση του προγράμματος και για βασικά ζητήματα.

Ένα παρόμοιο φόρουμ θα επιτρέψει επίσης να ενισχυθεί ο ρόλος των ηλικιωμένων στην εξέλιξη της ευρωπαϊκής ιδέας και της συνεργασίας, με την προοπτική της ενίσχυσης της αλληλεγγύης των γενεών με τις αντιπροσωπευτικές οργανώσεις άλλων κατηγοριών του πληθυσμού.

Η ΟΚΕ εκφράζει επίσης την ικανοποίησή της για τη δημιουργία εθνικών και/ή διακρατικών δομών που μπορούν να διευκολύνουν την ανταλλαγή σωστών πρακτικών και τις συναντήσεις μεταξύ εθνικών, περιφερειακών και τοπικών οργανώσεων των κρατών μελών.

2.6.2. Η σύσταση της επιτροπής που προβλέπεται στο άρθρο 6 θα πρέπει να επιτρέψει τη συμβολή των εκπροσώπων των διάφορων κατηγοριών της οικονομικής και κοινωνικής ζωής και, ειδικότερα, των οργανώσεων ηλικιωμένων και των επαγγελματικών και φιλανθρωπικών οργανώσεων.

Άρθρο 7

2.7. Η ανταλλαγή πληροφοριών που προβλέπεται στο άρθρο αυτό πρέπει να είναι όσο το δυνατόν ευρύτερη. Θα μπορούσε συγκεκριμένα να περιλαμβάνει την άμεση διάδοση πληροφοριών στους ηλικιωμένους, όταν αυτό είναι δυνατό, κυρίως για θέματα όπως η εγκατάσταση σε μία άλλη χώρα της Ένωσης. Θα μπορούσε επίσης να καλύπτει τις πληροφορίες για την εξέλιξη των εθνικών πολιτικών όσον αφορά τους ηλικιωμένους.

Η ΟΚΕ επισύρει επίσης την προσοχή της Επιτροπής στη σημασία της επιλογής των μέσων μαζικής ενημέρωσης που πρέπει να ενισχυθούν για να λάβουν υπόψη τις πολιτιστικές συνήθειες των ηλικιωμένων.

Άρθρο 8

2.8. Το αργότερο μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου 1998 πρέπει να εκπονηθεί ενδιάμεση έκθεση αξιολόγησης για την εφαρμογή και τα αποτελέσματα των ενεργειών. Η έκθεση αυτή θα μπορούσε να έχει συγκεκριμένα ως στόχο την προετοιμασία

του Διεθνούς Έτους Ηλικιωμένων 1999 και τον καθορισμό των κυριότερων δράσεων για το μέλλον.

2.9. Η έκθεση που προβλέπεται στο άρθρο αυτό θα πρέπει επίσης να υποβληθεί στην ΟΚΕ.

Βρυξέλλες, 31 Μαΐου 1995.

*Ο Πρόεδρος της
Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής*
Carlos FERRER

Γνωμοδότηση για την πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1766/92 του Συμβουλίου περί κοινής οργάνωσης αγοράς στον τομέα των σιτηρών και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1868/94 του Συμβουλίου για την καθιέρωση καθεστώτος ποσοστώσεων για την παραγωγή αμύλου γεωμήλων

(95/C 236/15)

Στις 28 Μαρτίου 1995 και σύμφωνα με τα άρθρα 43 και 198 της Συνθήκης ΕΚ το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα γεωργίας και αλιείας, που επιφορτίστηκε με την προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 4 Μαΐου 1995. Εισηγητής: ο κ. Stokkers.

Κατά την 326η Σύνοδο ολομέλειας, 31η Μαΐου και 1η Ιουνίου 1995 (συνεδρίαση της 31ης Μαΐου 1995), η ΟΚΕ υιοθέτησε ομόφωνα την εξής γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η πρόταση της Επιτροπής βασίζεται στα άρθρα 42 και 43 της Συνθήκης και έχει σαν στόχο την εφαρμογή και στα νέα μέλη της ρύθμισης που θέσπισε το Συμβούλιο στις 27 Ιουλίου 1994 περί ποσοστώσεων στην παραγωγή αμύλου γεωμήλων.

1.2. Ταυτόχρονα η σημερινή διατύπωση του κανονισμού του Συμβουλίου προσαρμόζεται για να:

- διασφαλισθεί ότι στον γεωργό καταβάλλονται αντισταθμιστικά ποσά μόνο εντός του ορίου των ποσοτήτων γεωμήλων που εμπίπτουν στο μέρος της ποσοστώσεως του παραγωγού αμύλου γεωμήλων
- διορθωθεί συντακτικό λάθος που μπορεί να προκαλέσει αποκλίνουσες ερμηνείες ως προς την ποσότητα αμύλου γεωμήλων που πρέπει να εξάγονται χωρίς ενισχύσεις.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η ΟΚΕ διαπιστώνει ότι η προτεινόμενη μεταβολή των ποσοστώσεων για την Αυστρία, Φινλανδία και Σουηδία βασίζεται στην παραχθείσα στα κράτη αυτά ποσότητα αμύλου γεωμήλων για την οποία παρασχέθηκε εθνική ενίσχυση.

2.2. Η επιλεγείσα για τα νέα κράτη μέλη περίοδος αναφοράς διαφέρει από εκείνη που χρησιμοποιείται κατά την παροχή ποσοστώσεων στα άλλα κράτη μέλη.

2.3. Η ΟΚΕ αντιλαμβάνεται ότι με την πρόταση δεν γίνονται δεκτές οι ποσότητες που εξήτησαν τα νέα κράτη μέλη αλλά διαπιστώνει, αφετέρου, ότι αυτό συνέβη και κατά την παροχή ποσοστώσεων στα παλαιά κράτη μέλη.

2.3.1. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι η εξέλιξη της αγοράς που επιδιώκεται με τη ρύθμιση περί ποσοστώσεων πρέπει να αποτελέσει βάση για την χορήγηση πρόσθετων ποσοστώσεων.

2.3.2. Η ΟΚΕ συνιστά όπως κατά την εκτίμηση και τη σύμφωνη προς την εξέλιξη της αγοράς προσαρμογή της ρύθμισης των ποσοστώσεων το 1977, δοθεί προτίμηση στις παραγωγικές ικανότητες που υφίστανται ήδη τώρα καθώς και σε εκείνες που διευρύνονται διότι αυτή τη στιγμή δεν είναι δυνατό να παρασχεθεί καμία υπο-ποσοστώση.

2.4. Η ΟΚΕ υπενθυμίζει σχετικά ότι στη γνωμοδότησή της για τις προτάσεις της Επιτροπής σχετικά με τον καθορισμό

των γεωργικών τιμών και ορισμένα συναφή μέτρα 1994/1995⁽¹⁾, συνηγόρησε, σε σχέση με τη ρύθμιση περί ποσοστώσεων για την παραγωγή αμύλου γεωμήλων, υπέρ ορισμένης ελαστικότητας κατά την εφαρμογή του μέτρου αυτού.

2.5. Η ανωτέρω ελαστικότητα θα έπρεπε, μεταξύ άλλων, να προβλέπει ότι ένας παράγωγος αμύλου γεωμήλων θα μπορούσε να κάνει χρήση της εγκριθείσας σ' αυτόν ποσοστώσεως για μια περίοδο εμπορίας, σε ποσοστό ανώτερο του 5% (ή και 10%), που ισχύει σήμερα, κατά την επόμενη περίοδο εμπορίας.

2.6. Επειδή ο όγκος της παραγωγής γεωμήλων μπορεί να διαφέρει έντονα από έτος σε έτος λόγω καιρικών συνθηκών,

(¹) ΕΕ αριθ. C 148 της 30. 5. 1995.

ένας παραγωγός αμύλου γεωμήλων θα μπορούσε να κάνει χρήση και ενός μέρους της εγκριθείσας σ' αυτόν ποσοστώσεως την οποία δεν μπόρεσε να χρησιμοποιήσει κατά τη σχετική περίοδο εμπορίας λόγω περιορισμένης εσοδείας γεωμήλων.

2.7. Η ΟΚΕ λυπάται διότι η Επιτροπή δεν χρησιμοποιεί την απαραίτητη προσαρμογή του υφιστάμενου κανονισμού ώστε να εναρμονίσει βάσει των προαναφερθέντων στοιχείων, τη ρύθμιση περί ποσοστώσεων, καλύτερα προς τις ανάγκες του τομέα αμύλου γεωμήλων.

2.8. Με την επιφύλαξη των ανωτέρω παρατηρήσεων το τμήμα συμφωνεί με την πρόταση της Επιτροπής.

Βρυξέλλες, 31 Μαΐου 1995.

Ο Πρόεδρος της

Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Carlos FERRER

Γνωμοδότηση για την πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για πέμπτη τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1866/86 για τον καθορισμό ορισμένων τεχνικών μέτρων διατήρησης των αλιευτικών πόρων στα ύδατα της Βαλτικής, των νήσων Belts και του Øresund⁽¹⁾

(95/C 236/16)

Στις 4 Απριλίου 1995 και σύμφωνα με τα άρθρα 43 και 198 της Συνθήκης ΕΚ το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα γεωργίας και αλιείας, στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές εργασίες της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή τους στις 4 Μαΐου 1995 με βάση την εισηγητική έκθεση της κ. Santiago.

Κατά την 326η σύνοδο ολομέλειας, 31η Μαΐου και 1η Ιουνίου 1995 (συνεδρίαση της 31ης Μαΐου 1995), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε ομόφωνα την εξής γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Το 1983, η Κοινότητα προσχώρησε στη Διεθνή Σύμβαση για την αλιεία στη Βαλτική Θάλασσα και τα τεχνικά μέτρα που προβλέπονταν για τη διατήρηση των αλιευτικών στη Βαλτική εντάχθηκαν στην κοινοτική νομοθεσία με τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 1866/86, της 12ης Ιουνίου 1986.

1.2. Η παρούσα πρόταση, που αποτελεί την 5η τροποποίηση του κανονισμού αυτού, βασίζεται στις συστάσεις που διατυπώθηκαν κατά την 20ή σύνοδο της Διεθνούς Επιτροπής Αλιείας

στη Βαλτική και στόχο έχει την προστασία ορισμένων αλιευτικών πόρων των υδάτων αυτών και, κυρίως, του γάδου και των πλατύψαρων.

1.3. Τα προτεινόμενα μέτρα περιλαμβάνουν τεχνικές διατάξεις σχετικά με την επιλεκτικότητα των μεθόδων αλιείας, το μέγεθος ματιού, την εισαγωγή ορισμένων περιορισμών στο ποσοστό των παρεμπιπτόντων αλιευμάτων γάδου, και την απαγόρευση της αλιείας αυτού του είδους για μία ορισμένη χρονική περίοδο.

1.4. Ο κύριος στόχος που επιδιώκεται με τα μέτρα αυτά είναι η εξασφάλιση μιας καλύτερης χρήσης των μεθόδων αλιείας των εν λόγω ειδών.

(¹) ΕΕ αριθ. C 91 της 12. 4. 1995, σ. 5.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η ΟΚΕ έχει επανειλημμένως αποφανθεί υπέρ της εφαρμογής μίας πολιτικής για την αλιεία ορθολογικής που να ανταποκρίνεται στους διαθέσιμους πόρους⁽¹⁾.

2.1.1. Τα προτεινόμενα μέτρα ακολουθούν το σκεπτικό αυτό και ως εκ τούτου η ΟΚΕ θα τα εγκρίνει.

2.2. Η ΟΚΕ υποστηρίζει τη συμμετοχή της ΕΕ σε όλες τις Διεθνείς Θαλάσσιες Συμβάσεις ώστε να προστατεύονται με τρόπο σταθερό τα δικαιώματα των ευρωπαϊκών αλιευτικών επιχειρήσεων και να θεσπισθούν δραστικά μέτρα για την προστασία των αλιευτικών πόρων.

2.2.1. Προς τούτο υποστηρίζει απόλυτα τα μέτρα που περιορίζουν και ελέγχουν την αλιεία ιδιαίτερα σε περιοχές όπου διαπιστώνεται τάση μείωσης ορισμένων ειδών.

2.2.2. Είναι, ωστόσο, απαραίτητο τα μέτρα αυτά να βασίζονται σε ακριβή επιστημονικά δεδομένα και να μην απορρέουν από πιθανά εμπορικά συμφέροντα των παρακτίων κρατών εις βάρος της δυνατότητας αλιείας των κοινοτικών κρατών με αλιευτική παράδοση στις περιοχές αυτές.

⁽¹⁾ ΕΕ αριθ. C 304 της 10. 11. 1993.

Βρυξέλλες, 31 Μαΐου 1995.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Η αποτελεσματικότητα μιας πολιτικής για τη διατήρηση των πόρων εξαρτάται κυρίως από την εφαρμογή εξίσου αποτελεσματικών μέτρων ελέγχου.

3.1.1. Τα προτεινόμενα μέτρα θα έχουν θετικές συνέπειες μόνο εάν τηρούνται πλήρως από όλους τους ενδιαφερόμενους.

3.1.2. Προς τούτο η ΟΚΕ συνιστά την εφαρμογή ορθών και αποτελεσματικών μέτρων ελέγχου στα αλιευτικά σκάφη όλων των συμβαλλομένων μερών που δραστηριοποιούνται στην περιοχή.

3.2. Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, το τμήμα θεωρεί ιδιαίτερα επωφελή τη συμμετοχή της ΕΕ σε Διεθνείς Θαλάσσιες Συμβάσεις.

3.2.1. Η συμμετοχή της ΕΕ ως συμβαλλόμενο μέρος στη Σύμβαση της Βαλτικής Θάλασσας, της δίδει τη δυνατότητα να εκπροσωπεί και να εκφράζει με τρόπο ενιαίο, τα συμφέροντα των ενδιαφερομένων κρατών μελών.

3.2.1.1. Η ΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της διότι ενώ η ΕΕ αντιπροσωπεύει το 65% των αλιευμάτων της περιοχής, αυτό το τόσο σημαντικό ποσοστό εκφράζεται στις ψηφοφορίες με μία μόλις ψήφο.

3.2.2. Η ΟΚΕ συνιστά να ενταθούν οι προσπάθειες για αλλαγή της διαδικασίας αυτής ώστε η ΕΕ να εκφράζεται σύμφωνα με τη βαρύτητα που της προσδίδει η εκπροσώπηση των ενδιαφερομένων κρατών μελών.

Ο Πρόεδρος της
Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Carlos FERRER

Γνωμοδότηση για την πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΟΚ) αριθ. 1035/72, (ΕΟΚ) αριθ. 2240/88 και (ΕΟΚ) αριθ. 1121/89 σχετικά με τον μηχανισμό των κατωφλίων παρέμβασης στον τομέα των νωπών οπωροκηπευτικών⁽¹⁾

(95/C 236/17)

Στις 28 Μαρτίου 1995, το Συμβούλιο αποφάσισε, δυνάμει των άρθρων 43 και 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα γεωργίας και αλιείας, το οποίο επιφορτίστηκε με την προετοιμασία των σχετικών εργασιών, κατήρτισε τη γνωμοδότησή του στις 4 Μαΐου 1995 (εισηγητής: ο κ. Bento Gonçalves).

Κατά την 326η σύνοδο ολομέλειας, της 31ης Μαΐου και 1ης Ιουνίου 1995 (συνεδρίαση της 31ης Μαΐου 1995), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Η ΟΚΕ τάσσεται υπέρ της ανωτέρω πρότασης κανονισμού.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Με την πρόταση του Συμβουλίου επιδιώκεται η προσαρμογή των κατωτέρω ορίων παρέμβασης σε συνάρτηση με την υπέρβαση του ορίου της παραγωγής που προκαλείται από την προσχώρηση της Σουηδίας, της Αυστρίας και της Φινλανδίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

2.1.1. Η προσαρμογή αφορά μόνον τα μήλα, τις τομάτες, τα κουνουπίδια και τα ροδάκινα τα οποία παράγονται στα τρία κράτη μέλη.

⁽¹⁾ ΕΕ αριθ. C 117 της 12. 5. 1995, σ. 9.

2.2. Η τροποποίηση για τα μήλα αρχίζει να ισχύει από την περίοδο εμπορίας 94/95 και για τα άλλα προϊόντα από την περίοδο εμπορίας 95/96.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Το τμήμα υποστηρίζει την πρόταση της Επιτροπής περί προσαρμογής της διατύπωσης των ακόλουθων άρθρων των προαναφερθέντων κανονισμών:

- α) Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1035/72, άρθρο 16 αριθ. 3Α,
- β) Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1121/89, άρθρα 1 αριθ. 3 και 3 αριθ. 3,
- γ) Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2240/88, άρθρο 2 αριθ. 1.

Βρυξέλλες, 31 Μαΐου 1995.

Ο Πρόεδρος της
Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Carlos FERRER

Γνωμοδότηση για την πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 3699/93 που καθορίζει τα κριτήρια και τους όρους των κοινοτικών παρεμβάσεων διαρθρωτικού χαρακτήρα στον τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας καθώς και την μεταποίηση και την εμπορία των προϊόντων τους

(95/C 236/18)

Στις 5 Απριλίου 1995, το Συμβούλιο αποφάσισε, βάσει των άρθρων 43 και 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να ζητήσει γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Η ΟΚΕ αποφάσισε να αναθέσει στη κ. Maria Luisa Santiago, με την ιδιότητα του Γενικού Εισηγητή, την προετοιμασία των σχετικών εργασιών.

Κατά την 326η Σύνοδο Ολομέλειας, 31η Μαΐου και 1η Ιουνίου 1995 (συνεδρίαση της 31ης Μαΐου 1995), η ΟΚΕ υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Βάσει των διατάξεων της σύμβασης του Λονδίνου (I.T.C. 69) καθορίστηκε νέα μέθοδος προσδιορισμού της χωρητικότητας σκαφών λαμβανομένης ως μονάδα μετρήσεως για τον σκοπό αυτό της «GT» (gross ton) σε αντικατάσταση του «ΚΟΧ».

1.2. Οι κανόνες της σύμβασης εντάχθηκαν στην κοινοτική νομοθεσία, στον Κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 2930/86.

1.3. Με την παρούσα πρόταση επιδιώκεται η τροποποίηση ορισμένων διατάξεων του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 3699/93 (Κανονισμός Εφαρμογής του ΧΜΠΑ) και η εναρμόνιση έως το 2004 των παραμέτρων παρέμβασης στις διαρθρωτικές τους ενέργειες.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Οι ενισχύσεις στον αλιευτικό στόλο σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 3699/93 χορηγούνται, στις περισσότερες περιπτώσεις, σε συνάρτηση με τη χωρητικότητα των σκαφών.

2.2. Η εναρμόνιση κατά τον υπολογισμό της χωρητικότητας των σκαφών του κοινοτικού αλιευτικού στόλου έχει σημασία προκειμένου να μην υπάρχουν διαφορές μεταξύ των σκαφών των κρατών μελών.

2.3. Η ΟΚΕ έχει ήδη αποφανθεί επί του θέματος στη γνωμοδότησή της CES 1012/94 με την οποία επιστά την προσοχή στο γεγονός ότι η χωρητικότητα διαφόρων σκαφών προσ-

διορίζεται με διαφορετικές μεθόδους, με αποτέλεσμα να υπάρχουν αποκλίσεις στον προσδιορισμό της χωρητικότητας ομοίων ουσιαστικά σκαφών.

2.4. Υπό την έννοια αυτή καθίσταται αναγκαία η προσαρμογή των ενισχύσεων του ΧΜΠΑ σε συνάρτηση με τις νέες μονάδες χωρητικότητας (GT).

2.5. Οι νέες κλίμακες που προτείνονται (Παράρτημα IV — πίνακες 1B-2B) καθορίζουν κατά μέσο όρο μια λογική ισορροπία μεταξύ Ecu/ΚΟΧ και Ecu/GT.

2.6. Η ΟΚΕ συνιστά ότι η μετάβαση από τη μία μονάδα στην άλλη δεν πρέπει να προκαλέσει μείωση των κοινοτικών ενισχύσεων όπως συνέβη ήδη με τις ενισχύσεις για την ναυπήγηση και εκσυγχρονισμό σκαφών μετά την έναρξη ισχύος του ΧΜΠΑ.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Κατά την περίοδο εναρμόνισης δίδεται στους οικονομικούς παράγοντες η δυνατότητα επιλογής της μίας ή της άλλης κλίμακας. Η ΟΚΕ επιστά την προσοχή στο γεγονός ότι η επιλογή αυτή αναφέρεται μόνον στην αιτιολογική έκθεση της πρότασης.

3.2. Η ΟΚΕ συνιστά, έως το 2004, στις συμφωνίες αλιείας με τρίτες χώρες να ορίζεται σαφέστατα ποιά μονάδα χωρητικότητας θα αποτελεί τη βάση των συμφωνιών, ιδιαίτερα όσον αφορά την καταβολή χρηματικών εισφορών.

3.3. Η ΟΚΕ υποστηρίζει την παρούσα πρόταση.

Βρυξέλλες, 31 Μαΐου 1995.

Ο Πρόεδρος της
Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Carlos FERRER

Γνωμοδότηση για την πρόταση Κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 3699/93 περί καθορισμού των κριτηρίων και όρων των κοινοτικών παρεμβάσεων διαρθρωτικού χαρακτήρα στον τομέα της αλιείας, της υδατοκαλλιέργειας και της μεταποίησης και εμπορίας των προϊόντων τους

(95/C 236/19)

Στις 5 Απριλίου 1995, το Συμβούλιο αποφάσισε, σύμφωνα με τα άρθρα 43 και 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να επιφορτίσει την κ. Maria Luisa Santiago, με την ιδιότητα του Γενικού Εισηγητή, να προετοιμάσει τις σχετικές εργασίες.

Κατά την 326η σύνοδο ολομέλειας, 31η Μαΐου και 1η Ιουνίου 1995 (συνεδρίαση της 31ης Μαΐου 1995), η ΟΚΕ υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η παρούσα πρόταση της Επιτροπής θεσπίζει κοινωνικοοικονομικά συνοδευτικά μέτρα που συνδέονται με τα μέτρα αναδιάρθρωσης του τομέα της αλιείας.

1.2. Τα μέτρα αυτά, που η ΟΚΕ θεωρεί απαραίτητα, μολονότι ανεπαρκή, θα καλύψουν τα κενά της ισχύουσας νομοθεσίας όσον αφορά τα κριτήρια και τις κοινοτικές παρεμβάσεις διαρθρωτικού χαρακτήρα στον τομέα της αλιείας.

1.3. Η αλιευτική δραστηριότητα αποτελεί σημαντική κοινωνική δραστηριότητα για ορισμένες παράκτιες κοινότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης διότι δημιουργεί θέσεις απασχόλησης και είναι αποδοτική όχι μόνον απευθείας, αλλά και σε τομείς που την στηρίζουν, όπως η ναυπηγική βιομηχανία και η μεταποίηση των αλιευμάτων.

1.4. Υπολογίζεται ότι στην Κοινότητα υπάρχουν 300 000 αλιείς και είναι γνωστό ότι κάθε θέση απασχόλησης στη θάλασσα δημιουργεί τέσσερις ή πέντε στην ξηρά.

1.5. Οι διαρθρωτικές πολιτικές σκοπό έχουν τη δημιουργία ενός σύγχρονου και ανταγωνιστικού αλιευτικού στόλου και τον περιορισμό της πλεονάζουσας ικανότητάς του. Βοηθούν τον τομέα να προσανατολιζεται προς δραστηριότητες συμβατές με την κοινοτική πολιτική μακροπρόθεσμης διατήρησης και να ενισχύει την κοινωνικο-οικονομική ανάπτυξη των παράκτιων περιοχών που εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την αλιεία.

1.6. Τα μέτρα περιορισμού της αλιευτικής υπερικανότητας αποτελούν την πρώτη προϋπόθεση για να υπερνικηθεί η κρίση στις αγορές αλιευτικών προϊόντων. Τα μέτρα αυτά χαρακτηρίζονται ωστόσο από ένα υψηλό κοινωνικό κόστος σε ένα οικονομικό περιβάλλον συχνά μειονεκτικό στο οποίο δεν υπάρχουν πολλές εναλλακτικές λύσεις απασχόλησης.

1.7. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι η καθιέρωση των κοινωνικοοικονομικών μέτρων που προτείνονται αποτελεί λογική επέκταση της φιλοσοφίας των συνθηκών. Όπως συνέβη με τα μέτρα που ελήφθησαν σχετικά με την ΕΚΑΧ, η Ευρωπαϊκή Ένωση ανέπτυξε προγράμματα κοινοτικής πρωτοβουλίας του

ΕΓΤΠΕ-Τμήμα Εγγυήσεων με μέτρα που συνόδευαν τη μεταρρύθμιση της ΚΓΠ, με καθεστώς προσυνταξιοδότησης των γεωργών⁽¹⁾ και μέτρα υπέρ των τελωνειακών υπαλλήλων.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η κρίση στον τομέα της αλιείας που οφείλεται στη δυσαρμονία μεταξύ διαθέσιμων αποθεμάτων και αλιευτικής ικανότητας οξύνθηκε σημαντικά λόγω της επικράτησης άλλων παραγόντων, κυριότεροι των οποίων είναι:

- ύφεση στην παγκόσμια αγορά,
- έντονες νομισματικές διακυμάνσεις,
- απελευθέρωση του εμπορίου και εξάπλωση της αγοράς σε παγκόσμιο επίπεδο,
- εξασθένηση των καθεστώτων εισαγωγής,
- ανεπάρκεια της Κοινής Οργάνωσης Αγοράς,
- κοινοτικές συμφωνίες για τον ΕΟΧ,
- διεύρυνση της Κοινότητας,
- επίπτωση της ρύπανσης και των οικολογικών καταστροφών στη χειροτέρευση των πόρων.

2.2. Οι συνθήκες αυτές, που συνδέονται με τη διαρθρωτική αδυναμία του τομέα, αποτελούν καθοριστικούς παράγοντες για τη μείωση της απόδοσης μιας δραστηριότητας που αφορά αναρίθμητες παράκτιες περιοχές των οποίων η κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη εξαρτάται άμεσα από την αλιεία.

2.3. Με σκοπό τη διασφάλιση της επιβίωσης της αλιείας, το Συμβούλιο αποφάσισε, τον Απρίλιο του 1992, ότι η πολιτική που θα εφαρμοσθεί θα πρέπει να έχει στόχο την αποκατάσταση της ισορροπίας μεταξύ αλιευτικών πόρων και αλιευτικής δραστηριότητας, και να περιλαμβάνει τη δυνατότητα και τη διατήρηση μιας ισορροπίας και ορθολογικής διαχείρισης των πόρων⁽²⁾.

2.4. Υπό την έννοια αυτή θέσπισε ένα σύνολο πολυετών προγραμμάτων αλιείας που η Οικονομική και Κοινωνική

(1) Σχετ. CEE αριθ. 2079/92.

(2) ΕΕ αριθ. L 401/92.

Επιτροπή θεώρησε ουσιαστικό μέσο εξισορρόπησης μεταξύ των εκμεταλλεύσιμων πόρων και της αλιευτικής ικανότητας. Η ΟΚΕ θεώρησε ακόμη απαραίτητη την προσπάθεια μιας διαφοροποιημένης μείωσης του κοινοτικού στόλου (σύνοδος της 27ης Μαΐου 1992)⁽¹⁾.

2.5. Το Συμβούλιο, εκτιμώντας τη σοβαρότητα της κατάστασης των διαθέσιμων πόρων για τα κοινοτικά σκάφη, συμφώνησε ως προς την ανάγκη περιορισμού της αλιευτικής προσπάθειας των διαφόρων μερών των κοινοτικών στόλων σύμφωνα με έναν ισόρροπο και συντονισμένο προγραμματισμό μεταξύ των κρατών μελών⁽²⁾.

2.6. Τα κριτήρια και οι όροι των κοινοτικών παρεμβάσεων διαρθρωτικού χαρακτήρα στον τομέα της αλιείας καθορίστηκαν στον Κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 3699/93, που θεσμοθέτησε και στήριξε ένα σύνολο ενεργειών προσανατολισμού με στόχο:

- Την προσαρμογή της αλιευτικής προσπάθειας.
- Τον επαναπροσανατολισμό της αλιευτικής δραστηριότητας.
- Την ανανέωση των στόλων και εκσυγχρονισμό των αλιευτικών σκαφών.
- Την ενίσχυση των επενδύσεων στις υδατοκαλλιέργειες, τη διευθέτηση των παρακτιών ζωνών, τον εξοπλισμό των λιμένων αλιείας και τη μεταποίηση και εμπορία.

2.7. Αναμένεται ότι μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα η δέσμη μέτρων που ελήφθη θα έχει σημαντικά θετικά αποτελέσματα. Εν τούτοις, οι άμεσες συνέπειες της μείωσης της αλιευτικής προσπάθειας είναι αναπόφευκτα αρνητικές όσον αφορά την απασχόληση και την υποβάθμιση του κοινωνικοοικονομικού ιστού πολλών παρακτιών περιοχών που εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τις αλιευτικές δραστηριότητες.

2.8. Η κοινή αλιευτική πολιτική στο σύνολό της αποτελεί αποκλειστική δικαιοδοσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία επίσης φέρει και την ευθύνη των συνεπειών της πολιτικής που χαράζει.

2.9. Η Συνθήκη του Μάαστριχτ αναγνώρισε τον ιδιαίτερο ρόλο που καλείται να διαδραματίσει η Κοινότητα στην προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής ευημερίας των κατοίκων της.

2.10. Η ΟΚΕ πιστεύει ότι η καθιέρωση των κοινωνικοοικονομικών μέτρων που προτείνονται αποτελεί λογική επέκταση της φιλοσοφίας των συνθηκών.

2.11. Τα συγκεκριμένα μέτρα ενίσχυσης του τομέα της αλιείας στερούνται συνοδευτικών κοινωνικο-οικονομικών

μέτρων, χωρίς τα οποία όπως κατ'επανάληψη έχει αναφερθεί⁽³⁾ είναι σχεδόν αδύνατη η απορρόφηση του πλεονάζοντος εργατικού δυναμικού του τομέα.

2.12. Η ΟΚΕ υπενθυμίζει ότι η ίδια ήταν το πρώτο κοινοτικό όργανο που αποφάνθηκε προς αυτήν την κατεύθυνση, και εκφράζει τη θλίψη της διότι η γνωμοδότησή της, εκτός του ότι δεν ελήφθη υπόψη έγκαιρα, ούτε καν αναφέρεται στην παρούσα πρόταση της Επιτροπής⁽⁴⁾.

2.13. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι η παρούσα πρόταση συνοδευτικών μέτρων, παρότι αυτά δεν είναι τολμηρά, αποτελεί ένα πρώτο βήμα για την κάλυψη ενός σοβαρού κενού στην ισχύουσα νομοθεσία.

2.14. Η ΟΚΕ λυπάται για τον καθυστερημένο χαρακτήρα των μέτρων τα οποία απλώς θα επαρκέσουν για το εργατικό δυναμικό που έχει θιγεί από διαλύσεις σκαφών που έχουν ήδη γίνει και το οποίο δεν επωφελείται από οιαδήποτε κοινοτική υποστήριξη.

2.15. Η ΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή να οργανώσει, μέσω αυτής, ένα διεπαγγελματικό και διοργανικό φόρουμ σχετικά με τις κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις από την αναδιάρθρωση του τομέα της αλιείας στην Ένωση.

2.16. Η ΟΚΕ συμφωνεί και υποστηρίζει την πρόταση της Επιτροπής η οποία, μολονότι ανεπαρκής, θα συμβάλει στην άμβλυνση, στο κοινωνικό επίπεδο, των αρνητικών επιπτώσεων της πραγματοποιούμενης αναδιάρθρωσης.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Τα υφιστάμενα μέτρα στο πλαίσιο των διαρθρωτικών ταμείων αποδείχθηκαν ανεπαρκή για τις ιδιαίτερες απαιτήσεις

⁽³⁾ Συμβουλευτική Επιτροπή Αλιείας, Ισομερής Επιτροπή για τα κοινωνικά προβλήματα στην θαλάσσια αλιεία, Σύνδεσμος Εθνικών Οργανώσεων Αλιευτικών Επιχειρήσεων στην ΕΕ, Συνδικαλιστική Επιτροπή Μεταφορών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Ψήφισμα του Κοινοβουλίου από 5. 5. 1994 για το μέλλον των κοινοτικών πρωτοβουλιών σχετικά με τα διαρθρωτικά ταμεία: πρωτοβουλία αλιείας, σημείο 4 του αιτιολογικού (σχετ. Α3 — 0256/94) Νομοθετικό ψήφισμα του Κοινοβουλίου από 29. 9. 1994, που περιέχει τη γνώμη του Κοινοβουλίου για την πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου που τροποποιεί για 16η φορά τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 3094/86 που προβλέπει ορισμένα τεχνικά μέτρα για τη διατήρηση τών αλιευτικών πόρων-τροποποίηση 36 (Έκθεση FRAGA-σχετ. Α4 — 0009/94) Γνωμοδότηση της ΟΚΕ για την υλοποίηση της νέας διαρθρωτικής πολιτικής στον αλιευτικό και γεωργικό τομέα (έγγρ. XIV/360/94, σύνοδος ολομέλειας της 8. 7. 1994 Γνώμη της Europesca-Cogeca για την υλοποίηση της νέας διαρθρωτικής πολιτικής στον αλιευτικό και γεωργικό τομέα

⁽⁴⁾ Γνωμοδότηση πρωτοβουλίας της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για τις «κοινωνικές πτυχές της θαλάσσιας αλιείας» (ΕΕ αριθ. C 237 της 12. 9. 1988).

⁽¹⁾ Γνωμοδότηση για την «Έκθεση (1991) της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο για την κοινοτική πολιτική αλιείας» ΕΕ αριθ. C 223 της 31. 8. 1992.

⁽²⁾ Απόφαση 94/15/ΕΚ του Συμβουλίου — ΕΕ αριθ. L 10 της 14. 1. 1994.

των πλέον ηλικιωμένων αλιέων που η μεταστροφή τους σε άλλο είδος εργασίας είναι ιδιαίτερα δύσκολη.

3.2. Τα μέτρα που προτείνονται τώρα καλύπτουν κατά ένα τρόπο τα υφιστάμενα κενά.

3.3. Η ΟΚΕ θεωρεί εντούτοις ότι το πεδίο εφαρμογής των ενισχύσεων είναι περιορισμένο.

3.3.1. Ένα σύστημα προμεταρρύθμισης προσιτό σε όλους τους αλιείς είτε συνδέονται είτε όχι με τα σκάφη που έχουν αποσυρθεί από τον στόλο, θα απελευθέρωνε τα σκάφη που λειτουργούν από το πλέον ηλικιωμένο προσωπικό προς όφελος

των νέων που συμφέρει να παραμείνουν στον τομέα ως τα πλέον δυναμικά και επαγγελματικά άρτια στοιχεία.

3.3.2. Τα συστήματα που προβλέπονται στο άρθρο 14 Α. 2 β) θα πρέπει επίσης να επεκταθούν σε όλους τους αλιείς είτε συνδέονται είτε όχι με σκάφη που έχουν αποσυρθεί από τον στόλο.

3.3.3. Η διάταξη που προβλέπεται στο άρθρο 14 Α. 2 α) και β) θα πρέπει επίσης να μπορεί να εφαρμοσθεί και στο προσωπικό ξηράς.

3.4. Η ΟΚΕ επαναλαμβάνει ότι η οικονομική υποστήριξη των μέτρων που προτείνονται είναι ανεπαρκής και φοβάται ότι χωρίς αύξηση των πόρων του IFOP δεν θα επιτευχθούν οι επιδιωκόμενοι στόχοι.

Βρυξέλλες, 31 Μαΐου 1995.

Ο Πρόεδρος της

Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Carlos FERRER

Γνωμοδότηση για την πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 603/95 σχετικά με την κοινή οργάνωση αγοράς στον τομέα των αποξηραμένων ζωοτροφών⁽¹⁾

(95/C 236/20)

Στις 10 Απριλίου 1995, το Συμβούλιο, με βάση το άρθρο 43 και 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, αποφάσισε να ζητήσει τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω προτάσεις.

Το τμήμα γεωργίας και αλιείας, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 4 Μαΐου 1995 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Strasser.

Κατά την 326η σύνοδο ολομέλειας, της 31ης Μαΐου και 1ης Ιουνίου 1995 (συνεδρίαση της 31ης Μαΐου 1995), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Στόχος της πρότασης κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 603/95 είναι η καθιέρωση εγγυημένων ανά κράτος ποσοτήτων (ΕΕΠ) για τις αποξηραμένες ζωοτροφές σύμφωνα με τη ρύθμιση που ισχύει για τα άλλα κράτη μέλη και, κατά συνέπεια, να προσαρμοστούν οι ανώτατες εγγυημένες ποσότητες (ΜΕΠ) για την Κοινότητα.

Οι ΕΕΠ για τα κράτη μέλη της ΕΕ(12) καθορίστηκαν σύμφωνα με τα δεδομένα που διέθετε η Επιτροπή τον Ιούλιο 1994, δηλαδή ελήφθη υπόψη η μέση παραγωγή αποξηραμένων ζωοτροφών για τις περιόδους εμπορίας 1992/93 και 1993/94, για τις οποίες χορηγήθηκε ενίσχυση σύμφωνα με το άρθρο 5, παράγραφος 2, εδάφιο 1 του κανονισμού ΕΟΚ/1117/78.

Η Αυστρία, η Σουηδία και η Φινλανδία παράγουν αποξηραμένες ζωοτροφές, για τις οποίες και έχουν δικαίωμα να λαμβάνουν ενισχύσεις σύμφωνα με την κοινή οργάνωση αγοράς στον τομέα των ζωοτροφών. Προϋπόθεση για την καταβολή των ενισχύσεων αποτελούν οι αντίστοιχες ΕΕΠ. Ως βάση για την κατανομή των ΕΕΠ στα νέα κράτη μέλη, η Επιτροπή χρησιμοποίησε τη μέση παραγωγή αποξηραμένων ζωοτροφών κατά τα ημερολογιακά έτη 1992 και 1993. Οι προτεινόμενες από την Επιτροπή ΕΕΠ ανέρχονται σε

- 11 000 τόννους για τη Σουηδία
- 3 000 τόννους για τη Φινλανδία
- 4 400 τόννους για την Αυστρία.

2. Η ΟΚΕ συμφωνεί σε γενικές γραμμές με την πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου. Διαπιστώνει ότι για την Αυστρία,

⁽¹⁾ ΕΕ αριθ. C 79 της 31. 3. 1995, σ. 7.

οι εγγυημένες από το κράτος ποσότητες αποξηραμένων ζωοτροφών ανταποκρίνονται πλήρως στις απαιτήσεις της παραγωγής. Τούτο όμως δεν ισχύει για τη Φινλανδία και τη Σουηδία. Και τα δύο κράτη είχαν πριν την περίοδο αναφοράς σημαντικά μεγαλύτερη παραγωγή αποξηραμένων ζωοτροφών. Λόγω των καιρικών συνθηκών, η παραγωγή κατά τα έτη 1992 και 1993, ήταν στις δύο χώρες μικρότερη από τον ετήσιο μέσο όρο. Η ποσότητα των 6 000 τόννων που ζήτησε τελικά η Φινλανδία θα επέτρεπε τη χρήση τουλάχιστον μιας εγκατάστασης αποξη-

ρανσης. Η Σουηδία εξήτησε ΕΕΠ ύψους 15 000 τόννων. Συνεπώς, η ΟΚΕ ζητεί από το Συμβούλιο να υποβάλει σε νέα εξέταση την πρόταση της Επιτροπής για τις φινλανδικές και σουηδικές ΕΕΠ. Στο σημείο αυτό παρατηρείται ότι μέσω της παροχής ενισχύσεων σύμφωνα με τον κανονισμό 603/95 παρέχεται αξιόλογη συμβολή και στην διατήρηση της καλλιέργειας λειμώνων. Τούτο συμβαίνει ιδίως για περιοχές όπου δεν υφίσταται καμία εναλλακτική λύση στην καλλιέργεια λειμώνων.

Βρυξέλλες, 31 Μαΐου 1995.

Ο Πρόεδρος της

Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Carlos FERRER

Γνωμοδότηση για την πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για πέμπτη προσαρμογή του καθεστώτος ενίσχυσης για το βαμβάκι που καθιερώθηκε με το πρωτόκολλο αριθ. 4 που προσαρτήθηκε στην πράξη προσχώρησης της Ελλάδας⁽¹⁾

(95/C 236/21)

Στις 17 Μαΐου 1995, και σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 43 και 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο ζήτησε τη γνωμοδότηση της ΟΚΕ σχετικά με την ανωτέρω πρόταση.

Το τίμημα γεωργίας και αλιείας, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 4 Μαΐου 1995 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Ζαρκίνου.

Κατά την 326η σύνοδο ολομέλειας, της 31ης Μαΐου και 1ης Ιουνίου 1995 (συνεδρίαση της 31ης Μαΐου 1995), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 91 ψήφους υπέρ, 36 κατά και 17 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Γενικές παρατηρήσεις

1.1. Η ΟΚΕ επικροτεί την πρόθεση της Επιτροπής για τη διατήρηση του σημερινού συστήματος ενισχύσεων στην παραγωγή του βαμβακιού, που είναι σημαντική, για το γεωργικό τομέα ορισμένων περιφερειών της ΕΕ (Ελλάδα και Ισπανία). Οποιαδήποτε απόκλιση από την ενίσχυση στην παραγωγή με βάση τις ελλειμματικές πληρωμές (διαφορά τιμής στόχου και διεθνούς τιμής) θα είχε καταστροφικές συνέπειες για τη βαμβάκοκαλλιέργεια στην ΕΕ, το εισόδημα των βαμβάκοπαγωγών και θα οδηγούσε στην υποβάθμιση της ποιότητας του βαμβακος.

1.2. Η ΟΚΕ εκφράζει τη δυσανεμία της για την απόφαση του Συμβουλίου να περιορίσει την αίτησή του για τη γνωμοδότηση της ΟΚΕ μόνο στο σημείο της πρότασης που αναφέρεται

στην κατανομή της Μέγιστης Εγγυημένης Ποσότητας βάμβακος μεταξύ των δύο παραγωγών χωρών (Ελλάδας και Ισπανίας).

1.3. Η ΟΚΕ εκτιμά ότι μια γνωμοδότηση για την ολοκληρωτική μεταρρύθμιση της ΚΟΑ βάμβακος, στην οποία αναφέρεται το έγγραφο της Επιτροπής [COM(95) 35 τελικό — 95/0061 (CNS)], θα είχε να προσφέρει χρήσιμες για το Συμβούλιο ιδέες και απόψεις, ιδίως σε ότι έχει σχέση με το ύψος των δαπανών του τομέα, το ύψος της τιμής στόχου, το καθεστώς των μικρών παραγωγών, τον καθορισμό της τιμής της διεθνούς αγοράς της περιόδου εμπορίας και του τρόπου καταβολής της ενίσχυσης, τον ποιοτικό τύπο αναφοράς καθώς και την ενίσχυση των ελέγχων.

2. Ειδικές παρατηρήσεις

2.1. Σύμφωνα με τα πρωτόκολλα 4 και 14 για το βαμβάκι που προσαρτώνται στις πράξεις προσχώρησης της Ελλάδας και Ισπανίας αντίστοιχα, έχει θεσπιστεί καθεστώς με σκοπό:

⁽¹⁾ ΕΕ αριθ. C 94 της 14. 4. 1995, σ. 4.

- να υποστηρίζει την παραγωγή βάμβακος στις περιοχές όπου αυτή είναι σημαντική για τη γεωργική οικονομία·
- να επιτρέπει δίκαιο εισόδημα στους παραγωγούς·
- να σταθεροποιεί την αγορά με τη βελτίωση των δομών στο επίπεδο της προσφοράς και της διάθεσης του προϊόντος.

2.2. Η ΕΕ παρουσιάζει μεγάλο έλλειμμα σε εκκοκκισμένο βαμβάκι (ίνες). Σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat ο μέσος όρος της τριετίας 91-93 για το εκκοκκισμένο βαμβάκι ήταν, 296 χιλιάδες τόνοι παραγωγή, 107 χιλιάδες τόνοι εξαγωγές, 925 χιλιάδες τόνοι εισαγωγές και η κατανάλωση ανήλθε στους 1 114 χιλιάδες τόνους. Έτσι βλέπουμε ότι ο βαθμός ανεφοδιασμού ανέρχεται στο 25% (ΕΕ — 12). Μετά τη διεύρυνση ο ανεφοδιασμός της ΕΕ σε εκκοκκισμένο βαμβάκι είναι μικρότερος από 20%.

2.3. Ο τομέας του βάμβακος έχει μεγάλη κοινωνικο-οικονομική σημασία για ορισμένες περιφέρειες της ΕΕ. Στον πρωτογενή τομέα απασχολούνται περίπου 150 000 οικογένειες και περισσότεροι από 100 000 άτομα στον δευτερογενή τομέα. Στην Ελλάδα η συμμετοχή του βάμβακος στην τελική γεωργική παραγωγή, το 1992, ήταν της τάξεως του 9,4%, ενώ σε ορισμένες περιοχές της Ισπανίας (Ανδαλουσία) φθάνει το 4%.

2.4. Το βαμβάκι καλλιεργείται σε αρδευόμενες εκτάσεις και η επέκταση της βαμβακοκαλλιέργειας τα τελευταία χρόνια έχει υποκαταστήσει άλλες ομοειδείς αρδευόμενες καλλιέργειες (αραβόσιτο, ζαχαρότευτλα, καπνό, βιομηχανική ντομάτα) με περιορισμούς στην παραγωγή.

2.5. Οι συνθήκες καλλιέργειας του βάμβακος με τη χρήση λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων δε δημιουργούν περισσότερα προβλήματα στο περιβάλλον, από τα προβλήματα που δημιουργούν οι άλλες ομοειδείς εντατικές καλλιέργειες. Από την άλλη μεριά το βαμβάκι έχει και την θετική περιβαλλοντική του διάσταση, γιατί είναι η κύρια υφαντική ίνα φυτικής προέλευσης που κερδίζει συνεχώς έδαφος σε βάρος άλλων συνθετικών ινών. Ωστόσο, για να ελαχιστοποιηθούν τα περιβαλλοντικά προβλήματα της βαμβακοκαλλιέργειας το τμήμα είναι της άποψης ότι πρέπει να ενθαρρυνθεί και να ενισχυθεί η προσπάθεια που ξεκίνησε στην Ελλάδα για τη βιολογική καλλιέργεια, παρά το ότι απαιτεί περισσότερο εργατικό δυναμικό από ότι η παραδοσιακή καλλιέργεια. Η ΕΕ πρέπει να δώσει ιδιαίτερη χρηματοδοτική ενίσχυση στους παραγωγούς που εφαρμόζουν βιολογικές μεθόδους παραγωγής.

2.6. Η έντονη ελλειμματικότητα του βάμβακος στην ΕΕ, η πιθανή επέκταση της βαμβακοκαλλιέργειας και σε άλλες χώρες της ΕΕ, η μεγάλη του κοινωνικο-οικονομική σημασία για ορισμένες περιφέρειες της ΕΕ, ο μη διατροφικός του χαρακτήρας καθώς και η αυξανόμενη ζήτηση βάμβακος στις διεθνείς αγορές επιβάλλουν την αύξηση της Μέγιστης Εγγυημένης Ποσότητας βάμβακος στην ΕΕ. Η ΟΚΕ είναι της άποψης ότι απαιτείται η ενθάρρυνση της βαμβακοκαλλιέργειας στο Νότο

της ΕΕ και αυτό μπορεί να γίνει με ένα σύστημα που θα κατοχυρώνει τη σημερινή παραγωγή ή τουλάχιστον θα βρίσκεται κοντά στα όρια της σημερινής παραγωγής. Κατά την άποψη της ΟΚΕ, η Συνολική Μέγιστη Εγγυημένη Ποσότητα για κάθε περίοδο εμπορίας πρέπει να ανέλθει στους 1 338 500 τόνους μη εκκοκκισμένου βάμβακος.

2.7. Η ΟΚΕ εκτιμά ότι η Μέγιστη Εγγυημένη Ποσότητα πρέπει να κατανεμηθεί δίκαια μεταξύ των κρατών μελών σε Εθνικές Εγγυημένες Ποσότητες με βάση τις φυσιολογικές παραγωγές κάθε χώρας. Έτσι κατά την άποψη της ΟΚΕ η Εθνική Εγγυημένη Ποσότητα για την Ελλάδα θα πρέπει να ανέλθει σε 987 000 τόνους μη εκκοκκισμένου βάμβακος και η Εθνική Εγγυημένη Ποσότητα για την Ισπανία θα πρέπει να ανέλθει σε 347 000 τόνους μη εκκοκκισμένου βάμβακος. Για την Ιταλία, η οποία μέχρι το 1991 είχε μια ελάχιστη παραγωγή βάμβακος μπορεί να προβλεφθεί μια Εθνική Εγγυημένη Ποσότητα 3000 τόνων και για την Πορτογαλία μια Εθνική Εγγυημένη Ποσότητα 1 500 τόνων.

2.8. Η ΟΚΕ εκτιμά ότι η τιμή στόχου πρέπει να παραμείνει στα σημερινά της επίπεδα (122,51 Ecu/100 Kg). Προκειμένου όμως να μην οδηγήσει σε ανεξέλεγκτη αύξηση των δαπανών η υπέρβαση της Μέγιστης Εγγυημένης Ποσότητας, η ΟΚΕ είναι της άποψης για ανάλογη προσαρμογή της τιμής στόχου. Έτσι σε περίπτωση υπέρβασης της ΜΕΠ μέχρι ποσοστού 10% η τιμή στόχου μειώνεται και στις δύο παραγωγούς χώρες κατά ποσοστό ίσο με το μισό του ποσοστού της υπέρβασης. Σε περίπτωση υπέρβασης της ΜΕΠ πέραν του 10% επιβάλλεται συμπληρωματική μείωση στο κράτος μέλος, το οποίο ευθύνεται για την υπέρβαση, ίση με το μισό του ποσοστού της υπέρβασης της Εθνικής του Εγγυημένης Ποσότητας. Η συμπληρωματική μείωση σε καμία περίπτωση δε μπορεί να είναι μεγαλύτερη από 15%. Δεν επιβάλλεται καμία μείωση της τιμής στόχου για εκείνες τις χώρες που η πραγματική τους παραγωγή μη εκκοκκισμένου βάμβακος δεν ξεπερνά τους 3 000 τόνους.

2.9. Για να καταπολεμηθούν φαινόμενα του παρελθόντος, η ΟΚΕ είναι της άποψης ότι, αφενός μεν, πρέπει, να ενισχυθούν οι έλεγχοι στον τομέα, αφετέρου δε, οι κοινοτικές διατάξεις πρέπει να είναι σαφείς και ξεκάθαρες και να μην επιδέχονται παρερμηνείες. Η πρόθεση της Επιτροπής για επιπλέον συμπληρωματικούς ελέγχους με συντελεστές απόδοσης και σύνδεση ανάμεσα στην καλλιεργούμενη έκταση και την ποσότητα μη εκκοκκισμένου βάμβακος που παραδόθηκε στα εκκοκκιστήρια, βρίσκεται στη σωστή κατεύθυνση. Η σύνδεση αυτή θα ενισχύσει τους υφιστάμενους ελέγχους όσον αφορά τον όγκο εκκοκκισμένου βάμβακος που παρήγαγαν τα εκκοκκιστήρια. Στην ίδια κατεύθυνση της ενίσχυσης των ελέγχων κατά την άποψη της ΟΚΕ πρέπει να κινηθούν και τα κράτη μέλη. Πρέπει να γίνει σε όλους κατανοητό ότι η ΟΚΕ καταδικάζει οποιαδήποτε τέτοια φαινόμενα παρατυπιών και απάτης, γιατί είναι σε βάρος του κοινοτικού προϋπολογισμού, σε βάρος του προϊόντος και σε τελική ανάλυση σε βάρος του εισοδήματος των ευρωπαίων παραγωγών.

2.10. Η ΟΚΕ εκτιμά ότι το αργότερο πριν την έναρξη περιόδου εμπορίας 1998/1999 η Επιτροπή πρέπει να υποβάλει στο Συμβούλιο έκθεση αξιολόγησης της λειτουργίας του καθεστώ-

τος ενισχύσεων στον τομέα του βάμβακος. Εάν η έκθεση καταδείξει ότι είναι αναγκαίο, το Συμβούλιο — αφού ζητήσει τη

γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της ΟΚΕ — μπορεί να αποφασίσει ενδεχόμενες προσαρμογές του καθεστώτος.

Βρυξέλλες, 31 Μαΐου 1995.

Ο Πρόεδρος της
Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Carlos FERRER

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

στη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

1. Τροπολογίες που καταψηφίσθηκαν (άρθρο 47, § 3 του Εσωτερικού Κανονισμού)

Στη συζήτηση, καταψηφίσθηκαν οι εξής τροπολογίες:

Σημείο 2.5

Να προστεθούν τα εξής:

«Ένα μέρος της ενίσχυσης πρέπει να διατεθεί συγκεκριμένα για μέτρα που αποσκοπούν στην προώθηση και την εφαρμογή των προγραμμάτων Ολοκληρωμένης Καταπολέμησης Επιβλαβών Οργανισμών στην παραγωγή βαμβακιού, καθώς επίσης και στην εξασφάλιση καλύτερης προστασίας του περιβάλλοντος και της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων. Τα κράτη μέλη πρέπει να υποβάλουν ετήσιες εκθέσεις για τη διάθεση των κεφαλαίων αυτών.»

Αιτιολογία

Υπήρξαν προβλήματα σε παγκόσμια κλίμακα όσον αφορά την ανθεκτικότητα στα φυτοφάρμακα που χρησιμοποιούνται στην παραγωγή βαμβακιού, με αποτέλεσμα να χρησιμοποιούνται όλο και περισσότερες χημικές ουσίες. Για το λόγο αυτό, έγιναν πολλές χρήσιμες εργασίες στα πλαίσια της Ολοκληρωμένης Καταπολέμησης Επιβλαβών Οργανισμών, για τη μείωση της ανάγκης φυτοφαρμάκων για το βαμβάκι από την οποία η ΕΕ μπορεί να ωφεληθεί. Η ΕΕ έχει αναγνωρίσει το πέμπτο πρόγραμμα περιβαλλοντικής δράσης, στη νομοθεσία της για τα προϊόντα προστασίας των φυτών και στο πρόγραμμα ενίσχυσης Λοιμέ, τη σημασία της Ολοκληρωμένης Καταπολέμησης Επιβλαβών Οργανισμών, που υποστηρίζεται επίσης στις δηλώσεις της Διάσκεψης του ΟΗΕ για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη. Η υιοθέτηση της Ολοκληρωμένης Καταπολέμησης Επιβλαβών Οργανισμών για το βαμβάκι θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ως πρότυπο σε άλλους τομείς.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 54, ψήφοι κατά: 57, αποχές: 12.

Παράγραφος 2.8

Να διαγραφεί η πρώτη πρόταση της παραγράφου 2.8 και να αντικατασταθεί από το ακόλουθο κείμενο:

«Η Επιτροπή προτείνει η τιμή στόχου να καθοριστεί στο εξής σε 110,73 Ecu/100 kg. Με Μέγιστη Εγγυημένη Ποσότητα 947 000 τόνων (όπως προτείνει η Επιτροπή) και θεωρώντας (όπως η Επιτροπή) ότι η μέση τιμή της διεθνούς αγοράς θα είναι 30,2 Ecu/100 kg, το ετήσιο κόστος θα ανέλθει σε 756 εκατομμύρια Ecu. Η ΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση της Επιτροπής η τιμή στόχου να καθοριστεί σε ύψος που θα διατηρήσει τη συνολική ενίσχυση προς τους βαμβακοπαραγωγούς στα επίπεδα του 1992.»

Αιτιολογία

Το σχέδιο γνωμοδότησης αφιερώνει μία μόνο πρόταση στο σημαντικό θέμα του ύψους της τιμής στόχου. Δεν προτάσσει επιχειρήματα για διαφορετική πρόταση από αυτήν της Επιτροπής.

Με βάση την τιμή της διεθνούς αγοράς των 30,2 Ecu/100 kg που η Επιτροπή λαμβάνει ως δεδομένη (και η εν λόγω υπόθεση δεν αμφισβητείται στο σχέδιο γνωμοδότησης), η τιμή στόχου (όπως προτείνεται στην παράγραφο 2.8) που ορίζεται για την Μέγιστη Εγγυημένη Ποσότητα (όπως προτείνεται στην παράγραφο 2.6 του σχεδίου γνωμοδότησης) θα είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση του κόστους της ενίσχυσης για το βαμβάκι σε 1,225 εκατομμύρια Ecu (δηλ. 62% υψηλότερα από την πρόταση της Επιτροπής). Ωστόσο, εάν επιτυγχάνετο μία μέση τιμή διεθνούς αγοράς της τάξεως του 65,3 Ecu/100 kg (μολονότι αυτή είναι μάλλον μία ανεδαφική υπόθεση), τότε η τιμή στόχου θα μπορούσε να καθορισθεί σε επίπεδα 122,51 Ecu/100 kg και το συνολικό κόστος στην Ευρωπαϊκή Ένωση θα παρέμενε στα 756 εκατομμύρια Ecu.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 50, ψήφοι κατά: 67, αποχές: 16.

Σημείο 2.8

Να απαλειφθεί ολόκληρο το σημείο 2.8 μετά την πρώτη πρόταση και να αντικατασταθεί από το εξής νέο σημείο 2.9:

«Προτείνεται να γίνει προσαρμογή της τιμής στόχου για να αποφευχθεί η ανεξέλεγκτη αύξηση των δαπανών σε περίπτωση που η παραγωγή υπερβαίνει τη ΜΕΠ. Εάν υπάρχει υπέρβαση της ΜΕΠ μέχρι 10%, η τιμή στόχου στις χώρες παραγωγής μειώνεται κατά το 50% του ποσοστού της υπέρβασης· εάν υπάρχει υπέρβαση της ΜΕΠ κατά περισσότερο από 10%, επέρχεται μία συμπληρωματική μείωση ανάλογα με την υπέρβαση της ΜΕΠ στο κράτος μέλος που ευθύνεται για την υπέρβαση αυτή. Η ΟΚΕ κρίνει ότι στον απολογισμό αυτό δεν πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι χώρες των οποίων η πραγματική παραγωγή μη εκκομισμένου βάμβακος δεν υπερβαίνει τους 3 000 τόνους.»

Αιτιολογία

Στην πρόταση της γνωμοδότησης πρέπει να υπάρχει ένα ανώτατο όριο 15% μείωσης της τιμής στόχου σε περίπτωση πλεονασματικής παραγωγής, θα έχει ως αποτέλεσμα την απάλειψη ενός απαραίτητου ελέγχου των δαπανών της ΕΕ.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 52, ψήφοι κατά: 72, αποχές: 7.

Γνωμοδότηση για το σχέδιο Κανονισμού (Ευρατόμ, ΕΚ) του Συμβουλίου για τις στατιστικές διάρθρωσης των επιχειρήσεων

(95/C 236/22)

Στις 31 Μαΐου 1995, και σύμφωνα με το άρθρο 23, παράγραφος 3 του Εσωτερικού Κανονισμού, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει, γνωμοδότηση για το ανωτέρω σχέδιο.

Το τμήμα οικονομικών, δημοσιονομικών και νομισματικών υποθέσεων στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών υιοθέτησε τη γνωμοδότηση του στις 16 Μαΐου 1995 (μόνος εισηγητής: ο κ. Vasco Cal).

Κατά την 326η σύνοδο ολομέλειας, 31η Μαΐου και 1η Ιουνίου 1995 (συνεδρίαση της 31ης Μαΐου 1995), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Γενικές παρατηρήσεις

1.1. Η ανάγκη εναρμονισμένων στατιστικών για τις επιχειρήσεις αυξάνεται με την ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς. Οι νέες απαιτήσεις που απορρέουν από τις πολιτικές για τον ανταγωνισμό, τις επιχειρήσεις καθώς και τον κοινωνικό και περιβαλλοντικό τομέα καθιστούν την ανάγκη αυτή ακόμη επιτακτικότερη. Τέλος, η εναρμόνιση του καθορισμού του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος σε τιμές αγοράς απαιτεί την συγκέντρωση συγκρίσιμων αποτελεσμάτων μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

1.2. Η πρόταση Κανονισμού δεν αποσκοπεί στην εναρμόνιση των συστημάτων συλλογής δεδομένων αλλά στη δημιουργία ενός νομικού πλαισίου κοινού για όλες τις επιχειρηματικές δραστηριότητες και τους τομείς στατιστικών των επιχειρήσεων ώστε να είναι δυνατό να συγκρίνονται, με βάση δεδομένα που συγκεντρώνουν τα αντίστοιχα εθνικά συστήματα.

1.3. Η βασική φιλοσοφία της πρότασης Κανονισμού, με την οποία συμφωνεί η ΟΚΕ, είναι η καλύτερη δυνατή εκμετάλλευση των υφιστάμενων συστημάτων και η μείωση του αριθμού μεταβλητών που απαιτούν άμεση συλλογή δεδομένων στις επιχειρήσεις ώστε έτσι να μειώνεται το σχετικό διοικητικό κόστος τους. Γι' αυτό, θα πρέπει να δοθεί υποστήριξη και κίνητρα στη χρήση δειγματοληπτικών μεθόδων, στον άμεσο, επαγωγικό υπολογισμό ορισμένων μεταβλητών, και στη χρήση άλλων διοικητικών πηγών (υπηρεσίες ΦΠΑ, εισφορές για την κοινωνική ασφάλιση, κλπ.) καθώς και στη γενίκευση των νέων ηλεκτρονικών μεθόδων διαβίβασης δεδομένων.

1.4. Δεδομένης της αυξημένης ανταγωνιστικότητας που αποτελεί επακόλουθο της ενοποίησης των εθνικών αγορών και της συγκέντρωσης των παγκόσμιων αγορών, η ανάγκη διάθεσης στατιστικών δεδομένων (για τη διάρθρωση των μισθών, το κόστος εργασίας και την κατάρτιση) είναι αυξανόμενης σημασίας για τις επιχειρήσεις, τους εκπροσώπους των εργοδοτών και των εργαζομένων και ιδιαίτερα για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

1.4.1. Επιπλέον, μόνον οι αξιόπιστες και συγκρίσιμες στατιστικές μεταξύ κρατών μελών για τις επιχειρήσεις, και κυρίως

σε θέματα εισοδημάτων και απασχόλησης, μπορούν να αποτελέσουν το κατάλληλο υπόβαθρο για την αξιολόγηση της εξέλιξης της πραγματικής σύγκλισης μεταξύ των οικονομιών των κρατών μελών.

1.5. Η παρούσα πρόταση κανονισμού έχει στόχο:

- α) την εξασφάλιση ενός κοινού πλαισίου για τη συλλογή διαβίβαση και ανάπτυξη στατιστικών διάρθρωσης των επιχειρήσεων ώστε να προκύπτουν δεδομένα συγκρίσιμα μεταξύ των διαφόρων κρατών μελών, προκειμένου να υποστηριχθεί η ανάγκη για στατιστική πληροφόρηση της Επιτροπής, των κρατών μελών, των επιχειρήσεων και άλλων χρηστών·
- β) την ενίσχυση του στατιστικού συστήματος με την ενσωμάτωση των προσφάτως αναπτυχθέντων κοινοτικών στατιστικών μεθόδων·
- γ) την προσαρμογή του καταλόγου των δεδομένων που πρέπει να συλλέγονται·
- δ) τη δημιουργία ενός νομικού πλαισίου για τη συλλογή στατιστικών.

1.6. Η πρόταση Κανονισμού περιέχει μία κοινή ενότητα, με τις μεταβλητές που πρέπει να περιληφθούν στις στατιστικές διάρθρωσης των επιχειρήσεων σε όλους τους τομείς και δύο ακόμη ενότητες που αφορούν τις στατιστικές της διάρθρωσης της βιομηχανίας (ορυχεία και λατομεία, μεταποίηση, παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου και νερού και κατασκευές) και τις στατιστικές διάρθρωσης του διανεμητικού εμπορίου.

1.6.1. Η ΟΚΕ επιθυμεί να προταθεί το συντομότερο δυνατόν η ενότητα σχετικά με τις χρηματοδοτικές υπηρεσίες (τραπεζικό σύστημα, ασφάλειες και άλλες οικονομικές δραστηριότητες), αφού ληφθεί υπόψη η αυξανόμενη σημασία του τομέα αυτού, ακόμη και αν σε μία πρώτη φάση δεν είναι δυνατόν να συμπεριληφθούν σ' αυτήν τα συνταξιοδοτικά ταμεία.

1.7. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι η χρήση των κονδυλίων που προβλέπει το δημοσιονομικό δελτίο του παραρτήματος μπορεί να

αποτελέσει σημαντικό κίνητρο ώστε οι στατιστικές υπηρεσίες των κρατών μελών να επιταχύνουν την προσαρμογή των αντίστοιχων συστημάτων συλλογής δεδομένων, ιδίως όσον αφορά τη δραστηριότητα του διανεμητικού εμπορίου.

2. Ειδικές παρατηρήσεις

2.1. Η ΟΚΕ υποστηρίζει τον καθορισμό μιας προθεσμίας 10 μηνών κατ'ανώτατο όριο για την ταχεία διαβίβαση των αποτελεσμάτων που αφορούν τις στατιστικές των επιχειρήσεων και ελπίζει ότι και η διάδοσή τους στους χρήστες θα γίνεται αμέσως.

2.1.1. Ωστόσο, όσον αφορά τα χαρακτηριστικά που παρουσιάζονται στην ενότητα του διανεμητικού εμπορίου (τιμήμα 7 αριθ. 2) θα πρέπει να προστεθούν, όπως προβλέπεται για τις βιομηχανίες, ο αριθμός επιχειρήσεων, οι μισθοί και ημερομίσθια και οι ακαθάριστες επενδύσεις.

2.1.2. Επίσης όσον αφορά τα ειδικά δημογραφικά στοιχεία του διανεμητικού εμπορίου, θα πρέπει να προστεθούν στις

ετήσιες στατιστικές που καταρτίζονται, όπως συμβαίνει και στην περίπτωση των βιομηχανιών, δεδομένα όσον αφορά τη σύσταση και το κλείσιμο επιχειρήσεων.

2.2. Όσον αφορά το άρθρο 11 (Αναθεώρηση), η προβλεπόμενη έκθεση θα πρέπει να υποβάλλεται και στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.

3. Τελική παρατήρηση

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει υποστηρίξει ότι η EUROSTAT πρέπει να γίνει αυτόνομος οργανισμός, αν και με ειδικές τεχνικές σχέσεις με την Επιτροπή, με νομική προσωπικότητα, οικονομική αυτονομία και δικό του προϋπολογισμό, όπως και το προσφάτως ιδρυθέν Κέντρο Μετάφρασης των Κοινοτικών Οργάνων. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι η θέση αυτή μπορεί να συμβάλει θετικά στον σαφέστερο διαχωρισμό αρμοδιοτήτων μεταξύ της EUROSTAT και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και ότι θα πρέπει να εξετασθεί στη Διακυβερνητική Συνδιάσκεψη.

Βρυξέλλες, 31 Μαΐου 1995.

Ο Πρόεδρος της
Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Carlos FERRER

Γνωμοδότηση για την πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για την προσαρμογή του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 404/93 όσον αφορά την ποσότητα της ετήσιας δασμολογικής ποσόστωσης εισαγωγής μπανανών στην Κοινότητα μετά την προσχώρηση της Αυστρίας, της Φινλανδίας και της Σουηδίας

(95/C 236/23)

Στις 27 Απριλίου 1995, και σύμφωνα με τα άρθρα 43 και 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να ορίσει ως γενικό εισηγητή της γνωμοδότησής της τον κ. Colombo.

Κατά την 326η σύνοδο ολομέλειας, της 31ης Μαΐου και 1ης Ιουνίου 1995 (συνεδρίαση της 31ης Μαΐου 1995), η ΟΚΕ υιοθέτησε με μεγάλη πλειοψηφία, 12 ψήφους κατά και 26 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Η πρόταση της Επιτροπής επιδιώκει στην προσαρμογή της δασμολογικής ποσόστωσης που καθορίζεται στον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 404/93 του Συμβουλίου για την εισαγωγή μπανανών τρίτων χωρών και μη παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ, ώστε να ληφθούν υπόψη οι καταναλωτικές ανάγκες της Σουηδίας, της Φινλανδίας και της Αυστρίας.

2. Η αύξηση κατά 353 000 τόννους, την οποία προτείνει η

Επιτροπή, αντικατοπτρίζει επαρκώς την ετήσια κατανάλωση μπανανών στα τρία νέα κράτη μέλη.

3. Η ΟΚΕ εγκρίνει την πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου, με την οποία προσαρμόζεται η ποσότητα της δασμολογικής ποσόστωσης εισαγωγής μπανανών, ως συνέπεια της ένταξης της Σουηδίας, της Φινλανδίας και της Αυστρίας.

Βρυξέλλες, 31 Μαΐου 1995.

Ο Πρόεδρος της
Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Carlos FERRER

Γνωμοδότηση σχετικά με την πρόταση Κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2100/94 του Συμβουλίου για τα κοινοτικά δικαιώματα επί φυτικών ποικιλιών⁽¹⁾

(95/C 236/24)

Την 1η Ιουνίου 1995, και σύμφωνα με τα άρθρα 43 και 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την ανωτέρω πρόταση.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να αναθέσει στον Γενικό Εισηγητή Giuseppe Pricolo την προετοιμασία των σχετικών εργασιών.

Κατά την 326η σύνοδο ολομέλειας, της 31ης Μαΐου και 1ης Ιουνίου 1995 (συνεδρίαση της 1ης Ιουνίου 1995), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2100/94 της 27. 7. 1994 του Συμβουλίου θεσπίστηκαν ειδικές ρυθμίσεις σχετικά με τη χορήγηση, σε κοινοτικό επίπεδο, δικαιώματος επί νέων φυτικών ποικιλιών. Ουσιαστικά, πρόκειται για την αναγνώριση δικαιώματος βιομηχανικής ιδιοκτησίας υπέρ οιουδήποτε υπέρ εκείνων που δημιουργεί και αναπτύσσει νέες φυτικές ποικιλίες.

1.2. Με στόχο την παροχή κατάλληλης νομικής προστασίας στον δημιουργό νέων φυτών και την παράλληλη εξασφάλιση της εναρμόνισης του εν λόγω κοινοτικού καθεστώτος προς τις απαιτήσεις της ενιαίας αγοράς, ιδρύθηκε στην Επιτροπή το «Κοινοτικό Γραφείο Φυτικών Ποικιλιών» στο οποίο παρέχεται η αποκλειστική αρμοδιότητα επί του θέματος ιδιαίτερα δε όσον αφορά τη χορήγηση κοινοτικού δικαιώματος ή την ακύρωσή του, την έγκριση μιας ονομασίας ποικιλίας ή την τροποποίηση μιας εγκεκριμένης ονομασίας ποικιλίας, την ένσταση κατά μιας αίτησης για τη χορήγηση κοινοτικού δικαιώματος ή κατά προτάσεως για ονομασία ποικιλίας, κ.λ.π.

1.3. Ο Κανονισμός 2100/94 προβλέπει ότι οι αποφάσεις του εν λόγω Γραφείου υπόκεινται σε προσφυγή ενώπιον των «Τμημάτων Προσφυγής» τα οποία έχουν συσταθεί στο πλαίσιο του Γραφείου (δικαιοδοσία πρώτου βαθμού) και ότι υφίσταται η δυνατότητα προσβολής των αποφάσεων των Τμημάτων Προσφυγών ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου (δικαιοδοσία δεύτερου βαθμού).

1.4. Η υπό εξέταση πρόταση, εκτός του ότι αντικαθιστά ορισμένους όρους οι οποίοι χρησιμοποιούνται εσφαλμένα στη γερμανική και στην αγγλική έκδοση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2100/94, έχει στόχο να ευθυγραμμίσει την διατύπωση των άρθρων του Κανονισμού του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 2100/94 (φυτικές ποικιλίες) και 40/49 (κοινοτικό σήμα) σχετικά με την προσφυγή στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο κατά των αποφάσεων των Τμημάτων Προσφυγής.

(¹) ΕΕ αριθ. C 117 της 12. 5. 1995, σ. 10.

2. Γενικές Παρατηρήσεις

2.1. Η ΟΚΕ, υπενθυμίζοντας ότι είχε εκφράσει την ικανοποίησή της για την καθιέρωση κοινοτικού καθεστώτος χορήγησης κοινοτικού δικαιώματος για τις φυτικές ποικιλίες, εκφράζεται θετικά για την πρωτοβουλία της Επιτροπής να επαναλάβει, αυτούσιο, στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2100/94 (φυτικές ποικιλίες) το κείμενο του άρθρου 63 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 40/94 που θεσπίζει για το κοινοτικό σήμα τη διαδικασία προσφυγής ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου.

2.2. Μια ομοιόμορφη ρύθμιση στους διάφορους τομείς της βιομηχανικής ή εμπορικής ιδιοκτησίας εξασφαλίζει την πλήρη συνεκτικότητα του συστήματος των διαδικασιών προσφυγής και εξαλείφει τις διαφορές που ισχύουν σήμερα — στο καθαρά τυπικό μέρος αλλά όχι επί της ουσίας — μεταξύ των διατάξεων των δύο κανονισμών, που αφορούν ο ένας τις φυτικές ποικιλίες και ο άλλος το κοινοτικό σήμα.

2.3. Εν τω μεταξύ η ΟΚΕ συνιστά να αποφασίσει οριστικά το Συμβούλιο, το ταχύτερο δυνατό, σχετικά με την έδρα του «Κοινοτικού Γραφείου Φυτικών Ποικιλιών», ούτως ώστε να μπορέσει να εγκατασταθεί το ταχύτερο και να αναλάβει τα καθήκοντα που του έχουν ανατεθεί από τον κανονισμό.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Η ΟΚΕ δεν έχει, με λίγα λόγια, επιφυλάξεις για την πρόταση της Επιτροπής, της οποίας συμμερίζεται τους στόχους και το περιεχόμενο.

3.1.1. Επιθυμεί ωστόσο να υπογραμμίσει τη σκοπιμότητα να αντικατασταθούν οι λέξεις «δύο μήνες» που περιέχονται στο άρθρο 5 του νέου άρθρου 73 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2100/94 από τις λέξεις «εξήντα ημέρες».

3.2. Αυτή η διευκρίνιση, κατά την άποψη της ΟΚΕ, προσδίδει στον προσφεύγοντα μεγαλύτερη βεβαιότητα ως προς τη λήξη της προθεσμίας προσφυγής ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου.

Βρυξέλλες, 1η Ιουνίου 1995.

Ο Πρόεδρος της

Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Carlos FERRER

Γνωμοδότηση με θέμα: οι σχέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την Αλβανία

(95/C 236/25)

Στις 19 Οκτωβρίου 1993 και βάσει του άρθρου 23, παράγραφος 3 του Εσωτερικού Κανονισμού της, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση με θέμα: οι σχέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την Αλβανία.

Το τμήμα εξωτερικών σχέσεων, εμπορικής και αναπτυξιακής πολιτικής στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 11 Απριλίου 1995. Εισηγητής ήταν ο κ. Masucci.

Κατά την 326η σύνοδο ολομέλειας της 31ης Μαΐου και 1ης Ιουνίου 1995 (συνεδρίαση της 31ης Μαΐου 1995), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη πρόσθετη γνωμοδότηση με πλειοψηφία, μία ψήφο κατά και 2 αποχές.

1. Η σημασία της Αλβανίας για την ΕΕ

1.1. Αν και πρόκειται για μία μικρή χώρα (με πληθυσμό μόλις μεγαλύτερο από 3 εκατομμύρια κατοίκους) πολλοί είναι και όχι δευτερεύουσας σημασίας οι λόγοι που συνηγορούν υπέρ της ενδυνάμωσης των σχέσεων μεταξύ ΕΕ και Αλβανίας.

1.2. Η Αλβανία ακολουθεί μία διεργασία εκδημοκρατισμού που μέσα σε τρία χρόνια άλλαξε τη φυσιογνωμία της χώρας.

Πρόκειται όμως για μία διεργασία δύσκαμπτη λόγω της εύθραυστης δομής της αλβανικής οικονομίας. Εάν οι οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες αποβούν ανυπόφορες — για ένα πληθυσμό που διαθέτει πλέον άλλους όρους συγκρίσεως απ'ό,τι κατά τις σκοτεινές δεκαετίες της δικτατορίας και της αυταρχικής απομόνωσης — οι αντίκτυποι για τη νεαρή αλβανική δημοκρατία ενδέχεται να είναι τέτοιοι που να τίθεται σε αμφισβήτηση η ύπαρξή της.

Για το λόγο αυτό η υποστήριξη της διεργασίας εκδημοκρατισμού αρκεί αφ'εαυτής για να δικαιολογήσει την αποφασιστική δέσμευση της ΕΕ έναντι της Αλβανίας. Θα ήταν επίσης και μία ευκαιρία να καταδειχθεί ότι πρώτιστος στόχος της Ευρώπης — τόσο στην Ανατολή όσο και στο Νότο — είναι αληθινά η διάδοση της δημοκρατίας και όχι η με κάθε τρόπο αναζήτηση της σταθερότητας έστω κι αν η εγγυησή της είναι μη ελεύθερα καθεστώτα.

1.3. Στη βασική αυτή αιτιολογία μπορούν να προστεθούν και ορισμένες άλλες που συνδέονται συγκεκριμένα με τη γεωγραφική θέση της Αλβανίας.

Συνορεύοντας με δύο κράτη μέλη της ΕΕ (την Ελλάδα και την Ιταλία διαμέσου του Πορθμού του Otranto) η Αλβανία αποτελεί για την ΕΕ τη νοτιοδυτική είσοδο προς τα Βαλκάνια.

Είναι εμφανές ότι η γεωγραφική αυτή θέση παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον για την ΕΕ και από πολλές απόψεις: στρατηγική, γεωπολιτική, του κινδύνου επέκτασης των εθνικών και θρησκευτικών συγκρούσεων στην περιοχή των Βαλκανίων,

των συνεπειών μιας ενεδεχόμενης πολιτικής οικονομικής και κοινωνικής αποσταθεροποίησης της Αλβανίας, και του θετικού ρόλου που μπορεί να διαδραματίσει στην περιοχή.

1.3.1. Σε ό,τι αφορά τις στρατηγικές πτυχές και την ασφάλεια δεν πρέπει να λησιμονείται ότι η Αλβανία καλώς ή κακώς αισθάνεται απειλούμενη.

Για το λόγο αυτό η Αλβανία επεδίωξε τη σύναψη συμμαχιών προς όλες τις κατευθύνσεις ή καλύτερα προς όποια κατεύθυνση εύρισκε ανταπόκριση. Έτσι μετά την ένταξή της στη Διάσκεψη για την ασφάλεια και τη συνεργασία στην Ευρώπη (CSCE), αμέσως μετά την έναρξη της διαδικασίας εκδημοκρατισμού, η Αλβανία συνάπτει το καλοκαίρι του 1992 στρατιωτική συμμαχία με την Τουρκία. Η συμφωνία αυτή καθιστά ουσιαστικό το ρόλο της Τουρκίας ως έμμεσου διαμεσολαβητή των ΗΠΑ. Πράγματι, η αλβανική κυβέρνηση, κυρίως μετά τη μη ένταξή της στο ΝΑΤΟ (η Αλβανία υπήρξε η πρώτη χώρα της Ανατολικής Ευρώπης που υπέβαλε σχετική αίτηση) θεωρεί τις ΗΠΑ ως τον πρώτιστο εταίρο στο στρατιωτικό επίπεδο. Τους τελευταίους μήνες, ύστερα από την αμερικανική στρατιωτική παρουσία στην ΠΓΔΜ, γίνεται λόγος για τη χρησιμοποίηση των στρατιωτικών αλβανικών βάσεων, από τις ΗΠΑ, συζητήθηκαν με αμερικανικές αντιπροσωπείες σχέδια τεχνικής βοήθειας, συζητήθηκε σύναψη συμφωνίας με τη CIA για τη στάθμευση δύο κατασκοπευτικών αεροπλάνων σε αλβανικές βάσεις, αλλά το κυριότερο στοιχείο είναι το μνημόνιο του Προέδρου Κλίντον που επιβεβαιώνει την στρατιωτική βοήθεια της Αμερικής προς την Αλβανία, βοήθεια που προβλέπει και την εξαγωγή όπλων. Η επίσκεψη, τον Ιούνιο του 1994, του Υπουργού Άμυνας της Αλβανίας στο Πεντάγωνο ενίσχυσε αυτές τις προσπάθειες. Υπογράφηκε επίσης συμφωνία τεχνικής συνεργασίας στο στρατιωτικό πεδίο με τη Μαλαισία.

1.3.1.1. Από αυτό το πλέγμα στρατηγικών συμμαχιών φαίνεται να απουσιάζει η ΕΕ με εξαίρεση ένα μνημόνιο στρατιωτικής συμφωνίας με το Ηνωμένο Βασίλειο που υπογράφηκε τον Ιούνιο του 1994. Το πράγμα είναι ανησυχητικό διότι απουσίες αυτού του είδους συχνά πληρώνονται αλλού λόγω των αλληλεξαρτήσεων που υφίστανται μεταξύ στρατηγικών επιλογών και πολιτικο-οικονομικών διευθετήσεων. Στο άμεσο μέλλον το πλέγμα που περιγράφηκε παραπάνω θα έχει δύο αρνητικές συνέπειες. Η πρώτη είναι η πλήρης ένταξη της Αλβανίας σε έναν από τους δύο στρατηγικούς άξονες που βρίσκονται αντιμέτωποι στην περιοχή των Βαλκανίων. Πράγμα βεβαίως

που έρχεται σε αντίθεση με την υπόθεση μιας Αλβανίας όχι αποπλισμένης βεβαίως αλλά επέκεινα των αντίθετων πλευρών και σε θέση να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο κατά την ειρηνευτική διαδικασία στην πρώην Γιουγκοσλαβία. Η υπόθεση αυτή μπορεί να καταστεί εφικτή στο μέτρο μόνο που ανάλογο και γενικότερο στρατηγικό ρόλο μπορεί να διαδραματίσει η ΕΕ με την κατάλληλη υλική υποστήριξη.

Δεύτερη αρνητική συνέπεια του σημερινού στρατηγικού πλαισίου είναι ότι η εμφάνιση της Τουρκίας επί σκηνής, η οποία επιδιώκει να παρουσιασθεί ως μεγάλη δύναμη της περιοχής, έχει ως αποτέλεσμα όχι μόνο να καταλαμβάνει το χώρο που δικαιωματικά ανήκει στην Ελλάδα (ως το μόνο κράτος μέλος της ΕΕ στην περιοχή και λόγω του επιπέδου της οικονομικής ανάπτυξής της) αλλά και να την ωθεί σε ενεργό συμπαράταξη με τον αντίθετο στρατηγικό άξονα.

Η παρουσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης με δική της στρατηγική, θα επιτρέψει στην Ελλάδα να διαδραματίσει τον ενεργό ρόλο που της ανήκει, όπως στην περίπτωση της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας.

1.3.2. Μέσα στην εκρηκτική κατάσταση που επικρατεί στα Βαλκάνια, η Αλβανία θα μπορούσε να αποτελέσει με τη σειρά της ένα περαιτέρω στοιχείο περιπλοκής στο γεωπολιτικό χάρτη της περιοχής.

Πράγματι δεν πρέπει να λησμονείται ότι 3 περίπου εκατομμύρια Αλβανών ζουν σε χώρες που συνορεύουν με την Αλβανία και με εθνικο-γλωσσολογική συνέχεια που είναι μοναδική στα Βαλκάνια. Η παρουσία τους είναι αισθητή κυρίως στο Κοσσυφοπέδιο (92% του συνολικού πληθυσμού) και στην ΠΓΔΜ (25% σύμφωνα με τα στοιχεία των Σκοπίων και 40% σύμφωνα με τους Αλβανούς), αλλά και στην περιοχή του Μαυροβουνίου και στη Σερβία. Στα κινήματα αυτοδιαθέσεως που υπάρχουν στις Κοινότητες αυτές αντιστοιχούν στην Αλβανία πολιτικές τάσεις που υποστηρίζουν την επανένωση των Αλβανών σε ένα ενιαίο κράτος. Για την ενοποίηση όλων αυτών των τάσεων, ιδρύθηκε το Δεκέμβριο του 1992 η Επιτροπή συντονισμού των απανταχού Αλβανών στα Βαλκάνια.

Έως τώρα η αλβανική κυβέρνηση και ο πρόεδρος Μπερίσα έχουν στο πεδίο αυτό δώσει δείγματα μεγάλης σύνεσης και μετριοπάθειας κυρίως έναντι του κινδύνου επέκτασης της Γιουγκοσλαβικής διαμάχης στο Κοσσυφοπέδιο. Ενδεχόμενο που συνεπάγεται την εμπλοκή και της Αλβανίας στη σύγκρουση αυτή. Για το λόγο αυτό η αλβανική κυβέρνηση ενεθάρρυνε τη διεξαγωγή απευθείας συνομιλιών με τους ιθύνοντες του Κοσσυφοπεδίου και τις αρχές του Βελιγραδίου. Η στάση αυτή απέφερε για την αλβανική διπλωματία μια σειρά αποτελεσμάτων που είναι ευνοϊκά για την υπόθεση του Κοσσυφοπεδίου (ψηφίσματα και διακηρύξεις του ΟΗΕ, της ΔΑΣΕ, των ΗΠΑ).

Ακόμη περισσότερο εκτιμάται η σύνεση και η μετριοπάθεια που ακολούθησε τον τελευταίο καιρό έναντι των μέτρων που υιοθέτησε η ΠΓΔΜ κατά της αλβανικής μειονότητας (κλείσιμο στις αρχές Δεκεμβρίου 1994 του Πανεπιστημίου στην αλβανική γλώσσα της Τέτοβα) και κατά των εκπροσώπων

των αυτονομιστών του Κοσσυφοπεδίου. Δεν πρέπει όμως να αποκλείεται εκ των προτέρων και το ενδεχόμενο ότι η επιδείνωση της πολιτικής αστάθειας και/ή η εμφάνιση σοβαρών οικονομικών κρίσεων στην Αλβανία θα μπορούσε, όπως τόσο συχνά συμβαίνει, να ωθήσει τους ιθύνοντες, προκειμένου να ξανακερδίσουν τη λαϊκή συναίνεση που έχασαν στο εσωτερικό μέτωπο, να στρέψουν το λαό προς ένα εξωτερικό στόχο που στην περίπτωση αυτή θα ήταν η πραγματοποίηση του εθνικού ονείρου της μεγάλης Αλβανίας το οποίο πέραν κάθε άλλης σκέψεως έχει το μειονέκτημα ότι πραγματοποιήθηκε μόνον κατά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο με τη σύμπραξη των δυνάμεων του άξονα. Ένα τέτοιο ενδεχόμενο θα μπορούσε να έχει τρομακτικές αποσταθεροποιητικές συνέπειες στην περιοχή όχι μόνο προς Βορρά, προς την κατεύθυνση της Σερβίας, αλλά και νοτιοανατολικά. Πράγματι, ένας ακρωτηριασμός του αλβανικού τμήματος θα έθετε σε αμφισβήτηση την ίδια την επιβίωση της ΠΓΔΜ με αλυσιδωτούς αντίκτυπους στη Βουλγαρία και την Ελλάδα.

1.3.2.1. Στο γεωπολιτικό πεδίο θα πρέπει και πάλι να επισημανθεί ότι η Αλβανία, στην προσπάθειά της να συνάψει συμμαχίες προς κάθε κατεύθυνση είναι μία από τις χώρες που τον Ιούνιο του 1992 υπέγραψαν τη Συμφωνία για τη δημιουργία μιας ζώνης οικονομικής συνεργασίας στον Εύξεινο Πόντο (CEN) υπό την αιγίδα της Τουρκίας. Αυτός καθ'εαυτόν ο στόχος να δημιουργηθεί μεσοπρόθεσμα στον Εύξεινο Πόντο μια κοινή αγορά 200 εκατομμυρίων κατοίκων δεν μπορεί παρά να αντιμετωπισθεί θετικά. Ιδιαίτερος μάλιστα όταν εντάσσεται στη στρατηγική περιοχή της Μεσογειακής Ευρώπης που από καιρό υποστηρίζει η ΟΚΕ και συνεπώς εάν βάσει μιας λογικής για πολυκεντρική ανάπτυξη παρουσιάζεται ως συμπληρωματικό στοιχείο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και της ανάπτυξης της Μεσογείου.

Οπωσδήποτε η συμμετοχή της Αλβανίας στη ζώνη οικονομικής συνεργασίας του Εύξεινου Πόντου (CEN)— που σε οικονομικό επίπεδο δικαιολογείται από τη λογική της ολοκλήρωσης του νότιου μέρους της Βαλκανικής Χερσονήσου που επί μακρόν υπήρξε ο κατευθυντήριος άξονας μεταξύ Ανατολής και Δύσεως — πρέπει να αντισταθμισθεί από την κατάλληλη ενίσχυση των πολιτικών και οικονομικών δεσμών της με την ΕΕ και των αντίστοιχων της Τουρκίας.

1.3.3. Στο επίπεδο των εθνικών συγκρούσεων, η παραμικρότερη φάση της αλβανικής δημοκρατίας θα μπορούσε να οξύνει τις εντάσεις που υφίστανται ήδη με την ελληνική μειονότητα των νότιων περιοχών και κατά συνέπεια με την ίδια την Ελλάδα που την υποστηρίζει ενεργώς. Στη βάση των εντάσεων αυτών δεν βρίσκονται μόνον οι νόμιμες βλέψεις της μειονότητας αυτής για την αναγνώριση των γλωσσολογικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων, ούτε η πολιτική έκφραση των βλέψεων αυτών που εκπροσωπούνται από το Κίνημα «Ομόνοια», το οποίο προωθεί ακόμη περισσότερες τις ίδιες τις διεκδικήσεις ελληνικότητας του μεσημβρινότερου τμήματος της Αλβανίας που εξάλλου δεν συμμερίζεται ούτε η ελληνική κυβέρνηση. Εκείνο αντιθέτως που έχει δημιουργήσει μεγαλύτερη ένταση της κατάστασης είναι η κλιμάκωση των διπλωματικών επεισοδίων μεταξύ Ελλάδας και Αλβανίας που άρχισαν

το 1993 και κορυφώθηκαν το καλοκαίρι/φθινόπωρο του 1994. Πράγματι μετά τη δίκη των πέντε μελών της «Ομόνοιας» (που καταδικάστηκαν για κατασκοπεία, υποκίνηση αποσχίση και παράνομη κατοχή όπλων) η ελληνική κυβέρνηση έκλεισε τα σύνορα με την Αλβανία, απέλασε 70 000 αλβανούς λαθρομετανάστες (30 000 είχαν απελαθεί στη διάρκεια της διπλωματικής κρίσης του 1993). Η αντιαλβανική και ανθελληνική προπαγάνδα έφθασε στις δύο χώρες σε πρωτοφανή επίπεδα. Ανταλλάχθηκαν κατηγορίες και ασυνήθιστες απειλές. Πραγματοποιήθηκε και από τις δύο πλευρές μετακίνηση στρατιωτικών μονάδων προς τα σύνορα, ανακλήθηκαν οι πρεσβευτές, έγιναν διάφορα επεισόδια ανταπόδοσης στο διπλωματικό και οικονομικό επίπεδο, στα οποία περιλαμβάνεται και η συνέχιση της παρεμπόδισης στο Συμβούλιο Υπουργών της ΕΕ χορήγησης οικονομικής βοήθειας στο ισοζύγιο πληρωμών που είχε μεγάλη σημασία για την οικονομία της Αλβανίας, παρεμπόδιση η οποία ωστόσο έχει μερικώς αρθεί.

Τους τελευταίους μήνες ευτυχώς παρουσιάστηκε μία ορισμένη ύφεση στις ελληνοαλβανικές σχέσεις, ειδικότερα μετά τη μείωση των ποινών στα μέλη της «Ομόνοιας» που προδικάζει την προσεχή αποφυλάκισή τους. Ένα θετικό συμβάν αυτής της θετικής εξέλιξης, πέρα από την αποκατάσταση της κανονικότητας στις διπλωματικές σχέσεις, υπήρξε η βοήθεια που χορηγήθηκε από την Ελλάδα τη στιγμή της ενεργειακής κρίσης που εμφανίστηκε πρόσφατα στην Αλβανία.

Μετά τις εντάσεις των τελευταίων ετών και τις επαφές υψηλού επιπέδου που υπήρξαν μεταξύ των δύο πλευρών άνοιξε ο δρόμος για μια καλύτερη συνεργασία. Σήμερα το κλίμα για την ανάληψη πρωτοβουλιών που θα οδηγήσουν στη σύναψη συμφωνίας στο θέμα της λαθρομετανάστευσης είναι πλέον ευνοϊκό. Ευνοϊκό είναι επίσης το κλίμα για την αύξηση των ελληνικών και γενικότερα των επενδύσεων της ΕΕ στην Αλβανία, κάτι όμως που απαιτεί κεντρικά σχεδιασμένες κοινές δράσεις και ενισχύσεις.

1.3.3.1. Από τις εξελίξεις της ελληνοαλβανικής κρίσης μπορούν να εξαχθούν ορισμένα συμπεράσματα. Από τη μία πλευρά διαπιστώνεται ότι η εθνιστική ιδέα που πρόβαλε ο Αλβανός πρόεδρος δεν συνάντησε τον ενθουσιασμό του συνόλου του πληθυσμού, ο οποίος ανησυχεί περισσότερο για τις αρνητικές συνέπειες της ίδιας της κρίσης (υπολογίζεται ότι το 1993 τα εμβάσματα από τους μετανάστες στην Ελλάδα ανήλθαν σε 900 εκατ. δολάρια). Τη στιγμή που η συνολική διεθνής βοήθεια προς την Αλβανία δεν ξεπέρασε την περίοδο 1991-1993 το ποσό των 1 227 000 000 Ecu και το συνολικό εξωτερικό χρέος της μόλις υπερέβαινε το 1993 το 1 δις. δολάρια, γίνεται σαφής η καθοριστική σημασία των καλών ελληνοαλβανικών σχέσεων για τις οικονομικές και κατά συνέπεια κοινωνικές και πολιτικές εξελίξεις στην Αλβανία. Από την άλλη πλευρά, ωστόσο, είναι αναμφισβήτητο ότι ενισχύθηκαν οι θέσεις των εθνικιστικών ομάδων των δύο χωρών, καθώς και οι διασταυρούμενες εδαφικές διεκδικήσεις για τη Βόρειο Ήπειρο και για την Τσαμουριά (όπως αποκαλούν οι αλβανοί εθνικιστές την ελληνική Ήπειρο) παύουν να ενισχύονται στο βαθμό που ξεκαθαρίζουν οι πολιτικές σχέσεις μεταξύ των δύο χωρών.

Οπωσδήποτε όμως οφείλει να αναρωτηθεί κανείς εάν η ΕΕ μπορεί να επιτρέψει τον κίνδυνο (που σήμερα υποχώρησε αλλά κανείς δεν ξέρει για πόσο) εμφάνισης μιας νέας εθνικής κρίσης στην περιοχή των Βαλκανίων η οποία επιπλέον αφορά άμεσα ένα κράτος μέλος της.

1.3.4. Στην κατάσταση που επικρατεί σήμερα, η Αλβανία δεν έχει να αντιμετωπίσει αληθινές θρησκευτικές συγκρούσεις, αλλά οι εξελίξεις των γεωπολιτικών και εθνικών ζητημάτων, που περιγράφηκαν έως εδώ, και ο συσχετισμός τους με τα θρησκευτικά ζητήματα καθιστά εν δυνάμει εκρηκτική την αλβανική κατάσταση όχι μόνο λόγω της θρησκευτικής συνυπόστασης των κατοίκων αυτής (70% μουσουλμάνοι, 20% ορθόδοξοι, 10% καθολικοί με μία μικρή μειονότητα εβραίων), αλλά και λόγω της όλης βαλκανικής περιοχής.

1.3.4.1. Διάφοροι παράγοντες συμβάλλουν προς την κατεύθυνση αυτή. Και προπάντων η αντιπαράθεση του Βατικανού και της Ορθόδοξης Εκκλησίας με τους αντίθετους στρατηγικούς άξονες των Βαλκανίων. Επί παραδείγματι, η υπέρ της Σερβίας θέση της Ορθόδοξης Εκκλησίας φέρει σε αντίθεση τους Ορθόδοξους Αλβανούς με την επιλογή της ίδιας της χώρας τους η οποία τάσσεται με το αντίθετο στρατόπεδο. Τέλος υπάρχει η αβεβαιότητα στην οποία βρίσκεται και η ελληνική πλευρά θεωρώντας τον ορθόδοξο πληθυσμό (3/400 000 άτομα) ως ελληνική μειονότητα (στην απογραφή του 1989 οι ελληνόφωνοι ήταν λιγότεροι των 59 000).

1.3.4.2. Αλλά πιο ανησυχητικές είναι οι εντάσεις που μπορεί να δημιουργηθούν από την μουσουλμανική πλειοψηφία των Αλβανών. Από τη μία πλευρά δεν πρέπει να υποτιμηθούν οι αντίκτυποι της εκστρατείας των πρωτεργατών των εθνικών πολέμων στην πρώην Γιουγκοσλαβία (Σέρβοι, Κροάτες και κυρίως Σέρβοι της Βοσνίας) που θέτουν στη βάση των συγκρούσεων την αδυναμία συνύπαρξης διαφορετικών πολιτισμών και θρησκειών μάλλον, παρά εθνικούς, εθνικιστικούς και οικονομικούς λόγους. Κατ'αυτόν τον τρόπο η Αλβανία από χώρα ουσιαστικά «λαϊκή» παρουσιάζεται πλέον ως «χώρα μουσουλμανική» και κατά συνέπεια δεν είναι σε θέση να εγγυηθεί τη συνύπαρξη με άλλες θρησκευτικές μειονότητες. Ωστόσο, η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να ενεργήσει για να μην επαναληφθούν όσα έγιναν στη Βοσνία, στην οποία ένας αυθεντικά ανεξίτητος λαός έγινε πρόσφορο έδαφος για τον Ισλαμικό φανατισμό.

Από την άλλη πλευρά υφίστανται οι άμεσοι δεσμοί της Αλβανίας στο στρατηγικό, πολιτικό και οικονομικό επίπεδο με τις μουσουλμανικές χώρες και οργανώσεις. Δεν πρόκειται μόνο για τους δεσμούς με την Τουρκία για τους οποίους ήδη έγινε λόγος, αλλά και για την ένταξη της Αλβανίας το 1992 στην Οργάνωση της Ισλαμικής Διασκέψεως, για την εγκατάσταση στα Τίρανα μιας σημαντικής αντιπροσωπείας της Ισλαμικής Τράπεζας Αναπτύξεως, με έντονη δραστηριότητα για τη διοχέτευση οικονομικής ενίσχυσης από τις μουσουλμανικές χώρες έως την πρόσφατη ίδρυση μιας σημαντικής εταιρείας της Σαουδικής Αραβίας για επενδύσεις στην Αλβανία (IAIDC).

Θα ήταν σφάλμα να υποστηριχθεί ότι αυτά καθ'εαυτά τα γεγονότα ενισχύουν τη θέση εκείνων που κυρίως στην πρώην Γιουγκοσλαβία οργανώνουν εκστρατείες εναντίον της «μουσουλμανικής απειλής» στα Βαλκάνια (η διάδοση της ιδέας ότι η σύγκρουση είναι μεταξύ Χριστιανών και Μουσουλμάνων δεν έχει άλλη συνέπεια παρά να εντείνει την αστάθεια των περιοχών αυτών).

Για το λόγο αυτό είναι θεμιτό να αμφισβητηθεί ότι το τμήμα εκείνο της αποκεντρωμένης οικονομικής συνεργασίας που απευθύνεται στις αλβανικές ισλαμικές κοινότητες και τίθεται σε ενέργεια από θρησκευτικούς οργανισμούς — μεταξύ των οποίων διακρίνονται για τον ακτιβισμό τους οι ιρανικές — μπορεί να αποτελέσει όχημα για τη διάδοση του θρησκευτικού ολοκληρωτισμού και του ισλαμοκεντρισμού. Ο κίνδυνος αυτός μπορεί να λάβει σάρκα και οστά, μόνον αν εδραιωθεί στο μουσουλμανικό πληθυσμό το αίσθημα ότι έχει εγκαταλειφθεί από την Ευρώπη. Αυτό το οποίο η ΕΕ πρέπει με κάθε τρόπο να αποφύγει είναι η επανάληψη όσων συνέβησαν στην Βοσνία στην οποία ένας βαθειά ανεξίτητος μουσουλμανικός πληθυσμός έγινε γόνιμο έδαφος για τον μουσουλμανικό φανατισμό.

1.3.4.3. Η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να συμβάλει με κάθε δυνατό μέσο για την εμπέδωση θεσμών διαλόγου και επικοινωνίας ανάμεσα στις διάφορες εθνικές θρησκευτικές και πολιτιστικές ομάδες της Αλβανίας.

Οι μακροχρόνιες σχέσεις φιλίας συνεργασίας και συμπόρευσης ανάμεσα σε Έλληνες και Αλβανούς (Μουσουλμάνους και Ορθοδόξους) που δεν έχουν ξεχασθεί από τους δύο λαούς, μπορούν να αξιοποιηθούν στην εμπέδωση μιας νέας ιστορικής περιόδου ειρήνης στην περιοχή.

Επίσης η συνεργασία Ελλήνων-Αλβανών/Μουσουλμάνων και μη, Ιταλών και Σέρβων την εποχή που οι Λαοί των Βαλκανίων εμπνέονταν από τα ιδανικά ενός Μαντσίνι και ενός Γαριβάλδι αποδεικνύει ότι δεν υπάρχουν στην περιοχή παγιωμένοι άξονες και ότι ο θρησκευτικός φανατισμός μπορεί να αποφευχθεί αν στηριχθούν έγκαιρα αποτελεσματικά και αποφασιστικά οι δυνάμεις και οι φορείς που επιθυμούν την ειρήνη και την πρόοδο στην περιοχή. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει χρέος να στηρίξει στην Αλβανία όλες τις πολιτικές και κοινωνικές δυνάμεις ο προσανατολισμός των οποίων δεν οδηγεί την Ευρώπη και τα βαλκάνια σε εποχές και κλίμα θρησκευτικών πολέμων

1.3.5. Οι κίνδυνοι μιας ενδεχόμενης αποσταθεροποίησης της νεαρής αλβανικής δημοκρατίας συνδέονται επιπλέον και με την ανάπτυξη της μαφίας και του οργανωμένου εγκλήματος που διευκολύνεται από τη διάθρωση σε φατρίες της αλβανικής κοινωνίας. Σύμφωνα με τις αναλύσεις των σημαντικότερων αστυνομικών κέντρων της Ευρώπης, που αναφέρονται από το Observatoire Géopolitique des Drogues των Παρισίων, πρωταγωνιστής στη διακίνηση ναρκωτικών που γίνεται δια των Βαλκανίων και που συνδέεται με το εμπόριο όπλων αυτά τα τελευταία χρόνια ήταν η οργανωμένη μαφία του Κοσσυφοπεδίου με την οποία ενόθηκε ύστερα η κροατική μαφία, η οποία με τη σειρά της συνδέεται με τη μαφία της Σικελίας. Μόνο πιο πρόσφατα εμφανίσθηκαν οι οργανώσεις της Αλβανικής Μαφίας με την

ανάπτυξη σχεδίων που αποκαλούνται «νέες βαλκανικές ρότες» και που προβλέπουν την εκφόρτωση ηρωΐνης από τουρκικά πλοία στα λιμάνια της Αλβανίας. Στη συνέχεια τα ναρκωτικά διοχετεύονται διαμέσου του Κοσσυφοπεδίου και του Βελιγραδίου στην Ουγγαρία. Από εκεί κατανέμονται σε όλη την Ευρώπη, αλλά προπάντων στην Ελβετία όπου τα αλβανικά δίκτυα έχουν πλέον αποκτήσει το μονοπώλιο σχεδόν της πωλήσεως ηρωΐνης και ακριβώς από την Ελβετία προέρχεται το μεγαλύτερο μέρος των όπλων που εισάγονται από τις ίδιες οργανώσεις στην πρώην Γιουγκοσλαβία. Πρόσφατες έρευνες της ιταλικής δικαιοσύνης φέρνουν στο φως ένα νέο ρεύμα διακίνησης ναρκωτικών κατ'ευθείαν από την Αλβανία στην Ιταλία (κυρίως στη Ρώμη), από τις ακτές της Πούλιας, με πρωταγωνιστή πάντοτε την αλβανική μαφία.

Άλλο τόσο ανησυχητικό είναι το νέο παράνομο εμπόριο το οποίο προωθούν οι αλβανικές μαφιόζικες οργανώσεις σε συνεργασία με τη μαφία της Πούλιας και την καμόρρα της Νάπολι: την παράνομη εξαγωγή εργατικών χεριών (παράνομοι εργαζόμενοι που κρατούνται σε συνθήκες δουλείας) και πορνείας (που τροφοδοτεί τα κυκλώματα στην Ιταλία, που διαχειρίζονται οι αλβανικές οργανώσεις). Φαίνεται πάντως ότι υπάρχουν άμεσοι δεσμοί μεταξύ της αλβανικής μαφίας και των ισλαμικών κινήσεων που οργανώνουν δίκτυα επιρροής στην Ευρώπη με αφετηρία τη Γερμανία.

Ο πιο φανερός κίνδυνος που μπορεί να διατρέξει η Αλβανία ακριβώς είναι η ενδυνάμωση των οργανώσεων της μαφίας και η διείσωσή τους στην πολιτική εξουσία (τα παραδείγματα δεν λείπουν στην Ευρώπη και την Αμερική) καθορίζοντας «έτσι η μοίρα της ίδιας της δημοκρατίας με αποτελέσματα απολύτως απρόβλεπτα σήμερα όχι μόνο για την Αλβανία, αλλά και για την ίδια την ΕΕ. Η τελευταία λοιπόν έχει κάθε συμφέρον να βοηθήσει τη νεαρή αλβανική δημοκρατία να ενισχύσει και να εκριζώσει το ζιζάνιο της μαφίας εάν θέλει να απομακρύνει τον κίνδυνο να καταστεί η Αλβανία ένα είδος ακυβέρνητης χώρας κατάλληλης μόνο για το διεθνές λαθρεμπόριο, τη διακίνηση ναρκωτικών και το εμπόριο όπλων.

1.3.6. Η ΕΕ έχει επίσης συμφέρον να προλάβει τους κινδύνους της οικονομικής και κοινωνικής αποσταθεροποίησης που θα μπορούσαν να προκύψουν από μια αποτυχημένη έναρξη ή από τη στρεβλή ανάπτυξη της αλβανικής οικονομίας. Πράγματι, αμεσότερος αντίκτυπος θα ήταν η αύξηση της μετανάστευσης αφού ύστερα από το πρόσφατο ψήφισμα του Συμβουλίου της ΕΕ, δεν είναι δυνατόν παρά να είναι παράνομη. Ένα τέτοιο ενδεχόμενο όχι μόνο θα μπορούσε να περιπλέξει περαιτέρω τις σχέσεις μεταξύ Αλβανίας και Ελλάδας όπου ήδη κατοικούν από 250 000 έως 350 000 παράνομοι Αλβανοί μετανάστες, αλλά θα έχει επιπτώσεις επίσης σε άλλα κράτη της ΕΕ, αρχίζοντας από την Ιταλία. Ένα ανησυχητικό σημάδι φάνηκε τον Οκτώβριο του 1994 με τη νέα έκρηξη μαζικής εξόδου προς την Ιταλία (που θύμισε την αντίστοιχη του 1991) που εν μέρει μόνο σταμάτησε η αλβανική αστυνομία στο Δυρράχιο. Η όξυνση του φαινομένου εκείνη την περίοδο εξηγείται από τους περιορισμούς και τις απελάσεις που εφάρμοσε η

ελληνική κυβέρνηση. Οφείλουμε να πούμε όμως ότι η παράνομη μετανάστευση προς την Ιταλία δεν σταμάτησε ποτέ τα τελευταία τρία χρόνια.

1.4. Η απαρίθμηση των ανησυχιών και των κινδύνων που εγκυμονεί η αλβανική κατάσταση έναντι της ΕΕ μας φέρνει πίσω στο σημείο από όπου ξεκίνησε η ανάλυση αυτή: η ανάγκη ενδυνάμωσης της αλβανικής δημοκρατίας με την ενίσχυση της διαδικασίας εκδημοκρατισμού και της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης. Η απόλυτη παγίωση της δημοκρατίας στην πολιτικό, οικονομικό και το κοινωνικό επίπεδο είναι το μόνο αντίδοτο κατά των γεωπολιτικών, εθνικιστικών και θρησκευτικών παρεκκλίσεων καθώς και κατά παντός κινδύνου αποσταθεροποίησης της Αλβανίας.

Αυτός είναι ο όρος προκειμένου η Αλβανία να διαδραματίσει ένα ευρωπαϊκό ρόλο στην περιοχή των Βαλκανίων. Να καταστεί δηλαδή μεσοπρόθεσμα ένα προκεχωρημένο φυλάκιο της ΕΕ για την ειρήνευση των Βαλκανίων και για την ανάπτυξη νέων διαδικασιών συνεργασίας στα πλαίσια μιας νέας αντίληψης ολοκλήρωσης της περιοχής αυτής.

2. Τα μεταβατικά προβλήματα

2.1. Η ενίσχυση των σχέσεων της Αλβανίας με την Ευρωπαϊκή Ένωση η αναγκαιότητα την οποίας αιτιολογήθηκε με τα όσα εκτέθηκαν έως εδώ πρέπει καταρχάς να δώσει συγκεκριμένες απαντήσεις στα προβλήματα που αντιμετωπίζει σήμερα η Αλβανία. Τα προβλήματα αποτελούν ένα τρίπτυχο: προβλήματα της μεταβατικής καταστάσεως, προβλήματα που προκύπτουν από τα μέτρα της σταθεροποίησης και της μακροοικονομικής προσαρμογής και προβλήματα αναπτυξιακά.

Τα προβλήματα της μετάβασης προς τη δημοκρατία και την οικονομία της αγοράς δεν είναι από τη φύση τους διαφορετικά από τα προβλήματα που αντιμετωπίζονται στις άλλες χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης. Διαφέρουν όμως σε ό,τι αφορά την ένταση και την ποιότητα λόγω της ιδεολογικής τραχύτητας του δικτατορικού καθεστώτος που διήρκεσε επί 50 έτη καθώς και λόγω της αυταρχικής απομόνωσης που είχε επιβληθεί στην Αλβανία.

Πρόκειται κατά πρώτο λόγο για τα προβλήματα πολιτικής μετάβασης και διαδικασίας εκδημοκρατισμού, κατά δεύτερο λόγο για τα προβλήματα μετάβασης προς την οικονομία της αγοράς και τη δημοκρατική οικονομία και κατά τρίτο λόγο για τα προβλήματα μετάβασης προς την εγκαθίδρυση της κοινωνικής πολιτείας.

2.2. Η πολιτική μετάβαση και η διαδικασία εκδημοκρατισμού

2.2.1. Κατά τα 3 τελευταία χρόνια, η Αλβανία προχώρησε με τεράστια βήματα προς την οικοδόμηση της πολιτικής δημοκρατίας. Κατοχυρώθηκαν τα βασικά πολιτικά δικαιώματα για όλους τους πολίτες, διενεργούνται ελεύθερες πολιτικές και διοικητικές εκλογές, και θεσπίστηκε ένα κοινοβουλευτικό καθεστώς με βάση τον πολυκομματισμό. Η συγκεντρωτική

διοίκηση του παλαιού καθεστώτος αντικαταστάθηκε από μία διοικητική αποκέντρωση με τη δημιουργία 37 καντονίων και 310 κοινοτήτων έστω και αν πιο πρόσφατα η αποκέντρωση αυτή αντισταθμίστηκε από τη σύσταση 12 νομών με νομάρχες που διορίστηκαν από την κυβέρνηση. Αντικαταστάθηκαν επίσης οι υπάλληλοι που κατείχαν ορισμένες καίριες θέσεις στη δημόσια διοίκηση και στους μηχανισμούς της εσωτερικής ασφάλειας. Προπάντων όμως, πραγματοποιήθηκε η αποστρατιωτικοποίηση της χώρας με τη μείωση του αριθμού των ενόπλων δυνάμεων και της αστυνομίας.

Πολλοί παρατηρητές του εξωτερικού συμφωνούν στη διαπίστωση ότι κυρίως το τελευταίο έτος εκδηλώνονται κίνδυνοι πολιτικής περιπλοκής. Υπάρχει η τάση από πλευράς των εκπροσώπων του δημοκρατικού κόμματος (κόμμα της πλειοψηφίας με 60% κατά τις τελευταίες εκλογές του 1992) να «καταλάβουν», με την εξουσιαστική έννοια του όρου, τη διαχείριση των δημόσιων πραγμάτων. Οι αποφάσεις λαμβάνονται ολοένα και λιγότερο από τα κατάλληλα επίπεδα και οι οδηγίες έρχονται εκ των άνω. Παρατηρείται δηλαδή μία διαδικασία πολιτικού επανασυγκεντρωτισμού κυρίως στο πρόσωπο του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Η διάσταση μεταξύ τυπικής και πραγματικής δημοκρατίας — φαινόμενο γνωστό και στο εσωτερικό της ΕΕ, που σε ορισμένα κράτη μέλη κινδυνεύει μάλιστα να επιδεινωθεί — προκαλεί πολλούς φόβους λόγω της βραχύτατης ύπαρξης της δημοκρατίας, που δεν έχει ακόμη πλήρως ριζωθεί στην πολιτική ζωή και την κοινωνία. Παρατηρήθηκε πράγματι στη διάρκεια του 93 και του 94 ένας ορισμένος εκφυλισμός της πολιτικής ζωής: εσωτερικές διαμάχες του δημοκρατικού κόμματος διασπάσεις, δημιουργία νέων κομμάτων, ανησυχητικά επεισόδια πολιτικής βίας και προπάντων αυταρχική και αστυνομική διαχείριση των πολιτικών γεγονότων εκ μέρους των αρχών (είναι πολλές οι περιπτώσεις κατά τις οποίες απαγορεύθηκε στο σοσιαλιστικό κόμμα της αντιπολίτευσης να προβεί σε διαδηλώσεις).

Οι προβληματικές αυτές τάσεις της πολιτικής ζωής στην Αλβανία φαίνεται πως αντικατοπτρίζουν την παρακμή της δημοτικότητας του Πρωθυπουργού και του Προέδρου λόγω της δυσκολίας έναρξης της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης. Και με βάση το γεγονός αυτό — το γεγονός δηλαδή ότι επιδιώκεται να μεταστραφεί η κοινή γνώμη προς εύκολους αποδιοπομπαίους τράγους — ερμηνεύουν πολλοί παρατηρητές τις δίκες των πολιτικών αρχηγών στο μεταβατικό στάδιο.

Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι η ριζοσπαστικοποίηση της πολιτικής σύγκρουσης μεταξύ πλειοψηφίας και αντιπολίτευσης είναι εξαιρετικά διαδεδομένη διότι μέσω του παραδείγματος αυτού εκδηλώνονται οι παραδοσιακές συγκρούσεις μεταξύ των φατριών αλλά και οι συγκρούσεις μεταξύ αυτών που ευνοήθηκαν και αυτών που εθίγησαν (ή οι προσδοκίες των οποίων δεν ικανοποιήθηκαν) από τις οικονομικές μεταρρυθμίσεις που πραγματοποιήθηκαν ίσως με υπερβολική βιασύνη.

2.2.2. Ήδη από το 1990 πραγματοποιήθηκε μία σειρά σημαντικών μεταρρυθμίσεων με στόχο την κατοχύρωση των βασικών ελευθεριών και των πολιτικών δικαιωμάτων των αλβανών πολιτών. Τον Οκτώβριο 1991 κυρώθηκε η Σύμβαση

για τα ανθρώπινα δικαιώματα του ΟΗΕ και το Μάιο 1992 ιδρύθηκε το συνταγματικό δικαστήριο. Το Μάρτιο 1993, το αλβανικό κοινοβούλιο ενέκρινε ένα σημαντικό συνταγματικό νόμο περί ανθρώπινων δικαιωμάτων. Κατοχυρώθηκε η ανεξίτηλη και σε κάθε δόγμα παρέχεται η δυνατότητα να οργανώνεται και μάλιστα να ενισχύεται από το εξωτερικό. Η ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι, βασισμένη σε κανόνες που προβλέπουν δημόσια εγγραφή και έγκριση, επέτρεψε να δημιουργηθούν εντός τριών ετών 27 πολιτικά κόμματα (άλλα κόμματα εγκρίθηκαν τους τελευταίους μήνες), 80 πολιτικές και μη πολιτικές ενώσεις, 25 συνδικαλιστικές οργανώσεις. Η ελευθερία του Τύπου είναι νομικώς κατοχυρωμένη: έχουν εγκριθεί 330 ημερήσια φύλλα και επιθεωρήσεις. Στην πραγματικότητα η ανάπτυξη ενός ανεξάρτητου τύπου έχει να αντιμετωπίσει σοβαρότατους οικονομικούς περιορισμούς (το μεγαλύτερο μέρος του αλβανικού Τύπου διατηρείται στη ζωή από εξωτερικές ενισχύσεις και ειδικότερον από τις ΗΠΑ), αλλά και περιορισμούς πολιτικούς (το ραδιόφωνο και η τηλεόραση βρίσκονται στα χέρια του δημοκρατικού κόμματος).

Η επιδείνωση του πολιτικού κλίματος που σκιαγραφήθηκε ως εδώ είχε σαν αποτέλεσμα να εμφανισθούν στη διάρκεια του 94 περιπτώσεις παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, που επισημάνθηκαν από την Οργάνωση της Διεθνούς Αμνηστίας, όπως η βία της αστυνομίας επ' ευκαιρία πολιτικών διαδηλώσεων, οι δίκες κεκλεισμένων των θυρών γνωστών πολιτικών ηγετών και η σύλληψη τεσσάρων δημοσιογράφων για αδικήματα που σχετίζονται με την έκφραση της ελεύθερης γνώμης (οι οποίοι αργότερα αφέθηκαν ελεύθεροι λόγω πιέσεων από πλευράς ΕΕ).

Αυτές οι παραβιάσεις ως προς την άσκηση των βασικών ελευθεριών και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων οφείλονται στο γεγονός ότι από το τεράστιο έργο της δημιουργίας ενός δημοκρατικού νομικού πλαισίου υπολείπεται η έγκριση των δύο θεμελιωδών κειμένων: του νέου Συντάγματος και του Ποινικού Κώδικα. Ο νέος ποινικός κώδικας, μετά από μακρόχρονη κοινοβουλευτική επεξεργασία, έλαβε πλέον την οριστική του μορφή. Η Επιτροπή Ελσίνκι της Αλβανίας εξέφρασε σχετικά την ουσιαστική συμφωνία της, προβαίνοντας παράλληλα σε σημαντικές παρατηρήσεις ως προς την απαίτηση περιορισμού της εφαρμογής της θανατικής ποινής όπως επίσης αποποινικοποίησης της ομοφυλοφιλίας.

Η έγκριση του νέου Συντάγματος σταμάτησε όπως είναι γνωστό με το δημοψήφισμα της 6ης Νοεμβρίου 1994. Η λαϊκή ψήφος απέρριψε πράγματι το προτεινόμενο Σύνταγμα. Το κείμενο που είχε επεξεργασθεί μια διακομματική επιτροπή με επικεφαλής τον Πρωθυπουργό δεν είχε τεθεί προηγουμένα στην έγκριση του Κοινοβουλίου (με την πλειοψηφία των 2/3 όπως απαιτούσε ο συνταγματικός νόμος που είχε υιοθετηθεί το 1992). Αυτή η προσέγγιση μέσω δημοψηφίσματος και όχι κοινοβουλευτικά υπήρξε ο κύριος λόγος για τη διαφωνία της αντιπολίτευσης. Άλλες επικρίσεις αφορούσαν κυρίως τις υπερβολικές εξουσίες που το Σύνταγμα επέτρεπε να έχει ο Πρόεδρος.

Οι αλβανικές πολιτικές δυνάμεις εκφράστηκαν υπέρ της λήξης του συνταγματικού ζητήματος σε σύντομες προθεσμίες (μία νέα διακομματική ανέλαβε να καταρτίσει νέο κείμενο) μολονότι δεν έχει ακόμη επιλυθεί το ζήτημα της διαδικασίας έγκρισης (κοινοβούλιο, δημοψήφισμα ή κοινοβούλιο και δημοψήφισμα).

2.2.3. Ο νόμος του Μαρτίου 1993 για τα ανθρώπινα δικαιώματα εγγυάται επίσης το σεβασμό των δικαιωμάτων των μειονοτήτων. Το πλέον ακανθώδες ζήτημα είναι η ελληνική μειονότητα, που είναι παρούσα στη Νότια Αλβανία, διότι αποτελεί πηγή διαφορών με την Ελλάδα.

Με την ευκαιρία της επίσκεψής της στην Αλβανία, το Μάιο του 1994, ο Υφυπουργός Εξωτερικών της Αλβανικής Κυβέρνησης διαβεβαίωσε την αντιπροσωπεία της ΟΚΕ ότι κατά τα δύο τελευταία χρόνια έχει γενικότερα εξασφαλισθεί ο σεβασμός των δικαιωμάτων της εν λόγω μειονότητας. Πράγμα το οποίο άλλωστε αναγνωρίστηκε και δημοσίως από τον Υπατο Αρμοστή αρμόδιο για τις εθνικές μειονότητες της ΔΑΣΕ (Διάσκεψη για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη), της οποίας η Αλβανία είναι μέλος, όπως επίσης πρόσφατα από εκπροσώπους του Συμβουλίου της Ευρώπης. Στην εν λόγω περιοχή, η ελληνική μειονότητα διαθέτει τα σχολεία της, που διέπονται από κανόνες και προγράμματα συντονισμένα από κοινού από το Υπουργείο Παιδείας και την ελληνική κοινότητα. Στο Αργυρόκαστρο λειτουργεί σχολή για την εκπαίδευση ελληνόφωνων εκπαιδευτικών.

Τα αιτήματα της Ελληνικής Κυβέρνησης σχετικά με τη δημιουργία νέων σχολείων για τη μειονότητα έρχονται αντιμέτωπα με την πραγματικότητα της περιοχής που τελεί σε μεγάλη φτώχεια λόγω της μετανάστευσης. Σήμερα, εξαιτίας της ερημωσης από πληθυσμό, σε πολλά χωριά της νοτίου Αλβανίας υπάρχουν τάξεις με 4 ή 5 μαθητές (αντί των 50 στις βόρειες περιοχές) όπου το απαιτεί η συγκέντρωση. Για το λόγο αυτό δεν γίνεται κατανοητό από αλβανικής πλευράς για ποιο λόγο η Ελληνική Κυβέρνηση το Μάιο του 1994 χρησιμοποίησε το επιχειρήμα αυτό για να εμποδιστεί η παροχή από το Συμβούλιο των Υπουργών της ΕΕ ενίσχυσης για το ισοζύγιο πληρωμών. Οποσδήποτε, ο Υφυπουργός Εξωτερικών επανέλαβε την πολιτική βούληση της Αλβανικής Κυβέρνησης να προβεί σε περαιτέρω βήματα για να εξασφαλισθεί στον ανώτατο βαθμό ο σεβασμός των δικαιωμάτων της ελληνικής μειονότητας. Ειδικότερα, καταρτίζεται ένας νόμος που προβλέπει νέες χρηματοδοτήσεις για τα ελληνικά σχολεία, — παρέχοντας επίσης και τη δυνατότητα ίδρύσεως ιδιωτικών σχολείων) ο οποίος θα πρέπει να επιλύσει οριστικώς το πρόβλημα της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και της δυνατότητας συνέχισης της εκπαίδευσης στην ελληνική ύστερα από οκταετή φοίτηση.

2.2.4. Τι μπορεί να κάνει η ΕΕ για να βοηθήσει την Αλβανία να διαβεί τις τελευταίες βαθμίδες της διαδικασίας εκδημοκρατισμού και προπάντων για να ξεπεράσει τις σημερινές δυσκολίες;

Οποσδήποτε αυτό που δεν πρέπει να γίνει είναι να χρησιμοποιηθούν οι αδυναμίες που εκδηλώνονται ακόμη στη διαδικασία εκδημοκρατισμού ως δαμόκλειος σπάθη στην αντίληψη περί ενισχύσεων. Η μηχανιστική αυτή και καθ' όλα αρνητική αντίληψη αντί να επιφέρει θετικά αποτελέσματα δημιουργεί συχνά υπεροπτικές αντιδράσεις αναδίπλωσης και ευνοεί την αναζήτηση άλλων κατευθύνσεων εκτός Ευρώπης. Πρέπει αντιθέτως να γίνει χρήση μιας νέας θετικής αντίληψης που να αξιοποιεί το γεγονός ότι κατά μέγα μέρος έχει πραγματοποιηθεί η διαδικασία εκδημοκρατισμού και να δεσμεύει κατά συγκεκριμένο τρόπο την Αλβανική Κυβέρνηση για το ξεπέρασμα των αναπαρχικών διαμέσου του ίδιου του περιεχομένου συνεργασίας.

Κατ' ανάλογο τρόπο μπορούμε να διερωτηθούμε κατά πόσο η αυστηρότητα με την οποία το Συμβούλιο της Ευρώπης αντιμετωπίζει τις «εξετάσεις δημοκρατίας» της Αλβανίας, καθυστερώντας την ένταξή της σ' αυτό (και επιφυλάσσοντας της διαφορετική μεταχείριση σε σύγκριση με τις άλλες χώρες της Ανατολικής Ευρώπης) βοήθησε περισσότερο τη χώρα αυτή να προχωρήσει στο δρόμο του πλήρους εκδημοκρατισμού απ' ό,τι αν της επέτρεπε να συμμετέχει στις δράσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης για την ενίσχυση της δημοκρατίας και των δικαιωμάτων στην Ευρώπη. Οπωσδήποτε όμως η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για τη δήλωση έγκυρων εκπροσώπων του Συμβουλίου της Ευρώπης ότι η έλλειψη Συντάγματος δεν πρέπει να αποτελέσει λόγο απόλυτης άρνησης για την εξέλιξη της Αλβανίας.

2.2.5. Θετικές δράσεις της ΕΕ υπέρ της διαδικασίας εκδημοκρατισμού στην Αλβανία θα πρέπει να αναληφθούν σε διάφορα μέτωπα. Ειδικότερα, χρειάζεται να αποφευχθεί το ενδεχόμενο οι οικονομικοί όροι να καταστούν παράγοντες αποσταθεροποίησης της πολιτικής ζωής και να καθυστερήσουν τη διαδικασία εκδημοκρατισμού. Για το λόγο αυτό οι οικονομικές ενισχύσεις προς την Αλβανία έστω και αν δεν πρόκειται πλέον για τη φάση της έκτακτης ανάγκης, εξακολουθούν να έχουν βασική σημασία για τη διατήρηση και την εδραίωση της δημοκρατίας.

2.2.6. Δεν αρκεί όμως να βοηθηθεί με άμεσες ή έμμεσες δράσεις η ενίσχυση της πολιτικής δημοκρατίας και ο σεβασμός των ελευθεριών και των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Εάν θέλουμε πράγματι να βοηθήσουμε την Αλβανία, προκειμένου να ολοκληρώσει μία πραγματική και όχι τυπικά και μόνο δημοκρατία δεν πρέπει να αρκестούμε στην εφαρμογή μιας άμεμπτης μεν δημοκρατικής διαδικασίας, στην πραγματικότητα όμως κενής οιασδήποτε δημοκρατικής ουσίας. Θα πρέπει να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα ούτως ώστε η άσκηση της λαϊκής κυριαρχίας να μην παρεμποδιστεί από το ενδεχόμενο ανασυγκρότησης της γραφειοκρατικής εξουσίας και των πολιτικών και οικονομικών ολιγαρχιών. Οι πρόσφατες ενέργειες του Προέδρου Μπερίσα (κυρίως ο πρόσφατος κυβερνητικός ανασχηματισμός που έγινε υπό την κατεύθυνση της «εγκαθάρισης» και της αποτελεσματικότητας) φαίνεται να στρέφονται προς την ορθή κατεύθυνση, διαμέσου της βούλησης που εκδηλώθηκε για την καταπολέμηση της διαφθοράς που αποτελεί μία από τις χειρότερες ασθένειες της δημόσιας διοίκησης και της πολιτικής ζωής της Αλβανίας. Κυρίως όμως είναι ένα από τα προβλήματα που αισθάνεται περισσότερο ο πληθυσμός. Η εξάλειψη της διαφθοράς αποτελεί ουσιαστική συνθήκη για την οικοδόμηση μιας νεαρής δημοκρατίας, όπως είναι η αλβανική. Όμως, όπως έχει αποδείξει η εμπειρία ορισμένων ευρωπαϊκών χωρών, από μόνη της δεν φτάνει, γιατί στα πλαίσια μιας λαϊκιστικής νοοτροπίας μπορούν να αναπτυχθούν νέες μορφές αυταρχισμού.

2.2.7. Προκειμένου να αποφευχθεί ο κίνδυνος αυτός θα πρέπει να τεθεί ο στόχος του εκδημοκρατισμού της κοινωνίας και της οικονομίας.

Οι διαδρομές που συντελέστηκαν από τις δυτικές δημοκρατίες για τον εκδημοκρατισμό της κοινωνίας και της οικονομίας και οι μεμονωμένες απαντήσεις που δόθηκαν στο πρόβλημα της αποκαλούμενης κρίσης της νομιμότητας του δημοκρατικού κράτους προβλέπουν τέσσερα βασικά σημεία: την ενίσχυση της πολιτικής κοινωνίας με βάση τον πολυκομματισμό· την επέκταση των δικαιωμάτων των πολιτών (αρχίζοντας από τα κοινωνικά δικαιώματα)· την οικονομική δημοκρατία· την ανάπτυξη μίας παιδείας της συμμετοχής.

Η οικουμενική αξία των στόχων αυτών καθιστά σκόπιμη και την εφαρμογή τους σε μία κοινωνική πραγματικότητα όπως της Αλβανίας. Δεν πρέπει όμως να λησμονείται ότι πρόκειται για μία χώρα στην οποία μόλις λίγα χρόνια πριν όχι μόνο δεν υφίστατο δημοκρατία αλλά δεν υπήρχε καν πολιτική κοινωνία. Πράγμα που σημαίνει ότι είναι απαραίτητο να συνδυαστεί η επιδίωξη των 4 σημείων που αναφέρθηκαν προηγουμένως με τα προβλήματα της οικονομικής και κοινωνικής μετάβασης.

2.2.8. Σε ό,τι αφορά την ενίσχυση της πολιτικής κοινωνίας βάσει της πολυφωνίας αναφέρθηκαν ήδη τα σημαντικά βήματα που πραγματοποιήθηκαν από την Αλβανία στο επίπεδο των θεμελιωδών δικαιωμάτων, του καταμερισμού των εξουσιών, της αποκέντρωσης της εξουσίας. Αλλά και σε ό,τι αφορά επίσης την ελευθερία του Τύπου, την οικονομία της αγοράς, την αυτονομία και την οργανωτική πολυφωνία των ομάδων συμφερόντων, τη διάδοση των συμβατικών αρχών για την κατάπαυση των συγκρούσεων μεταξύ συμφερόντων — που αποτελούν τα ουσιαστικά βάρη της πολυφωνικής πολιτείας — έχουν ήδη τεθεί οι νομικές προϋποθέσεις. Η απτή εφαρμογή τους όμως — που κατά τρόπο άμεσο συνδέεται με τα μέτρα που έχουν υιοθετηθεί και αυτά που πρόκειται να υιοθετηθούν με τη μετάβαση — προκάλεσε την εμφάνιση αρκετών αντινομιών και προβλημάτων. Η παροχή στην Κυβέρνηση και τους πολίτες της Αλβανίας βοήθειας για να δώσουν τις κατάλληλες απαντήσεις στα προβλήματα αυτά, σημαίνει ότι δίδεται στην Αλβανία η δυνατότητα να πραγματοποιήσει ένα σημαντικό βήμα για τον εκδημοκρατισμό της κοινωνίας και της οικονομίας.

2.3. Η μετάβαση προς την οικονομία της αγοράς και την οικονομική δημοκρατία

2.3.1. Η απελευθέρωση των τιμών του χονδρικού και λιανικού εμπορίου και η προσέγγισή τους στις διεθνείς τιμές, την οποία η κυβέρνηση, σύμφωνα με τις υποδείξεις του ΔΝΤ, προώθησε με δραστικό τρόπο το 1992, έχει ολοκληρωθεί σχεδόν πλήρως. Ο απότομος χαρακτήρας των μέτρων αυτών προκάλεσε έκρηξη ενός πληθωρισμού ασυνήθιστων διαστάσεων· το 1993 ο μέσος συντελεστής αύξησης των τιμών ήταν 85%. Μολονότι το 1994 μειώθηκε σε 24%, οι συνέπειες στο κοινωνικό πεδίο υπήρξαν τεράστιες. Αν ληφθεί υπόψη ότι οι μισθοί αυξήθηκαν σε πολύ περιορισμένο βαθμό και ότι το ένα τέταρτο περίπου της εργατικής δύναμης έχασε, ή δεν βρίσκει, απασχόληση διαπιστώνει κανείς ότι όχι μόνο υπήρξε μία πτώση του βιοτικού επιπέδου, αλλά κυρίως ότι προηγήθηκε μία σημαντική και άνιση ανακατανομή επιδόματος στην αλβανική κοινωνία. Τα συνδικάτα θεωρούν ότι το 40% περίπου του πληθυσμού ζει χειρότερα σε σχέση με το παλιό καθεστώς.

Μία πρόσφατη έρευνα της Στατιστικής Υπηρεσίας της Αλβανίας αποκαλύπτει μία αυξανόμενη απόκλιση μεταξύ πλούσιων και φτωχών. Φτωχές θεωρούνται οι οικογένειες που το μέσο εισόδημά τους δεν ξεπερνά τα 14 δολάρια το άτομο, που σχεδόν στο σύνολό του δαπανώνται για τη διατροφή. Οι πλούσιες οικογένειες είναι εκείνες που ξεπερνούν τα 60 δολάρια (70% για τη διατροφή).

2.3.2. Η απελευθέρωση του εξωτερικού εμπορίου προσέφερε ασφαλώς στον πληθυσμό (ή καλύτερα σ' ένα τμήμα του) τη δυνατότητα πρόσβασης σε καταναλωτικά αγαθά αδιανόητα για

το παλιό καθεστώς. Μόνο από τον Ιούνιο 1994 η κυβέρνηση άρχισε να τροποποιεί — με την καθιέρωση καθεστώτος τελωνειακών δασμών και φορολογίας — την κατάσταση πλήρους αναρχίας στην οποία πραγματοποιήθηκε αυτή η απελευθέρωση και η οποία επέτρεψε την ανάπτυξη μεγάλων τομέων παραοικονομίας, εύκολου πλουτισμού και εμφάνιση νέων ομάδων εξουσίας.

Η καθιέρωση αυτών των μέτρων επιτρέπει, εξάλλου, την αποθάρρυνση της ζήτησης ορισμένων καταναλωτικών προϊόντων όπως, π.χ., τα αυτοκίνητα (σε δύο χρόνια είχαν εισαχθεί περίπου 150 000 κυρίως χρησιμοποιημένα).

Η πιο αρνητική όμως συνέπεια της φιλευθεροποίησης κατ' αυτό τον τρόπο είναι αναμφίβολα η καταστροφή της εθνικής μεταποιητικής βιομηχανίας. Με τελειώς άχρηστες τεχνολογίες και συστήματα οργάνωσης — ορισμένες εγκαταστάσεις ανέρχονται στα τέλη του περασμένου αιώνα — δεν κατορθώνει να ανταγωνιστεί, ούτε στην ποιότητα ούτε στις τιμές, τα εμπορεύματα που εισάγονται από το εξωτερικό.

Αυτό λοιπόν είναι το κυριότερο αλβανικό παράδοξο: με μια παραλυμένη βιομηχανική βάση και μια συνεχώς αυξανόμενη ζήτηση καταναλωτικών αγαθών από το εξωτερικό, η Αλβανία παράγει πολύ λιγότερο σε σύγκριση με το παρελθόν.

2.3.3. Στην πορεία της προς την οικονομία της αγοράς η Αλβανία πήρε με αποφασιστικό τρόπο το δρόμο προς τις ιδιωτικοποιήσεις. Δρόμο όμως που αποδείχτηκε γεμάτος δυσκολίες.

2.3.3.1. Η ιδιωτικοποίηση της γεωργίας που άρχισε το 1991 έχει σχεδόν ολοκληρωθεί. Όλες οι γαίες που ανήκαν στους λεγόμενους συνεταιρισμούς πέρασαν στην ιδιοκτησία των εργαζομένων στους συνεταιρισμούς αυτούς. Παραμένει προς ιδιωτικοποίηση ένα τμήμα των κρατικών επιχειρήσεων, κυρίως αγροβιομηχανίας.

Δόθηκε μεγάλη έμφαση, κυρίως από την αλβανική κυβέρνηση, στο ρόλο που έπαιξε η ιδιωτικοποίηση της γης στην προώθηση της γεωργικής παραγωγικής μηχανής.

Το 1991 και 1992 η γεωργική παραγωγή είχε υποστεί πραγματική συντριβή, συνέπεια της διάλυσης της οργάνωσης του κράτους (το 1992 -30% σε σχέση με το 1990). Πρέπει, ωστόσο, να σημειωθεί ότι παρά τις σημαντικές αυξήσεις του 1993 (15%) και του 1994 (10%) η γεωργική παραγωγή του 1994 παρέμεινε ακόμη κατά 10% περίπου κατώτερη από το 1990, δηλαδή της κολλεκτιβιστικής γεωργίας η οποία, όπως είναι γνωστό, δεν αποτελεί υπόδειγμα αποτελεσματικότητας και παραγωγικότητας.

Οι λόγοι αυτοί της δύσκολης ανάκτησης είναι πολλοί. Ο κυριότερος είναι ότι υπήρξε απλή αναδιανομή της γης και όχι μια πραγματική αγροτική μεταρρύθμιση που αντιμετώπισε τις δυσκολίες μιας νέας οργάνωσης του παραγωγικού και εμπορικού συστήματος. Αντιθέτως, ο βιαστικός τρόπος με τον οποίο έγινε η ιδιωτικοποίηση κατέληξε στο να καταστραφεί η προηγούμενη οργάνωση. Ένα παράδειγμα υπήρξε η ατομική απαλλοτρίωση συλλογικών υποδομών όπως αυτές της άρδευσης που σε πολλές περιπτώσεις καταστράφηκαν τελειώς.

Η κυριότερη υπόθεση όμως για την αποτελεσματικότητα του συνολικού παραγωγικού συστήματος σχετίζεται με τη διάσταση των νέων οικογενειακών επιχειρήσεων που είχαν μέση επιφάνεια 1,4 εκτ. Αυτό σημαίνει ότι σε μεγάλο βαθμό η αλβανική γεωργία είναι γεωργία επιβίωσης. Πολλοί αγρότες προτιμούν να πάνε στις πόλεις και να βρουν εργασία, αυξάνοντας τα φαινόμενα αγροτικής εξόδου και ανοργάνωτης αστικής ανάπτυξης που για παράδειγμα οδηγεί στην έκρηξη της πρωτεύουσας. Η κατηγορία για τη μη οικονομικότητα της παραγωγής μ' αυτές τις διαστάσεις των επιχειρήσεων αφορά το υψηλό ποσοστό γης που υποκαλλιεργείται, κυρίως στις εύφορες περιοχές. Αυτό οδήγησε την κυβέρνηση να επιβάλει φόρο 30 δολλαρίων το χρόνο ανά εκτάριο ελπίζοντας ότι οι ιδιοκτήτες θα παρακινήθουν να καλλιεργήσουν τη γη τους.

Στην ουσία η ιδιωτικοποίηση της γης έγινε μ' αυτό τον τρόπο για να επιτευχθούν δύο στόχοι. Ο πρώτος ήταν να επιτευχθεί η πολιτική αποδοχή εκ μέρους του 60% του πληθυσμού (του αγροτικού) καθώς το σύνθημα «η γη στους αγρότες» λειτουργεί πάντα. Ο δεύτερος ήταν να παραμείνει ο πληθυσμός αυτός στις αγροτικές περιοχές, έστω και με τη μορφή κρυφής ανεργίας, για να μην επιδεινωθεί η κοινωνική κατάσταση της χώρας.

Διερωτάται κανείς εάν αυτοί οι δύο στόχοι δεν θα μπορούσαν να επιτευχθούν με ιδιωτικοποίηση και αγροτική μεταρρύθμιση, εφαρμοσμένες διαφορετικά, οι οποίες κυρίως δεν θα έθεταν σε κίνδυνο τη μελλοντική παραγωγικότητα και αποτελεσματικότητα του γεωργικού συστήματος. Ενόψει βέβαια συντελεσμένου γεγονότος παραμένει μόνο η τεράστια προσπάθεια — η οποία εξάλλου έχει αναληφθεί από την κυβέρνηση — να ενταχθούν οι γεωργικές επιχειρήσεις σε ένα σύστημα υπηρεσιών με συλλογικές βάσεις.

2.3.3.2. Η ιδιωτικοποίηση των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων έχει σχεδόν ολοκληρωθεί. Ο ιδιωτικός τομέας περιλαμβάνει περίπου 2 500 επιχειρήσεις κυρίως στους τομείς του εμπορίου, των υπηρεσιών, των μεταφορών, της οικοδομής. Τα κυριότερα προβλήματα είναι αυτά της τεχνογνωσίας και των υποδομών.

Η Εθνική Υπηρεσία Ιδιωτικοποίησης, που συγκροτήθηκε το 1992 με το πρόγραμμα Phare, δεν κατορθώνει να ανταποκριθεί στις τεράστιες απαιτήσεις τεχνικής βοήθειας και επιμόρφωσης που προέρχονται από τον ιδιωτικό χώρο.

2.3.3.3. Η ιδιωτικοποίηση των μεγάλων κρατικών επιχειρήσεων (με πάνω από 500 εργαζόμενους) είναι ακόμη πιο προβληματική. Το μεγαλύτερο μέρος αυτών των επιχειρήσεων προέρχονται από το παλιό καθεστώς. Είναι τεχνικά άχρηστες και χρειάζονται για να ιδιωτικοποιηθούν ισχυρές παρεμβάσεις αναδιοργάνωσης. Προς το σκοπό αυτό η κυβέρνηση δημιούργησε, με τη συνεργασία της Παγκόσμιας Τράπεζας, το Ταμείο ανασυγκρότησης επιχειρήσεων. Το ζήτημα που προκαλεί την μεγαλύτερη αμηχανία είναι η προσέγγιση αυτών των παρεμβάσεων που επιδιώκουν μόνο να καταστήσουν οικονομικές τις μεμονωμένες επιχειρήσεις χωρίς να επιδιώκουν τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων, για την κάθετη και οριζόντια ολοκλήρωση των διαφόρων κλάδων. Εκτός από τους λόγους οικονομικής

στρατηγικής, αυτό είναι απαραίτητο και για την απασχόληση του 60-70% του εργατικού δυναμικού που πλεονάζει μετά τις αναδιαρθρώσεις, και για το οποίο προβλέπεται μόνο η απόλυση.

Αν ληφθεί υπόψη ότι ο δημόσιος τομέας έχασε ήδη το 50% της απασχόλησης και ότι ένα μεγάλο μέρος είναι άνεργοι, η προοπτική αυτή δεν είναι καθόλου ενθαρρυντική.

Επίσης αμηχανία προκαλεί ο βιαστικός χαρακτήρας με τον οποίο υλοποιούνται ορισμένες ιδιωτικοποιήσεις, πράγμα που αποκαλύπτει έλλειψη οικονομικής στρατηγικής και προσέγγιση στην οποία κυριαρχεί η ιδεολογία. Για παράδειγμα, η πώληση σε ξένους επενδυτές δημόσιων υπηρεσιών κοινής ωφελείας, όπως είναι το νερό, το ηλεκτρικό και οι τηλεπικοινωνίες, μπορεί μεν να χρησιμεύσει προς το παρόν για τις ταμειακές ανάγκες του κράτους αλλά δεν φαίνεται να αποτελεί επιλογή που προωθεί το δημόσιο συμφέρον.

2.3.3.4. Το πέρασμα στην οικονομία της αγοράς με τον τρόπο που γίνεται δεν επιτρέπει παράλληλη μετάβαση στην οικονομική δημοκρατία, δηλαδή στη δυνατότητα να πραγματοποιούνται οι οικονομικές επιλογές στα διάφορα επίπεδα με την συμμετοχή όλων των οικονομικών και κοινωνικών παραγόντων.

Τα αλβανικά συνδικάτα καταγγέλουν έντονα την απουσία οικονομικής δημοκρατίας, κυρίως στις ιδιωτικοποιήσεις, για τις οποίες προτείνουν μετοχές στους εργαζομένους ενώ λιγότερο από τις μισές ιδιωτικοποιημένες ΜΜΕ έχουν αποδοθεί στους εργαζομένους. Τα συνδικάτα εκφράζουν τη λύπη τους για το γεγονός ότι δεν μπόρεσαν να συμμετάσχουν στην κατάρτιση των πολιτικών για την ιδιωτικοποίηση και στην εφαρμογή τους και ειδικότερα για το ότι αποκλείστηκαν από τις επιτροπές των ιδιωτικοποιήσεων. Η κυβέρνηση δεν φάνηκε διατεθειμένη ούτε για απλή συννενόηση με τις οργανώσεις των εργαζομένων και των εργοδοτών σε θέματα οικονομικής πολιτικής.

2.3.3.5. Απ'όσα ειπώθηκαν ως τώρα είναι προφανές ότι και στην Αλβανία, όπως ακριβώς στις άλλες χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης η μετάβαση από την συγκεντρωτική οικονομία στην οικονομία της αγοράς υλοποιείται χωρίς την αναγκαία προοδευτικότητα και χωρίς να λαμβάνονται δεόντως υπόψη οι οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες. Η ΕΕ οφείλει, σ'αυτή τη μεταβατική φάση, να παίξει ρόλο συγκράτησης των φιλελεύθερων προσδοκιών και να αντισταθμίσει με μια πιο ρεαλιστική προσέγγιση την υπερβολικά ιδεολογική προσέγγιση του ΔΝΤ. Για να αναφέρουμε ένα μόνο παράδειγμα, μια πιο βαθμιαία και επιλεκτική προσέγγιση της φιλελευθροποίησης των συναλλαγών, θα επιτρέψει στην Αλβανία να αναδιαρθρώσει την υπάρχουσα βιομηχανία και να προστατεύσει αυτή που δημιουργείται.

2.4. Η κοινωνική μεταβατική περίοδος

2.4.1. Το πέρασμα από την κατάσταση προστασίας και κοινωνικής ανευθυνότητας που χαρακτηρίζει τα συγκεντρωτικά καθεστώτα στην κοινωνική ιθαγένεια, δηλαδή στην άσκηση

των κοινωνικών δικαιωμάτων, θα πρέπει να αναμετρηθεί τόσο με τις συμπεριφορές των πολιτών όσο και με την αντίστοιχη του κράτους. Στην Αλβανία λείπει σχεδόν παντελώς μια ηθική της εργασίας: το ποσοστό απουσίας από την εργασία είναι πολύ υψηλό· δεν υφίστανται σχέσεις εμπιστοσύνης μεταξύ διευθυντικών στελεχών και εργαζομένων· η έννοια της ιεραρχίας αποτελεί τμήμα του πολιτισμού και της νοοτροπίας· το συμφέρον της ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας είναι συχνά πιο σημαντικό από το γενικότερο συμφέρον· γενικότερα όλοι σχεδόν περιμένουν την παρέμβαση από την εξουσία· ωστόσο, όταν γίνεται κατανοητό ότι από την εξουσία δεν φθάνει τίποτα, ούτε ακόμη και τα ελάχιστα απαραίτητα, ο καθένας αισθάνεται ελεύθερος να «τα κανονίσει μόνος του», έξω από κάθε κανόνα κοινωνικής συμβίωσης. Όλα αυτά αποτελούν κλίμα της κληρονομιάς 45 ετών δικτατορίας. Για να ξεπεραστεί η κληρονομιά αυτή θα πρέπει να καταβληθούν τεράστιες προσπάθειες προς τρεις κατευθύνσεις: επιμόρφωση, συλλογικές συμβάσεις, κοινωνική πολιτική.

2.4.2. Η Αλβανία πρέπει να βοηθηθεί να προσαρμόσει το εκπαιδευτικό της σύστημα με τρόπο ώστε να δημιουργηθεί ένα νέο πνεύμα διαφορετικό από το προηγούμενο που να βασίζεται στις αξίες της ευθύνης, του σεβασμού της ανάπτυξης του ατόμου, της κοινωνικής δικαιοσύνης, της συμμετοχής. Επίσης, πρέπει να βοηθηθεί στην εφαρμογή ενός τεράστιου προγράμματος επενδύσεων στους ανθρώπινους πόρους, με τρόπο ώστε να αναπτυχθεί το πνεύμα της εργασίας και της επιχείρησης.

2.4.3. Ο κυριότερος δρόμος για να καταπολεμηθούν τα ιδιαίτερα συμφέροντα των κοινωνικών ομάδων είναι η ενθάρρυνση της ανάπτυξης στα πλαίσια της κοινωνίας των πολιτών οριζόντιων δικτύων αλληλεγγύης που θα οργανώσουν σε πολυμερή βάση τα συμφέροντα των διαφόρων κοινωνικών ομάδων. Μεταξύ αυτών συγκαταλέγονται κυρίως τα συνδικάτα και οι οργανώσεις των εργοδοτών.

2.4.3.1. Η αρχετή πρόσφατη και άτακτη δημιουργία ιδιωτικών επιχειρήσεων και η περιορισμένη διάστασή τους έχουν ως τώρα παρεμποδίσει την ανάπτυξη εργοδοτικών οργανώσεων που να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην αλβανική κοινωνία. Από την άλλη πλευρά, και τα συνδικάτα των εργαζομένων δεν έχουν ακόμη αποκτήσει μία ικανοποιητική βαρύτητα καθώς και πλήρη κοινωνική νομιμότητα. Οι λόγοι γι'αυτό συνδέονται με τα ροβιλήματα αυτονομίας (από τα κόμματα ή από την κυβέρνηση), καθώς και αντιπροσωπευτικότητας και εσωτερικής δημοκρατίας.

2.4.4. Οι οργανώσεις των μεγάλων ομάδων κοινωνικών συμφερόντων μπορούν ωστόσο να αναπτυχθούν εάν η επίλυση των συγκρούσεων περάσει από την αποκλειστική διαχείριση του κράτους στις συλλογικές συμβάσεις και στην τριμερή διαβούλευση. Οι εργαζόμενοι πρώτα απ'όλα θα πρέπει να καταλάβουν ότι ένα σημαντικό τμήμα των κοινωνικών δικαιωμάτων χρειάζεται να κατακτηθεί με συνδικαλιστικούς αγώνες και συλλογικές συμβάσεις. Αυτές όμως χρειάζονται κοινωνική νομοθεσία που να τις υποστηρίξει και να τις αναγνωρίσει.

Από αυτή τη σκοπιά η κοινωνική νομοθεσία και το δικαίωμα της εργασίας σημείωσαν μεγάλα βήματα προόδου στην Αλβανία, παραμένουν όμως πολλά να γίνουν ακόμη. Κυρίως θα πρέπει να ξεπεράσει η κυβέρνηση κάθε δισταγμό για να διευκολυνθούν οι συλλογικές συμβάσεις και να εξασφαλισθούν τα συνδικαλιστικά δικαιώματα των εργαζομένων, αρχίζοντας από το δικαίωμα απεργίας.

3. Τα προβλήματα σταθερότητας και μακροοικονομικής προσαρμογής

3.1. Στις αρχές του 1992 η αλβανική οικονομία βρισκόταν σχεδόν σε αποσύνθεση: μείωση του ΑΕΠ κατά 40% σε σχέση με το 1989, πληθωρισμός 10 έως 15% το μήνα, το λεκ αρκετά υποτιμημένο, μηδενικές εξαγωγές, κάθετη πτώση της γεωργικής παραγωγής.

Σε σχέση με την περίοδο εκείνη έχουν πραγματοποιηθεί αναμφίβολως επιτυχίες όσον αφορά τη σταθεροποίηση: ο ετήσιος συντελεστής πληθωρισμού του 1994 κυμάνθηκε περίπου στο 25%· το ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 11% το 1993 και κατά 8% το 1994· το νόμισμα σταθεροποιήθηκε.

3.2. Η αντιστροφή της πληθωριστικής τάσης οφείλεται κυρίως στη συνταγή του ΔΝΤ που επέβαλε δραστηκές περικοπές των δημόσιων δαπανών (41% του ΑΕΠ το 1992 και 12% το 1993).

Σημαντικό αποτέλεσμα αυτών των μέτρων ήταν ωστόσο η κατάρρευση της βιομηχανικής παραγωγής. Πράγματι, η ανάκαμψη οφείλεται κατά μικρό μέρος στο γεωργικό τομέα, αλλά δεν θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί χωρίς τις μεταβιβάσεις πιστώσεων από το εξωτερικό κυρίως ενισχύσεων και εμβασμάτων από τους μετανάστες.

3.3. Το εμπορικό ισοζύγιο παραμένει ελλειμματικό. Η κυβέρνηση προβλέπει ότι τη διετία 1994-1996 το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών δεν θα μειωθεί κάτω από το 20% του ΑΕΠ.

Από την άλλη πλευρά, τα εμβάσματα των μεταναστών, που αντιπροσωπεύουν σήμερα το κυριότερο έσοδο της Αλβανίας, δεδομένου ότι οι μετανάστες τείνουν να σταθεροποιηθούν στις χώρες υποδοχής, δεν θα μπορούν να συνεχίσουν μακροπρόθεσμα να έχουν αυτό το ρόλο. Οι σχέσεις της Αλβανίας με την Ελλάδα, την πλησιέστερη χώρα της ΕΕ στην Αλβανία ασφαλώς επηρεάζονται θετικά από το γεγονός ότι στην Ελλάδα εργάζονται σήμερα παράνομα 350 000 περίπου Αλβανοί λαθρομετανάστες και ότι τα εμβάσματά τους προς την Αλβανία έφθαναν το 1993 στο ύψος των 900 000 000 δολλαρίων.

Η προσφυγή στη χρέωση από το εξωτερικό είναι συνεπώς αναπόφευκτη. Πράγμα που ήδη γίνεται σε ευρεία κλίμακα. Πέρα από τα 480,3 εκατομμύρια δολάρια που κληρονομήθηκαν από το προηγούμενο καθεστώς, τη διετία 1992-1993 το εξωτερικό χρέος αυξήθηκε κατά 638 εκατομμύρια δολάρια επιπλέον.

3.4. Δηλαδή πέρα από τη σταθεροποίηση, η αλβανική οικονομία είναι άκρως εύθραυστη. Το γεγονός ότι οι εισαγωγές αντιπροσωπεύονται από καταναλωτικά αγαθά και όχι από αγαθά επενδύσεων αποδεικνύει ότι δεν έχουν ακόμη δημιουργηθεί βάσεις για μια αντιστροφή της τάσης.

3.5. Εάν τα μέτρα σταθεροποίησης και μακροοικονομικής προσαρμογής δεν έλυσαν τα οικονομικά προβλήματα της Αλβανίας, ασφαλώς όμως επιδείνωσαν τα κοινωνικά προβλήματα.

Η ανεργία βρίσκεται σε έκρηξη: 400 χιλιάδες άτομα έχασαν την εργασία τους· πολλά από τα άτομα αυτά μετανάστευσαν.

Σύμφωνα με την Παγκόσμια Τράπεζα στο πρώτο ήμισυ του 1994 το ύψος της ανεργίας κυμάνθηκε περίπου στο 25%. Ειδικότερα σοβαρή είναι η ανεργία στις πόλεις. Σύμφωνα με το Ινστιτούτο Στατιστικής της Αλβανίας, στα Τίρανα το 60% του πληθυσμού σε ηλικία εργασίας είναι άνεργο.

Το πάγωμα των μισθών εκείνου του ποσοστού του πληθυσμού που έχει ακόμη εργασία, συνέβαλε περαιτέρω στην επιδείνωση των γενικότερων συνθηκών ζωής.

3.6. Στις συνθήκες αυτές η εξωτερική βοήθεια είναι ακόμη απαραίτητη. Γι' αυτό το λόγο είναι αναγκαίο να προβλέψει η ΕΕ το συντομότερο δυνατόν να συμπληρώσει την καταβολή της ενίσχυσης του ισοζυγίου πληρωμών, 35 εκατομμύρια Ecu, που έχουν ήδη αποφασισθεί από το Συμβούλιο.

4. Τα προβλήματα ανάπτυξης

4.1. Η Αλβανία δεν είναι μόνο μία χώρα που θα πρέπει να βοηθηθεί κατά τη μετάβασή της από τη δικτατορία στη δημοκρατία και από μία συγκεντρωτική οικονομία σε μια οικονομία της αγοράς. Είναι επίσης συνολικά μια καθυστερημένη χώρα που χαρακτηρίζεται από ισχυρά στοιχεία υποανάπτυξης.

Η αποτελεσματικότητα της εξωτερικής βοήθειας συνδέεται στενά με την καταλληλότητα των στρατηγικών επιλογών που γίνονται από την κυβέρνηση στα θέματα της οικονομικής ανάπτυξης.

Οι επιλογές αυτές στρέφονται κυρίως σε ορισμένους τομείς κλειδιά: ορυχεία, ενέργεια, γεωργία και βιομηχανία τροφίμων, τουρισμός. Πρόκειται για επιλογές, οι οποίες μεμονωμένα είναι άμεμπτες. Το οικονομικό πρότυπο που προκύπτει όμως από αυτές, και το οποίο προσανατολίζεται κυρίως στις εξαγωγές, δημιουργεί ορισμένες αμφιβολίες. Πρόκειται πράγματι για τομείς των οποίων η ανάπτυξη είτε δεν μπορεί να υλοποιηθεί βραχυπρόθεσμα — αρκεί να σκεφθεί κανείς τις υποδομές που είναι απαραίτητες για τον τουρισμό — είτε θα συναντήσει διαρθρωτικά όρια, όπως είναι ο κατακερματισμός της γεωργίας, είτε τέλος θα αντιμετωπίσει το σοβαρό πρόβλημα των πόρων που χρειάζονται, για παράδειγμα για την αναδιοργάνωση του τομέα των ορυχείων, ή τις ίδιες τις υποδομές. Στο μεταξύ η Αλβανία θα πρέπει να συνεχίσει να προσφεύγει στην εισαγωγή όλων των προϊόντων που καταναλώνονται από τον πληθυσμό (με εξαίρεση ένα τιμήμα των τροφίμων). Για το λόγο αυτό, περισσότερο από το αφηρημένο πρότυπο «export lead» που επιβάλλεται από το ΔΝΤ θα ήταν επιθυμητή μια ολοκληρωμένη ανάπτυξη που θα ξεκινούσε από τις ενδογενείς πηγές της Αλβανίας και θα απέβλεπε, πέρα από τις εξαγωγές, κυρίως στην παραγωγή καταναλωτικών αγαθών για την εσωτερική αγορά (χωρίς ωστόσο να πέσει κανείς στην αντίθετη υπερβολή του «import substitution»).

Προφανώς η εμφάνιση μιας βιομηχανίας προσανατολισμένης προς αυτό το δρόμο, απαιτεί μια περίοδο επιλεκτικής εξωτερικής προστασίας.

4.2. Από την άλλη μεριά, το πρότυπο «export lead» προκαθορίζει — λόγω της ασυμμετρίας των διασυναλλαγών — μιας εξάρτησης της Αλβανίας από την ΕΕ, και ειδικότερα από την Ιταλία, που αποτελεί την κυριότερη πηγή εισαγωγών. Ένα πιο ισορροπημένο πρότυπο ολοκληρωμένης ανάπτυξης μπορεί αντιθέτως να οδηγήσει στην ανάπτυξη ισχυρών συμπληρωματικότητας με την ΕΕ, όχι τόσο ενδοβιομηχανικού τύπου («πρώτες ύλες έναντι καταναλωτικών αγαθών») όσο διαβιομηχανικού (κατά την οποία η ευρωπαϊκή συμβολή έγκειται κυρίως σε τεχνογνωσία και E&A).

4.3. Ένα άλλο στοιχείο το οποίο θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ως προς τον προσανατολισμό της αλβανικής ανάπτυξης είναι η προοπτική της οικοδόμησης μιας ολοκληρωμένης οικονομίας στη βαλκανική περιοχή. Προφανώς η παρουσία σοβαρών συγκρούσεων στην περιοχή δεν επιτρέπει μεγάλες εξελίξεις προς την κατεύθυνση αυτή. Παρόλα αυτά μια μακροπρόθεσμη προοπτική θα έπρεπε να οδηγήσει την Αλβανία να μην ενδιαφέρεται μόνο για την ΕΕ από την άποψη της ολοκλήρωσης ατομικής ενσωμάτωσης, αλλά, επίσης, και για τις δυνατότητες που μπορούν από τώρα να προσδιορισθούν ως προς την περιφερειακή ολοκλήρωση καθώς και για τις προοπτικές οικονομικής συμπληρωματικότητας που συνολικά η περιοχή μπορεί να έχει τόσο με την ΕΕ όσο και με τις χώρες της Νοτίου και Ανατολικής Μεσογείου.

5. Για μια νέα πολιτική συνεργασίας μεταξύ ΕΕ και Αλβανίας

5.1. Από την τεχνική βοήθεια στη βοήθεια για την ανάπτυξη

5.1.1. Την περίοδο 1991-1993 η Αλβανία έλαβε διεθνείς ενισχύσεις που ισοδυναμούν με 1227 εκατομμύρια Ecu, εκ των οποίων το 44% ως έκτακτη επισιτιστική βοήθεια, το 42% για οικονομική αναδιάρθρωση, το 10% για το ισοζύγιο πληρωμών και το 6% ως πιστώσεις στις εξαγωγές.

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα αποτέλεσε τον κυριότερο δωρητή: 326 εκατομμύρια Ecu που ισοδυναμεί με το 27% του συνόλου. Οι άλλοι δωρητές ήταν: Ιταλία (24%), Τουρκία (7%), Γερμανία (7%), ΗΠΑ (7%), Ελλάδα (5%). Οι ενισχύσεις συντονίζονται από την G24.

Τώρα που η φάση των έκτακτων ενισχύσεων έχει περατωθεί, η κοινοτική ενίσχυση εξασφαλίζεται κυρίως από το Phare, που παρεμβαίνει σε 4 τομείς ενίσχυσης: τομεακή αναδιάρθρωση (γεωργία, αλιεία, ΜΜΕ, τουρισμός), ανάπτυξη των υποδομών (μεταφορές, ενέργεια και περιβάλλον), ανάπτυξη των ανθρωπίνων πόρων (μέσω του Tempus), ανάπτυξη των θεσμών (δημόσια διοίκηση και υποστήριξη στο συντονισμό των ενισχύσεων).

5.1.2. Οι παρεμβάσεις που υλοποιούνται με το Phare είναι χωρίς αμφιβολία σημαντικές και αναγκαίες, αλλά λόγω της διαρθρωτικής καθυστέρησης της Αλβανίας, μια μη επικεντρωμένη συνεργασία που έγκειται κυρίως σε τεχνική βοήθεια, όπως

είναι αυτή του Phare, είναι ευρύτατα ακατάλληλη για τις ανάγκες της χώρας.

Η Αλβανία έχει ανάγκη σημαντικών πόρων που θα πρέπει να κατευθυνθούν στις επενδύσεις, και το Phare όπως είναι σήμερα — μολονότι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κοπεγχάγης αύξησε σε 15% το ποσοστό που προορίζεται για σχέδια επενδύσεων — δεν είναι σε θέση να ανταποκριθεί σε αυτή την ανάγκη.

Η Αλβανία δεν μπορεί να συγκριθεί πράγματι με τις άλλες ΧΚΑΕ. Η ΕΕ θα πρέπει να εφαρμόσει έναντι της χώρας αυτής μια πραγματική πολιτική ενίσχυσης στην ανάπτυξη.

Η πολιτική αυτή δεν μπορεί ωστόσο να αντιγράψει το πρότυπο «σχέδιο προς σχέδιο» της Παγκόσμιας Τράπεζας, αλλά να ενταχθεί σε ένα γενικότερο πλαίσιο συνεκτικότητας.

5.1.3. Για τους λόγους αυτούς η Επιτροπή έχει την άποψη ότι λόγω του διπλού χαρακτήρα της η Αλβανία, ΧΚΑΕ και ΤΜΧ, θα πρέπει αντιθέτως να ενταχθεί στη μεσογειακή πολιτική. Αυτό θα επιτρέψει την ένταξη της συνεργασίας με την Αλβανία στο πλαίσιο μιας ευρύτερης πολιτικής για την κοινή ανάπτυξη και ευρωμεσογειακή κοινοπραξία. Θα επιτρέψει, επίσης, να προστεθούν στις παρεμβάσεις τεχνικής βοήθειας που προωθούνται ήδη με το Phare άλλα μέσα συνεργασίας που συνδυάζονται περισσότερο με τα χαρακτηριστικά της αλβανικής ανάπτυξης, όπως είναι αυτά της μεσογειακής πολιτικής.

5.2. Η χρηματοδοτική ενίσχυση

5.2.1. Ενταγμένη σ' αυτό το πιο γενικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται και οι επενδύσεις, η χρηματοδοτική ενίσχυση της ΕΕ μπορεί να έχει συνεπώς τους ακόλουθους προορισμούς:

— Οικονομική αναδιοργάνωση και τομεακή ανάπτυξη: πέρα από τους τομείς που καλύπτει σήμερα το Phare (γεωργία, ΜΜΕ, τουρισμός και υγεία) οι ενισχύσεις στις επενδύσεις μπορούν να επεκταθούν και στην αναδιοργάνωση του τομέα ορυκτών και ενέργειας.

— Υποδομές: μεταφορές, ενέργεια, περιβάλλον.

— Ιδιωτικές επενδύσεις της ΕΕ στην Αλβανία: δημιουργία ευνοϊκού οικονομικού περιβάλλοντος, κοινές επιχειρήσεις και ενισχύσεις σε κεφάλαια κινδύνου, υποστήριξη των επενδύσεων ΕΕ (επεκτείνοντας και στην Αλβανία το πρόγραμμα ECIP).

— Δημιουργία απασχόλησης: εφαρμογή των εμπειριών που έχουν ήδη εφαρμοσθεί στην Ευρώπη και τη Λεκάνη της Μεσογείου, περιφερειακές υπηρεσίες για ολοκληρωμένη ανάπτυξη, κέντρα ενίσχυσης και προώθησης των ΜΜΕ, επέκταση στην Αλβανία των προγραμμάτων και των δικτύων για τις ΜΜΕ.

— Ανάπτυξη των ανθρωπίνων πόρων: κυρίως κατάρτιση διοικητικού προσωπικού για τις επιχειρήσεις και για τη δημόσια διοίκηση, επαγγελματική εκπαίδευση και συνδικαλιστική κατάρτιση.

- Αποκεντρωμένη συνεργασία: μεταξύ αποκεντρωμένων θεσμών, (τοπικές κοινότητες, πανεπιστήμια, ινστιτούτα ερευνών), μεταξύ οικονομικών και κοινωνικών παραγόντων, μεταξύ ενώσεων της κοινωνίας των πολιτών. Ένα πρώτο και άμεσο βήμα μπορεί να είναι η επέκταση στην Αλβανία των προγραμμάτων MED.
- Διαπεριφερειακή συνεργασία: ξεκινώντας από τη δυνατότητα που προσφέρεται από το κονδύλιο για τη διαπεριφερειακή συνεργασία ΕΕ/ΧΚΑΕ και από την Interreg II για την ανάπτυξη προγραμμάτων διαπεριφερειακής συνεργασίας, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις ανάπτυξης και χωροταξίας, που επιδιώκουν να συνδέσουν το σύνολο της βαλκανικής περιφέρειας με την ΕΕ και ειδικότερα με τις μεσογειακές περιοχές. Πέρα από τις υποδομές (όπως ο διάδρομος Πούλια — Δυρράχιο — ΠΓΑΜ — Βουλγαρία — Ρουμανία για τον οποίο έχουν ήδη εγγραφεί 20 εκατ. Ecu) χρειάζεται να αυξηθούν τα προγράμματα που θα αναπτύξουν τη συμπληρωματικότητα μεταξύ των περιοχών της ΕΕ, της Αλβανίας και άλλων χωρών και περιφερειών των Βαλκανίων. Πρέπει να τονισθεί η σημασία της ενίσχυσης της ενθάρρυνσης της θαλάσσιας επικοινωνίας στην Αδριατική, Δαλματικές Ακτές-Αλβανία, Ηγουμενίτσα-Κέρκυρα. Μια σημαντική οδός από πλευράς διακίνησης τουρισμού και εμπορευμάτων.
- Περιφερειακή συνεργασία στη βαλκανική περιοχή: καταρχήν στο επίπεδο του περιβάλλοντος, αλλά και προς την κατεύθυνση της δημιουργίας οικονομικής ολοκλήρωσης και αγοράς. Η ανάπτυξη των σχεδίων περιφερειακής συνεργασίας που αναφέρονται και στην Αλβανία μπορεί να αποτελέσει την προϋπόθεση, όταν θα το επιτρέψουν οι πολιτικές συνθήκες, για ευρύτερη συνεργασία μεταξύ της ΕΕ και της περιοχής των Βαλκανίων, πολυμερούς και όχι μόνο διμερούς χαρακτήρα.
- επιστημονική συνεργασία: επέκταση στην Αλβανία των κοινοτικών προγραμμάτων E&A.
- κοινωνική συνεργασία: κοινωνικές πολιτικές, καθορισμός σύγχρονου συστήματος συνδικαλιστικών σχέσεων, συμμετοχή των κοινωνικών και οικονομικών δυνάμεων στην εφαρμογή των προγραμμάτων συνεργασίας, κοινωνικό πρωτόκολλο ΕΕ/Αλβανία για τον καθορισμό των κατωτέρων ορίων κοινωνικών κανόνων.
- συνεργασία για τις μεταναστεύσεις: να καταστεί ρητή ως στοιχείο συνεργασίας η ενίσχυση που η ΕΕ μπορεί να δώσει στην Αλβανία με την υποδοχή ενός προγραμματισμένου αριθμού αλβανών εργαζομένων· συμφωνία για τη ρύθμιση και τον έλεγχο των μεταναστεύσεων· συμφωνία ΕΕ/Αλβανίας για την κοινωνική ασφάλεια των μεταναστών εργαζομένων.
- πολιτιστική συνεργασία: Η πολιτιστική συνεργασία ιδίως στο τομέα της Νεολαίας, πρέπει να ενισχυθεί με συγκεκριμένα προγράμματα στο επίπεδο της Νεολαίας της Αλβανίας σε διαπολιτιστική διαθρησκευτική βάση, σε βαλκανική και Ευρωπαϊκή βάση.
- συνεργασία για την ενίσχυση της δημοκρατίας και των δικαιωμάτων: να ενισχυθούν τα σχέδια Phare-δημοκρατία για να καταλήξουν σε ένα πρόγραμμα προώθησης των δικαιωμάτων των πολιτών· ενσωμάτωση της διάστασης «δημοκρατία και δικαιώματα» στο σύνολο των προγραμμάτων συνεργασίας.

5.3.3. Η ενίσχυση του πολιτικού διαλόγου μεταξύ της ΕΕ και της Αλβανίας θα πρέπει να επιτρέψει τη σύγκλιση προς κοινές αξίες, την ένταξη σε ένα κοινό στρατηγικό πλαίσιο, τον καθορισμό κοινών προσανατολισμών για την ειρήνευση και τη συνεργασία.

5.3. Συνεργασία και διάλογος

5.3.1. Είναι αναμφίβολο ότι η εμπορική συνεργασία με την Αλβανία, θα πρέπει να προχωρήσει πέρα από τη σημερινή συμφωνία συναλλαγών και εμπορικής συνεργασίας. Ο μακροπρόθεσμος στόχος ενός χώρου ελεύθερων συναλλαγών και τελωνειακής ένωσης μπορεί να τεθεί μόνο εάν καθορισθούν προθεσμίες, επιλογές εμπορευμάτων και ασυμμετρίες, ικανές να προστατεύσουν την ανάπτυξη της αλβανικής παραγωγής για την εσωτερική και περιφερειακή αγορά.

5.3.2. Η τεχνική βοήθεια στη διαδικασία μετάβασης, που προωθείται ήδη με το Phare θα πρέπει να επιβεβαιωθεί και να ενισχυθεί.

Γενικότερα, η συνεργασία θα πρέπει να ενταθεί στα ακόλουθα πεδία:

- βιομηχανική συνεργασία: τεχνολογική μεταφορά, κοινές επιχειρήσεις, κ.λ.π.
- περιβαλλοντική συνεργασία: Προστασία της Μεσογείου, καταπολέμηση της ρύπανσης, ανανεώσιμες πηγές, ολοκληρωμένη διαχείριση των ακτών. Διαμόρφωση και υλοποίηση συγκεκριμένων προγραμμάτων έρευνας και ανάπτυξης με εγκατάσταση ευρωπαϊκών επιστημονικών και ερευνητικών φορέων στην Αλβανία.

Η ΕΕ θα πρέπει:

- να επιταχύνει τις διεργασίες σύνδεσής της με την Αλβανία, να στηρίξει την ανάπτυξη του πολιτικού, κοινωνικού και πολιτιστικού διαλόγου στην αλβανική νεολαία ειδικά και την αλβανική κοινωνία γενικότερα.
- να επιχειρήσει να μειώσει τις εξωτερικές επιρροές που συχνά έχουν ρόλο αποσταθεροποίησης της εσωτερικής πολιτικής.
- να διευκολύνει την πλήρη ενσωμάτωση της Αλβανίας στους διεθνείς οργανισμούς, προκειμένου να μπορέσει να συμμετάσχει ολοκληρωτικά σε όλα τα προγράμματα διεθνούς συνεργασίας στον τομέα των δικαιωμάτων, του πολιτισμού, της καταπολέμησης των ναρκωτικών, της οργανωμένης εγκληματικότητας, κ.λ.π.

5.3.4. Η αποκατάσταση ενός κοινωνικού διαλόγου μεταξύ ΕΕ και Αλβανίας αποτελεί έναν απαραίτητο στόχο. Θα πρέπει επίσης να υιοθετηθεί ένα φόρουμ που θα επιτρέψει την τακτική συνεργασία μεταξύ των κοινωνικοοικονομικών παραγόντων της Αλβανίας με τους αντίστοιχους της ΕΕ.

Προς το σκοπό αυτό επίσης η ΟΚΕ προτείνει τη δημιουργία μιας ισομερούς συμβουλευτικής επιτροπής των κοινωνικών και οικονομικών δυνάμεων της ΕΕ και της Αλβανίας, με αποστολή να προωθήσει το διάλογο και τη συνεργασία.

6. Προς ένα νέο συμβατικό πλαίσιο ΕΕ/Αλβανίας

6.1. Λαμβάνοντας υπόψη τις αξιολογήσεις για την αλβανική κατάσταση, καθώς επίσης τις προτάσεις για την ανάπτυξη των σχέσεων ΕΕ/Αλβανίας που αναφέρονται στη γνωμοδότηση αυτή, η σημερινή συνθήκη για τις συναλλαγές και την εμπορική συμφωνία εμφανίζεται πλέον ως ανεπαρκής.

Συνεπώς, έχει έλθει η στιγμή να προωθηθούν οι διαδικασίες για τον καθορισμό μιας ευρωπαϊκής συμφωνίας ανάλογα με όσα έχουν γίνει για άλλες ΧΚΑΕ.

Η ενίσχυση των πολιτικών, οικονομικών και πολιτιστικών δεσμών μεταξύ Ε.Ε. και Αλβανίας πρέπει να ακολουθήσει τους

ρυθμούς που επιβάλλουν η κατάσταση στην Αλβανία, η κρίση στην περιοχή και η σημασία της Αδριατικής ως μιας από τις βασικές πύλες της Βόρειας Ευρώπης προς τη Μεσόγειο.

Οι διαδικασίες σύνδεσης με την Αλβανία πρέπει να επιταχυνθούν. Η Αλβανία πρέπει να ενισχυθεί με κάθε δυνατό μέσο για τη διασφάλιση των προϋποθέσεων σύνδεσής της. Προς την κατεύθυνση αυτή η ΕΕ πρέπει να διερευνήσει τη δυνατότητα διαμόρφωσης και εφαρμογής ενός ειδικού προγράμματος ανασυγκρότησης της Αλβανικής οικονομίας και κοινωνίας.

Η Αλβανία για λόγους γεωγραφικούς, ιστορικούς και πολιτιστικούς ανήκει στην Ευρώπη. Η ευρωπαϊκή συμφωνία θα πρέπει από τη μια μεριά να ενισχύσει την ευρωπαϊκή ταυτότητα του αλβανικού λαού (στόχος που δεν είναι δευτερεύων εάν ληφθούν υπόψη οι πολιτιστικές και πολιτικές τάσεις που εμφανίζονται στη Μεσόγειο) και από την άλλη να αναπτύξει τη δυνατότητα του ευρωπαϊκού «ρόλου» που η Αλβανία μπορεί να διαδραματίσει στην αναστατωμένη βαλκανική περιοχή.

Βρυξέλλες, 31 Μαΐου 1995.

Ο Πρόεδρος της

Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Carlos FERRER

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

στην πρόσθετη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Οι ακόλουθες τροπολογίες που έλαβαν τουλάχιστον ένα τέταρτο των ψήφων απερίφθησαν κατά τη διάρκεια των συζητήσεων.

Σημείο 1.3.4.1

Προτείνεται η απόφαση του σημείου 1.3.4.1 και η αντικατάστασή του με την ακόλουθη φράση:

«Η Ευρωπαϊκή Ένωση οφείλει να επιταχύνει τις διεργασίες σύνδεσής της με την Αλβανία, να στηρίξει την ανάπτυξη του πολιτικού, κοινωνικού και πολιτιστικού διαλόγου στην αλβανική νεολαία ειδικά και την αλβανική κοινωνία γενικότερα.»

Αιτιολογία

Η προτεινόμενη απόφαση είναι αναγκαία:

- α) Για την αποκατάσταση της αλήθειας. Δεν υπάρχει αντιπαράθεση μεταξύ καθολικής και ορθόδοξης εκκλησίας στην Αλβανία. (Τελευταία εγκύκλιος του Βατικανού με τίτλο: Ανατολικό Φως και επίσημες δηλώσεις της Ορθόδοξης Εκκλησίας).
- β) Η Αυτοκέφαλη Ορθόδοξη Εκκλησία της Αλβανίας δεν ανήκει στην Ελληνική Εκκλησία. Υπάγεται στο Πατριαρχείο της Κωνσταντινουπόλεως.

- γ) Δεν υπάρχει καμία αντιπαράθεση μουσουλμάνων και χριστιανών (Ορθοδόξων και Καθολικών) στην Αλβανία.
- δ) Δεν υπήρξε καμία εκδήλωση συμπαράστασης των Ορθοδόξων της Αλβανίας προς τους Ορθοδόξους της πρώην Γιουγκοσλαβίας.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 21, ψήφοι κατά: 26, αποχές: 9.

Σημείο 2.2.3

Να απαλειφθεί το κείμενο από το σημείο της πρώτης παραγράφου που αρχίζει με τη φράση «το πλέον ακανθώδες ζήτημα» έως το τέλος του σημείου 2.2.3.

Αιτιολογία

- α) Ο χαρακτηρισμός ως «ακανθώδους ζητήματος» της ύπαρξης μειονοτήτων σε κείμενο οργάνου της ΕΕ είναι τουλάχιστον αδόκιμος.
- β) Η συνέχεια του κειμένου δεν προσφέρει τίποτα το ουσιαστικό στη γνωμοδότηση αφού καταλήγει στη γενική και αόριστη αναφορά ενός νόμου που καταργείται και ακόμα περισσότερο σ'έναν νόμο που καταρτίζεται και που θα επιλύει οριστικά το πρόβλημα της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, χωρίς να προσδιορίζει ποιο είναι το πρόβλημα της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και με βάση ποιες αρχές πρέπει να επιλυθεί.
- γ) Μετά τις τελευταίες θετικές εξελίξεις στις Ελληνοαλβανικές σχέσεις έχει συμφωνηθεί τα θέματα παιδείας να αντιμετωπιστούν από ειδική υποεπιτροπή.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 17, ψήφοι κατά: 27, αποχές: 10.
